

PARTİ BAYRAĞI

Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin!

13 - 14

mart - nisan 1979

PARTİ BAYRAĞI

★ Aylık Dergi ★ Sahibi: Semih Orcan ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
İshak Murat Ataç ★ Yönetim Yeri: 2. Beyler 848. Sokak, Azız Han No.:
206 Konak - İZMİR ★ Baskı: Dostluk Matbaası ★ Abone Şartları: Yıllık
240 TL. altı aylık 120 TL. yurt dışı iki katı ★ İlan şartları: tam sayfa 500
TL. yarım sayfa 250 TL. ★ Genel Dağıtım: YURT-DA, Şeftali Sok. No: 10/4
Sultanahmet - İSTANBUL.

İÇİNDEKİLER

- AÇIKLAMA 3
- DEMOKRASİ İÇİN BİRLİK VE KURTULUŞ İLE DEVRİMCİ YOL'UN
TUTUMU ÜZERİNE 4
- AYDINLIK-TİKP REVİZYONİZMİNİN TEMEL SİYASİ TEZLERİNİN
ELEŞTİRİSİ
PDA'NIN SOSYO-EKONOMİK YAPI TAHLİLİ ÜZERİNE (I) 23
- «PROLETER DEVRİMCİ PARTİNİN YOLU» TARİHİ GELİŞMENİN
KANUNLARINI ALT-ÜST EDİYOR (II) 59
- FAŞİZME KARŞI BUGÜNKÜ DEVRİMCİ MÜCADELE PLATFORMU-
MUZ VE OPORTÜNİST SALDIRILAR ÜZERİNE 94

AÇIKLAMA

Dergimiz, bu sayısında özel olarak sosyo-ekonomik yapı konusuna ağırlık veriyor.

Bu konuda ortalıkta bir çok hatalı görüş boy gösteriyor ve bunların eleştirisi özel bir önem taşıyor, çünkü bütün hatalı siyasi önermeler diğer şeylerin yanı sıra bu temelden kaynaklanıyor.

Eleştirilerimizin biri, «Proleter Devrimci Partinin Yolu»na yöneliyor ve bu eleştirimiz Parti Bayrağı'nın 12. Sayısındaki yazının devamını oluşturuyor. Yazımız önümüzdeki sayıda da devam ederek sona erecektir.

Bir diğer yazımız Aydınlık'ın sosyo-ekonomik yapı üzerine görüşlerinin eleştirisi. Bu yazı, TİKP-Aydınlık'ın geçmişinin PDA oportünizminin genel eleştirisinin ilk bölümünü oluşturuyor. Önümüzdeki sayımızda da PDA oportünizminin sosyo-ekonomik yapı konusundaki görüşlerini eleştirmeye devam edeceğiz.

PDA oportünizminin ve «PDPY»nın sosyo-ekonomik yapı konusundaki görüşlerinin eleştirisi bir arada okunduğunda görülecektir ki, ikisi de bu konuda aynı teorik temelden hareket etmektedirler.

Ayrı bir yazımızın konusu da, günümüzde acilliğini daha da fazla hissettiren ittifaklar ve birlik sorunuyla ilgili. Kurtuluş'un eleştirisini esas alan bu yazımız, tekellere, toprak ağalığına ve burjuva-feodal devlete karşı devrimci sınıfların ve siyasi grupların birliği sorununun doğru kavranmasını amaçlıyor.

Dergimiz önümüzdeki sayılarda Aydınlık oportünizminin eleştirisine devam edecek, yanı sıra devrimimizde önemli bir yeri alan köylülüğün durumunu, taleplerini ve örgütlenmesini konu alan, köylü sorununa ışık tutan bir yazıya yer verecektir. Genel örgütlenme sorunları, P. Bayrağı'nın ilgileneceği diğer bir konudur.

Bulara ek olarak dergimizin bu sayısında 'Faşizme Karşı Devrimci Mücadele Platformunun ve Oportünist Saldırıları Üzerine' başlığını taşıyan bir yazı yayınlıyoruz.

Not: Elimizde olmayan teknik nedenlerden dolayı PARTİ BAYRAĞI'nın Mart ve Nisan aylarına tekabül eden 13. ve 14. sayılarını bir arada çıkarmak zorunda kalıyoruz.

Demokrasi İçin Birlik ve Kurtuluş ile Devrimci Yol'un Tutumu Üzerine

Demokrasi için birlik ya da anti-faşist birlik sorunu, ülkemizde sınıf çelişmeleri ve mücadelesinin sertleşmesine paralel olarak gittikçe daha acil ve hayati bir sorun haline geldi.

Demokratik anti-faşist birliğin oluşturulması, hiç şüphe yok ki, tüm demokratik devrim süreci boyunca hayati bir öneme sahiptir. Ama, fırtınalı günler yaklaşırken, faşizmin saldırıları artarken ve kitleler büyük ölçüde örgütsüzken, birliğin gereği daha da acilleşiyor.

Birlik... Bu, üzerine laf etmeyen en küçük bir sol etiketi taşıyan grubun bile kalmadığı bir kelime. Hele son günlerde birlik yanlısı olmayan kalmadı. Her çevre, kendine göre, birlik ve ittifak anlayışları geliştiriyor. Yazılıp çiziliyor, ince elenip sık dokunuyor, hesaba kitaba vuruluyor, her çevre birlik halinde olabileceği başka çevreleri belirlemeye çalışıyor. Kim kimin tabanını eritebilir, bunun için en elverişli kombinezon hangisidir, ya da hangi tür ittifaklar şeflerin ayağının altında kaymakta olan tabanın derlenip toparlanmasına hizmet edebilir; bunlar da hesaplanıyor. Bu konuda grup çıkarlarının göz ardı edildiğini düşünmek için pek iyi niyetli ve saf olmak gerekli.

Tümden kötü niyetli olmak da yersiz. Dünyayı kötü niyetli kişilerin idare etmediği açık. Özellikle egemen sınıfların yeni saldırıları ve sertleşmekte olan politik ortam, hemen tüm sol çevreleri, hesapların küçüğünden «büyüğüne» doğru kayan bir düşünce ve davranış içine iten bir etken. Ama kuşkusuz çeşitli gruplar ve onların önde gelen kişileri zaten eskiden de kötü yada kötü niyetli olduklarından birlik konusunda yanlış bir tutum içinde değillerdi. Niyetlerin ve iradenin geçmişte de, şimdi de çeşitli grupların birlik konusundaki tutumlarında bir rolü olduğu açık (bazı salt iradecilerin ise nefesleri çoktan tükendi). Ama, her zaman diğer konularda olduğu gibi, bu konuda da herkesin tutumunu sınıfsal konumu belirledi. Bu alandaki kavrayışlar, sınıflardan kaynaklandı. Ö-

zellikle küçük burjuvazinin dar bakış açısı, bencilliği, onun aydınlarının «ben bilirim, en iyi benim» anlayışıyla birleştiğinde; siyasi gruplar ve birlik üzerine iki kavrayış doğdu.

Bunlardan birincisi, nisbeten gelişmiş bir temelde ortaya çıkan ve belli bir güce sahip olmayı gerektireni, Devrimci Yol'un, uç noktasına götürüldüğünde «gelin bana katılın» şeklindeki kavrayışı olarak belirdi. Kendi dışında başka devrimci tanımama, başkalarının da kitleleri etkilediğini ve örgütlediğini görmezlikten gelme, kendi «doğru çizgisi»nin her şeye kadir olduğunu varsayma ve birliğin ancak onun temelinde -onu kabullenerek- gerçekleşeceğini ileri sürme, Devrimci Yol'u birlik sorununda belirgin bir kayıtsızlığa sürükledi. Bu anlayış, siyaset dikte etme ögesiyle Kurtuluş'un da tutumunun bel kemiğini oluşturuyor.

İkincisi, daha ilkel, perspektiften yoksunluğu dile getireni ve nisbeten güçsüzlük ve kitlelerle bağlara sahip olmayıştan kaynaklanan; örneğin D. Halkın Birliği'nin kendini devrime önderlik edecek bir grup olarak görmeyen, kitleleri hesaba katmayan, her şeyi siyasi gruplar ve onların arasındaki kombinezonlar açısından düşünen, dolayısıyla kendi grup olarak varlığının gereksizliğini ilan anlamına gelen anlayışdır.

Bu ikisinin de temelinde, aralarındaki çelişmeyi kavramayarak sınıfla siyaseti özdeşleştiren ve devrimci sınıfları ve onların taleplerini temel almayan mekanik ve idealist anlayış yatıyor. Kuşkusuz, her şey siyasetten ve siyasi gruplardan, onların çizgilerinden, şu veya bu konudaki anlayışlarından ibaret olmadığı gibi, tümüyle sınıfıyla kaynaşmasa da onun bir temsilcisi durumunda olan siyasi grupların ve onların siyasetlerinin bizzat sınıfın kendisi olmadığı ama sınıflardan kaynaklandığı açıktır.

Sınıfla siyasetin aynılaştırılması, en belirgin biçimde Kurtuluş'ta görülüyor. O, bunu iki biçimde yapıyor. Birincisi, sınıflardan bahis açmadan, devrimci sınıfları, halk kitlelerini onların **objektif** çıkarları temelinde birleştirme sorunuyla ilgilenmeden, bir «ittifaklar» anlayışı geliştiriyor. Böylelikle, başlı başına bir sorun olarak ele aldığı ve «sol içi ittifaklar» sorunu olarak nitelendirdiği siyasi gruplar arası ittifak ve birlik sorununu sınıf temelinden koparıyor. Sonuç olarak, böyle bir «ittifaklar» anlayışı, işçi-köylü ittifakının ve diğer devrimci sınıfların ittifakının gerçekleştirilmesine, dolayısıyla kitlelerin birleştirilmesine hizmet edebilecek siyasi gruplar arası ittifak ve güç birliğinin bu en temel amacından uzaklaşmasına, gruplar arası söz düellosuna ve sonu gelmez, yararsız ve kısır çekişmelere dönüşmesine yol açıyor, hatta daha başlangıcında birliğin önüne bir engel olarak dikiliyor.

Kurtuluş'un ikinci ve bu birinciden kaynaklanan hatalı anlayışı ise, siyasi gruplar arası ittifak ve güç birliklerinin gerçekleştirilmesinin kısıtları olarak onların siyasetlerini, siyasi çizgilerini ya da bu çizgilerin

belirli unsurlarını alması, bu noktada da sınıf ve sınıflar arası birlik temel yerine, siyaset ve siyasetler arası birlik temelini geçirmesidir.

Kurtuluş'un «sol içi ittifaklar üzerine» adlı yazısı, daha işin başında sorunu karmakarışık etmektedir. Yazı kesinlikle «sol içi» ya da doğru deyimiyle siyasi gruplar arası ittifakları konu edinir ve sınıf temelini bir yana iterek bu sorunu açıklığa kavuşturmaya çalışırken, «'birlik', 'ittifak' ve 'cephe' sorunu her devrim hareketinin stratejik sorunlarından-
dır.» (Kurtuluş, S. 29, sf. 58) diyor ve ekliyor :

«Bizim burada esas olarak ele almak istediğimiz, devrim ittifakları, uzun dönemli ittifaklardır.» (Ağd, sf. 58)

Biz de bu söylenenlerin gereğinin yerine getirilmesini isterdik. İsterdik ki, devrimimizin stratejik bir sorunu olan, uzun dönemli olan ittifaklar sorunu ele alınsın. Ama Kurtuluş böyle «istememesi»ne rağmen, geçici, taktik ittifakları, siyasi gruplar arası ittifakları ele alıyor. (Onun taktik ya da kısa dönemli ittifaklardan anladığı ise, kesinlikle taviz alıp-verme temelindeki ittifaklar olarak gördüğü gericiler arasındaki çelişmelerden yararlanma, devrimin dolaylı yedeklerini uygun bir biçimde kullanmadır.)

Devrimci siyasi gruplar arasındaki ittifakları stratejik ittifaklar olarak görmesine rağmen, Devrimci Yol'un sekterliğini eleştirirken Kurtuluş'un «bugün varolan, yarın büyük olasılıkla bir çoğu olmayacak olan gruplar arasında siyasal düzeyde bir eylem birliği»nin zorunluluğundan bahsetmesi ancak onun konuyu doğru olarak kavrayamadığını gösteren bir çelişmesi olabilir.

Bu gruplar «bugün varolan, yarın büyük olasılıkla bir çoğu olmayacak olan gruplar» arasında stratejik ittifaklar nasıl mümkün olacaktır? Kaldı ki, devrim stratejisinde siyasal grupların işi nedir? Bu, sınıfları, onları uygun bir biçimde mevzilendirmeyi vb. ilgilendiren bir konu değil midir?

Siyasi gruplar olabilir ya da olmayabilir, doğru ya da yanlış siyasetler savunabilirler vb. Ama sınıflar ve onların objektif çıkarları, belirli bir devrim aşamasında kalıcıdır ve devrimin yeni bir aşamaya girmesini belirleyecek olan, stratejik planda hesap edilmesi gereken de bu sınıf güçleridir, yoksa siyasi güçler değil.

Bütün siyasal güçlerin belli bir sınıf temelinde oturdukları, sınıflar üstü olmadıkları kuşkusuzdur. Ama yine hiç bir kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktır ki, bu siyasal güçler, gruplar, siyasetçiler, sınıfın kendisi değildir. Ekonomik, sosyal temel, sınıflar, sınıf ilişkileri ve mücadeleleri tayin edicidir. Çeşitli siyasetler bu temelde varolabilir. Bu yüzden siyaset salt iradi bir kategori olarak ele alınamaz, her şeyi tayin ettiği varsayılmaz.

Devrimin gerçekleşmesi için yalnızca siyaset ve siyasi grup ya da

partinin varlığı yetersizdir. Bunlar gereklidir, ama yeterli değildir. Her hangi bir grup devrim yapamaz, ne kadar güçlü olursa olsun, bir parti buna güç yetiremez. Bilinç faktörü, subjektif etken devrimin zaferini garanti altına alır. Ama «en iyisi» de olsa, düşünce, dünyayı değiştirmedi, yeni bir toplumun ortaya çıkmasına yol açmada güçsüzdür. Bilinç varlığı, sınıfı belirlemediği; düşüncenin, siyasetin yarattığı olaylar cereyan edip, toplumlar biçimlenmediği gibi; bilinç ya da siyaset, kaynaklandığı ve temsil ettiği sınıfların **objektif** çıkarlarına gerçekten uygunsa, onların yolunu aydınlatıyorsa, **sınıflara** ileriye doğru yürüyüşlerinde de rehberlik edebilir. Yürünecek yolu, siyaset ya da siyasi grup veya partiler, kendileri kendi başlarına yürüyemeyeceklerdir, yürümeye çalışanların sonu hüsrana olur. Bu idealizm, '71 devrimcilerinin sınıfın ve halk kitlelerinin yerine bir avuç adamı, «öncü»yü, bir kaç siyasi grubu geçiren anlayışlarını belirledi. '71 devrimcileri, yalnızca sınıfların yerine siyasi grupları geçirmekle de yetinmediler; idealizmi derinleştirerek, önderlik sorununu da salt iradi bir kategori olarak ele aldılar işçi sınıfı yerine onun ideolojisinin önderliğini ileri sürdüler. Ama sınıflar, maddi bir gerçek olduğundan, her hangi bir iradi çaba onların yerini dolduramadı. İşçi sınıfından soyut ve onun «ideolojisinin önderliği» denilen şey, kimin elindeyse, hangi sınıfa mensup kişi ya da grupların elindeyse, bu kişi ya da gruplar ideolojik-siyasi olarak hangi sınıf temeline tekabül ediyorlarsa, onların önderliğine denk düştü ve 71 hareketi küçük burjuvazinin, özellikle onların aydınlarının kitlelerden kopuk hareketi olarak kaldı.

Sınıflı toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir. Sınıftan kopuk dar çevreler ya da sınıfların yerine geçirilen siyasi örgütlenmeler, hem sınıfların ve hem de siyasetin, bilinç faktörünün toplumların gelişmesindeki rolünün çarpıtılması anlamına gelir.

Belirli bir dönemde ekonomik ve siyasi egemenliğini sağlamış sınıfın ya da sınıfların bu egemenliği, eğer o toplumsal gelişmenin bir engeli haline gelmişse, gelişmeyi temsil eden sınıfın, bu gelişmeden çıkarılan diğer sınıfları peşine takarak, onlarla ittifak kurarak, gerici sınıflarla giriştiği mücadele sonucu yıkılabilir. Ve elbette, herhangi gerici bir partiye karşı, devrimci bir partinin mücadelesi temelinde siyasi partiler arası ilişki ve çalışmalar sonucu yıkılmaz. Bu, devrimci güçler arasındaki ilişki bakımından da böyledir. Gericici sınıfların karşısındaki güçler devrimci sınıfların çeşitli partilerine ya da «doğru çizgi»lere indirgenemez. Bu güçler, bizzat devrimci sınıf güçleridir, devrimci sınıflardır.

Bugün ülkemizde çeşitli sınıfların durumu, çıkarları ve birbirleri ile ilişkileri nedir? Hangi sınıflara karşı hangileri mücadele ediyor, sınıf çatışması kimler arasındadır?

Devrimci proletaryanın mücadele platformunda yer alan ve diğer pek çok yazıda üzerinde durulan bu konudaki görüşlerimiz kısaca şöy-

ledir.

Bugün ülkemizde üretici güçlerin gelişmesinin önündeki engel emperyalist (ve komprador) ve feodal ilişkilerdir. Gündemde olan, emperyalist (ve komprador) tekелci sömürü ve baskının ve feodal kalıntıların tasfiyesidir. Devrimin düşmanları, emperyalizm, komprador tekелci burjuvazi ve toprak ağalarıdır. Ülkemizin toplumsal gelişmesinin önündeki engeller bu güçlerdir. Bu güçler, Türkiye halkını sömürüp ezmekte ve milli kapitalizmin gelişmesini önlemekte, bu temelde bağımsızlık ve demokrasiyi ayaklar altına almaktadırlar. Emperyalist (ve komprador) ve feodal baskı ve sömürü, sınıf ilişkilerini belirlemekte, burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişmenin keskinleşmesine, toplumsal gelişmeyi tayınen (temel) çelişme olarak olgunlaşmasına sekte vurmaktadır. Sınıf çatışmasının odak noktası, temel çelişmenin sınıfsal plandaki ifadesi, henüz emperyalizm ve onun dayanaklarını oluşturan komprador- feodal sınıflarla onların sömürü ve baskısından zarar gören halk kitleleri arasındadır. Gelişme durumunda olan ve bu gelişmesi hakim emperyalist ve feodal ilişkiler tarafından engellenen kapitalist üretici güçlerdir.

Bu güçlerin en belli başlı temsilcisi köylülüktür. Toprak, özgürlük ve bağımsızlık onun esas talepleridir.

Şehir küçük burjuvazisi, bu güçlerin şehirlerdeki gövdesidir. Her türlü tekелci sömürü, baskı ve bağımlılık ilişkileri altındadır ve özgürlükten yoksundur.

Emekçi bir sınıf olmaması dolayısıyla doğrudan bir üretici güç olmayan ama sermayeyi elinde tutması dolayısıyla kapitalizmin esas temsilcisi olan şehir ve kır burjuvazisi (esas olarak orta burjuvazi olan milli burjuvazi) sermaye birikimini engelleyen emperyalizmin ve feodalizmin baskısından zarar görür ve bu temelde onlarla bir çatışma içindedir. Ama o, devrimci imkanlarını tümünden kaybetmemekle birlikte bunlardan önemli ölçüde yoksun bir konumdadır. Emperyalizm ve feodalizmle sahip olduğu bağlar ve işçi sınıfı karşısında mülk sahibi bir sınıf olması, onu iç ve dış gericilikle halk arasında yalpalamaya itmektedir. Bunların yanı sıra, o, kapitalist bir sınıf olarak, dünya kapitalizminin başında uluslararası gericiliğin kalesi emperyalizmle tutarlı ve sonuna kadar savaş verme yeteneğinde değildir.

Proletarya, sömürünün, sınıfların ortadan kaldırılmasında çıkarı olan bir sınıftır. Bağımsızlık, demokrasi vb., proletaryanın kurtuluşu için yeterli değildir. O, özel mülkiyetin tasfiyesiyle kendi çıkarlarını gerçekleştirebilir. Onun çıkarları, bağımsızlık ve demokrasinin daha da ilerisindedir. Ve tam da bu yüzden proletarya, emperyalist ve feodal sömürü ve baskıya karşı da en tam bir mücadele yürütebilir. Ve ileriye doğru yürüyüşünde atılmış önemli bir adım olacak olan demokratik devrimin zaferi, en çok proletaryanın işine yarayacaktır.

Ve işte demokratik devrimin temel sorunu; köylülük kimin yedeği olacaktır, burjuvazinin mi, proletaryanın mı? Son tahlilde köylülüğün bizzat kendi önderliği mümkün olmadığından -çünkü o, burjuvaziyle proletarya arasında farklılaşmakta olan dağılan bir kategoridir, bu iki temel sınıftan etkilenir- bu ikisinden birinin yedeği olabilir. Bu, burjuvazinin önderliği mi, proletaryanın önderliği mi sorunudur. Ve devrimin tam ve kesin zaferi, hiç kuşku yok ki, proletaryanın önderliğini gerçekleştirmesine bağlıdır.

Proletarya önderliği ne demektir? Bu, salt iradi bir olay mıdır? Örneğin parti ya da bir grubun önderliği anlamına mı gelir?

Örneğin Devrimci Yol, hâlâ «ideolojik önderlik»i savunagelmektedir. Ona göre, proletarya adına bir parti yada siyasi grup (kendisi) proletarya önderliğini gerçekleştirecektir. Kurtuluş'un da ittifaklar sorununu ele alışı, bu önderliği belki yalnız başına kendisinin değil ama dağınlılığı giderilerek bir araya getirilmiş «sosyalist hareket»in gerçekleştireceğini düşündüğünü göstermektedir. Partileşecek olan «sosyalist hareket», diğer çeşitli siyasi grupları peşine takma -onları şu veya bu siyaseti izlemekten vazgeçirerek-yoluyla «devrim»de «proletarya önderliğini» gerçekleştirecektir! Hatta «proletaryanın partisinin olmadığı koşullarda da mevcut örgütlenmeler arasında ilkelere bağlı ittifaklar» (Kurtuluş S 29, sf. 59) kurularak proletarya önderliği gerçekleştirilebilir!

Proletarya önderliği, kuşkusuz sınıfsal bir sorundur. Salt iradi ya da bir siyasal örgütlenmenin gerçekleştirebileceği bir konu değildir. Bu, sınıf olarak proletaryanın köylülüğü ve diğer devrimci halk katmanlarını peşine takarak onları demokratik devrimin zaferi için yönetmesi demektir.

Bu, ancak proletaryanın köylülüğün sınıfsal çıkarlarını savunması ve bu çıkarların gerçekleştirilmesinde köylülükle birlikte ve onun önünde yürümesi yoluyla sağlanabilir. Bütün diğer sınıfları kurtarmadan kendisini kurtaramayacak olan proletarya, her türlü sömürü ve baskının kararlı muhalifi olarak köylülüğün çıkarlarını hem de sonuna kadar savunup, bu çıkarlar için yılmadan mücadele etmeye yeteneklidir. Bu, diğer devrimci sınıflar ve onların çıkarlarını savunma bakımından da böyledir. Köylülüğün ve demokratik devrimden yararı olan diğer katmanların en ileri talepleriyle, çıkarlarının azamisinin gerçekleşmesiyle, proletaryanın acil talepleri, asgarî talepleri çakışmaktadır. Siyasi özgürlüklerin elde edilmesi, bunun temeli olarak her türlü bağımlılık ilişkisinin kaldırılması, köylülüğün ve diğer (emperyalizm ve feodalizmden zarar gören) halk katmanlarının en ileri talebidir. Ve bu bağımlılık ilişkileri ve siyasi özgürlüklerin bulunmamasından en çok zarar görmesi yanında, her türlü sömürü ve bağımlılık ilişkisinin yok edilebilmesi için (bu ilişkilerin bir biçimi olan) emperyalist (ve komprador) ve feodal bağımlılık ilişkilerinin

tasfiyesinin gerekliliği proletaryanın acil talebidir.

Burjuvaziye gelince, o, emperyalizm, gericiliğin kalesi olalıberi, hat-
ta daha öncelerinden (feodalizmle bağları dolayısıyla) demokratik dev-
rimin tam zaferini sağlayarak, emperyalist ve feodal bağımlılık ilişkile-
rinin tam tasfiyesi ve köylölüğün çıkarlarının gerçekteşmesini temsil et-
me yeteneğini kaybetmiştir. O, özellikle kapitalizmin sınırları içinde em-
peryalizmin (mali sermaye egemenliğinin) yıkılmazlığı dolayısı ile demok-
ratik devrimi sonuna kadar götürme imkanını yitirmiştir. Emperyalizm ve
feodalizmle bağları ise, onun tutarsızlığını artırıp yalpalamasına yol aç-
maktadır.

Ama sosyal kurtuluş uğruna mücadele eden proletarya diğer halk
kesimlerini, onların azami, kendisinin asgari programı olabilecek demok-
ratik devrim programı etrafında birleştirmeye ve devrimin tam zaferi için
onlara önderlik edebilmeye kuşkusuz bütünüyle yeteneklidir.

Ve demokratik devrimin tam zaferi, siyasi (milli) kurtuluş mücadele
sinin sosyal kurtuluş mücadelesiyle birleştirilmesini zorunlu kılarak pro-
letaryanın önderliğini gerektirmektedir. Proletarya, asgari programı etra-
fında köylölüğü birleştirerek onu yedeklemek ve şehir küçük burjuvazisi-
ni de bu temelde kazanmak durumundadır. İşçi sınıfının köylölükle itti-
fakı demokratik devrimin temel ittifakıdır.

Milli burjuvazinin (esas olarak şehir ve kır orta burjuvazisi) duru-
mu ne olacaktır? Türkiyede üzerinde en fazla fırtına koparılan sorunlar-
dan birisi budur. «Partizan» gibi bazıları milli burjuvaziyle ittifakı de-
mokratik devrimin temel ittifakı olarak görmekte, demokratik devrim
de ittifaklar sorununun özünü proletaryanın milli burjuvaziyle birleşip
birleşememesinin teşkil ettiğini ileri sürmektedir. Milli burjuvaziye devri-
min merkezine koyan bu anlayış kesinlikle hatalıdır ve milli burjuvazinin
yüceltilmesinden kaynaklanmaktadır. Onlar, milli burjuvazi diye, emper-
yalizm ve feodalizmle nisbeten tutarlı mücadele etme yeteneğinde olan,
gericilikle esas olarak uzlaşması mümkün olmayan radikal burjuvaziye
(küçük burjuvazi, köylölük) tarif ediyorlar. Milli burjuvazinin emperyalizm
ve feodalizmle bağlarını inkar ederek, onun buradan kaynaklanan yalpa-
lamasını göz ardı ediyorlar. Yalpaladığını gördükleri, bağlarını tesbit et-
tikleri bütun burjuvaziye ise komprador deyip işin içinden çıkıyorlar.

Revizyonist hizipçiler ise, TİP'in açtığı yoldan ilerleyerek uluslararası
Marksist-Leninist hareketin ardına gizlenip Troçkizm kusuyorlardı. Onlara
göre, milli burjuvazi, ittifak kurulabilecek bir sınıf değildir. Onlar, emper-
yalist ve feodal sömürü ve bağımlılık ilişkilerini tasfiye eden demokra-
tik devrimin kaçınılmaz olarak kapitalizmin gelişmesine yol açacağı ger-
ceğinin iradi çabayla önlenebileceğini sanıyorlar. Aşamaları reddederek
bir çırpıda kapitalizmin yok edilmesi gerektiği görüşünü ileri sürüyor,

bu yüzden milli burjuvaziyle ittifakın mümkün olamayacağını söylüyorlar.

Milli burjuvaziyle ittifak mümkündür, çünkü o, emperyalizm ve feodalizmin baskısı altındadır, milli kapitalizmin serbestçe gelişmesi onun çıkarıdır. Ama öte yandan o, emperyalizm ve feodalizmle bağlara sahiptir. Bunlar, onu düzenle birleşmeye ve karşı devrime doğru itmektedir. Bu ikili özelliği, milli burjuvazinin devrimle karşı devrim arasında yalpalamasına yolaçar. Bu yüzden, onunla ittifak hem mümkündür, ama hem de bu temel bir ittifak olamaz. Proletarya milli burjuvaziye tarafsızlaştırmaya çalışacaktır (bu, devrimci saflara meylettiği oranda onunla birleşmek, karşı devrime yöneldiği oranda onunla mücadele etmekle mümkündür). Tarafsızlaştırma tutumunun temeli, demokratik devrimin milli kapitalizmi tasfiye etmeyecek ve milli burjuvaziye sınıf olarak ortadan kaldırmayacak olmasıdır; öte yandan onun emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizmle bağlarıdır.

Gerek devrimin stratejik ittifaklarını, gerekse proletarya önderliğini sınıfsal olgular olmaktan çıkararak Kurtuluş, bunları salt siyasi grupları ilgilendiren olgular olarak ele alıyor.

Peki, proletarya önderliği ve ittifaklar, siyasette, tümüyle arındırılabilir mi? Elbette bu olamaz ve ekonomizme götürür. Proletarya önderliğini partisi aracılığıyla gerçekleştirir ve başında partisi bulunan proletarya, özellikle köylülükle kendi asgari programı, proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimi olan demokratik halk diktatörlüğü hedefinin elde edilmesi temelinde birleşmeye çalışır. Partinin doğru siyaseti, işçi köylü ittifakının ve devrimin gerçekleştirilebilmesinin gerekli şartıdır. Kendi başına siyaset yetersizdir, ama, proletaryanın objektif çıkarlarına, (demokratik devrimde köylülüğün de objektif çıkarlarına) uygun Marksist-Leninst bir siyaset olmadan da proletarya ne önderliği ve ne de devrimin zaferini elde edebilir. Geniş halk yığınları soyut bir siyaset etrafında birleşemezler; onlar ancak kendi çıkarları ve bunların ifadesi olan talepleri etrafında birleşirler. İşte, proletaryanın siyaseti de bunu esas alan bir siyaset olursa işe yarar. Yoksa sınıf temelinden kopuk salt siyasi faaliyet ve anlaşmalar yoluyla kitlelerin birliğinin sağlanabileceği ya da siyasi örgütlenmeler arası birleşmelerin devrimin zaferi için yeterli olabileceği anlayışı kitlelerden kopuk ve idealist bir anlayıştır.

Devrimci Yol, görünüşte buraya kadar doğruları savunuyor. O, «it-tifak sınıflar arası bir sorundur» diyor ve «her grubun kendisini prole-taryanın temsilcisi ilân etmesiyle çözülmez» (D. Yol, S 7, sf. 2) diye ek-liyor.

Ama o da, en başta proletarya yerine kendi grubunu koymakla işe başlıyor. Sağını solunu «düzelterek» hâlâ «ideolojik önderlik» tezini savunması bunun bir göstergesiyse, «sınıflar arası bir sorundur» dediği ittifakların gerçekleşebileceği zemin olarak kitlelerin temel taleplerini değil de, bunlarla bağlantısını hiç bir zaman kurmadığı kendi siyasi çizgisini görmesi ikinci bir göstergedir. Genel bir siyasi çizgi etrafında birleşme kitlelerin ileri unsurlarını, devrimcileri ilgilendirir; ama ittifak «sınıflar arası» sorunsal ve kitleler birleştirilmek isteniyorsa bunun yolu bellidir: Onlar somut ve temel talepler etrafında birleşirler.

Gerek Kurtuluş, gerekse Devrimci Yol, «ittifak» sorununu sınıf temelinde ele almamaktadırlar. Kuşkusuz, Kurtuluş'la Devrimci Yol arasında bu konuda fark vardır. Sorunu aynı temelde ele almalarına rağmen, Kurtuluş görünürde daha fazla «birlikçi»dir; Devrimci Yol ise, birliğin kendisi tarafından (sözde kendi çizgisi temelinde kitleleri birleştirme yoluyla) sağlanacağı iddiasıyla bu konuda daha sekterdir.

Burada ittifaklar sorununda siyasi grupların rolüne geliyoruz. Siyasi gruplar arası birlik sorunu nedir?

SİYASİ GRUPLAR ARASI BİRLİK

Birincisi, bu, devrimin kaderini tayin edici karakterde bir sorun değildir. Tayin edici olan sınıfların ittifakıdır.

İkincisi, tayin edici olmaması, bunun siyasi grup ya da partiler arası birliklerin önemsiz olduğu ve küçümsenmesi gerektiği anlamına gelmez. Devrimci yol bunu yapmaktadır.

Üçüncüsü, siyasi gruplar arası ittifaklar, tayin edici olan sınıflar arası ittifakların gerçekleşmesi temelinde ve bunun gerçekleşmesine hizmet edecek ittifaklar olarak görülmelidir. Kitlelerin birleştirilmesi gözardı edilerek «öncü savaşçı» ya da kitlelerden kopukluğu teorileştiren bir başka anlayışla salt siyasi grupların bir araya gelmesi değil; kitleleri bir araya getirebilmek için kitlelerin temel taleplerinin savunulması ve bunların uğruna kitlelerin mücadelesine güç ve hız verme temelinde siyasi grupların bir araya getirilmesi esas alınmalıdır. Böyle bir birlik devrimin gelişmesine hizmet edecektir.

Bugün ülkemizde kitlelerin büyük ölçüde gericiliğin, revizyonizmin ve reformizmin etkisinde ve örgütsüz olduğu açıktır. Bu etkinin kırılması ve kitlelerin devrimci bir temelde örgütlenmesinin sağlanması, devrimci bir görevdir. Bunun yanı sıra, kitlelerin belli bir azınlığının, onların nisbeten ileri kesimlerinin belli bir hızla devrimcileştiği, bunun derecesine göre çeşitli siyasi grupların etkisi altına girdikleri, bir kısmının da bu gruplar tarafından yön verilen, gevşek de olsa belirli bir örgütlenme düzeyine ulaştıkları da görülmektedir. Proleter devrimci hareket dışın-

daki diğer siyasi grupların revizyonizm, anarşizm ve reformizmden etkileniyor olmaları, kitlelerin devrimcileşmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Ama buna rağmen, kitleler devrimcileşiyorlar ve proleter devrimci hareketin çevresinde toplandıkları gibi, başta Devrimci Yol olmak üzere devrimci potansiyele sahip çeşitli siyasi grupların etrafında da toplanıyorlar. Abartmadan çekinmeden söylenebilir ki; Halkın Kurtuluşu, Devrimci Yol, Kurtuluş ve Devrimci Sol'un etkileyip harekete geçirdikleri kitleler toplamı sayısal olarak 500 binden az değildir. Bu, hiç de küçük bir rakkam değil. Henüz daha bilinç ve örgütlenme düzeyi bakımından pek ileri sayılamayacak ama devrimci bir temelde birleştirildiğinde gericiğin yüreğine korku salacak (daha şimdiden bu böyle) önemli bir güç bu. Bu kitle gücünün birleştirilmesine yolaçacak, sayılan grupların devrimci bir birliği, ülkemizde şimdiye kadar oluşmamış bir demokratik alternatif yaratacaktır. Devrimcileşmeye devam eden kitlelerin yeni unsurlarını etrafında toparlayabilecek bir alternatif.

Kendisine devrimciyim diyen, devrimin gelişmesinin bu görevinden kaçınmaz. Ama yine kendisine devrimciyim diyen hiç bir kişi ve grup, devrimci bir temelde olmayan, kitlelerin somut ve temel taleplerinin hesabına katılmadığı, kitlelerin birliğinin ve mücadelesinin gelişmesinin önünde yeni bir barikat, yeni bir hayal yayma merkezi olacak revizyonist, reformcu bir temelde bir birlik için çalışmamalıdır. Hele proletarya önderliğini, dayatma ve siyaset dikte ettirmeye indirgememelidir.

Devrimci Yol, genel olarak siyasi grupların demokratik birliği sorununda sekte bir tutum içindedir. O, ya değişik çizgilerin savunulmaya devam edileceğini, bu takdirde bir birliğin mümkün olmadığı (bunu yumuşatarak, bazan birliğin olumlu olabileceğini söyleyerek ileri sürüyor) ya da çizgilerin yanlışlığı anlaşılarak «doğru çizgiyi» savunan kendisine iltihak edilmesi gerektiğini düşünüyor: «Eğer bugüne kadar sürdürülen siyasal çizginin ve pasifist eylem anlayışlarının yanlışlığı anlaşılmış ise o zaman yapılacak olan, bu anlayışların terk edilmesi ve doğru mücadele anlayışlarının ve onun etrafındaki birlik sorununun benimsenmesidir.» (D, Yol, S. 7. sf. 2) Biz bu öneriyi, her grubun kendi yanlışlarını düzeltmesi gerektiği şeklinde anlamak isterdik. Ne var ki, Devrimci Yol, bunu «bağımsız bir devrimci hareketin inşası» olarak yorumlamaktadır. Ve herkes bilir ki, sınıf gerçeğinden koparılmadı mı, «bağımsız devrimci hareket», Marksist harekettir, işçi sınıfının bütün diğer sınıflardan ayırılmış devrimci hareketidir.

Devrimci Yol'un «sosyal emperyalizm teorisinden vazgeçilsin», «anti-Sovyetik sloganlar atılmasın» vb. gibi siyaset dikte ettirmeye çalışmasında ifadelerini bulan bu anlayışı, kitlelerin birleşmesine hizmet etmiyor. O, çeşitli zorlamalarla çeşitli siyasi gruplar arasında bir birliğin gerçekleşmesini imkansız hale getirir ve birlikten kaçınırken, kendi dışın-

daki siyasi hareketlerin de kitleleri etkilediklerini ve onların etkisi altında olanların kitlelerin en devrimcileşmiş unsurları olduklarını görmezlikten geliyor. Kitlelerin birliğini savunanların, devrimci sınıfları birleştirmeye çalışanların, en başta bu siyasi grupların etkisi altındaki kitlelerle kendi etkisi altındakilerin devrimci bir temelde birleştirilmesi gerektiğini savunması gerekmez mi? Devrimci Yol, kitlelerin birleştirilmesi ve kitle mücadelesinin gelişmesi, hız ve yaygınlık kazanması yerine; kendisine iltihaklar ve kendi siyasi grubunun gelişmesini koymaktadır. Ve bunu, ittifakların sınıf temelinde olması adına ve proletarya önderliği adına yapmaktadır!

Kurtuluş'a gelince, onun kendi çizgisinde birlik (kendisine katılma biçiminde) gibi bir anlayışı görünürde yoktur. Ama o, kitlelerin birleştirilmesinin yerine ve karşısına; siyasi grupların birleştirilmesini koymakta ve siyasi gruplar arası birleşmelerde siyaset dikte etmede daha açık ve pervasız davranmaktadır. O, şu veya bu siyasetin savunulmasını birliğin kesin şartı olarak görmektedir. Çeşitli siyasi gruplarla birleşme yanlısı görünmekte ve bu birliği sınıf temelinden devrimci sınıfların birleştirilmesine hizmet etmesi amacıyla kopararak, soyut siyasi çizgiler etrafında soyut bir birliğe indirgemekte; sınıf çıkarları ve mücadelesi yerine iradeyi koymaktadır.

Kurtuluş, «uluslararası ayrılıklara göre Türkiyede de iki ana sapma oluştu. Bunun dışında... kalmaya çalışanlar da... Üçüncü bir akım oluşturdular. Her üç ana akım da... ittifaklarını esas olarak kendi içlerinde aramak zorunda kaldılar.» (KSD, S. 29, sf. 60) diyerek **siyasi çizgilere göre ittifak** anlayışını ortaya koyduktan sonra; ittifak kurabilmesi açısından bu çizgileri incelemeye girişiyor. O, Sovyetçi, Çinci («Üç dünya-cı») ve «AEP'ci» (Marksist-Leninist) akımların siyasetlerini «analiz» ederek, revizyonizm ile uzlaşması dolayısıyla kendi içinde de tutarlılıktan uzaklaşıp devlet, demokrasi, barışçıl geçiş, parlamentarizm vb. açılardan reformculukla eleştirdiği ve «düşman olarak tesbit edilen güçlere karşı mücadele etmemek»le (KSD, sf. 88) suçladığı T«K»P, TİP, TSİP gibi partilerle ittifak kurabileceğini söylerken; devrimci «çizgi ile ittifakı» şöyle reddediyor: «Bu gruplardan bir çoğu gerçek faşistlerle boğaz boğaza mücadelenin içine girmektedirler» (Agd, sf. 83) ama diyor, onların (örneğin Halkın Kurtuluşu'nun) ancak «sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizm karşı verdikleri mücadeleyi terk ettikleri takdirde sınıf kökenleri itibarıyla ittifak yapılabilecek güçler arasında görülmeleri gerekir.» (Agd, sf. 90)

Yani Kurtuluş'un Halkın Kurtuluşu ile ittifak yapmasının şartı: H. Kurtuluşu'nun sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizm konusundaki siyasetini terk etmesidir.

Kurtuluş, revizyonistlerle birleşmede, revizyonizmden kopmamakta

kararlıysa bir diyeceğimiz yok. Ama Kurtuluş yakasını revizyonizmin elinden kurtarmak istiyorsa, Halkın Kurtuluşu ile bir arada görünmekten kaçınmak için bahaneler yaratmaya çalışmıyorsa, ona diyeceğimiz şu ki, şu veya bu konuda farklı siyasetlere sahip olmak, siyasi gruplar arasında ittifakları mümkün olmaktan çıkarmaz. Örneğin, Halkın Kurtuluşu açısından, sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizme karşı olduğunu söylememesi, aksine SSCB'ni sosyalist bir ülke, sosyal-faşistleri de küçük burjuva reformistleri olarak değerlendirmesi, Kurtuluşun ittifak kurulamayacak bir grup olarak tesbit edilmesine yol açmıyor. Bu, D. Halkın Birliği gibi bazı çok bilmişlerin iddia ettiği ve muhtemelen Kurtuluş'un da destekleyeceği gibi, Halkın Kurtuluşu'nun uzlaşmacılığından ya da kapıldığı «panik» sonucu bir düşmana karşı diğer düşmanı en azından göz ardı ederek izlemeye çalıştığı «yeni» bir ittifaklar siyasetinden mi kaynaklanıyor? Elbette hayır. Marksist-Leninist hareket, Marksist-Leninist ittifaklar siyasetini savunuyor ve bu siyasetinde bir değişme yoktur. Ama Kurtuluş ve örneğin D. Halkın Birliği'nin sınıfla siyaseti aynılaştıran, ikisi arasındaki çelişmeyi kavramayan anlayışları değişmelidir.

Herhangi bir grubun herhangi bir siyasetinin veya siyasi tespitinin bir başka gruba ittifakı açısından kıstas alınması gerektiği anlayışı saçmadır. Yanlış siyasetler şüphesiz değişecektir. Gerçek hayat bütün yanlışları silip süpürmekten geri kalmayacaktır. Ama hatalı bir siyasetini görüp bir siyasi grubun sınıflara karşı tutumunu, gerici sınıflara karşı mücadele içinde olup olmadığını göz ardı etmek, maddi olgular yerine iradeyi esas almak demektir.

Faşizme karşı olmak ne demektir? Faşizme karşı birleşme durumunda olanlar esas olarak hangi konularda anlaşmalıdırlar?

MHP'ye karşı olmak mı, MHP'ye ve AP içinde bir kanada karşı olmak mı, yoksa ikisine birden, hatta ilaveten CGP ve MSP'ye karşı olmak mı? (MİT, Kontgerilla vb. ne karşı olmayı unutmayalım) Neye, hangisine karşı olacağız? Bunlar hepsi gerici faşistler değiller mi? Ama neden belli ittifak ve işbirlikleri yapsalar da ayrı ayrı duruyorlar, niçin farklı siyasetler öneriyorlar?

Faşistler kimin temsilcileridirler? Onlar emperyalizmin desteklediği komprador, feodal sınıfları temsil etmiyorlar mı? Ya faşist diktatörlük, o da, bu sınıfların bir devlet biçimi değil mi?

Demek ki, komprador, feodal sınıf temeline oturan üç-beş siyasi parti ve bir o kadar da nüans farklılığı gösteren siyaset var. Ve şüphesiz, bu faşist siyasetlerin kaynaklanıp yansıdığı maddi temel komprador-feodal sınıflar tasfiye edilmezse, onları destekleyen emperyalizmin ülkemiz üzerindeki tahakkümü kırılmazsa, ülkemizde faşist siyasetin ve siyasi hareketlerin varlığına son verilemez. Biri yok edilebilir, diğeri kalır, onu da yok edersin yenisi ortaya çıkar. Bu yüzden kaynak kurutulmalıdır.

Bu, iki şeyi gösteriyor: Birincisi, sınıfla siyaset arasında, ikincisi birincisinden kaynaklanmasına rağmen belirli bir özerklik durumu vardır. Komprador, feodal sınıfların da birbirinden belli farklılıkları olan bir çok siyasi temsilcisi var. Hepsi mevcut düzenin devamını savunuyorlar. Buna uygun olmayan, hatta buna en uygun olmayan siyasetler hakim sınıfların desteğini kaybeder ve uzun vadeli yaşama şansı bulamazlar. İkincisi, faşizme karşı olmak, çeşitli faşist siyasi hareketlere karşı olmakla sınırlandırılmaz; gerçek anti-faşist mücadele, faşizmin kaynağına, onun sınıfsal dayanaklarına karşı yönelmelidir.

Kolayca anlaşılacaktır ki, devrimci olunduktan sonra, devrimci bir temelde birleşmekten (ki bu kitlelerin devrimci bir temelde birleştirilmesine hizmet edecektir) kaçınılmayacak olduktan sonra; şu veya bu konuda farklı siyasetlere sahip olmak, faşizme karşı birlikte mücadele zeminini ortadan kaldırmayacaktır. Birleşilecek devrimci temel: emperyalist tahakkümün kırılması, komprador-feodal ilişkilerin tasfiye edilmesidir.

Emperyalizmin ya da faşizmin şu ya da bu biçimine; tekellerden, mali sermayeden kaynaklanan şu veya bu emperyalist siyasete, yine mali sermayeden kaynaklanan ve ülke içindeki temeli komprador, feodal sınıflar olan şu veya bu faşist siyasete karşı olup olmamayı, bu siyasetleri kaynaklarının, maddi temellerinin önüne geçirerek kıstas almak, siyaseti sınıftan koparmak ve sınıfın yerine geçirmek olur. Bu, örneğin Türkeş ile mali sermayeyi özdeşleştirmek, Türkeş ve MHP'ye ya da bir başka faşist siyasete ve faşist gruba karşı olmayı ittifak şartı olarak yeterli görmek olur.

Emperyalizmin ve faşizmin bütün siyasi biçimlerine, sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizme karşı olma unsurunu da kapsayacak, siyasi gruplar arası bir birlik, şüphesiz daha ileri ve daha sağlam bir birlik olacaktır. Ama bu noktada farklı siyasi tesbitler yapılıyor; siyasi bir olay farklı farklı yorumlanıyor diye birlik zemini ortadan kalkmayacaktır.

Emperyalizmin özünün tekeller olduğu biliniyor, faşizmin kaynağı da budur. Ve faşizm, tekellerin yanı sıra, bizimki gibi geri ülkelerde sınıfsal olarak toprak ağalarına da dayanıyor. Pekli, iradeciliği bir yana bırakarak, sınıf mücadelesinin gereklerini yerine getirmeye ne dersiniz! Halkın gerici sınıflara karşı, tekellere, toprak ağalığına karşı, onların ekonomik ve siyasi egemenliklerine karşı talepleri ve mücadelesi temelde birlik. Bunun şartı yok mu? Bunun şartı, halkın safında olmaktır, onun çıkarlarına uygun davranmaktır, devrimci olmaktır.

Siyasetleri sınıfsal temelinde kavramak gereklidir, tayin edici olan sınıflar olduğu anlaşılmalıdır.

Biz, sosyal-faşizm, faşizmin bir türüdür diyoruz, SBKP ve onun yar-

dakçaları partiler sosyal-faşist partilerdir diyoruz; Kurtuluş, hayır diyor, onlar sosyal faşist değil, sosyalisttir ya da küçük burjuva reformistidirler. Tartışırız, birbirimizi iknaya çalışırız. Biz kendimize güveniyoruz. Hayat bizi doğrulamaktadır, daha açık olarak, ikna olmak isteyen herkesin ikna olmasına yetecek kadar doğrulayacaktır.

Kurtuluş'a göre ise, biz «olmayan bir düşmana karşı» mücadele içindeymişiz ve «hayal» kuruyormuşuz. Biz, delilleriyle tesbit ediyoruz ki, SSCB tekeli kapitalist bir ülkedir, bizimki gibi ülkelere sermaye ihrac etmekte ve uzantısı tekeller oluşturmakla mevcut düzenin ve devleti korumakta ve desteklemektedir. Sosyal faşistlerde binbir bağla komprador-feodal düzene ve devlete bağlanmışlardır. Tekellerin ve toprak ağalarının menfaatlerini, onların faşist-feodal diktatörlüğünü savunmaktadırlar. Biz lafa önem vermiyoruz ve önerdiğimiz demokratik anti-faşist platformun mali sermayenin ve toprak ağalarının ekonomik ve devlet iktidarlarını hedef alan bir platform olarak, sosyal emperyalizme ve sosyal faşizme de yöneldiğini söylüyoruz. «Hayal» mi kuruyormuşuz. İşte sosyal pratik. Böyle bir platform sosyal emperyalistlerin ve sosyal faşistlerin sınıf menfaatlerine zarar vermiyorsa, eğer onlar emperyalist ve faşistler değilse, onlar bu platformun tam karşısında yer almayacaklardır. Ama bu imkansızdır. Onlar tekellerin ve toprak ağalarının sınıf çıkarlarına, ekonomik ve devlet iktidarlarına karşı, devrimci bir platforma ölesiye karşı çıkacaklardır. Bu nedenle «hayalleri» bir yana bırakması gereken Kurtuluş ve benzerleridir.

Birlik zemini, mali sermayenin egemenliğinin, feodal sömürü ve baskının yıkılması temelinde olacağına ve olması gerektiğine ve sizce sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizm olarak nitelendirilenler sosyalist ya da reformist olup kapitalist ve feodal tekeli bir temele sahip olmadıklarına göre; sizin böyle bir birliğe karşı çıkmamanız gerekir. Bilinç maddeden, siyaset sınıflardan kaynaklanır. Toplumlar da sınıf mücadeleleri yoluyla gelişirler. Toplumdaki çatışma, sınıflardan soyutlanmış olarak faşist ve gerici siyasetçilerle devrimci siyasetçiler arasında bir çatışma olarak değil, sınıflar arasındaki bir çatışma olarak, siyasi planda da ifadesini bulan bir sınıf mücadelesi olarak görülmelidir. Biz böyle görüyoruz. Bu yüzden Kurtuluş sosyal-emperyalizme ve sosyal-faşizme karşı olduğunu açıklamadıkça onunla ittifak yapılamaz diye düşünmüyoruz. Bizim için Kurtuluş'un (ve başkalarının) tekellere, mali sermaye ve egemenliğine, feodalizme ve burjuva - feodal devlet cihazına karşı olması, bu doğrultuda mücadele yürütmesi; toprak, özgürlük, bağımsızlık vb. talepleri benimsemesi onunla birliği mümkün kılar. Sosyal-emperyalizm ve sosyal-faşizme karşı olduğunu açıklamayan ama tekellere karşı bir program, D. Halkın Birliği'nin sandığı gibi, bu gericilerin yedeğine götürmez. Çünkü o, tüm gericiliğin temellerine, onların sınıf dayanaklarına karşıdır, böylelikle o tüm gericiliğin karşısında devrimci bir programdır.

Biz, sosyal-faşizmin tekellere kaynaklandığını, onun **siyasi** gerici-lik eğiliminin bir biçimi olduğunu söylüyoruz. Ve diyoruz ki, sosyal-faşist siyaset, grup ve partiler faşizme karşı, tekellere, onların ekonomik ve siyasi iktidarına karşı mücadele etmezler, emperyalizme ve feodalizme karşı mücadele edemezler. Onlar aksine halka karşı emperyalizm ve komprador feodal düzeni savunurlar. Faşistlerden farkları, yalnızca laf-tadır.

Kurtuluş, sosyal-faşist partileri küçük burjuva reformist partiler ola-rak görüyor ve sanki reformizm sınıfsal dayanaklarıyla faşizmle uzlaş-ma demek değilmiş ve reformizmle mücadele edilmeden faşizmle müca-dele edilebilirmiş gibi, anti-faşist mücadeleyi reformcu bir platforma oturtarak onlarla ittifak yapılması gereğini ileri sürüyor. Ve diyor ki, Hal-kın Kurtuluşu'nun faşizme karşı mücadele tavrı «faşizme karşı olan en geniş güçleri bir araya getirme görüşüne kadar genişletilmezse, sosyal-faşist diye nitelendirdikleri akımların faşizme karşı müttefik olabileceği kabul edilmezse fazla bir anlam ifade etmeyecek, uzun vadeli bir ittifa-kın oluşması imkansız olacaktır.» (KSD, s. 83)

Kurtuluş yalnızca sosyal-faşistleri değil, reformistleri de, örneğin CHP reformizmini de faşizme karşı birleşilebilecek güçler içinde görü-yor. Bizim görüşümüz, açık, özlü ve kesindir: biz, faşizme karşı en geniş güçlerin birleştirilmesinden yanayız. Ama bu güçler gerçekten anti-fa-şist güçler olmalıdır ve devrimci sınıfların menfaatlerinin savunulması temelinde, devrimci bir program, temelinde birleşmelidirler. Gericiler arasındaki çelişmelerden yararlanmak, dolaylı yedekleri uygun şekilde kullanmak ayrı bir konudur. Eğer gerçekten faşizme karşı güçleri birleş-tirmek istiyorsak, işçi sınıfını ve onun dolaysız yedeklerini bir araya ge-tirmek istiyorsak, bunlar faşizmin sınıf temellerine karşı olan güçlerdir. Buna uygun davranmalı, sınıf çıkarlarını gözetmeliyiz. Biz, tekellere, mali sermaye gericiliğine, feodalizme karşı burjuva-feodal devlet cihazına karşı halkın birleştirilmesini esas alıyoruz. Ve bu amaca hizmet edebilecek siyasi güçlerin birliğinden yanayız. Hangi siyasi güç, hangi parti tekellere ve feodalizme karşı onların devlet iktidarına karşı mü-cadele içindeyse, onunla birleşmekten kaçınmayız. SBKP'nin ve onun yordakçılarının «gericiliğin gerçek temeli tekellere karşı önerdiği tavır en azından küçük burjuva demokrat görüş çizgisindedir» (KSD, s. 85) di-yor, Kurtuluş. Öyle mi, biz böyle olduğunu düşünmüyoruz. Ama Kurtu-luş'u yıllardır süren sınıf mücadelesi ikna etmedi, o hâlâ, ikna olmak mı istiyor. Pekâlâ, işte tekellerin ve toprak ağalarının ekonomik ve siyasi e-gemenliğine karşı kitleleri harekete geçirmek için ilan edilmiş «faşizme karşı devrimci mücadele platformu» (HK, S. 145) Bu, proletaryanın as-gari programının günümüz koşullarına uyarlanmış biçimidir. Haydi, «TKP» TİKP gibileri gelsin katılsın da birlikte tekellere karşı mücadele

edelimi! Katılır mı dersiniz? Onlar, bu platforma katılmak yerine fersah fersah uzak duracaklardır. Onlar ancak reformist hayaller yaymak için UDC ya da «anti-emperyalist demokratik platform»lara katılırlar.

Peki, Kurtuluş, sosyal-faşist partilerin «tekellere karşı önerdiği tavır en azından küçük burjuva demokrat görüş çizgisindedir» derken, bu açıdan kendisi ne durumdadır? O, «faşizmin finans-kapitalin bir kesiminin diktatörlüğü olduğu» (!) dikkate alındığında, «finans-kapitalin faşizmden zarar gören bir kesimi» (!) nin de «bu siyasal iktidara karşı çıkacak güçler» içinde olduğunu ilan ediyor. Proletarya, «finans-kapitalin bir kesimi» nin içinde yer aldığı «faşist diktatörlüğün yıkılmasını isteyen bu güçlerle eylemini koordine etmede» imiş. (tırnak içleri için bkz. KSD S. 29, s. 70) Finans-kapitalin bu kesimi tekerci değil mi? Kurtuluş tekellere karşı mı, yoksa genel olarak tekellere karşı çıkmadan onların bir kesimine karşı finans-kapital egemenliğini zedelemeyen, onun «bir kesimi»nin yedeğine düşen bir mücadeleden yana mı? Hani, tekellere karşı tavır? Bu, devrimci değil, reformcu bir platform önermek, yine siyasete (faşist siyasete) sınıfın önünde yer vererek, faşizmin sınıf dayanaklarına yönelmemek, sonuçta onunla uzlaşmak demektir. Kurtuluş «3. Enternasyonal (in) başlangıçtaki 'sol' tavrını terk» ettiğini söyleyeceğine, Dimitrov'un bir kesimine değil **genel olarak tekellere** karşı olan halk cephesi programından öğrenerek kendi sağ oportünist, uzlaşmacı tavrını terketse iyi olacak. Kurtuluş'a demokratik anti-faşist güçlerin ittifakından yan çizdirecek olan sosyal-empervalizm vb. sorunu değil, bu konudaki tutumu olacaktır. O, tekellerin bir kesimiyle birleşmek isteğine sahip oldukça tekellere karşı bir platforma nasıl yanaşabilir? Onun sosyal-faşist partilerin tekellere karşı olduğunu söylemesi de bu anlayışından kaynaklanmaktadır.

Çeşitli siyasal gruplar arasındaki ittifaklarda, her grubun savunduğu farklı siyasetlere gelince, bunlar devrimci temelde bir birliği imkansız kıldığına göre bu siyasetlerin savunulmasına karşı tutum ne olmalıdır! Örneğin, sosyal-empervalizm ve sosyal-faşizm konularında birlik platformunda yer almayan ama çeşitli grupların savundukları siyasetlerin hiç sözü edilmemeli midir? Şüphesiz hayır, bu her grubun kendisini bağlar. «Propaganda ve ajitasyonda özgürlük, eylemde birlik» ilkesi bu soruna açıklık getirmektedir. Bu, **demokratik** bir ilkedir.

Gerici sınıflara karşı mücadelede birleşebiliyor, ama onların çeşitli siyasal görünümüne karşı ayrı tutumlar mı alıyoruz, sınıf mücadelesi bu farklı siyasal tutumların doğrulanmasının kıstası olacak, sosyal pratik gerçeği ortaya koyacaktır.

Biz, sosyal-faşist propagandaya karşıyız, diğer gerici hayallerin yayılmasını nasıl önlemeye çalışıyorsak, onu da önlemeye, etkisini kırmaya çalışırız.

Ama, gerici sınıflarla mücadele içindeki halk sınıfları ve onların çıkarları doğrultusunda siyasi faaliyet (sınıfla siyaset arasındaki çelişme dolayısıyla, temsil edilen sınıfın çıkarlarıyla tam uyum halinde olmasa da) gösteren halkın siyasi güçleri demokrasi ve özgürlük temelinde birleşebilir. Savunulan devrimci talepler ve bu talepler uğruna mücadele temelinde biraraya gelen ve eylem birliği yapan devrimci siyasi güçler, farklı siyasetlere sahip oldukları konularda, demokrasi temelinde birbirleriyle mücadele ederler ve etmelidirler. Devrimci sınıfların bazı fikirlerine, siyasetlerine ambargo koyma yerine bunları eleştirip etkisizleştirmeye çalışırlar. Devrimci, demokratik düşüncelere ambargo koyma, düşünce özgürlüğünü ayaklar altına alan gericilerin işidir ve devrimci bir birlik platformu, devrimci diğer siyasi özgürlüklerin yanında düşünce özgürlüğünün de elde edilmesi talebini kapsayacaktır. Demokrasinin elde edilmesi talebi etrafında biraraya gelecek siyasi grupların kendi aralarında demokrasi ilkesine uygun davranmamaları, demokrasi talebinin göstermelik olarak savunulduğunu gösterir. Ve daha başında demokratik birliği engeller.

Kurtuluş ise, parti içinde birliğin ilkesiyle, demokratik güçler arasındaki birliğin ilkesini birbirine karıştırmakta; demokratik ittifak ve eylem birliklerini, Marksist-Leninist parti kurmaya benzetmektedir. Kurtuluş İçin İleri, «eylemde birlik, propoganda ve ajitasyonda serbestlik» ilkesi için şöyle yazıyor: «Burada savunulan, Bernstein ve yandaşlarının savunuculuğunu yaptığı 'eleştiri özgürlüğü'nden başka bir şey değildir. Liberalizm Marksizm adına savunulmaktadır». (Kurtuluş İçin İleri, S. 15, s. 10)

Bernstein'in «eleştiri özgürlüğü» nerede halk içinde ve onun siyasi güçleri arasında demokrasi ilkesi nerede... Siz halka özgürlüğü yasakladığınızın farkında mısınız? Örneğin sendikalarda eleştiri özgürlüğü olmasın mı? Proletaryanın en saf örgütü olan Marksizm tek olduğundan, tek bir çizgiden başka çizgiye izin verilemez. Demokrasi ve eleştiri özgürlüğü adına Partinin saflığı bozulamaz, o, içinde farklı sınıfların çıkarlarını ifade eden farklı çizgilerin savunulduğu bir cephe örgütüne çevrilemez. Kurtuluş, Marksist-Leninist partiyle cephe tipi örgütlenmeler ve eylem birliklerini birbirine karıştırarak, ikincilerde farklı sınıfların ve onların siyasi temsilcilerinin bir arada bulunacağını unutuyor. Kurtuluş, örneğin Halkın Kurtuluşu ile birlikte Marksist-Leninist bir parti mi kurmak istiyor? İttifak kurma açısından incelediği akımları proletaryanın temsilcisi olarak mı görüyor? Onlar değişik sınıfların siyasi temsilcileri değil mi? Değişik sınıfların oldukları her yerde değişik sınıf çıkarlarının ifadesi olan farklı eğilimlerin, farklı siyasetlerin olmasından doğal ne olabilir? İşçi sınıfının, köylülüğün, şehir küçük burjuvazisinin vb. çıkarları arasına bir eşit işareti koymak mümkün değilse onların çeşitli temsil-

cilerinin siyasetleri arasına eşit işareti nasıl konulacaktır? Bunlar eşitlenemediğine ve tekellere, feodalizme karşıtlık temelinde yükselen, dolayısıyla belirli bir dönem için de olsa birlikte yürümeyi imkânsız kılmayan siyasetler olduğuna göre; bu siyasetleri savunanlarla, onları eleştirerek birlikte bulunma neden mümkün olmasın? Bu, kitleleri devrimci bir temelde birleştirmek için gereklidir. İşçilerle köylüler demokrasi temelinde bir araya gelemezlerse, hangi temelde biraraya gelebilirler?

Yoksa Kurtuluş ve Devrimci Yol sözde proletarya önderliğinden dayatma ve zorlamalarla siyaset dikte ettirmeyi, devrimin zaferine giden yolda yürümeye ikna yerine zorbalığı mı anlıyor? Demokratik devrimde proletarya önderliği, demokratik devrimden çıkarı olan sınıfları, onların sınıf çıkarlarının en tam ve eksiksiz ifadesi olan ve devrimin zaferini garanti eden proletaryanın asgari programı etrafında birleştirmek demektir. Marksist-Leninist hareket devrimci sınıfları böyle bir program etrafında birleştirmeyi esas almaktadır. Bunun yolu, halkın, çıkarlarının gerçekleşebilmesi için bu program etrafında birleşmeye ikna edilmesidir. Birlikte yürünüyor da olsa, çeşitli akımların siyasetlerinin hatalarının ya da hatalı yanlarının, halk kitlelerinin sınıf çıkarlarının bütünüyle gerçekleştirilmesindeki yetersizliği ve tutarsızlığının eleştirilmesi ve kitlelerin bu geçersiz siyasetlerin etkisinden kurtarılması gerekmezse, proletarya önderliği laftan öte ne anlam taşıyabilir? En radikal köylü hareketi bile, proletaryanın dışındaki en devrimci sınıfın hareketi bile son tahlilde kapitalizmin sınırları içine hapsolmaya ve demokratik devrimde tutarsızlığa ve kararsızlığa mahkumdur. Devrimci proletarya yalnız gerici siyasetleri mahkum etmekle yetinip ve birlikte yürüyor da olsa çeşitli siyasi hareketlerin tutarsızlığını ve kesin zaferi elde etmedeki yetersizliğini sınıf çıkarları ve mücadelesinin gerçeklerine uygun olarak ortaya koyup kitlelerin yolunu aydınlatmıyorsa, onların sınıf çıkarlarının gereğinin kendi asgari programı etrafında birleşmek olduğunu göstermiyorsa önderlik görevini yerine getiremez.

Bizim siyasetlerimiz genel olarak devrimci ise, gerici sınıflara karşı mücadeleden yana isek, buna uygun davranıyorsak bu temelde birleşin bizimle. Çekinmeyin. Birlik, ittifak vb. sınıf mücadelesinin tatil edilmesi demek değildir. Bizim «tutarsızlığımızı» vb. açıklayıp, eleştirilerinize devam edin, bizim bu «tutarsızlıklarımız»dan etkilenen onbinlerce kişiyi eğitip kazanın; bu yanlışların, «hayaller»in daha fazla kişiyi etkilemesini engelleyin. İttifak kurmuş olmak, bunlara ters düşmez. Hem de böyle bir ittifak (düşünün, küçük burjuvazi olarak değerlendirdikleriniz size alın tabanımı eğitip kazanın diyor, size imkan sağlıyor) sizin «proletarya önderliğini (!) gerçekleştirmenize elverişli bir zemin sağlayacak, işinizi kolaylaştıracaktır. (Biz böyle davranacağız, bütün anti-Marksist ve burjuva siyasetleri eleştirerek, etkilerini kırmaya ve kitleleri devrimci pro-

letaryanın asgari programı etrafında toplamaya çalışacağız. Kimin proletaryayı temsil ettiğini sosyal pratik gösterecektir.) Yoksa bütün bunların tam tersi geçerli olmasın, birlikte olmaktan çeşitli bahanelerle kaçınmanız «taban kaybetme» korkusundan kaynaklanmasın?

Marksist-Leninist parti ile sosyalizm ile ilgili sorunlar işe karıştırılmamalıdır. Biz demokrasi için bir birlik, anti-faşist birlik sorunu üzerinde duruyoruz. Bu, demokratik ilkelere sahip olacaktır. Marksist-Leninist parti sorununa gelince, sizi Türkiye'de Marksist-Leninist bir parti çatısı altında birleşilebilecek bir güç olarak görmüyoruz. Bu noktada Devrimci Yol ile anlaşıyoruz. O da kendisi dışında Leninist bir hareket tanımıyor. Bu konu tartışma dışıdır, isteyen istediği gibi düşünsün, ama bu sorun öne sürülerek, demokratik, cephe tipinde birliklerin oluşması baltalanmasın. Biz, devrimci bir temelde uzun (devrimin asgari programında birleşme) ya da kısa vadelî (kitlelerin belli talepleri etrafında birleşme) demokratik birleşmelerden yanayız. Bu konuda gericiiler ve her türden faşistler dışında ikna amacıyla tartışamayacağımız kimse yoktur. Özellikle oldukça geniş devrimci kitleleri etkileyen Devrimci Yol ve Kurtuluş birlik yanlısı olmalı ve bu soruna ciddiyetle yaklaşmalıdırlar. Devrimin ve halkın çıkarları bunu gerektiriyor.

Aydınlık - TİKP Revizyonizminin Temel Siyasi Tezlerinin Eleştirisi

PDA'nın Sosyo - Ekonomik Yapı Tahlili Üzerine (1)

GİRİŞ

Bugün Türkiye'de devrimcilik adına ortalıkta dolayan pek çok grup var. Bunların bir kısmı, her türden revizyonizmin önemli ölçüde etkisi altında olan, reformculuktan ve anarşizmden etkilenen devrimci gruplar. Devrimci Yol gibi. Diğer bir kısmı da, devrimcilikle hiç bir ilgisi olmayan T«K»P TİP, TİKP-Aydınlık gibi revizyonist, karşı-devrimci gruplar.

Bu ikinciler, özellikle niceliksel güç olarak pek etkili değiller. Ama yüzeyden bakışla, bunların çürüten, kokuşmuş bir karakter taşıyan nitel güçleri, devrimci grup ve insanlar üzerindeki etkileri küçümsemiyor.

Aydınlık-TİKP'ni alalım. Günümüzde Aydınlık'a küfredmeyen, onun ne kadar karşı-devrimci ve revizyonist olduğunu söylemeyen grup ya da çevre yoktur. Ama, Aydınlık'ın açık karşı-devrimci, ihbarcı pratigine karşı çıkılmasından öteye bir adım ilerlendiğinde ilginç bir durum ortaya çıkıyor. Bir bakıyorsunuz, Aydınlık'a en fazla karşı çıkıyor görünen grup, örneğin «Partizan» onunla aynı teorik temele sahip. Fark, Aydınlık kadar sistemli bir teorik temele sahip olmaması ve onun gibi, teorik tezlerini doğal sonucuna götürmeyip aynı veya benzer siyasi sonuçları çıkarmamasında kalıyor.

Örneğin T«K»P, kuşkusuz bu tesbitimizin konusu değil. Onun değişik emperyalist ve gerici mihrakların aleti olmasının dışında Aydınlık'tan farkı yok.

Ama örneğin Devrimci Halkın Birliği, diyelim sosyo-ekonomik yapı konusunda Aydınlık'tan farklı bir temelden mi hareket ediyor? Aydınlık'ın sözde reddeder gibi görünüp özünde savunduğu «Prusya yolundan geçiş» tezi, D. H. Birliği'nin en temel tezlerinden biri değil mi? O, tıpkı Aydınlık gibi, emperyalizm ve mali sermaye olgularını reddederek sözde komprador kapitalizminin feodalizmi tasfiye etmekte olduğunu söylemiyor mu? Fark nerede kalıyor? «Üç dünya teorisi»nin kabulü ya da reddinde mi? Şüphesiz, bu, sistemsizliktendir. «Prusya yolundan geçiş» ile «ÜDT»nin savunulması birbirinden ayırlamaz. Geri ülke hakim sınıfları «yeni uluslararası ekonomik düzen»in kuruluşuna başka hangi yoldan yürüyerek katılabilirler!? Aydınlık ile gerek «Partizan» gerekse D. H. Birliği arasındaki fark, ikincilerin kendi içinde çelişmelerle dolu olması, sistemli bir revizyonizm savunuculuğuna tam cesaret edememesi; Aydınlık teorik tezlerinin doğal siyasi sonuçlarını açıkça ortaya atarken, onların bundan kaçınmasıdır. D. H. Birliği niçin «milli ekonomi»mizin tahrip edilmemesi ve desteklenmesini önermiyor, üretici güçleri geliştirdiğini ve devrim vaptığını

söylediği hakim sınıfları niçin düşman olmaktan çıkarmıyor, en azından tarafsızlaştırmaya çalışmıyor? Feodalizmi tasfiye edenlerin tarihi bakımdan ilerici olması gereken devletini niçin faşist diktatörlük olarak nitelendiriyor? Onun kalkındığı temel, hareket noktası olarak aldığı teorik tezler Aydınlık'ın aynıdır. Bundan dolayı, o, özel olarak Aydınlık'ın etkisine açıktır.

Kurtuluş'u alalım. Onun durumu farklı mıdır? Örneğin, faşist diktatörlüğü Bonapartist diktatörlük olarak gören, onu ilerici, anti-feodal bir temelde kavrayan Kurtuluş, Aydınlık'tan farklı hangi tezi savunmaktadır? Onun, hakim sınıfların bir kesiminin diktatörlüğü olarak gördüğü faşist diktatörlük tezi, hangi emperyalizm ve mali sermaye tahlilleri üzerine oturmaktadır? O da, aynı Aydınlık gibi, anti-faşist mücadelenin iktidar mücadelesi olmadığı, devrimci ittifakla anti-faşist ittifakın nitelik olarak farklı olduğu tezlerini hangi temelde savunuyor? Kurtuluş'un sözde «ÜDT»ne karşı çıkması hiç bir şeyi değiştirmiyor. O, bu konuda örneğin D. H. B'nden de geridir. Sovyetler Birliği'nin sosyal emperyalist bir ülke olarak görülmesi halinde «ÜDT»nin ve önerdiği devrim, ittifaklar vb. anlayışlarının doğru olacağı görüşündedir. Ona göre, SSCE sosyalist değilse, Aydınlık bütünüyle haklı olacaktır. Bu nasıl Aydınlık karşıtıdır? Herhangi bir ülkenin rengi, çağı değiştiremeyeceğine göre, başlı başına bu iddiası, Kurtuluş'un Aydınlık ile aynı teorik temele sahip olduğunu göstermez mi? Ve değişmesi gereken Kurtuluş'un bu revizyonist teorik temeli değil mi?

Örnekler uzatılabilir. Biz kısaca da olsa, Aydınlık'la revizyonizmden etkilenen pek çok grubun ortak tezlerden hareket ettiklerini, bu yüzden farklı siyasi sonuçlara ulaşsalar da onun etkisine açık olduklarını göstermek istedik.

Kuşkusuz, onlar, yalnızca Aydınlık'tan etkilenmiyorlar. Örneğin büyük bir çoğunluk T.K.P'den daha da çok etkileniyor. Ya da çeşitli Kuvilcımçı gruplar gibi ustalarının yolundan yürüyenler de var.

Bugünkü çeşitli gruplar, belli orijinal yönere -özellikle kullandıkları terimler dolayısıyla- sahip olsalar da, proleter devrimci bir temelde değil, burjuva-revizyonist bir temelde yükselmişlerdir.

Türkiye'de revizyonizm, Şefik Hüsnü ile başlayan 50 küsur yıllık bir hakimiyet kurmuş ve uluslararası revizyonizmin çeşitli türleriyle de bağlantılı olarak burjuva-revizyonist bir ekol sol adına tayin edici bir rol oynamıştır. Bu ekolün çeşitli teorik önerme ve tezleri, 50 yıllık burjuva-revizyonist mirası oluşturur.

Aydınlık'ı incelersek, o, kendi keşfettiği yepyeni bir teorik temele sahip değildir. O, kendisinin belirttiği gibi, yalnızca Ş. Hüsnü'nün tezlerine sahip çıkmakla da kalmamaktadır. Aydınlık-TİKP sadece Ş. Hüsnü oportünizminin bir mirasçısı değil, aynı zamanda, Ş. Hüsnü-Kuvilcımçı-M. Belli-Avcıoğlu (Yön-Devrim)-TİP vb. ekolünün bir mensubu ve günümüzdeki başlıca temsilcilerinden biridir.

Etkilenenler, ulusal planda bu ekolden etkilenmektedir karşı-devrimci revizyonist gruplar ise bu ekolün takipçileri ve temsilcileridir.

Çeşitli türden temsilcileri, farklı emperyalist ve gerici mihraklara dayanmalarına ya da bağlantılı olmalarına ve siyasi sonuçlar bakımından belli farklılıklar da taşıyan öneriler getirmelerine rağmen; bu ekolün **teorik temeli**, burjuva-revizyonist, idealist tek bir temeldir.

Olguları ve sınıfları değil, düşünceyi ve siyaseti temel alma ve diyalektik ve tarihi metaryalizmi inkâr, bu ekolün felsefi temelidir.

Politik ekonomi yasalarının reddi, yarı-sömürge, yarı-feodal sosyo ekonomik, politik yapının çarpıtılması, emperyalizm ve onun uzantısı komprador tekelci kapitalizmin niteliğinin ve feodalizmle ilişkisinin ilericileştirilmesi, ekolün men-

suplarının ortak temelidir.

Ekolün temsilcileri, hem ülkenin sosyo-ekonomik yapı tahlili ve hem de politik yapı tahlili ve «devrim» anlayışları dolayısıyla, demokratik devrim burjuvazinin gerçekleştirdiği (TİP) ya da gerçekleştirmekte olduğu (diğerleri) görüşündedirler. Böylelikle emperyalizm ve proleter devrimleri çağının gerçeğini proletarya önderliği, proletarya diktatörlüğü ve kesintisiz devrim teorilerini reddederler. Troçkizm (TİP) ve menşevizme (diğerleri) dayanarak, ya köylülüğün vb. devrimci potansiyelini küçümseme ya da genel olarak burjuvazinin gericileşmesini ve çağımızın gerçeğini -sosyalizm- reddetme yoluyla aynı tezin savunulması: Demokratik devrimin burjuvaziye terki, anayasal kurumlarıyla burjuva devleti savunma ve devrimden el çekme. Proletarya diktatörlüğünün özgül biçimi olan demokratik halk diktatörlüğünü kurma mücadelesini reddederek gericilikle birleşme ve burjuva devletin en çok biçim değişiklikleriyle yetinme, bürokratik ve militarist mekanizmayı el üstünde tutup koruma...

Bu burjuva-revizyonist temelden etkilenen çeşitli grupların en çok karşı çıkıyor göründükleri TİKP-Aydınlık revizyonizmi, bu temeli en belirgin şekilde savunanlar arasındadır. Ve biz, diğer temsilcileriyle yer yer bağlantısını kurarak bu burjuva revizyonist ekolü ve onun teorisini TİKP-Aydınlık'ın şahsında açığa çıkarıp mahkum etmeye çalışacağız.

Bu, şimdiye kadar ele alınmamış bir mesele değildir. Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı, bu burjuva-revizyonist temeli mahkum etme çabasını sürekli kıldılar. Ş. Hüsnü revizyonizminin eleştirisi ve «Revizyonist Üç Dünya Teorisi ve üç dünyacı Aydınlık Oportünizmi», bu çabanın en belli başlıcalarıdır.

Ayrıca Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı sayfaları, revizyonizmin çeşitli gruplar üzerindeki etkilerini burjuva revizyonist temelin açığa çıkarılması temelinde eleştiren sayısız yazıyla doludur. Fakat bunlar, nisbeten daha özgül meseleleri (ÜDT gibi) ele almaktadır.

Bu yüzden biz, eleştirilmiş olan konuları büyük ölçüde bir yana bırakarak özellikle şimdiye kadar pek ele alınmamış bir dönem olan 1968-1973 yıllarının Aydınlık'ının bazı biçimsel farklılıklar taşısa da özü itibarıyla bugünkünün aynı olan görüşlerini konu olarak seçtik.

TİP'ne, M. Belli'ye, Kıvılcımlı'ya vb. karşı «7 büyük iki çizgi mücadelesinde» proleter devrimci çizgiyi temsil ettiği ve «Aydınlıkla Halkın Sesi'nde ideolojik ve siyasi ifadesini bulan Türkiye Marksist hareketi dışında Marksist bir temele sahip olan başka bir varlık tanımadığı (1) iddiasında olan Aydınlık'ın demagogileri böylelikle daha iyi kavranabilmektedir.

Ayrıca geçmişinin incelenmesi onun bugününe de ışık tutacak, onun Çin revizyonizminin genel düşüncesinin ve «ÜDT»ni kabul etmeye ne kadar hazır olduğunu da ortaya koyacaktır.

Aydınlık-TİKP, bugün yalnızca daha da gericileşmiş, Amerikan emperyalizminin yarıdakçılığına ve yeni Çin sosyal-emperyalizminin uşaklığına kaymıştır. O, geçmişindeki gerici reformcu siyasetlerin yanına, bugün kitlelerin mücadelesinin bastırılmasında reformizm yetmez oldukça sosyal-faşizmi de ekleyerek faşist diktatörlüğün tam bir savunucusu konumuna kazanmıştır. Fakat onun geçmişini (PDA) ve bugününi teorik olarak belirleyen aynı temel olmaya devam etmektedir. Örneğin o, hakim sınıfları ve onların komprador-feodal ekonomilerini, hala eskisi gibi milli sınıflar ve milli ekonomi olarak ilericiilik adına savunmaktadır. Örneğin eski Kemalist cuntacı «milli ordu» teorisi, bugün onun hala teorik bir hazinesidir: «ÜDT» uyarınca savunduğu «Türkiye ordusu» ve onun milli bağımsızlığın koruyucu gücü olduğu, halkın özgürlüğünü

garanti ettiği vb. biçiminde, vb.

Kıvılcımcılıktan Çin revizyonizminin takipçiliğine kadar değişik kılıklara giren, dönem dönem biçimde değişik görüşler savunan-geçmişteki adıyla-PDA revizyonizminin temel tezlerini eleştirmeye başlayacağımız bir dizi yazının genel olarak revizyonizmden, özellikle Aydınlık revizyonizminden etkilenenler açısından yararlı olacağını umuyoruz.

Bu dizi yazı okunurken dikkat edilmesi gereken önemli nokta TİKP-Aydın-
lık'ın gelişmesi süreci içinde teorik temeli aynı kalmasına rağmen küçük bur-
juva reformist bir siyasi çizginin savunuculuğundan sosyal faşist bir siyasi
çizgi savunuculuğuna gelmiş bulunmasıdır. Yazımız, Aydınlık sosyal faşizminin
yeniden geçmişinden derlemeler yayınlamaya başlamasının da gerekliliğini art-
tırdığı onun esas olarak geçmişinin incelenmesini konu edinmiştir. Bu durum
yazımızın özellikle üslubu bakımından gözönünde tutulmalıdır.

1: PDA OPORTÜNİZMİ TÜRKİYE TOPLUMUNU NASIL DEĞERLENDİRİYOR?

«Ülkemiz yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkedir.» (PDA sayı: 26 sf. 105)

Ülkemiz «emperyalizme bağımlı ve içinde feodal, yarı-feodal kalın-
tılar barındıran az gelişmiş kapitalizmin hüküm sürdüğü bir ülke»dir.
(PDA Sayı: 18, sf: 427)

Bu iki görüş, Aydınlık'ın 70. Sayısında: «Bir yerde Türkiye'nin kapitalist
olduğu söyleniyor, başka bir yerde yarı-feodal deniyor... Bunların hangisi doğ-
rudur?» diyerek Halkın Kurtuluşu'na yönelttiği soru dikkate alınırsa, önemli
bir çelişki oluşturmaktadır. Biz Türkiye'de feodalizmin durumunu değerlendiri-
meyi ileriye bırakarak şimdilik önermelerin birinci kısımlarını ele alacağız.

PDA Türkiye'yi «yarı-sömürge» bir ülke olarak değerlendirmektedir. Bu
şüphesiz doğrudur. Türkiye, yarı-sömürge bir ülkedir emperyalizmin (ve sosyal
emperyalizmin) sömürü ve baskısı altındadır. Ama bunu söylemek yeterli ol-
mamaktadır. Esas sorun, «yarı-sömürge» olmanın ne anlama geldiği, bunun
ekonomik, sosyal alanda nasıl yansıdığı ve toplumsal gelişmeyi nasıl ve hangi
yönde etkilediğidir.

«Feodal ve yarı-feodal kalıntılar»ı bir yana bırakacak olursak, Aydınlık, em-
peryalizme bağımlı ve onun bir yarı-sömürgesi olmanın ülkemizde az gelişmiş
bir kapitalizmin hüküm sürmesine yol açtığını ileri sürmektedir. Bu kapitalizm-
den, az gelişmiş kapitalizmden, yer yer işbirlikçi kapitalizm olarak da bahse-
dilmektedir. Ne varki, az gelişmiş kapitalizmden veya işbirlikçi kapitalizmden
kastedilen, ulusal karakter taşımayan, tamamen emperyalizme bağımlı ve onun
geliştirdiği komprador kapitalizm değil, milli kapitalizmdir. Ancak, «feodal, ya-
rı-feodal kalıntıları barındıran az gelişmiş kapitalizmin» temsilcisi hakim sınıflar,
zayıf oldukları için emperyalistlerle işbirliği yapmaktadırlar!

«Yurdumuzda iktidarı, banka ve şirket yöneticileri ile toprak ağaları, te-
fecii ve tüccarlar ellerinde tutuyorlar. Bu yerli hakim sınıflar bütün üreticisine
karşı büyük Amerikan sigara şirketleriyle birlik olmuşlardır. Bu şirketlerin hal-
kimizi soymasına aracılık ve ortaklık etmektedirler. Tütün ihracatçıları, toprak-
ları, malı bu Amerikan sigara şirketlerine satıyorlar. Piyasadan bu şirketlerin
istediği kadar mal alıyorlar, tütüne bu şirketlerin istediği fiyatları veriyorlar.
Tütünümüzün dünya yüzünde ne kadar satılacağına bu şirketler karar veriyor.

«Bunun sebebi nedir? Yerli hakim sınıflar bütün güçlerini bir araya
getirsekler bu Amerikan sigara şirketleri kadar etmezler. Dünya bütün pi-
yasası bu sigara şirketlerinin elindedir. Tekel idaresi, yerli ihracatçı tüc-
car ve tefeciler, sömürülerini devam ettirebilmek için bu emperyalist

şirketlerle işbirliği yapmak zorundadırlar. Bu durum yalnız tütünde mi böyledir? Hayır. Tütün gibi diğer tarım ürünlerinde ve sanayi mamüllerinde de dünya pazarı emperyalist dev şirketleri ve bankalarının elindedir. Bu dev banka ve şirketler dünya pazarında kimin ne üretip ne satacağını kendi menfaatlerine göre tayin etmektedirler. İçeride ve dışarıda neyi üretip ne kadar satabileceğimizi bu çete tayin ediyor. Yerli banka ve şirketler, ağalar ve tefeci tüccarlar emperyalist ülkelerin dev banka ve şirketleriyle bunun için işbirliği ediyorlar, ülkemizi emperyalizme açıyor ve halkımızı onlarla ortaklaşa sömürüyorlar.» (İşçi-Köylü, S. 28)

Yukarıdaki alıntıda yerli hakim sınıflarla emperyalizm arasındaki ilişki, önce, tütün açısından ele alınmaktadır. Ancak daha sonra, «Bu durum yalnız tütünde mi böyledir?» sorusu sorulmakta; bu soruya verilen cevapta ise, tarım ve sanayide tümüyle aynı durumun söz konusu olduğu belirtilmektedir.

Gerek tütünde gerekse diğer üretim dallarında yerli hakim sınıfların emperyalizmle işbirliği yaptığı kabul edilmektedir. Bu işbirliğinin sebebi ise; yarı-sömürge, yarı-feodal ekonominin kendi içinde, hakim sınıfların niteliğinde değil, hakim sınıfların ve onların ekonomisinin güçsüzlüğünde aranmaktadır. Bu mantığa göre; hakim sınıflar ve onların ekonomisi güçsüz olduğu için, hakim sınıflar emperyalizmle işbirliği yapmaktadırlar. Eğer hakim sınıflar ve onların ekonomisi güçlenirse, emperyalizmle yapılan işbirliğine son verilecek, hakim sınıflar, emperyalizmin «halkımızı soymasına aracılık ve ortaklık» etmeyeceklerdir. Buradan çıkarılacak sonuç nedir? Yarı-sömürge yarı-feodal ekonominin milli bir ekonomi olduğu, ancak bu milli (!) ekonominin gelişmesinin emperyalizm tarafından kısıtlandığıdır. Yukarıdaki alıntı göz önüne alındığında; yarı-sömürge, yarı-feodal ekonominin milli bir ekonomi olduğu iddia edilmektedir.

PDA'nın yarı-sömürgeleikten ne anladığı veya yarı-sömürgeleik olgusunu nasıl ele aldığı, yerli sermayenin tümüyle yabancı (emperyalist) sermaye arasında kurduğu ilişki göz önüne alındığında daha da netleşmektedir.

«... Gelişmiş tekelci kapitalizmin sermaye fazlasını bu ülkelere akıtıyor olması, iç pazarın yabancı sermayenin kontrolünde bulunması yerli sermayenin yatırım alanlarını bir kat daha daraltır.» (PDA, S. 18, sf. 429)

Sermaye kapitalist üretimin en temel ögesidir. Sermaye olmadan kapitalizmden bahsedilemez. Yarı-sömürgelerde «iç pazarın yabancı sermayenin kontrolünde bulunması, yerli sermayenin yatırım alanlarını bir kat daha daralttığına, yabancı sermayenin yerli sermayenin tümünün kendini yeniden üretimi ve birikimini engellediğine, yerli sermayenin gelişmesi ile yabancı sermayenin varlığı birbirine zıt şeyler gibi ele alındığına göre; PDA oportünizminin anlayışının özü, yerli sermayenin tümünün ulusal bir karakter taşımakta olduğudur. Yerli sermayeyi, tümüyle ulusal bir sermaye olarak anlayan PDA oportünizmine göre-sermaye kapitalizmin en temel ögesi olduğundan- yarı-sömürgelerde kapitalizm tümüyle ulusal bir kapitalizmdir: Aydınlik revizionistlerinin yarı-sömürge olgusundan anladıkları budur.

PDA oportünizminin yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomiyi, ulusal bir ekonomi olarak ele alması, onun karşı-devrim yolunda, emperyalizm ve usaklarıyla işbirliği doğrultusunda yeni adımlar atmasıyla daha da belirginleşti. Aydınlik, oportünist «ÜDT»ni savunduktan sonra, arasına vaziyeti kurtarmak için kullandığı işbirlikçi sermaye, işbirlikçi kapitalizm kavramlarını da bir yana iterek, açıkça yarı-sömürge, yarı-feodal ekonominin milli ekonomi olduğunu ileri sürmektedir.

Ülkemiz gibi yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelere ekonomi, belirgin bir bi-

çimde feodal kalıntıları bağrında taşıyan kapitalist bir ekonomidir. Feodal kalıntıları bir yana bırakacak olursak, ülkemiz gibi yarı-sömürgelerde, kapitalizm tümüyle ulusal bir kapitalizm midir? Başka bir deyişle PDA oportünistlerinin iddia ettikleri gibi yarı-sömürge olma, yerli kapitalizmin tümüyle ulusal bir karakter taşıması, ama bu ulusal kapitalizmin (!) az gelişmesinde mi ifadesini bulmaktadır?

PDA, yukarıdaki sorulara olumlu cevaplar vermektedir. Bu sorulara olumlu cevaplar vermek, emperyalizmin yarı-sömürge ve sömürge ülkelerin ekonomik ve toplumsal gelişimi üzerindeki derin etkilerini reddetmek, yarı-sömürge olgusunu esasında reddetmektir.

Emperyalizm ve sömürgecilik, kapitalizmin tekeli evresine, yani çağımıza has olgular değildir. Emperyalizm ve sömürgecilik, köleci ve feodal dönemler de, kapitalizmin tekel öncesi evresinde vardı. Ancak emperyalizmin ve sömürgeciliğin çeşitli tarihi dönemlerde varolması, onların her tarihi dönemde üzerinde yükseldikleri ekonomik, sosyal temelin farklı olmasını ortadan kaldırmamaktadır. Aksine, emperyalizmin ve sömürgeciliğin ayrı ayrı tarihi dönemlerde değişik temeller üzerinde yükselmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

Çağımızda sömürgeciliğin ve emperyalizmin, konumuz açısından da yarı-sömürge olgusunun doğru olarak anlaşılması ve kavranması, her şeyden önce, genel olarak kapitalizmin özel olarak da son evresi olan tekelci kapitalizmin kavranmasına bağlıdır. Çağımız emperyalizminin ekonomik özü tekeldir. 20. yüzyılda sömürge ve yarı-sömürge olgusu, köleci, feodal ve kapitalizmin tekel öncesi döneminde ortaya çıkan emperyalizmin bir ürünü değil; doğrudan doğruya mali sermaye emperyalizminin bir ürünüdür. Bu nedenle 20. yüzyılda sömürge ve yarı-sömürgelerdeki ekonomik sosyal yapı ve bu yapının gelişme doğrultusu, mali sermayenin (tekelin) özellikleri üzerinde yükselir.

Kapitalist emperyalizmin en belirgin özelliklerinden biri, sermaye ihracı ve kapitalist yeniden üretimin genişleyen yeniden üretim olması temelinde tek tek bütün ülkelerin ekonomisinin dünya ekonomisinin halkaları haline gelmesi ve emperyalist devletlerin sömürge ve yarı-sömürgelerde kendilerine bağlı bir ekonomi yaratmaları ve geliştirmeleridir. 20. yüzyıl emperyalizmi sömürge ve yarı-sömürgelerde en geri üretim ilişkilerinin temsilcisi yerli hakim sınıflarla ittifaka giderek kendine bağlı bir sermaye ve bu temelde kendine bağımlı kapitalist bir sınıf (kapitalizm) yaratır ve geliştirir. Emperyalizmin kendine bağlı olarak geliştirdiği kapitalizm, milli kapitalizm değil, komprador kapitalizmdir. PDA'nın iddia ettiği gibi, emperyalizmin sömürge ve yarı-sömürgelerde ekonomik ve sosyal yapının gelişmesi üzerindeki etkisi milli kapitalizmin gelişmesini engellemekle sınırlı değildir. Emperyalizm, milli kapitalizmin, milli ekonominin gelişmesini engelleyerek ve baskı altına alarak feodalizmle ittifaka girer ve kendine bağımlı bir kapitalizm, uzantı bir kapitalizm yaratarak geliştirir. PDA, yerli kapitalizmin tümünü ve feodal kalıntıları, milli ekonominin unsurları olarak ele almakla, emperyalizmin yerli sosyal temellerini gizlemekte, emperyalizmin geri tarım ülkelerinin ekonomik, sosyal yapısı üzerindeki gerici etkisini hasıraltı etmektedir.

PDA oportünistlerinin yarı-sömürge, yarı-feodal yapıyı, az gelişmiş, ancak milli kapitalist bir yapı olarak -ki bu özünde yarı-sömürge olgusunu inkâr etmektir.- ele almaları, Leninist emperyalizm teorisini bir yana itmelerinin bir sonucudur.

Yukarıda yaptığımız alıntılarda da görüleceği gibi, hakim sınıfların emperyalizmle işbirliği yapmaları, hakim sınıfların güçsüz, emperyalist banka ve şir-

ketlerin ise çok güçlü olmalarıyla açıklanmıştı. Emperyalist banka ve şirketlerin güçlü olmalarının temeli olarak da, onların emtia dolaşımı alanındaki tayin edici konumları belirtiyordu. PDA'nın Leninist emperyalizm teorisini nasıl da mükemmel (!) kavradığını göstermek için, onun, hakim sınıfları emperyalist banka ve şirketlerle işbirliği yapmak zorunda bırakan emperyalizm gücünün nereden ileri geldiği üzerinde kısaca duralım: PDA'ya göre, «yerli hakim sınıflar bütün güçlerini bir araya getirirler bu Amerikan sigara şirketleri kadar etmezler, dünya tütün piyasası bu sigara şirketlerinin elindedir». Oportünistlerimize göre, bu durum, sadece tütün için geçerli değildir, bütün dallar için geçerlidir. «Tütün gibi diğer tarım ürünlerinde ve sanayi mamüllerinde de dünya pazarı emperyalist ülkelerin dev şirketlerinin ve bankalarının elindedir.» Yani emperyalist banka ve şirketlerinin gücünün kaynağı, dünya pazarında, emtia dolaşımı alanındaki hakimiyetlerinde: «kimin ne üretip ne satacağını kendi menfaatlerine göre tayin etme»lerinde yatmaktadır.

Çağımız emperyalizmi, emperyalist şirket ve bankaların pazara hakim olmasıyla karakterize ediliyor. Genel koyuş, emperyalist tekellerin, bir ticaret tekeli olduğu yolundadır.

Çağımızda emperyalist devletlerin, dünya pazarını tekelleri altına aldıkları doğrudur. Ancak çağımız emperyalizminin karakteristik özelliği bu değildir. Daha tekel öncesi dönemde İngiltere, dünya kapitalist pazarını tekeli altına almıştı. Bu tekelci konumu, İngiltere'ye tekelci kârlar sağlıyordu. Çağımız emperyalizminin özelliği, dünya pazarının bir avuç emperyalist devletin tekelci egemenliği altına girmesi değil; doğrudan doğruya dünya ekonomisinin, üretimin bir avuç emperyalist devletin egemenliği altına girmesidir. Buna yolaçan temel etken de sermaye ihracının öne geçerek, sermayenin uluslararasılaşma süreci içine girmesidir. 20. yüzyılın başlarında kapitalizmin tekelci evreye geçerek «sermaye fazlalığı»nın ortaya çıkmasıyla, sermaye ihracı özel bir önem kazanır.

Tekel öncesi dönemde kapitalist ülkeleri uluslararası ilişkileri geliştirmeye iten başlıca etkenler, kapitalist üretimin ulusal pazardan daha hızlı büyümesi sonucu ortaya çıkan üretim fazlasına yeni pazarlar bulmak ve gelişen sanayi için hammadde teminidir. Bunun sonucu, çeşitli ülkeler arasındaki ilişki, esas olarak, meta mübadelesi alanında geliyordu. Oysa tekelci dönemde durum farklıdır.

«SERBEST rekabetin tam olarak hüküm sürdüğü eski kapitalizmin ayırdedici niteliği meta ihracıydı. Tekellerin hüküm sürdüğü bugünkü kapitalizmin ayırdedici niteliği ise sermaye ihracıdır.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 72)

«Sermaye ihracı, meta ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmıştır.» (Lenin, age, 106)

Sermaye, hammaddelerin bol ve ucuz, toprağın ve ücretlerin ucuz, kâr oranının yüksek, sermayenin kıt olduğu alanlara doğru akar. Sermaye ihracı, sadece geri tarım ülkeleriyle sınırlı değildir. Gelişmiş kapitalist ülkeler de birbirlerine sermaye ihraç ederler. Tekelleşen sermaye, artık esas olarak, ulusal çerçevede değil, uluslararası çerçevede kendini yeniden üretir. Sermaye ihracının meta ihracından ayrı olarak özel bir önem kazanmasıyla, emperyalist ülkeler doğrudan doğruya dünya kapitalist ekonomisini, üretimi egemenlikleri altına alırlar. İşte bu süreç içinde, tek tek bütün ülkelerin ekonomisi, dünya ekonomisi denilen zincirin halkaları haline gelir. Bu ekonomiyi yaratan ve tekelci hakimiyeti altında tutan uluslararası mali sermayedir. Bu ekonominin yaratılması ve mali sermaye egemenliğinin genelleşmesinin temeli ise, sermaye ihracı ve ihraç

edilen sermayenin üretimi egemenliği altına almasıdır. Emperyalist devletlerin, dev «banka ve şirketlerin» üstünlükleri, hep bu temel üzerinde yükselir.

İhraç edilen sermayenin ihrac edildiği ülkenin ekonomisini egemenliği altına alması, ihrac edilen sermayenin oldukça gelişmiş bir kapitalizmin temsilcisi olması ve tekelci karakter taşımasından ileri gelmektedir. İhraç edilen sermaye, tekelci bir sermaye, banka ve sanayi sermayesinin içiçe geçmesiyle oluşan mali sermaye, azami kâr peşinde koşan bir sermaye olduğundan; çeşitli ülkelerin ekonomisini, doğrudan yatırımların yanı sıra, dolaylı yatırımlarla da egemenliği altına alır. Sermaye ihracı, ihrac edilen sermayenin niteliğinden ötürü bir çok biçime bürünür.

Uluslararası mali sermayenin, bu sermayeye sahip devletlerin emperyalist sistem içindeki tekelci hakimiyetini, sermaye ihracı yoluyla dünya ekonomisinin yaratılması ve kontrol altına alınmasıyla değil, emtia dolaşımı alanındaki tekelci hakimiyetle açıklayan PDA; esasında, kapitalizmin emperyalizm döneminde emtia dolaşımındaki tekelci hakimiyetin sermaye ihracı yoluyla üretimin (dolaylı ve doğrudan) kontrol altına alınması üzerinde yükseldiğini görmemektedir. Tekel öncesi dönem için belli sınırlar içinde geçerli olabilecek tahlil, çağımız emperyalizmi için yapmakla Aydınlık, çağımızda sermaye ihracının özel bir önem kazandığını reddetmektedir.

Emperyalizmin hakimiyetini ve gücünü emtia dolaşımındaki tekelci egemenliğiyle açıklayarak, sermaye ihracının tekelci kapitalizmin ayırd edici özelliği olduğu, tekelci dönemde sermaye ihracının özel bir önem kazandığı bir yana itildikten sonra, mali sermaye emperyalizminin geri tarım ülkelerinin ekonomik, sosyal gelişmesi üzerindeki etkileri doğru olarak kavranamaz. Sömürge ve yarı-sömürge yapı, Marksist açıdan tahlil edilemez. Çünkü sermaye ihracı, mali sermaye emperyalizminin en temel özelliklerinden biridir.

20. yüzyılda emperyalist devletlerin sömürge ve yarı-sömürgelere önemli boyutlarda sermaye ihrac ettikleri herkesçe bilinen ve inkârı imkânsız olan bir gerçektir. PDA, bu imkânsızlığı görmekte ve sömürge ve yarı-sömürgelerde yabancı sermayenin varlığını kabul etmektedir. Ancak o, bunu kabul ederken bile, fobisi olan komprador-feodal ekonomiyi milli ekonomi olarak gösterme kaygusuyla, yabancı sermayenin yarı-sömürgelerdeki etkisini inkâr etmenin yanı sıra, doğrudan doğruya yabancı sermayenin veya sermaye ihracının eriştiği boyutları gizlemeye veya küçültmeye çalışmaktadır.

«Yabancı sermaye denildiğinde, gelişmiş kapitalist ülkelere ait ve geri bir ülkeye yatırılmış olan sermayeyi anlıyoruz. Yani doğrudan yatırımları anlıyoruz.» (PDA S. 24, sf. 459-460 abç)

Yukarıdaki alıntıda da görüleceği gibi, yabancı sermayenin varlığı, doğrudan yatırımlarla sınırlanmaktadır. Kredi, borç ve benzeri yollarla gelen, bankalar vb. finans kurumlarıyla giren emperyalist sermaye, yabancı sermaye içinde sayılmamaktadır. Böylece, emperyalizmin egemenliği, sadece doğrudan yatırımlarla sınırlanmaktadır. Oysa, emperyalizmin egemenliği, sanayi sermayesinde değil, tekellerin, sanayi ve banka sermayesinin içiçe geçip kaynaşmasıyla oluşan mali sermayenin egemenliğinde ifadesini bulur. Üç-dört büyük banka tüm ekonomiyi kontrolü altında tutar. Yarı-sömürgeler ve sömürgelere ihrac edilen sermaye, mali sermaye olduğundan; yabancı sermaye, doğrudan yatırımların yanı sıra dolaylı yatırımlara da yönelir. Emperyalizm, doğrudan yatırımların yanı sıra, kendine bağımlı asalak bir kapitalizm geliştirerek, uşaklarıyla birlikte borçlar, krediler vs. vasıtasıyla egemenliğini gerçekleştirir. Doğrudan yatırımların yanı sıra dolaylı yatırımlar, en az birinciler kadar, mali sermaye

egemenliğinin ve azami kârın gerçekleşmesinin aracıdır.

Yabancı sermayenin geri ülkelere ve Türkiye'ye sadece doğrudan yatırımlar yoluyla girdiğini iddia etmek yanlıştır. Bu, sermaye ihracının yollarından sadece bir tanesidir. Yabancı sermaye, doğrudan yatırıldığı gibi, borçlar, krediler, hisse senetleri vs. yollarıyla da ülkemize girmektedir. Devletten devlete borç ve krediler, yabancı sermaye girişinin önemli bir bölümüne oluştururken, özel bankalara verilenler, diğer büyük bir meblağı oluşturur. Önemli olan, şu veya bu yolla olması değil, ama yabancı sermayenin girmesidir. Ama oportünizm, bunu görmemek için gözlerini kapatmaktadır.

Aydınlık oportünistleri ellerinden geldigince, emperyalizmi onun belirgin özelliklerini ve varlığını gizlemeye çalışmaktadırlar. Onların bu çabası, ihraç edilen sermayeyi doğrudan yatırımlarla sınırlamaları, kapitalist tekeli, emperyalist devletlerin mali sermaye egemenliğini ticari tekele indirgemelerinden ibaret değildir. Onlar, bu çabalarını genel olarak çağımız emperyalizminin, özel olarak da sermaye ihracının geri tarım ülkelerinin ekonomik, sosyal gelişmesi üzerindeki derin etkilerini gizlemek, ve yarı-sömürge, yarı-feodal ekonominin milli bir ekonomi olduğunu ileri sürmekle sürdürmektedirlerki, esas amaçları da bu sonuncuyu savunmak ve ispatlamaktır! Aydınlık'ın sömürge ve yarı-sömürge ekonominin ulusal bir ekonomi olduğunu ileri sürmesiyle, emperyalizm tahlilleri arasında sıkı bir bağ vardır. Çünkü, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde emperyalizme bağımlı bir kapitalizm, bağımlı bir ekonomi geliştiren, ihraç edilen sermayedir.

Önceleri birbirinden bağımsız ve kapalı birimlerinden oluşan feodal ekonomiyi yıkarak kapitalizmin gelişmesi temelinde ulusal ekonomiyi yaratan ve geliştiren sermaye belli bir gelişme düzeyinden sonra -ki bu düzey esas olarak tekelin ortaya çıktığı gelişme seviyesidir- ulusal sınırları açar. Kapitalizm uluslararası bir karakter kazanarak kapitalist dünya ekonomisi oluşur. Emperyalist sistem içinde kaldığı müddetçe, bütün ülkelerin ekonomisinin uluslararası bir karakter kazanarak kapitalist dünya ekonomisi denilen zincirin halkaları haline gelmesi kaçınılmazdır. Açıktır ki sermayenin uluslararasılaşması süreci, aynı zamanda, burjuvazinin ve kapitalist ekonominin uluslararasılaşması sürecidir. Bu, tekelci evrede, çeşitli ülkeler ekonomisinin ve burjuvazisinin birbir bağla birbirine bağlı hale gelmesi demektir.

Tekellerin ortaya çıkması, sermaye ihracının özel bir önem kazanması, sermayenin uluslararasılaşma süreci içine girmesi ve bunun yolaçtığı gelişmeler kapitalizmin belli bir gelişme düzeyinde ortaya çıkan olgulardır. Kapitalizm bu düzeye 19. yüzyılın son yılları ve 20. yüzyılın başlarında erişmiştir. Kapitalizmin tekelci evreye geçtiği yüzyılımızın başlarında, tüm ülkeler aynı kapitalist gelişme düzeyine sahip değildi, bu nedenle tüm ülkelerin kapitalizmin tekelci aşamaya geçmesinden aynı yönde etkilenmesi söz konusu değildir.

20. yüzyılın başlarında kapitalist gelişme düzeyi bakımından ülkeler üç bölümde tasnif edilebilir.

Birinci tip ülkeler: kapitalizmin, tekellerin ortaya çıkarak tüm ekonomiye hakim olmalarına yolaçacak kadar geliştiği Batı Avrupa ülkeleri, ABD ve İngiltere. Gelişmiş sanayi kapitalizminin egemen olduğu bu ülkelerde tekellerin ortaya çıkmasıyla birlikte, mali sermaye egemenliğini gerçekleştirdi. «Sermaye fazlalığı» ortaya çıktı. Sermaye ihracı özel bir önem kazandı.

İkinci tip ülkeler: «meta mübadelesi ilişkileri içine sokulmakla birlikte kapitalist üretim ilişkileri içerisine sokulmamış» Asya, Afrika, L. Amerika'nın sömürge (yarı-sömürgeler de dahil) ülkeleridir. Bu ülkeler, kapitalist gelişme dü-

zeyl bakımından en geri olan ülkelerdir.

Üçüncü tip ülkeler ise; kapitalist gelişme düzeyi bakımından ikinci kategoride yer alan ülkelere ileri, fakat birinci kategoride yer alan ülkelere geri olan Doğu Avrupa tipi ülkelerdir.

Birinci tip ülkeler; gelişmiş kapitalist ülkeler emperyalist ülkeler olduklarından, onlar üzerinde durmayacağız. Bizim esas üzerinde durmak istediğimiz husus, birinci tip ülkelerin tekelci kapitalist ülkelere haline gelmesi ve sermaye ihracının önemli boyutlara erişmesinden, ikinci ve üçüncü kategoride özellikle ikinci kategoride yer alan ülkelerin nasıl etkilendiğidir.

Lenin, ikinci ve üçüncü kategoride yer alan ülkeler üzerine şunları yazmaktadır :

«Eskiden sömürgelerle Avrupa halkları -hiç değilse bunların çoğunluğu- arasında ekonomik bir ayrım vardı: Sömürgeler meta mübadelesi ilişkileri içerisine sokulmuşlar, fakat kapitalist üretim ilişkileri içerisine sokulmamışlardı. Emperyalizm bunu değiştirmiştir. Emperyalizm başka şeyler arasında, bir de sermaye ihracı demektir.» (Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri sf. 219)

«Avrupa'nın bağımlı ülkelerinin çoğu, kapitalist gelişme bakımından, sömürgelerden ileri ülkelerdir (ama hepsi değil: İstisnalar Arnavutluk ve Rusya'daki bir çok Rus olmayan milletlerdir)» (Lenin Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri, sf. 218)

«...Meta üreten bir toplumda sermaye olmaksızın bağımsız gelişme, hatta hiç bir gelişme söz konusu olamaz. Avrupa'da bağımlı milletlerin hem kendi sermayeleri vardır, hem de değişik şartlarda sermaye bulma imkânları vardır. Sömürgelerin kendi sermayeleri ya hiç yoktur, ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar azdır ve finans-kapital koşullarında hiç bir sömürge siyasi bağımlılık şartına uymaksızın sermaye bulamaz.» (Lenin, age, sf: 226)

Lenin, 20. yüzyıl başlarında kapitalizmin tekelci evreye geçtiği emperyalist ülkeleri bir yana bırakırsak, geriye kalan ülkeleri başlıca iki kategoride ele almaktadır. Bunlardan birincisi, ulusal sermayesine sahip, sanayi kapitalizmi temelinde, belli bir bağımsız kapitalist gelişme göstermiş ülkelerdir. İkincisi ise, bağımsız bir kapitalist gelişme yoluna girmemiş, ulusal sermayeleri ya hiç olmayan, ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar az olan geri tarım ülkeleridir.

Sömürgeler bağımsız bir kapitalist gelişme yoluna girmemekle birlikte, meta mübadelesi ilişkileri içine girmişlerdir. Çin, Türkiye, İran vb. gibi yarı-sömürgelerde, bağımsız kapitalist gelişme yoluna girmemiş, ekonomileri tamamen tarıma dayanan ülkeler içinde yer alırlar. (*) Bu ülkelerin meta mübadelesi ilişkileri içine girmelerinin etkenlerinden biri de: iç etkenlerin yanı sıra gelişmiş kapitalist ülkelerin bu ülkeler üzerindeki etkisidir. Tamamen tarımsal bir ekonomiye dayanan Asya, Afrika, L. Amerika ülkelerinin kapitalist ülkelere tekel öncesi dönemde sömürgeleştirilmeleri süreci, aynı zamanda, feodalizmin çözüme, ticaretin gelişme sürecidir.

Kapitalizmin tekelci evreye girmesinden sonra; büyük ekonomik, mali, siyasi, askeri güce sahip devletler, geri tarım ülkelerinin bağımsız kapitalist ge-

(*) Gerek sömürge, gerekse yarı-sömürgelerde 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, özellikle sonuna doğru istisnai olarak ve çoğu gelişme imkânı bulamayan millî kapitalist işletmelerin yer yer görülmesi, bu ülkelerin bağımsız kapitalist gelişme yoluna girdiklerinin bir göstergesi değildir.

İşme yoluna girmelerini engellerlerken, belli bir bağımsız gelişme gösteren ülkelerin bu gelişmesini engelleyerek onları kendilerine bağımlı hale getirdiler.

Gerek kendi iç dinamiğiyle, gelişmesinin son evresine varmış, gelişmiş sanayi kapitalist ülkelerinin ulusal ekonomileri, gerekse gelişmesinin son evresine varmamış, ancak belli bir bağımsız kapitalist gelişme göstermiş ülkelerin ulusal ekonomileri kapitalist dünya ekonomisi denilen zincirin halkaları haline gelir. Bu gelişme, en gelişmiş ve en güçlü emperyalist devletlerle bağımlılığı içerir. Dikkat edilecek olursa, bu bağımlılık, belli bir bağımsız gelişmeden sonra gerçekleşmektedir. İşte PDA oportünistleri, bizim gibi yarı-sömürge ülkelerle emperyalizm arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin gelişme seyrini de böyle ele almaktadırlar: Zayıf olan yarı-sömürgelerin ulusal ekonomilerinin güçlü emperyalist devletler tarafından denetim altına alınması, hakim sınıfların zayıflıklarından ötürü emperyalistlerle işbirliği yapması! Onların hakim sınıflarla emperyalistler arasında öngördükleri ilişki, ulusal ekonominin, ulusal kapitalizmin temsilcisi sınıfların, emperyalistlerle işbirliğini içeren bir ilişkidir. Yukarıda Lenin'den yaptığımız alıntılarda da görüleceği gibi sömürgelerin (yarı-sömürgelerde dahil) tekel öncesi dönemde, bağımsız bir kapitalist gelişme yoluna girmeleri söz konusu değildir. (*) Ulusal sanayi sermayesinin olmadığı «ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar az» olduğu ülkelerde bağımsız bir gelişmeden de bahsedilemez. Bu halde, zayıfladığından ötürü emperyalistlerle işbirliği yaptıkları iddia edilen hakim sınıfların «milli ekonomisi» -ki bu milli kapitalizm olabilir ancak- kapitalizmin emperyalizm aşamasında emperyalist sistem içinde gelişmiştir! PDA, böylece kapitalizmin emperyalizm aşamasında emperyalist sistem içinde bağımsız bir kapitalist gelişmenin mümkün olduğunu ileri sürmektedir. Bu, emperyalizmin tekelci ve yayılmacı özelliğini inkâr etmek, emperyalizmle sömürge ve yarı-sömürgelerin ulusal güçleri arasındaki uzlaşmaz karışıklığı yumuşatmaktadır. Bu, kapitalizmin tekelci evresinde sermayenin uluslararasılaşma süreci içine girerek bütün ülkelerin ekonomisinin dünya ekonomisinin halkaları haline geldiğini inkâr etmektir. Çünkü Aydınlık dünyanın en geri tarım ülkelerinin bağımsız kapitalist gelişme yoluna çağımızda girdiğini ve hakim sınıfların ekonomisinin milli ekonomi olduğunu iddia etmektedir.

PDA oportünistlerinin Türkiye'de kapitalizmin gelişmesiyle ilgili anlayışlarının özü, iktidardaki burjuvazi eliyle emperyalizm çağında yarı-sömürge ülkemizde milli kapitalizmin geliştiği şeklindedir. Ama onlar anlayışlarının bu özünü değiştirmeden, aynı özü bir kaç değişik biçimde savunmuşlardır. Onlar, bir biçim olarak, örneğin «emperyalizmin en yakın işbirlikçilerinin», «işbirlikçi sanayi burjuvazisi» yada «sanayi tekelleri» dedikleri hakim sınıfların, sanayi gelişiminin, her hangi bir sanayileşme değil, toprak ağalarının vergilendirilmesi ve feodalizmin tasfiyesi ile birlikte bir sanayileşmenin, yani milli bir kapitalist gelişmenin yürütücüsü ve temsilcisi olduğunu ileri sürdüler. Böylelikle onlar, bağımsız sanayileşmenin itici güçlerinden biri olarak emperyalizmi görerek, onun gerileliğini ve gelişmenin baş engeli olduğunu inkâr ettiler. Emperyalizmi üretici güçlerin engeli uluslararası tekelci kapitalizm olmaktan çıkartıp devrimciyeleştirdiler. Çünkü feodalizmi «tasfiye» ederek, «milli kapitalizmi

(*) PDA oportünistleri de, 19. yüzyılda, yani tekel öncesi dönemde yarı-sömürge Türkiye'nin bağımsız kapitalist gelişme yoluna girmediğini (Aydınlık 8. 8. sf. 46'da G. Zileli'nin ağzından) Osmanlı devletinin son zamanlarında «milli burjuvazi»

geliştiren» «işbirlikçi sanayi burjuvazisi» vs. yi «emperyalizmin en yakın işbirlikçisi» olarak görüyorlardı.

İkinci biçim, «ÜDT»ne uygun olarak daha inceltilmiş bir tarzda savunulmaktadır. Bu «teori»ye göre, hakim sınıflar, emperyalizme rağmen «milli ekonomiyi geliştirmektedirler. Hatta «ekonomik bağımsızlıklarını pekiştirerek» komprador-feodal ülkeler yeni bir uluslararası ekonomik düzen dahi kuracaklardır! Komprador-feodal hakim sınıfları anti-emperyalist ve milli ekonominin temsilcisi yapan bu «teori» sermayenin uluslararasılaşması ve geri ülke ekonomilerinin de halkları arasında yer aldığı tek bir emperyalist dünya ekonomisi zinciri oluşması gerçeklerini reddetmektedir. Bu teoriye göre, son tahlilde, yine emperyalizm devrimci olmaktadır. Çünkü onun tekelciliği, komprador kapitalizmini geliştirerek ve feodalizmle ittifak kurarak geri ülkeleri egemenliği altına alması reddedilmiş olmaktadır. Tekelci olmayabilen, sermaye ihraç etmeyen ve geri ülkelerde kendi sömürsünün gerçekleşmesinin araç ve dayanaklarını yaratmayabilen, bu ülkelerde temsilcilerinin kendisine karşı olduğu bir kapitalizm -milli kapitalizm- geliştiren emperyalizm! Emperyalizm şartlarında geri ülkelerin tamamlanmasa ve güçsüz olsa da!- bağımsız bir kapitalist gelişme gösterdikleri tezinin, şu veya bu biçimde savunulması veya bir diğeri, elbette saf-satadır ve özü itibarıyla uluslararası burjuvaziyi, emperyalizmi ve komprador kapitalizmini aklamak, gericiliği savunmaktır.

PDA oportünistleri ilk önceleri ustaları Ş. Hüsnü'den feyz alarak (**) Türkiye'de sermayenin ve kapitalizmin oldukça gelişmiş haliyle emperyalizm dönemine girildiğini düşünüyorlardı (zaman zaman tersinide söylemelerine rağmen). Bu düşünceleri, Kurtuluş Savaşıyla elde edilen kısmi ve geçici siyasi bağımsızlık şartlarında, sözde ekonomik bağımsızlığın da sağlandığı ve milli (ki feodalizmi de tasfiye eden-ileride değineceğiz-) bir kapitalizmin, bir sanayi kapitalizminin geliştiği (!) ve bu gelişmenin temsilcisi milli burjuvazinin ekonomik iktidarı elinde tuttuğu şeklindeki fikirleriyle birleşmektedir. Onlara göre, «bağımsız Mustafa Kemal Türkiye'si»nin ekonomik temeli bağımsız gelişen milli kapitalizmdir. Bu kapitalizm ve temsilcisi burjuvazi, güçsüz olduğu ve

(**) «Stalin yoldaş, Afganistan, İran ve Özbekistan'la kıyasladığı Türkiye'de devrim meselesinin Çin'dekinden değişik olarak ele alınması gerektiğini söylerken Türkiye'nin şartları hakkında her halde yanlış bilgi edinmişti. Bu iddia nın doğru olmadığı açıktır. Türkiye'nin sosyal yapısı, daha çok Balkan ülkelerine ve Sovyetler Birliği'ne benzemektedir. Türkiye yaklaşık olarak 25 seneden beri kapitalist gelişme yoluna girmiş bir ülkedir. Daha devrim sırasında asgari düzeyde bir sanayi vardı.» (Ş. Hüsnü. Ayd. S. 65, sf. 20.) Stalin'i «düzeltten» Ş. Hüsnü, açıkça ülkemizde milli bir kapitalizmin geliştiğini ve feodalizmi Prusya yolundan tasfiye ederek ilerlediğini düşünmektedir. Ve Kemalistlerin ve Kemalist diktatörlüğün ekonomik temeli olan bu milli sanayi kapitalizmi(!), ona göre, Türkiye ekonomisine damgasını vurmuştur. Meta üretiminin özellikle İngiliz ticaretinin tahrik etmesiyle geliştiği, ama bir kaç atölye ve bir-iki küçük fabrika dışında bir sanayinin görülmediği, serbest rekabetçi bir kapitalist gelişmenin Stalin'in dediği gibi hemen hemen hiç yaşanmadığı emperyalizm dönemi öncesi Türkiye'nin ekonomik sosyal yapısı Ş. Hüsnü ve çömezleri tarafından bilinçli olarak çarpıtılmaktadır. Ş. Hüsnü'nün 25 senelik kapitalist gelişme dediği de, bizzat onun hesabına göre, bütünüyle emperyalizm döneminde, mali sermayenin egemenlik şartlarında gerçekleşmiştir!

emperyalizmle rekabet imkânına sahip bulunmadığından; emperyalizm, bu milli kapitalizmi (!) vesayeti altına almaya ve kendine bağlamaya yönelmiş ve «milli» kapitalistlerimiz (!) de milli karakterlerini kaybetmeden emperyalistlerle işbirliği yapmaya başlamışlardır! Milli bir sanayi temeli (az gelişmiş ve güçsüz) vardır, gelişmektedir; ama emperyalizm, bir yandan, onu geliştirirken, diğer yandan onun gelişmesini engellemekte ve bu milli sanayi gelişimini çabuklaştırmadır! (Onlar emperyalizmin komprador kapitalizmini geliştirirken, milli kapitalizmi engellemesi ve baskı altında tutması gerçeğini tahrif ederken; öte yandan, çarpık kapitalist gelişmeden, emperyalizme bağımlı, onun uzantısı ve kapitalizmin tüm çelişmelerinin had derecede karmaşıklaştığı ve etkisini gösterdiği komprador tekelci kapitalizmin gelişmesini değil, emperyalizmin ticari vb. rekabetiyle gelişimi etkilenerek «çarpıklaştırılan» «milli sanayi kapitalizminin gelişmesini» anlıyorlar.) Ve bu çarpık gelişme 1950'de «iktidara emperyalizmle daha yakın işbirliğinden yana unsurların gelmesiyle» belirginleşmiştir! (***)

PDA oportünistleri Kurtuluş Savaşı öncesi ekonomik-sosyal yapıyı çarpıtırırken, bu noktada kalmayarak Kurtuluş Savaşı sonrası-emperyalizm çağında- 1950'ye kadar bağımsız bir kapitalistleşme yoluna girildiğini iddia ederek çağın en temel özelliklerini, tekel ve mali sermaye egemenliğini, bu egemenliğin siyasi alanda hiç bir tedbirle, örneğin, siyasi bağımsızlıkla -o da kısmi ve geçici olarak kazanılmıştı- ortadan kaldırılamayacağı Leninist tezini vb. ırkâr ediyorlar. Onlara göre, «...Türkiyede emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme, 1945-1950 döneminde, bir aradan sonra yeniden başlamış, 1950-1960 arasında emperyalizme en yakın ve onun gerçek müttefiki unsurların işbaşına gelmesiyle daha da bir hız kazanmıştır.» (PDA, S. 18, sf. 431. abç) Yani 1945-50'ye kadar ülkemiz bağımsız bir kapitalistleşme sürecindedir, milli ekonomi gelişmektedir ve bu kapitalist gelişmenin emperyalizme bağlanması ve işbirliğine yönelmesi, gelişen -çok güçlü olmasa da- milli sanayi temelinde ve 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmıştır! «Milli şefler» Kemal ve İsmet'in «milli» iradeleri kapitalizmin kanunlarını yerle bir etmiş ve mali sermaye egemenliği bu irade tarafından ayaklar altına alınabilmektedir! Kemal ve takipçisi, mali sermayenin kapitalizmin sınırları içinde karşı konulmaz ekonomik gücü, yayılması, geri ülkelerde milli olmayan komprador kapitalizmini geliştirerek kendisine dayanaklar yaratması ve geri ülkeler ekonomilerini emperyalist dünya

(***) Onlar eskiden 1950'yi karşı-devrim ve iktidarın sınıf niteliğinin değişmesi tarihi olarak görüyorlardı: «İnsanın başını dik tutabildiği bağımsız Mustafa Kemal Türkiye'sinden karşı devrim yoluyla bugünkü yarı-sömürge düzene gelinmesi.» (Ayd. S. 11. sf. 353) Ve «işbirlikçi burjuvazi ve feodal artıkların doğrudan doğruya iktidara el koyması tarihi olan 1950.» (PDA S. 21. sf. 250) Sonra terim olarak bu ifadeleri kullanmaktan vazgeçtiler. Ama aynı düşüncelere sahip olmakta devam ettiler. Özünde savundukları, Türkiye'nin milli bir ekonomiye sahip olduğu idi. Emperyalizmle milli olduğunu düşündükleri Türkiye kapitalizminin ilişkileri daha da gelişiyor, yeni bağlantılar kuruyordu. Gerek Kemalist, gerekse işbirlikçi burjuvazi dedikleri, ikisi de milli sınıflardı. İster karşı-devrim yoluyla yeni bir sınıf iktidarı (işbirlikçilerin!) kurulduğunu, isterse sınıf iktidarı değişmeden «emperyalizme en yakın unsurların iş başına» geldiğini ileri sürsünler; Kemalistler ve işbirlikçi burjuvazi, aynı milli kapitalizmin -ikincisi biraz daha yoz- temsilcileriydiler!

ekonomisinin parçaları haline getirmesine vb. rağmen; güçlü iradeleriyle (!)- tam siyasi bağımsızlık da var zaten! Hatta onlar ekonomik bağımsızlık da dahil tam bağımsızlığın gerçekleştiğini de iddia ettiler- milli kapitalist bir gelişme yolunda ilerlemeyi sağlamışlardır! Bu fikirler, elbette oldukça gelişmiş saskılık ve oportünizm ürünleridir. (Bu fikirler ve sonuçlarına yazımızın gelişimi içinde tekrar değineceğiz.)

20. yüzyılın başlarında kapitalizmin hiç ya da hemen hemen hiç gelişmediği geri ülkelerin emperyalist sistemin parçaları olmalarıyla; emperyalizm dönemini belli bir bağımsız kapitalist gelişme düzeyiyle karşılayan D. Avrupa tipi ülkelerin emperyalist sistemin parçaları haline gelmeleri arasında fark vardır. D. Avrupa tipi ülkeler, belli bir bağımsız gelişme gösterdiklerinden, belli bir milli kapitalist gelişme temelinde emperyalist sistemin parçaları haline gelirler. Büyük emperyalist devletler, henüz gelişmesinin son evresine varmamış bu ülkelerin ulusal kapitalizmlerini egemenlikleri altına alarak bağımsız gelişmelerini engellemeye çalışırlar. Bu ülkeler, belli bir bağımsız gelişme gösterdiklerinden, oluşan ulusal kapitalist ekonomileri, tekelci evrede, mali sermayenin egemenliği altındaki dünya kapitalist ekonomisinin parçaları olur.

Oysa, Asya, Afrika ve Latin Amerikanın geri tarım ülkelerinde bağımsız bir kapitalist gelişme söz konusu olmadığından, onların ulusal kapitalist ekonomilerinin dünya ekonomisinin parçaları haline gelmeleri söz konusu değildir. Ayrıca, tekelci evrede, milli kapitalizmin, emperyalizmin sınırları içinde gelişip egemen hale gelmesi mümkün değildir. Milli kapitalizmin gelişerek egemen hale gelmesinin, bağımsız bir gelişme yoluna girilerek milli ekonominin oluşmasının önündeki başlıca engel emperyalizmdir. Eğer emperyalizm, bu ülkeleri denetimi altına alıp, feodalizmi desteklemeseydi, kendine bağımlı bir kapitalizm geliştirmeseydi; ulusal kapitalizm, sanayi kuruluşu temelinde gelişerek feodalizmi altedecek, bağımsız bir gelişme yoluna girecekti. Ne var ki emperyalizm, meta ihracının yanı sıra, sermaye ihracı temelinde, ve bütün güçlerini kullanarak bu ülkeleri boyunduruğu altına alıp her türlü gericiliği destekler ve kendine bağımlı, kendi uzantısı bir kapitalizm geliştirir.

Sömürge ve yarı-sömürgeler ekonomilerinin ulusal ekonomiler olabilmeleri için, her şeyden önce gelişen ve egemen hale gelen kapitalizmin ulusal kapitalizm olması gerekir. Sömürge ve ülkemiz gibi yarı-sömürgelerde, kapitalizmin, esas olarak sermaye ihracının ön plana geçerek giderek büyüyen meblağlara eriştiği tekelci evrede geliştiği doğrudur. Ancak, ortaya çıkan ve gelişen kapitalizm, tümüyle ulusal bir kapitalizm değildir. Bu ülkelerde ulusal kapitalizmin yanı sıra, emperyalizmle feodalizm arasındaki ittifak ve sermaye ihracı temelinde komprador karakterde -ulusal olmayan- bir kapitalizm de ortaya çıkarak gelişir; ve hakim olan bu ikincisidir.

Kapitalist üretimin temeli sermaye olduğundan ve sermaye olmadan kapitalizmin gelişmesinden bahsedilemeyeceğine göre; sömürge ve yarı-sömürgelerde, kapitalist gelişmenin niteliği ve doğrultusu, doğrudan doğruya sermayenin oluşumu ve gelişimine bağlıdır.

Emperyalizmin sömürgeci ve yarı-sömürgeci olan Asya, Afrika ve L. Amerika'nın geri tarım ülkelerinde, sermayenin ilk ve ilkel biçimi olan, tüccar-tefecî sermayenin ortaya çıkışı, 20. yüzyıldan öncedir. Tüccar-tefecî sermaye, sermayenin ilk ortaya çıkış biçimi olmakla birlikte, bu sermayenin ortaya çıkışı, kapitalist üretim ilişkilerinin ortaya çıkmasına tekabül etmez. Ticari-tefecî sermaye ortaya çıkmakla birlikte, 19. yüzyılın sonlarına kadar modern ser-

maye, geri tarım ülkelerinde ortaya çıkmamıştı. Gerek iç gerekse dış etkenler sonucu, feodalizmin çözülerek meta mübadelesi ilişkilerinin giderek yaygınlaşması, modern sermayenin ve kapitalist üretim ilişkilerinin de ortaya çıkmasının şartlarını olgunlaştırıyordu. Nitekim yer yer toplumsal gelişmeye damgasını vuracak boyutlara erişmemesine rağmen, milli kapitalist işletmelerin ortaya çıkması, bu olgunlaşmanın işaretiydi.

20. yüzyıla doğru geri tarım ülkelerinde kapitalizmin ortaya çıkması ve gelişmesi için şartlar giderek olgunlaşırken, gelişmiş sanayi kapitalisti ülkelerde de kapitalizm rekabetçi aşamadan tekelci aşamaya geçiyor, burjuvazi gerileşerek sermaye ihracı öne geçiyordu. Sermaye ihracının yöneldiği alanlardan biri de, kapitalist üretim ilişkilerinin görülmeyen (ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar az görüldüğü, ancak bu ilişkilerin ortaya çıkıp gelişmesi için gerekli ön koşulların hazır olduğu sermayenin kıt, kâr oranının yüksek, işgücü ve toprağın ucuz, hammaddelerin bol olduğu geri tarım ülkeleriydi. Sermaye ihracı bu ülkelerde, kapitalizmin gelişmesini hızlandırma yolunda etkiye bulundu.

«İhrac edilmiş sermaye, ihrac edildiği ülkelerde, kapitalizmin gelişmesini etkiler, hızlandırır.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 75)

Burada önemli olan nokta, emperyalizmle feodalizm arasındaki ittifakı unutmaksızın, genel olarak emperyalizmin, özel olarak da sermaye ihracının, ihrac edilen ülkelerde kapitalizmin gelişmesini hangi yönde etkilediği ve nasıl bir kapitalizm geliştirdiğidir.

Gelişmiş kapitalist ülkeler, sadece tekelci dönemde değil, tekel öncesi dönemde de, işlerini daha kolay yürütmek, rakipleriyle mücadelede üstünlük kazanmak, sömürülerini engelleyen iç ve dış engelleri bertaraf etmek, imtiyazlar elde etmek ve elverişli bir konumda olmak için, nüfuzlu, tüccar ve tefeciler, özellikle feodal bürokrasi içinde işbirlikçiler buluyordu. Daha tekel öncesi dönemde yabancı kapitalizmle işbirliği yapan, ona hizmet eden komprador bir zümre ortaya çıkmıştı. Tekel öncesi dönemde kapitalizmin özellikleri ve bu ülkelerin ekonomik, sosyal yapısı göz önüne alındığında; komprador zümre, esas olarak, meta mübadelesi ilişkileri çerçevesinde ve temelinde ortaya çıkıyordu. Bilindiği gibi, tekel öncesi dönemde, gelişmiş kapitalist ülkeleri dışa doğru yayılmaya iten başlıca etkenler, üretim fazlasına pazar bulmak, hammadde temin etmektir. Gerek hammadde temini -özellikle madenler- için, gerekse ulaşım yollarının yapımı için doğrudan yatırımlar yapıp, borç, kredi veriliyorsa da sermaye ihracı önemli boyutlara varmıyordu.

Gerek kapitalizmin ön koşullarının oluşması, gerekse önemli boyutlara varan sermaye ihracının başlamasıyla, geri tarım ülkelerinde, ulusal sermayeden farklı olan komprador bir modern sermaye teşekkülü etti, ve hızla birikmeye başladı. Komprador sermaye, gerek ortaya çıkışı, gerekse gelişimi bakımından ulusal sermayeden farklıdır.

Kapitalist yeniden üretim süreci, sadece kendini yeniden üreten bir süreç değil, genişleyerek yeniden üreten bir süreçtir. Kapitalizmin tekelci evresinde, bu sürecin itici gücü, rekabetçi dönemdeki gibi ortalama kâr değil, azami kârdır, tekel kârıdır. Sömürge ve yarı-sömürgelerde ihrac edilen sermaye, azami kâr temelinde kendini yeniden üretir. Emperyalist sermaye, kendini yeniden üretim sürecinde, yerli işbirlikçiler bulduğundan, emperyalist sermayenin kendini yeniden üretim süreci, aynı zamanda, yerli işbirlikçilerin elindeki sermayenin teşekkülü ve büyümesi sürecidir. Emperyalizmle yapılan işbirliğinden

öbürü, bu büyüme, azami kâra göre olur. Açıktır ki, emperyalist sermayenin kendini yeniden üretim sürecinin bir unsuru olarak ortaya çıkan ve gelişen böyle bir sermaye, ulusal sermaye olamaz. Çünkü, bu sermaye, yabancı sermayenin kendini yeniden üretim sürecinin bir unsuru olarak ortaya çıkmış olup, onun emperyalist sermayeden bağımsız ve ulusal temelde kendini yeniden üretimi söz konusu değildir. Komprador sermaye, anavatanından tamamen kopmaksızın uluslararası bir karakter taşıyan emperyalist sermayenin sömürge ve yarı-sömürgelerdeki eklentisidir.

Komprador sermaye, emperyalist sermaye gibi bir evrim izleyerek uluslar arası bir karakter kazanmamaktadır. Bu farklılık, emperyalist sermaye ile komprador sermayenin ortaya çıkışı ve gelişimi arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Gelişmiş sanayi kapitalisti ülkelerde, sermaye, tekel öncesi dönemde ulusal bir karakter taşıyordu. Üretimin ve sermayenin yoğunlaşp merkezleşmesinin tekele yolağı bir evrede, bu ulusal sermaye tekelleşerek, dışarıya doğru akıyor ve böylece uluslararasılaşma süreci içine giriliyordu. Oysa, geri tarım ülkelerinde, ulusal üretim ve sermayenin tekele yolağı kadar geliştiğı bir seviyede ulusal sermaye tekelleşerek dışa doğru yayılmasının zorunlu hale gelmesiyle uluslararasılaşma süreci içine girmemektedir. Ulusal sermayenin tekelci bir karakter kazanarak uluslararasılaşma süreci içine girmesi, ancak, kapitalist üretimin oldukça geliştiğı bir evrede mümkündür. Önce belirttiğimiz gibi, kapitalizmin tekelci evreye geçtiğı 19. yüzyıl sonraları ve 20. yüzyılın başlarında sömürge ve yarı-sömürgelerde kapitalist üretim ilişkileri ya hiç yoktu, ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar zayıftı. Kapitalist üretim ilişkilerinin yeni yeni geliştiğı şartlarda, yerli sermayenin, yabancı sermayeye bağılı olarak ortaya çıkan kesimi -komprador- ulusal bir temel üzerinde teşekkül edip gelişmez.

Komprador sermayenin yanı sıra; esas olarak, emperyalizmden bağımsız olarak ve feodalizmi tasfiye ederek kendini yeniden üreten sermaye ise, ulusal karakter taşır. Ulusal sermaye, komprador sermaye gibi emperyalist sermayenin kendini yeniden üretimin bir unsuru ve emperyalizmle feodalizm arasında ki ittifak temelinde teşekkül etmez. Milli kapitalizm, değişen düzeylerde, emperyalizm ve feodalizmle bağlara sahip olmasına rağmen, bu, onun karakteristik özelliğı değildir. O, esas olarak bağımsız bir kapitalizmdir.

PDA, sömürge ve yarı-sömürgelerde, yerli sermayenin tümünü milli olarak ele aldığı içindir ki, «iç pazarın yabancı sermayenin kontrolünde bulunması yerli sermayenin yatırım alanlarını bir kat daha daraltır» derken saçmalamaktadır. Komprador sermaye, yabancı sermayenin kendini yeniden üretimi sürecinin bir unsuru olarak ortaya çıkıp geliştiğinden, yabancı sermayenin egemenliğı, komprador sermayenin «yatırım alanlarını bir kat daha» daraltmaz. Aksine, yabancı sermayenin egemenliğı, komprador sermayenin ortaya çıkışının ön şartlarından biri olup, komprador sermayeye yeni yatırım alanları açan yabancı sermayenin egemenliğıdir. Yabancı sermayenin egemenliğı, komprador sermayeye yatırım alanları açarken; ulusal sermayenin yatırım alanlarını daraltır ve genişlemesini engeller.

Sömürge ve yarı-sömürgelerde iki tür sermayenin varlığı, kaçınılmaz olarak iki tip kapitalizmin varlığına yol açar. Bunlar, komprador kapitalizmi ve milli kapitalizmdir. Bu iki tür kapitalizmin temsilcisi de, komprador burjuvazi ve milli burjuvazidir.

Komprador sermaye, emperyalizme ve onun yerli müttefikli feodalizme da-

yandığından, azami kâr temelinde büyüdüğünden, emperyalizm ve feodalizmin egemenliğine son verilmedikçe, yerli sermayenin egemen bölümü olarak varlığını sürdürecektir. Bu nedenle, sömürge ve yarı-sömürge geri tarım ülkeleri, başından itibaren, emperyalizmin yanısıra, ulusal kapitalizmin değil, feodalizmin ve komprador kapitalizminin egemenliği altındadır. Gerek komprador kapitalizmi, gerekse feodalizm, ulusal ekonominin unsurları olmadıklarından, hakim sınıflarla emperyalizm arasındaki «işbirliği», komprador-feodal ekonominin zayıflığıyla açıklanamaz. PDA, yerli hakim sınıflarla (komprador buruvazi ve toprak ağaları) emperyalizm arasındaki işbirliğini, hakim sınıflar ekonomisinin zayıflığıyla açıklarken; emperyalizmin, feodal gericiliğin, toprak ağalarının başlıca destekçisi ve müttefiki olduğunu, 20. yüzyıl emperyalizminin sömürge ve yarı-sömürgelerde kendine bağımlı, ulusal karakter taşımayan bir kapitalizm geliştirdiğini inkâr etmektedir. Hakim sınıflarla emperyalizm arasındaki işbirliğinin sebebi, hakim sınıfların «ulusal» (!) ekonomisinin zayıflığı değil, bizzatıhi bu ekonominin emperyalizmin uzantısı olması, ama, ulusal bir ekonomi olmamasıdır.

Aydınlık, yerli hakim sınıfların ekonomisini, ulusal bir ekonomi olarak ele almakla; sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin emperyalizm tarafından ekonomik olarak ilhak edildiğini inkâr etmektedir. Bu ise, çağımızda özünde, yarı-sömürge yapıyı inkâr etmektir. PDA oportünizminin yarı-sömürge teriminden anladığı, ulusal ekonominin egemen olduğu, ancak, emperyalist devletlerle de bir takım ilişkilerin sürdürülmesini içeren bir ülke anlayışıdır. Bunun ise, Türkiye'nin yarı-sömürge yapısıyla bir ilgisi yoktur. Bu, Doğu Avrupa (Balkan) tipi, belli bir bağımsız kapitalist gelişme gösteren ülkelerin bağımlı hale gelmesi anlayışıdır. PDA oportünizmi ülkemizi millî kapitalizmin hakimiyetinde, ama, emperyalizmle belli bağlara sahip bir bağımlı ülke olarak görmektedir.

Türkiye'de Tekelleşme ve PDA Oportünizmi

Aydınlık dergisi 1976 Kasım sayısında revizyonist TKP programından iki küçük alıntı yaparak «eleştiri»ye girişiyor:

«...İ. Bilen klüğünün programı, burjuvazinin 'tekelleşme süreci içinde olduğunu,' 'büyük sermayenin finans oligarşisiye yükselme sürecinde' bulunduğunu söylüyor.» (Aydınlık, S. 69. sf. 7)

Ve aynı yerden devam ediyor,

«Burjuvazinin tekelci bir nitelik kazanması, 'finans oligarşisi' olması, onun sermaye ihraç etmesi, emperyalist bir burjuvazi olması demektir.» (Agy)

Arada, Lenin'in tekelci kapitalizm üzerine söylediklerini, kendi iddiasını «güçlendirici» bir kanıt olarak yorumladıktan sonra, şunları ekliyor:

«Türkiye burjuvazisi bu niteliklerin hangisini taşımaktadır? Türkiye burjuvazisi sermaye ihraç ediyor mu; dünyanın paylaşımı mücadelesine katılıyor mu; veya böyle bir süreç içinde midir? Türkiye ekonomisinde tekeller olması başka şeydir, burjuvazinin 'finans oligarşisi' karakterini kazanması başka şeydir. Osmanlı toplumunda da daha feodal dönemde birçok tekel vardı. Tekelci kapitalizm bundan farklı bir şeydir. Finans kapitalden söz edebilmek için burjuvazinin yukarıda belirttiğimiz karakteri kazanması gerekir. Türkiye'de büyük burjuvazi esas olarak yarı-sömürge bir ülkenin işbirlikçi burjuvazisidir.» (Agy.)

Bugünlerde, burjuvazinin tekelci burjuvazi (mall sermayedar) olması, ö-

zellikle Üç Dünya Teorisine uygun olarak yerli hakim sınıflarla ittifak ihtiyacı dolayısıyla PDA oportünizminin işine gelmemektedir. O, Türkiye'deki tekelleri, ya Osmanlıları örnek verdiğine göre, feodal tekel kabul ediyor ya, da, bu tekellerin sadece «emperyalizme ait sermayenin doğrudan» yatırıldığı alanlar da ortaya çıktığını düşünüyor. Şurası kesin ki, Türkiye'de tekeller olsa bile «tekelci kapitalizm bundan farklı bir şeydir» diyerek, tekelci kapitalizmin varlığını inkâr ediyor. Finans-kapital (mall sermaye)den söz edilemeyeceğini, Türkiye'de finans oligarşisi bulunmadığını ve burjuvazinin tekelci (mall sermayedar) değil, «işbirlikçi» olduğunu iddia ediyor.

Biz bu konuya ileride değinecek olmakla beraber; şimdilik, amacımız, «ben Marksizmin mihrakıyım» diye yırtınan PDA tekkesinin böyle temel bir konudaki bukalemunluluğunu gözler önüne sermektir.

Günümüzde ileri sürdüğü fikirleri kısaca aktardığımız PDA oportünizmi, Haziran 1970'e kadar da benzer fikirlere sahipti. Tekellerden ve mall sermayeden hiç bahsetmiyor, «işbirlikçiler» ve «işbirlikçi burjuvazi» deyiş geçiyordu. İlk defa '70 Haziranında tekellerden ve tekelci burjuvaziden söz açtı. Bu, faşizm dolayısıyla idi :

«Faşizm, tekelci sermayenin en gerici, en şöven, en emperyalist unsurlarının açık terörcü diktatörlüğüdür.» (abç) (PDA S. 20. sf. 105)

«Tekelci sermayenin diktatörlüğünün açık faşist karaktere bürünmesi.» (abç) (PDA, S. 20. sf. 106)

«Tekelci devlet kapitalizmi...» (abç) (Agy)

Tekelci kapitalizm ve tekelci sermayeyi konu edinme ve varlığını kabul etme zorunluluğu, bir yönüyle, PDA oportünizminin kendi mantık silsilesi çerçevesinde bir faşizm tahlili yapma isteginden doğmuştur. Bir yönüyle PDA bir faşizm tahlili yapabilmek için, Türkiye'de istegine göre tekeller yarattı diyebiliriz. Şöyle demişlerdi:

«Bunu, işbirlikçi burjuvazinin yapısında gördüğümüz değişim ve eğilimlerle birleştirirsek, önümüzdeki dönemin iktisadi alanda gitgide keskinleşecek gelişmeleri yanı sıra, siyasal alanda da şimdiden kendini hissettiren faşistleşme eğilimleri temel nedenleriyle ortaya çıkar.» (abç) (PDA, S. 23. sf. 356)

1970'lerde işbirlikçi burjuvazinin «yapısında» «değişimlere» görülüyor! Eskiden tekelci olmayan, basit işbirlikçiler, yapı değiştirerek (!) tekelleşiyorlar! Bu da, faşistleşme eğilimlerinin temel nedeni. Öncesi mi? Daha önceleri tekel yok, faşistleşme de yok. (*)

Meselenin bir yönü budur: Oportünistler kendi isteklerine göre ve istedikleri zaman tekeller kurmuşlardır!

(*) Burada küçük bir hatırlatma da yapalım: PDA'nın 71 öncesi görüşleri, şimdi ileri sürdükleri, M. Kemal'in son dönemlerinde başlayan faşistleşme ve 1942 de Saraçoğlu hükümetinin işbaşına gelmesiyle faşist diktatörlük kurulması (!) vs. gibi fikirleri kapsamaktadır. Tersine M. Kemal Türkiye'sinin nimetleri sayılıp dökülmekte -bu şimdi de sürüyor-; İnönü için ise, kuyrukçuluktan en fazla uzaklaşarak «CHP'nin bütün hayatı boyunca devrimle karşı-devrim arasında bocalamış olan yaşlı lideri, artık karşı-devrimci saflarda kararlı bir tutum benimsemiştir.» (PDA S. 15. sf. 239) denilerek, 70 öncesi için İnönü faşist olmayan sallantılı bir «önder» olarak nitelendirilmiştir.

Tekeller ve finans kapital tahlillerine yol açan ikinci etken ise H. Kıvılcım'ın revizyonizmiyle yol arkadaşlığıdır. Şimdi kendilerinin sahip olduğu gibi «M-L bir programa ve derin siyasetlere» 50 yıldan beri sahip olan H. Kıvılcım'ın, bu Marksizmi «öğrenme aşkıyla yanan» kişilere «Marksizm-Leninizmin temellerini» öğretmiştir. Bunlar, ikinci olarak, Kıvılcım'ın gerici «yerli-millî finans-kapital» ve «emperyalizm-geberen kapitalizm» tezlerinden hareket etmişlerdir. Kıvılcım ile yol arkadaşlığı ve «Markalist-Leninist» fikir alışverişinin en yoğun olduğu dönem, PDA oportünizminin tekeller finans-kapital «teorileri»ni «geliştirdiği» dönemle çakışmaktadır. Bu, 1970 yılıdır.

Nedenlerini ortaya koyduktan sonra, PDA oportünizminin şimdi reddettiği (tabii ki, özeleştirisi yapılmamıştır) tekelci kapitalizm, tekel ve finans-kapital hakkındaki görüşlerinin sakatlığını görebiliriz.

PDA oportünistlerinin tekeller ve finans-kapital üzerine geliştirdikleri tezler, şimdiye kadar ona Türkiye'de kapitalizmin gelişmesi meselesi odağında yönelttiğimiz eleştirilerin hiçbirini ortadan kaldırmıyor. Tersine, yeni eleştirileri gerektiriyor.

71 öncesinde yayımlanan Aydınlık dergilerinde üç yerde emperyalizmin geri ülkelerde tekeller ve finans-kapital yarattığı görüşü ileri sürülmektedir. Şimdiye kadarki alıntı ve açıklamalarımız, bu fikrin yüzeysel ve kof bir şekilde, diğer tüm ileri sürülen fikirlerle çeliştiği için kulaktan dolma olarak tekrarlandığını göstermiş olmalıdır. Bundan sonraki açıklamalarımız, bu fikrin hiç anlaşılmadan ileri sürüldüğünü daha açık bir şekilde gösterecektir. Bu fikrin ortaya koyduğu iki pasajı aktaralım.

«Türkiye içinde bir 'finans-kapital'in mevcudiyeti, Türkiye'nin 'henüz kapitalizmin finans-kapitalin ortaya çıkmasına tekaddüm eden aşamaları bile yaşamamış olduğu' gerekçesiyle, şüpheyle karşılanabilir. Ama emperyalizme bağımlı bir ülke içinde finans-kapitalin var olmayacağı fikri, metafizik bir düşünce tarzından doğmaktadır. Birincisi, bir kere finans-kapital ve emperyalizm dünya çapında ortaya çıktıktan sonra, artık her ülkede finans-kapitalin ortaya çıkmasından önce her alanda tam bir kapitalist gelişme yaşanması ve millî bir sermaye birikimi olması gerekmez. İkincisi, Türkiye'ye hakim olan yabancı finans-kapital kendi gelişme düzeyini içeren malî kuruluşları, kendi görüntüsünü, Türkiye içinde bilinçli bir şekilde yaratmaktadır.» (aç Aydınlık) (PDA, S. 21. sf. 243)

«Emperyalist finans-kapital, sömürü ilişkileri kurduğu ülkelerde mutlaka kendine benzeyen yapıları da yaratır. Tekelci sermaye, sömürülen ülkelerde bir tekelci sermaye yaratır. Çağımızda yarı-sömürge ülkelerin bütün iktisadi ve siyasi hayatına bu tekelci sermaye hükmetmektedir.» (PDA, S. 26. sf. 110)

İlk aktardığımız pasajda, geri ülkelerde finans-kapitalin ortaya çıkması için «her alanda tam bir kapitalist gelişme yaşanması ve millî sermaye birikimi olması gerekmez» denmektedir. Bundan çıkan anlam, en azından belli bazı alanlarda, tam olmasa bile belli bir kapitalist (sanayi) gelişme ve millî sermaye birikiminin finans-kapitalin oluşmasında şart olduğudur. PDA oportünizminin finans-kapital tahlilinin tam da bu fikre dayandığını az sonra açacağız. Ama bunu bir yana bırakırsak, yukarıdaki görüşlere ne denilebilir? Doğrudur. Özellikle eskiden «sahip» olunan uzak görüşlülğe hayran olmamak mümkün mü. Bu noktada PDA oportünizminin dün, bugünü şiddetle mahkum etmektedir. Bugün sahte TKP'nin programını «eleştirirken» te-

kelleşme ve finans oligarşiye karşı çıkan PDA, bizzat kendisi tarafından, «metafizik bir düşünce tarzı»na sahip olmakla suçlanmaktadır. PDA, baltayı sürekli taşa vurmaktadır.

Başlı başına alındığında doğruluğu su götürmez olan, emperyalizmin geri ülkelerde, bu arada Türkiye'de de, tekeli sermaye ve finans-kapital yarattığı tezini PDA oportünistleri nasıl anlamaktadırlar? Onların, Türkiye'de finans-kapital ve tekelleşme meselelerini ele alışları, bu teze uygun mudur?

Geri ülkelerde «finans-kapitalin var olmayacağı fikri»nin «metafizik bir düşünce tarzından» doğduğu «tesbit» edilen paragrafı aktardığımız aynı sayfada, daha yukarıda şunlar yazılmıştır:

«Milli gelir hesaplarında 'ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler' diye belirtilen ve 1950'den beri gitgide zararlı bir şekilde gelişen parazit bir kesim enflasyonla beslenerek süratle büyüdü. Emperyalizme gitgide daha çok bağımlı bir ekonomi yaratmanın 'ilk aşamasında' karşımıza çıkan olgulardan biri bu oldu.

«...Bu kesim, kendi varlığını sürdürecektir mekanizmaları da yavaş yavaş meydana getirdi. Ekonomiye, kendi faaliyetinin temel özelliği diyebileceğimiz, ekonominin bütünü ve emekçi halk için zararlı fakat bu kesim için çok kârlı olma vasfını verdi.

«Bu özelliği aşılayan ve bugün hatırı sayılır bir güç haline gelmiş olan mekanizmaların en önemlilerinden biri bankalar sistemidir.

«Geri kalmışlığın emperyalizmin eli altında yağma edilmesi işinin müesseseleştirilmesini sağlayan bankalar sistemi, 1950'den bu yana, Türkiye burjuvazisi içinde kilit noktaları elinde tutan bir mali sermayenin (finans-kapital) teşekkülüne sebep oldu. Ve bu mali sermaye, varlık nedenine bağlı olarak bu bankalar sistemini gitgide geliştirdi: emperyalizmin genel ve özel her türlü buyruklarına tamamen uygun hareket etmiş oldu.» (abç) (PDA, S. 21, sf. 243. Temmuz 1970)

1950 : Dönüm Noktası mı ?

Aktardığımız bu uzunca pasajda ilk göze çarpan, iki kez tekrar edilmiş olan 1950 tarihidir. PDA oportünizmi açıkça Türkiye'de finans kapitalin oluşmasının başlangıç tarihini 1950 olarak almaktadır. Onlara göre, «işbirlikçi burjuvazinin ve feodal artıkların doğrudan doğruya iktidara el koyması tarihi olan 1950 yılı», özellikle önemlidir. Çünkü ileride göreceğimiz gibi, onlar, ülkemizdeki tekelleşme ve finans-kapitalin oluşmasını, esas olarak, siyasi bir olay olarak görmekte ve işbirlikçi iktidarın izlediği enflasyon politikasına ve yapılan devalüasyonlara bağlamaktadırlar. Ülkede genel geçer bir ekonomi politikası izlemek için iktidarda olmak gerektiğine ve beylerimizin gönlü de «işbirlikçilerin» daha önce iktidara gelmesine (!) razı olmadığına göre; finans-kapital de ister istemez «1950'den beri» ya da «1950'den bu yana» teşekkül edebilmektedir! Tekellerin kesin olarak ekonomik hayata hakim olmaları tarihinin, yani serbest rekabetten emperyalizme geçişin dönüm noktasının 20. yüzyılın başları olduğu düşünüldü ve kendilerinin de baştan beri Türkiye'de kapitalizmin geliştiğini kabul ettikleri dikkate alınırsa, oportünizme göre, emperyalizm 50 yıl armut toplamış oluyor ve Türkiye emperyalizmin sömürsü altına girmiyor.

Üzerinde titrenen bu tarih: 1950, başlıbaşına çok şeyin göstergesidir. Korumuzla ilgili gösterge görevini ise, şöyle görüyor. Birincisi, tekeller ve finans-kapital, yani genel olarak tekeli kapitalizm, ülkemizde «1950'den bu yana»

ortaya çıktığına göre; 1950 öncesi, serbest rekabet şartları ve bizzat bu şartları doğuran üretim ve sermayenin yoğunlaşmasının henüz tekellere yol açacak kadar gelişmediği bir sanayi kapitalizmi mevcut olmalıdır! Türkiye, emperyalizmin çeşitli etkilerine maruz kalsa da, milli sanayi sermayesi birikimine dayanan bir kapitalist gelişme yaşamış olmalıdır! İkincisi de tamamen bu konuyla bağlantılıdır; Oportünizmin, finans-kapitali, 1950'den bu yana «teşekkül ettirmesi», bu oluşumu iç dinamığa, özellikle de siyasi iktidarın niteliğine, şu veya bu burjuva iktidarın varlığına ve onun uyguladığı iktisadi politikaya bağladığını göstermektedir. Finans-kapitalin oluşmasını, iktidarın izlediği politikaya bağlanmasını bir tarafa bıraksak dahi, bu oluşumun, ekonomik olarak, iç dinamiksel gelişme bağlandığı anlaşılmaktadır. PDA oportünizmi, 1970 yılından geriye baktığında, Kurtuluş Savaşını takip eden ilk yıllarda kapitalizmin nisbeten az gelişmiş olduğunu ve bunun giderek gelişip, özellikle ABD emperyalizminin hızlı yayılma yılları olan ikinci emperyalist savaş sonrası ve günümüzde nispeten bir gelişme ve tekellere benzer (!) şeylerin ortaya çıkması ilginç (!) durumunu görerek karara varmıştır: Türkiye'de yavaş yavaş güçlenen bir ekonomik gelişme oldu ve 1950'lerden bu yana tekelci aşamasına girdi!

Bütün bunları beraberce ele alırsak; Türkiye'de tekelleşmenin ve finans-kapitalin ortaya çıkmasının, emperyalizm çağının başından bu yana değil de, «1950'den bu yana» olduğunun iddia edilmesi ne anlama gelir? Bu, Türkiye'de tekelci kapitalist gelişimi; emperyalizmin; sermaye ihracı ve dünyanın uluslararası mali gruplarca ekonomik olarak paylaşılmasını; uluslararası mali sermayenin geri ülkeler ekonomisine sızarak ve kendi uzantısını (uluslararası mali sermayenin bir parçasını) kredi, borç vs. yollarla, özellikle yüksek devlet memurlarını satın alarak (kompradorlaştırarak) yaratmasını inkâr anlamına gelir. Bu, Türkiye'de komprador karakterde uzantı bir tekelci devlet kapitalizminin gelişmesinin, emperyalizmin dünya sisteminin bir unsuru olduğunu reddetmektir. Yine bu, Türkiye'de gelişen tekelci kapitalizmin emperyalizmin en doğal bir sonucu olduğunu inkâr etmektir. Bütün bu inkârcılığın üzerinde inşa edilen ise, tekelleşmenin, Türkiye'nin iç dinamiksel ekonomik gelişmesinin belli bir yoğunlaşması sonucu ortaya çıktığıdır. 1950'ye kadar tekellerin ortaya çıkmadığının ileri sürülmesi, bu tarihe kadar serbest rekabet şartlarında bir sanayi kapitalizminin gelişmiş olmasını kaçınılmaz kılar. Türkiye'nin iç şartları ne olursa olsun, Türkiye gelişmiş bir sanayi temeline (veya emperyalizm dönemine girilirken az çok gelişmiş bir milli kapitalist temele) ve bu temelde ortaya çıkan kendi milli tekellerine sahip bir emperyalist devlet olmadıkça, emperyalizm geri Türkiye'ye ekonomik olarak el koyar ve koymuştur. Geri bir ülke olan Türkiye'de, emperyalizm, ihrac ettiği sermayeyi kendi veya satın aldığı yordakçılıklar eliyle yeniden üreterek, tekelci bir kapitalizm geliştirir ve geliştirmiştir. Böyle bir gelişmenin, 1950'ye kadar değil, «1950 den bu yana» gerçekleştiğini kabul etmek, onun dış dinamik (emperyalizm) aracılığıyla değil iç dinamik (milli sanayi kapitalizmi) dolayısıyla gerçekleştiğini kabul etmektir. Ve göreceğimiz ki, bu, budalalıktan ve emperyalizm teorisini yozlaştırmaktan başka bir şey değildir.

1950 tarihi dolayısıyla söylediklerimizi son yaptığımız alıntıdaki yaklaşım da doğrulamaktadır. PDA oportünistleri, «1950'den beri gitgide zararlı bir şekilde gelişen parazit bir kesim»in «süratle büyüdü»ğünü ve «kendi varlığını

sürdürecektir mekanizmaları da yavaş yavaş meydana getirdiğini açıklamaktadırlar. Onlar, göstermelik «yabancı finans-kapital... mali kuruluşları, kendi görüntüsünü.. yaratmaktadır.» doğru görüşünü kılıf yaparak, açıkça, «parazit»lerin bu mekanizmaları «kendi»lerinin «meydana getirdiğini» ortaya atıyorlar.

PDA oportünizminin Türkiye'de finans-kapitalin nasıl ortaya çıktığı konusundaki görüşlerini ele alalım.

Onlar, yukarıda; «bankalar sistemi, 1950'den bu yana Türkiye burjuvazisi içinde kilit noktaları elinde tutan bir mali sermayenin (finans-kapital) teşekkülüne sebep oldu.» diyorlardı.

Biliyoruz ki, mali sermaye, sanayi üretimi ve sermayesinin serbest rekabet şartlarında büyüğün küçüğü yok ederek yoğunlaşmasıyla ve sanayi sermayesinin banka sermayesiyle içiçe geçmesiyle teşekkül etmiştir. Tüm gelişmiş sanayi ülkeleri, bu süreci yaşamışlardır. Geri ülkelerde ise, mali sermaye, ihrac olunan emperyalist sermaye sonucu, komprador karakteriyle gelişmiş bir sanayi temelli ve ülke içinde sanayi sermayesinin yoğunlaşması olmaksızın uzantı olarak teşekkül etmiştir. Ama oportünistler, geri bir ülke olan Türkiye'ye de, emperyalizm (uluslararası mali sermaye egemenliği) çağının göbeğinde, emperyalizm dönemi öncesi gelişmiş sanayi ülkelerinin yaşadığı süreci yaşatmaya çabalamaktadırlar.

Türkiye'de Osmanlı Bankası vs. gibi bankaların daha Cumhuriyet öncesinde var olduğunu biliyoruz. Döneminde aşağı yukarı ülkenin tüm ekonomik hayatını kontrol eden İş Bankasının kuruluş tarihi ise, 1925'dir. Ama PDA'ya göre, ya 1950'ye kadar «banka sistemi» yoktur; ya da var olmasına rağmen, 1950'ye kadar bankalar «mütevazı araçlar»dır. Lenin, şöyle demektedir:

«Bankalar, geliştikçe ve az sayıda kurumlar halinde yoğunlaştıkça, mütevazı araçlar olmaktan çıkıp belli bir ülkenin ya da birçok ülkenin hammadde kaynaklarının ve üretim araçlarının çoğunu kapitalistlerin ve küçük patronların nakdi sermayelerinin hemen hemen bütünüdür emirlerinde bulunduran muazzam tekeller haline gelirler. Birçok mütevazı aracının böyle bir avuç tekelci haline gelmesi, kapitalizmin kapitalist emperyalizme dönüşmesinin temel süreçlerinden birini meydana getirmektedir.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 39)

PDA oportünistleri her halde 1950 öncesi Türkiye'de banka olmadığını söylemeyeceklerdir. Ama yine onlar, Lenin'in «mütevazı araç» olarak tarif ettiği, kapitalistlerin hesap işlemleriyle uğraşan ve henüz tekelci karakter kazanmayan binlerce küçük banka (bu dönemde Avrupa ve ABD'de, belki her kasaba da bir kaç bağımsız küçük banka) da gösteremeyeceklerdir, o dönem için.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Türkiye'de beş-on ticaret bankası yanında Osmanlı, İş, Ziraat ve belki birkaç daha büyük banka vardı. Ve bunlar uluslararası mali işlemler zinciri içinde yer alan kuruluşlardır. Hepsi, uluslararası mali sermayenin araçlarıdır.

Ülkemizdeki bankaların tekelleşme özelliğinin Lenin'in belirttiğinden tek farkı, Türkiye'de sanayi üretiminin yoğunlaşması sonucu sanayide görülen tekelleşmenin yaşanmaması ve buna paralel bankaların da iç dinamik yoluyla tekelleşmemesidir. Ülkemizde banka tekelleri, mali sermaye ihracı temelinde, uluslararası mali sermaye kuruluşları olarak doğmuşlardır. Buna karşın PDA oportünizmi şöyle diyor:

«...bankalar sistemi, bir yandan gelir dağılımının çarpıklığını artırır ve bunun altında yatan çarpık iktisadi yapıyı beslerken, bir yandan da

yine varlık nedenine uygun şekilde kalıp değiştirdi ve giderek büyük ölçüde tefeci faaliyet gösterir oldu.» (PDA, S.21. sf. 243-244) (abç)

Bunlar, «bankalar sistemi 1950'den bu yana... mali sermayenin (finans-kapital teşekkülüne sebep oldu.» denilen paragrafı takip eden paragrafta yazılıdır. Bu yüzden, buradan da anlaşılmaktadır ki, PDA oportünistleri, Türkiye'de eskiden de bir banka sisteminin varlığını kabul etmektedirler. Ne varki, 1950'den sonra, «bankalar sistemi... kalıp değiştiriyor» ve «tefeci faaliyet gösterir» oluyor!

Ülkemiz, bir sanayi kapitalizmi aşaması yaşamadığı için, eski bankalar da -örneğin Galata bankaları- tefecilik yapıyorlardı. Zaten sanayi burjuvazisi gelişmediği için, onun «mütevazı aracılığı» yapacak bankalar da gelişmemişti. Emperyalizm öncesi Türkiye'de meta üretimi ve tefeci ticaret görülmüyordu ve bankalar da bu faaliyeti yürütüyorlardı. Ama bunları bir yana bırakalım, PDA oportünistleri, bankalar sisteminin yeni kalıp değiştirip tefeci faaliyet göstermeye başladığını iddia ediyorlar. Tefecilik, modern kapitalizm öncesi için geçerli olduğu gibi, «gelişim çizgisini büyük tefecilikle sona erdirmekte» olan kapitalizmin, tekelci kapitalizmin, mali sermayenin özelliğidir. PDA, bu noktada iç tutarlılığa sahiptir. Mali sermaye ve tefeci faaliyeti, bankaların «kalıp değiştirmesi» sonrasında, yani 1950'den sonra teşekkül ettiriyor. «Bankaların kalıp değişikliği»nin özü ise, kaçınılmaz olarak, «mütevazı aracılıktan, tekelciliğe, mali sermayedarlığa değişmek olacaktır! Bunlar saçmalaktır. Türkiye'de Cumhuriyet dönemi öncesinden beri uluslararası mali kuruluşların uzantıları olarak «mütevazı aracı» olmayan bankalar vardır. Bu emperyalizmin doğal bir sonucudur. PDA 1950'den önce Türkiye'de varolan bankaları «mütevazı araçlar» olarak görmekte ve bu dönemde Türkiye'de sanayi sermayesi birikiminin olduğu iddiasıyla uyum göstermektedir. Mali sermaye 1950'den sonra teşekkül etmesine (!) ve o, ancak, sanayide ve sanayi sermayesinde yoğunlaşma temelinde teşekkül edebileceğine göre; önceleri Türkiye'de sanayi gelişimi ve sanayi sermayesi birikimi olduğu, PDA mantığının doğal sonucu oluyor.

Bunun sadece PDA mantığının doğal sonucuna ulaştırarak çıkardığımız bir varsayım olduğu düşünülmemelidir. Onların; geri ülkelerde «finans-kapitalin ortaya çıkmasından önce her alanda tam bir kapitalist gelişme yaşanması ve milli bir sermaye birikimi olması gerekmez» dediklerini daha önce aktarmıştık. Ve bunun belli bazı alanlarda tam olmasa da bir kapitalist bağımsız gelişim ve milli sermaye birikimi anlamına geldiğini söylemiştik. Yine onlar, zaten yarı-sömürgeğin tamamen kırılmadığını söyledikleri -bu doğrudur, ama onlar tersini de iddia etmişlerdir- yapıda, 1950'den sonra teşekkül ettiğini iddia ettikleri finans-kapitali şu yolla oluşturduğunu iddia ediyorlar.

«Kemalist asker-sivil aydın zümre yönetiminin milli kapitalizm yaratma politikası, yarı-sömürge, yarı-feodal yapının tasfiye edilmemiş olması nedeniyle ters sonuçlar vererek işbirlikçi burjuvaziyi ve feodal kalıntıları kuvvetlendirmiştir.» (Aydınlık, S. 11. sf. 347) (abç)

«Milli kapitalizmin» «ters sonuçlar vererek» gelişmesi sonucu «kuvvetlenen» «işbirlikçi burjuvazi» ise, az önce aktardığımız «parazitler»i oluşturmuştur. Bu «parazitler» ise, banka sistemini yaratmış ve böylece «yerli-milli» bir finans-kapital teşekkül etmiştir! Aynı fikri bir başka açıdan bir zamanlar PDA tekkesinin ve Kuvvâcımî mürîtlüğünün önde geleni olup 1971'de polisle tam işbirliği yapmayı PDA'cılığa tercih eden E. Güçbilmez, Kuvvâcımî'dan alıntıyla şöyle belirtmişti :

«Ankara'nın devletçiliği onlar (finans-kapitalistler-P.B) için yaratılmıştır.» (PDA, S. 22. sf. 318)

PDA oportünizmi ülkemizde mali sermaye teşekkülünü, kapitalizm iç dinamiğiyle gelişmesine; Türkiye'de gerçekleşen sermaye birikimi ve sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşmesine bağlamaktadır. Bunun esas yolunun da, enflasyon ve devalüasyon olduğunu iddia etmektedir. Bu, «enflasyon-devalüasyon yoluyla tekelleşme» teorisi, özellikle önemlidir. Çünkü başlıbaşına bu bile, Türkiye'nin iç dinamiği ile ilgilenen bir teori olarak «iç dinamikle tekelleşme» genel teorisinin önemli bir parçasını teşkil etmekte ve PDA'nın Türkiye'de tekelleşmeyi Türkiye burjuvazisinin sermaye birikimine bağladığını göstermektedir.

İkinci olarak, bu teori, PDA oportünizminin politik ekonomi kanunlarının yerine, nasıl iktidarın izlediği ekonomi politikasını geçirdiğini, uygulanan politikaları abartarak neredeyse tekelleşmeyi bütünüyle bunun sonucu olarak göstererek saçmaladığının da delilidir. Biz, meselenin bu yönü üzerinde, önceden de değindiğimiz için, pek durmayacağız.

Bu «enflasyon-devalüasyon yoluyla tekelleşme» teorisini görelim:

«...emperyalizme bağımlılığın ve ekonominin yapısının... emperyalizmin ihtiyaçlarına cevap verir hale gelmiş olmasının bir sonucu, üretimi hızla yüksek düzeylere çıkarmak için gerekli olan fabrika, makina vb. gibi her türlü üretim donatımının kıtlığıdır...»

«Bu bozukluğu gidermenin tek yolu ülkemizdeki üretim donatımını ve genellikle üretici güçleri süratle geliştirici bir politika uygulamaktır.» (abç) (PDA, S. 18. sf. 427)

Ekonomik yapı söz konusu edildikten sonra, bozukluğun «iyi» bir politikayla giderilebileceği söyleniyor. İşçi-Köylü gazetesi, 15. sayıda, benzer şekilde konu üzerinde durur. İşçi-Köylü'de «işbirlikçiler»in böyle bir milli politika izleyeceklerini sezinlediği anda emperyalizmin onların iktidarını devirmekte ustalaştığı söylenir. Ama genel olarak böyle bir politika izlemenin imkânsızlığı üzerinde durulur. «Böyle bir politika izlemeye 'çalışılsa bile' bu çaba başarılı olamaz; ekonominin kurulu işleyişi ve çarpık yapısı tarafından yozlaştırılır ve etkisiz bırakılır» denerek milli bir politika izlemesi ihtimaline kapı açık bırakılarak genel olarak bu politikanın imkânsızlığı anlatılır. Emperyalizmin baskısı altında böyle bir politika uygulanmasının mümkün olmadığı söylenip üç sayfa ileride şöyle devam ediliyor:

«Emperyalizmin politik-ekonomik hakimiyeti yüzünden bu çeşit planlı, dengeli ve hızlı bir gelişmeyi gerçekleştiremeyen ülkelerde ise iki tür olay görüyoruz: Ya enflasyonist olmayan son derece yavaş bir 'gelişme'; ya da nisbeten hızlı (fakat aslında gene yavaş) fakat pek şiddetli enflasyonist baskılar içinde çalkalanan bir «gelişme».

«...Türkiye'de emperyalizme bağımlı kapitalist gelişme, 1945-1950 döneminde, bir aradan sonra, yeniden başlamış, 1950-1960 arasında emperyalizme en yakın ve onun gerçek müttefiki unsurların işbaşına gelmesiyle daha da bir hız kazanmıştır. 1950'den önceki 'çok yavaş, fakat enflasyonist olmayan' 'gelişme' türü, 1950'den sonra yerini nisbeten hızlı, fakat çok şiddetli enflasyonist çalkantılara maruz bir 'gelişme' türüne bırakmıştır.

«Ama bu 'gelişme' emperyalizme bağımlı olduğu için daima sınırlı tutulmuş ve çarpıklaştırılmış, bu yolla burjuva demokratik devrimin ta-

rihi görevlerinin yerine getirilmesi asla söz konusu olmamıştır.» (PDA, S. 18, sf. 330-381)

Buradan ne anlaşılmaktadır?

Emperyalizmin dönemine girildiğinde hala «kalkınamamış» olan ülkeler kötü bir duruma düşmüşlerdir.

Başlarda gördüğümüz gibi, emperyalizm, dünya pazarlarına hakim olup «neyin ne kadar satılacağını» tayin ettiği için, bu ona politik etkinlik de sağladığından, yani «emperyalizmin politik-ekonomik hakimiyeti yüzünden», bu ülkeler, «planlı, dengeli ve hızlı bir gelişme» gerçekleştirememektedirler. 1945-50 döneminden önce emperyalizme bağımlı olmayan, ama yine de onun dünyadaki hakimiyetinin baskısı altında olan kapitalizm, -milli kapitalizm, sanayi kapitalizmi- «çok yavaş fakat enflasyonist olmayan» bir şekilde gelişmiştir! Emperyalizme bağımlı kapitalist gelişmenin en önde gelen unsuru ise, enflasyondur! Neden mi? Çünkü «parazit bir kesim, enflasyonla beslenerek süratle büyür». Emperyalizm de bunu istemektedir. Bu parazitler onu meta ihraç ve ithalinin ülke içindeki düzenleyicisidir çünkü!

Enflasyon ve Sermaye Birikimi

Enflasyon, kapitalist üretimin gerçekleşmesi sürecinde, onun temel zıtlığından, karakterinden kaynaklanan aşırı bir bozulmadır. Enflasyon aşırı üretim sonucu metaların fiyatında görülen yükselmedir. Enflasyon kapitalist krizin başlıca göstergelerindendir. Kapitalist üretimin, üretim aletleri üretiminin itişile, tüketim maddeleri üretimine nisbeten hızlı ilerleyişiyle gelişmesi sanayi kolları arasında uyumsuzluk demektir. Kapitalist üretimin gelişmesinin bu karakteri, birbirlerinin pazarı durumundaki sanayi kollarının ürettikleri metaların mübadelesini uyumlu olmaktan çıkarır. Kapitalist üretimin bu niteliği onun devrevi olarak düştüğü aşırı üretim buhranlarının nedenidir. Enflasyon da, bunun bir ögesidir. Metaların aşırı üretimi ve giderek stoklara dönüşmesi, paranın satın alma gücünün azalması, para ve kredi piyasasının sarılması, hisse senedi fiyatlarının düşmesi demektir. Enflasyon, metaların fiyatlarının yükselmesiyle, paranın satın alma gücünün düşmesi olarak tarif edilebilir. Ekonominin tekrar canlandırılabilmesi için, meta fiyatlarının düşürülmesi vs. gerekir.

«Enflasyon, kapitalist gelişme süreci içinde, toplumumuzda mevcut bütün yatırım imkânlarını sermaye birikimine kanallıze edebilmek bakımından burjuva iktisat politikasının en elverişli bir aracıdır. Sürekli enflasyon ortamı içinde küçük kapitalistlerin tasfiyesi ve büyük sermayenin hakimiyetinin artması, toplumdaki bütün tasarruf kaynaklarının bir avuç büyük kapitalistin elinde yoğunlaşması süreci alabildiğine hızlanır.» (PDA, S. 21, sf. 241-2)

İlk önce rekabetçi ve tekeleli dönemde kapitalistler arası mübadele, meta-para ilişkisinde görülen farklılığa kısaca değinmek gerekiyor. Rekabetçi dönemde, rekabet, birbirinden bağımsız ve birbirlerinin pazarı olan bireysel kapitalistler arasındadır. Hiç bir kapitalist, ne hammadde kaynakları ve diğer üretim unsurları ve ne de pazarlar üzerinde hakimiyet sahibi değildir. Çeşitli sanayi kolları (başlıca, 1. üretim aletleri sanayi, 2. tüketim maddeleri sanayi) ürünlerinin mübadelesinde uygunluk (uyumsuzluk içinde, bu uyumsuzluğun ortalaması olarak) pazarda gerçekleşir. Kapitalizmin tarihi eğilimi olan üretim aletleri üretiminin öncelikle ve daha hızlı gelişmesi, devrevi olarak aşırı üre-

time ve sanayi dalları arasında üretim dengesizliğine yolaçar. Metaların mübadelesinde ve buna araçlık eden ürün fiyatlarında dengesizlik ve meta-para ilişkisinin bozulması, bu şartlarda ortaya çıkar. Bu ilk önce ticaretle başlayan ve genel çöküntüye dönüşen kapitalist krizin habercisi olur. Ve atlatılması, üretici güçlerde belli bir tahribat ve yatırılmış sabit sermayenin bir kısmının atılmasıyla, meta fiyatlarında bir düşüş gerektirir. Ve yavaş yavaş satın alma gücünün yükselmesine paralel olarak eldeki stokların erimesi ve yeniden üretim gerçekleşir. Rekabetçi dönemde meta-para ilişkisinin bozulması, ekonomiyi genel bir çöküntüye götürmemezlik edemez ve bu çöküntü yoluyla bozukluk ortadan kalkabilir.

Tekelci dönem ise, farklıdır. Bireysel sanayi kapitalistlerinin aksine, tekel, hammadde kaynakları ve pazarlar üzerinde hakimiyet demektir. Bu, meta fiyatlarını tesbit etme gücünün tekellerin elinde bulunması demektir. Meta mübadelesi ve fiyatların teşekkülü artık kendiliğinden oluşmaz; tekelci yağma ve talanın unsuru olan tekeller tekel fiyatları tesbit ederler. Bu, tekelin gücüdür; ve ona büyük bir imkân sağlar. Tekel, buhrandan, buhranın yükünü işçilere ve tekel dışı kesimlere yıkararak çıkar. Sadece kendi ülkesinde böyle davranmakla kalmaz, buhranın yükünü tekel altında tuttuğu sömürge, yarı-sömürge ülkelere de yıkar. Gerek buhrandan kurtulmak, gerekse diğer zamanlarda tekel kârını gerçekleştirmek için, tekeller, ürettikleri ürün fiyatlarını yüksek tutarlar. Sanayi kolları arasında üretim dengesizliği ve metaların fiyatlarında yükseliş ve düşüşler ortaya çıktığında, tekeller fiyat kırmaya yönelmezler, tersine, durgunluk içinde fiyatlar yükselmeye devam eder. Burada olan, sanayi kollarının ürün mübadelesinde ortaya çıkan dengesizliğin sonuçlarının başkalarının sırtına yıkılmasıdır. Birincisi, işçi ücretleri sabit tutulmaya ya da düşürülmeye çalışılır. Bunun belli başlı yolu, temel ihtiyaç maddelerinin (besin vs.) fiyatlarını arttırmak, ya da paranın satın alma gücü düşerken, bunların fiyatlarını sabit tutmaktır. Böylece işçi sayısı artsa bile, nispi değişen sermaye miktarı azaltılmış ya da aynı düzeyde tutulmuş olur. Bu, doğrudan doğruya sömürünün yoğunlaşması, artı-değer oranının artması ve sermaye birikiminin hızlanması anlamına gelir. İkincisi ise, tekel baskısı altındaki ekonomik kategori, eşitsiz mübadele vs. yoluyla yağmalamaya ve iflasa sürüklenir. Tekellerle rekabet imkânı bulunmayan, onların sağladığı hammadde ve makinalarla, onlardan aldıkları kredi vs. ile üretim yapan ve onların denetimindeki pazara meta sürümünde bulunan orta ve küçük patronlar, kaçınılmaz olarak yükselen meta fiyatlarının etkisi altındadırlar. Kapitalistler arası mübadeledeki bütün dengesizlik, bunların üzerine yıkılır. Enflasyon bunları boğar. Aynı şekilde geri ülkelerin halk kitleleri ve özellikle geniş köylü yığınları tekelci girdap içinde döner dururlar.

Şimdi, son aktardığımız pasaja dikkatle bakarsak, onun bir saçmalıklar yığını olduğunu kolaylıkla görebiliriz.

Birinci olarak, «enflasyon... burjuva iktisat politikasının en elverişli bir aracıdır» tezi saçmadır. Enflasyon, burjuva iktisat politikasının her hangi bir aracı değildir. Söylediğimiz gibi kapitalizmin tabiatının doğal sonuçlarından biridir ve çeşitli üretim dalları arasındaki mübadelenin bozulmasıyla ortaya çıkar. İradî bir şey değildir, bir politika değildir. Enflasyon, iktisat politikasının bir aracı olmadığı gibi, «en elverişli» bir aracı hiç değildir. İradeci açıdan baksak dahi, enflasyon, meta mübadelesinde ortaya çıkan bir aşırı bozulma ve kapitalizmin çıkmazının bir unsuru olarak, elverişli değil, burjuvazye ya-

rar sağlayan bir olgu değil, tersine kapitalizmin bir hastalığıdır. Kapitalistlerin ya da onların devletlerinin enflasyon konusundaki tutumlarının -enflasyon yükünün ezilen sınıf ve ülkelerin sırtına yıkma çabası dışında-enflasyonu körükleyen ve kapitalist ekonominin bozulmasından yana bir tutum olduğunu dünyada PDA oportünistlerinden başka her halde kimse iddia etmemiştir. Bütün kapitalistler ve onların devletleri -enflasyon yükünü ezilen sınıfların, ezilen halkların ve ülkelerin sırtına yüklemeyi içeren- enflasyonla mücadele programlarına sahiptirler ve enflasyonla mücadele ederler. Çünkü çağımızda kapitalizmin ve kapitalist bozulmanın karşısında sosyalizm ve sosyalist ekonominin uyumlu gelişmesi yer alır.

İkinci olarak, «enflasyon.. toplumda mevcut bütün yatırım imkânlarını sermaye birikimini kanalaize edebilmek bakımından.. bir araçtır» tezi saçmadır. Enflasyonla sermaye birikimi arasında doğrudan bir bağ yoktur. Enflasyonla arasında doğrudan bağ olan kapitalist kategoriler, çeşitli sanayi kolları arasındaki mübadelenin bozulması ve krizdir. Mübadelenin bozulması ve kriz ise, doğrudan sermaye birikiminin artmasına değil, sermayenin kısmen ya da tamamen atıl hale gelmesine yolaçar. Sermaye birikimi açısından kapitalist sektörler arası mübadele uyumsuzluğunu ve krizin olumsuz rolünü bir yana bırakırsak dahi, sermaye, meta mübadelesi temelinde birikmez. Sermaye ve sermaye birikiminin kökü, ticarete değil, üretimdedir. Sermaye birikimi, kapitalistlerin kendi aralarındaki ilişkiyi değil, kapitalistlerle proletarya arasındaki ilişkiyi ilgilendirir. Artı-değer ticaretten doğmaz; işçiler tarafından üretilir ve sermaye birikiminin nedeni budur. Burada PDA oportünizminden yeni bir pasaj daha aktaralım.

«Demokrat Partinin iktisadi şıarı: 'Özel teşebbüs eliyle kalkınma' idi. 'Özel teşebbüsün yaratılması' yani sermaye birikiminin hızlandırılması enflasyon yoluyla yapılacaktır.» (PDA, S. 21. sf. 242)

Enflasyon yoluyla sermaye birikimi hızlandırılacak!

Serbest rekabetçi dönemdeki meta-para ilişkisinin bozulmasından farklı olarak tekelci dönemde, enflasyon ve sermaye birikimi arasında doğrudan olmayan bir ilişki vardır. Rekabetçi dönemde meta-para ilişkisinin bozulması doğrudan devrevi çürümeye ve çöküntüye yol açar ve kapitalistleri iflasa sürüklerken; tekeller hammadde kaynakları ve pazarlara hakim olmaları dolayısıyla, kapitalist sektörler arasındaki mübadelede ve para-meta ilişkisindeki bozukluğun sonuçlarını ezilen sınıf ve milletlere yükleme gücündedirler. İşte bu yüzden tekelci dönemde meta mübadelesinde uyumsuzluk ve fiyatların yükselmesi, tam bir durgunluğa ve çöküntüye yol açmadan, ama durgunluğun sürekli hale gelmesi ve kapitalizmin genel buhranının derinleşmesine sebep olarak; metaların stok halinde birikmesi ve fiyatların artması durumunda fiyat kırmaya yönelmeden tekeller, fiyatları yüksek tutarak tekeli kârını gerçekleştirmeye çalışırlar. Rekabetçi dönemde aşırı üretim meta-para ilişkisinin bozulması ve fiyatların artması krize yolaçar; fiyatların düşmesi, iflaslar vs. ile hastalık kendiliğinden tedavi olur ve ekonomi yeniden istikrara kavuşurdu. Tekeller ise, üretim, kaynaklar ve pazarlar üzerindeki hakimiyetleriyle rekabetçi dönemdeki gibi bir gelişmeyi önlemektedirler. Tekeller, aşırı üretimden ileri gelen kriz ve fiyatların yükselmesinin kendiliğinden fiyatların düşmesine yolaçmasını engelleyerek tekelci hakimiyetleri vasıtasıyla fiyatları yüksek tutmaktadır. İşte enflasyon böylelikle ortaya çıkmaktadır. Aşırı üretim ve meta mübadelesinde uyumsuzluk, meta-para ilişkisini bozmuş, fiyatlar yükselmiş-

tir ve tekel meta fiyatlarının düşmesini -dolayısıyla kapitalizmin istikrarının yeniden sağlanmasını- önlemeye yönelmektedir.

Bunun sonucu, söylediğimiz gibi, krizin yükünün ezilenlerin sırtına binmesidir. Tekeller kendi pazarları (alıcıları ve satıcıları) olan küçük ve orta burjuvaziyi, bu yolla yoksullaşmaya ve iflasa sürüklerler. Enflasyon ortamında sektörler arası mübadele bozulmuştur, ama pazara tekeller hakimdir; yük, küçük ve orta patronların sırtındadır. (Bu ortamda, elbette tekellerin kendi aralarındaki çelişmelerde keskinleşir ve güçlüler güçsüzleri baskı altına alır. Nitekim ABD ve Sovyetler Birliği'ne oranla, İngiltere, İtalya, Polonya vs. enflasyon yükünü en fazla hisseden tekelci ülkelerdir. Ama bu durum, sermaye birikimini hızlandırmaz. Ne küçük ve orta patronların baskı altında olmaları ve hatta iflasa sürüklenmeleri, ne de güçsüz tekellerin zor durumda kalmaları, sermaye birikiminin hızlanmasına yolaçmaz. Ticari (mübadele) ilişkilerin, kapitalistler arasındaki ilişkilerin sermaye birikimiyle bir bağlantısı yoktur. Bu ilişkiler, ancak, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi süreciyle ilgilidir ve bu süreci hızlandırabilir. Orta ve küçük kapitalistlerin ya da güçsüz tekellerin kötü duruma düşmeleri yada iflasları, onları ya bir avuç tekelcinin ve büyük devletlerin daha da güçlü boyunduruğu altına sokar, ya da sermayeleri emilir. İki halde de sermaye daha da yoğunlaşır ve merkezileşir.

Enflasyonla sermaye birikiminin ilişkisi ise şöyledir: Metaların stoklanması ve fiyatların artması durumunda; tekel, fiyat kırmayıp, enflasyon durgunluk içinde devam edince, işçiler tüketimlerini, fiyatları artan zaruri ihtiyaç maddeleriyle karşılama durumunda kalırlar. Eski ücretlerini almaya devam eden işçiler, tüketimlerini zorunlu olarak kısmış olurlar. Çünkü ellerine geçen paranın satın alma gücü düşmüştür. İşçilerin satın alma gücünün düşmesi ise, -işçi sayısının değişmediğini varsayarsak- değişen sermayenin işçi ücretlerini karşılayan değişen sermayenin miktarının azlaması ve daha az değişen sermaye yatırımıyla sömürülen işçilerin, sömürü oranının artmasıdır. Diğer bütün şartları değişmemiş varsaydığımıza göre, aynı artı-değer, daha az bir sermaye ile üretilmiş demektir. Üretimin genişleyerek tekrarlandığını -genişleyen yeniden üretimi-dikkate alırsak, artı-değer oranı artmıştır, sermaye birikimi hızlanmıştır.

Buradan anlaşılabilceği gibi, genel olarak enflasyon değil, zaruri ihtiyaç maddelerinin fiyatında yükselme sermaye birikimini hızlandırır. Genel olarak enflasyon söz konusu olduğunda ise, sermaye birikimi, enflasyon yükünün emekçilerin sırtına yıkılmasıyla ilgili olabilir ve olur.

Enflasyon, ne hükümetlerin uyguladıkları bir politikadır ne de sermaye birikiminin aracıdır. PDA oportünizmi, bir yandan kapitalizmin ve sermaye birikiminin iradeye bağlı olduğu yalanına sarılırken; öte yandan, sermayenin kaynağını, artı-değer sömürüsünü, gözlerden gizlemeye çalışıyor. O, artı-değer sömürüsünü ve kapitalizmin iki temel sınıfı -burjuvazi ve proletarya- olduğu gerçeğini gizlemeye çalışarak; sermaye birikimini, ticarete ve kapitalistler arası mücadeleye bağlıyor. O, burjuvazinin karşısında proletarya olduğu gerçeğinden hareket eden genel bakış açısının yerine, bunu ortadan kaldırarak; büyük burjuvazinin karşısında küçük kapitalistler ve işçiler dahil olmak üzere tüm sosyal tabakaların olduğu şeklindeki küçük burjuva bakış açısını koyuyor. İşçilerle küçük ve orta kapitalistler arasında bir ayırım yapmadan, genel olarak burjuvaziye artı-değer sömürüsü dolayısıyla-karşı çıkmadan,

«bütün tasarruf kaynaklarının bir avuç büyük kapitalistin elinde yoğunlaşma-
sına karşı çıkmakla yetiniyor. Bunu da, sermaye birikiminin hızlanmasına
karşı çıkmak adına yapıyor! Burada PDA'nın yalnızca büyük sermayeye kar-
şı çıkan, genel olarak kapitalizmin eleştirisi ve teşhiriyle ilgilenmeyen küçük
burjuva anlayış ve tavrı sırtıtmaktadır. O, burjuva iktisatçılığı yapmaktadır.

PDA'nın enflasyon ve «enflasyon yoluyla sermaye birikimi» teorisinin bir
yanlışı da, emperyalizm teorisinin inkârı temelinde savunulan ve uluslararası
kapitalist ekonomi sistemini görmezlikten gelen milli bakış açısıdır.

Enflasyon yoluyla sermaye birikiminin hızlandığını kabul etsek dahi, bu
enflasyonun nasıl ve hangi şartlarda ortaya çıktığı önemli bir sorun olmakta-
dır. PDA oportünistleri şöyle diyorlar :

«...Bir yandan, eskisinden daha çarpık ve bağımlı bir mekanizmanın
kurulmasını hedef alan ABD emperyalizminin nüfuzu; bir yandan ikti-
sat araçlarının yine bu yapı üstünde ve emperyalizmin akıl hocalığı ile,
«özel teşebbüs yaratmak» için kullanışı. DP'nin iktisadi politikasında
«yeni» olan da buydu.» (abç) (PDA, S. 21. sf. 242)

«İktisat araçları» ile kastedilen enflasyon vb. unsurlardır.

Şimdiye kadar aktardıklarımız da düşünülürse, PDA oportünizminin enf-
lasyon ile, emperyalizmin en yakın «bağlantı»sını kurduğu pasaj budur.

Ne diyorlar? ABD emperyalizminin nüfuzu... Evet; ekonomik, siyasi vs
açıdan ABD nüfuzu bir gerçektir. O, ekonomik ve siyasi çeşitli tedbirler aldı-
rılmaktadır. Önemli olan, daha sonra söyledikleridir: DP, emperyalizmin akıl
hocalığıyla İktisat araçlarını özel teşebbüs yaratmak (sermaye birikimi) için
kullanıyor! Kullanan DP'dir. Emperyalizm sadece akıl hocalığıyla yetiniyor.
İradeci enflasyon teorisi, emperyalizm açısından da iç tutarlılığıyla konuyor.

Enflasyon herhangi bir hükümetin iradi bir tedbiri olmadığı gibi, tersine doğ-
rudan emperyalist ekonominin bir sonucudur. Enflasyon, DP'nin bir politikası
olmadığı gibi, emperyalizmin sadece akıl hocalığından yararlanarak Türkiye
ekonomisi temelinde oluşan ve Türkiye ekonomisiyle sınırlı olarak incelenebi-
lecek bir olgu da değildir.

Enflasyonun üretim dengesizliği sonucu kapitalist sektörler arasında meta
mübadilesinin uyumsuzluğu sonucu ortaya çıktığını söylemiştik. Tekellerin ha-
kim olduğu bir dünyada, bu uyumsuzluğun bir ülkenin sınırları içine sıkışa-
mayacağı açıktır. Genel olarak geri ülkelerin özel olarak Türkiye'nin kapita-
list dünya ekonomisi içindeki yeri, esas olarak tüketim maddeleri üreten sek-
törün bir parçası olmaktadır. Uluslararası işbölümünde Türkiye'nin de durumu
budur. Madenler, meyva, tütün vs. üreticisidir, Türkiye. Uluslararası ticarete
bunları satıp makinalar vs. satın almak durumundadır. Bu durumda gelişmiş
ülkelerde kapitalist sektörler arası başgösterecek bir uyumsuzluğun ülkemizi
de kapsıyacağı ve etkileyeceği açıktır. Eskiden İngiltere'yi örnek göstererek
Marks'ın söylediği, bugün özellikle Amerika için geçerlidir: O ve benzerleri
hapşırınca diğer ülkeler nezle olacaktır. Birincisi, demek ki, ülkemizde enflas-
yon, Türkiye, dünya ekonomisinin dışında başlı başına ya da tayin edici bir
ekonomi olmadığından, dışarıdan yansır. Bundan şu sonuca gidilebilir: Enf-
lasyonla sermaye birikiminin ilişkisini ele aldığımızda, bu ilişkinin milli ser-
maye birikimi ile değil esas olarak, gayri milli, tekelci komprador sermaye bi-
rikimi ile ilgili olması gerekir. İkincisi, dünya ekonomisine hakim olan (ham-
madde kaynaklarını, pazarlara vs.) tekeller bu enflasyonun yükünü kolaylıkla
-kendi ülkelerinin ezilen sınıflarının yanında- geri ülkelere yıklarlar. (Geri bir

ülke olan Türkiye tütününü, meyvasını vs. dünya pazarına sunmak zorundadır. Bu pazarlar ise, tekeller tarafından kontrol edilmektedir.)

Enflasyonun, sermaye birikimi üzerinde çeşitli etkilerinden söz edilirken enflasyonun birinci olarak sermaye birikimini hızlandırmak için uygulanan iradi bir yöntem olmadığı, ikinci olarak geri ülkelerde milli sermaye birikimini hızlandırmak üzere bu ülkelerin iç güçlerinin (hükümetler vs.) kendi başlarına uyguladığı bir yöntem olmadığı, üçüncü olarak geri ülkelerde enflasyonun ulusal ekonomik temel üzerinde (iç dinamik yoluyla) oluşmadığı aksine, uluslararası tekellerin bir hastalığı olan uluslararası bir olgu olduğu ve gelişmiş ülkelerden yansıdığı hatırlanmalıdır. PDA oportünizmi enflasyonla ilgili olarak bu üç noktada kendi bildiğini okumaktadır. Onlar, Türkiye ekonomisini, dünya ekonomisinden soyutlayarak ve enflasyonun müsebbibi olarak «emperyalizmin akıl hocası» dışında T.C. Hükümetlerini ve onların iradesini görerek, enflasyonun, «yerli-milli» sermaye birikiminin ve «yerli-milli» tekelleşmenin bir aracı olduğunu iddia ediyorlar. İleri sürdükleri bu enflasyon teorisi de göstermektedir ki, onların tekelleri ve finans-kapitaleri «yerli-milli»dir.

Bugün tersini iddia etmelerine rağmen, onlar, 1970'lerde finans kapital ve tekellerden söz ederlerken, H. Kıvılcımlı'nın teorisine uygun olarak Türkiye'nin kendi milli finans kapitaline ve tekellerine sahip olduğunu düşünüyorlardı. Şimdi bu konuyu daha da açalım.

DP'yi 1950'lerde «enflasyon yoluyla» «özel teşebbüsün yaratılması» yani «sermaye birikiminin hızlandırılması»na girişmekle eleştiren PDA; yarı-sömürge yarı-feodal ülkelerde bunun geçerli olmadığını, ancak, metropollerde enflasyon yoluyla sermaye birikiminin hızlandırılabileceğini söyleyerek DP'nin «çıkmazını» şöyle saptıyor:

«Yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede enflasyonist politika gerçi yine büyük sermayenin hakimiyetini artırır, fakat bu, ekonominin içinde dinamik bir rol oynamak, yani dinamik bir kapitalist gelişmeyi, bir bütün olarak hızlı bir sermaye birikimine bağlamak yerine, ekonomideki duragan, kapitalizm açısından bile parazit unsurları ön plana çıkartır.» (abç) (PDA, S. 21. sf. 242)

PDA geri ülkelerde enflasyonist politikanın dinamik bir rol oynamayacağını ve «parazit unsurları» ön plana çıkaracağını söylüyor. Önceden gelişmiş ülkelerde enflasyonun dinamik bir rol oynamadığını söylemiştik. Ama ne yapalım, oportünizm gelişmiş ülkelerde enflasyon dinamik bir rol oynar diye ısrar ediyor.

PDA Oportünizmi Emperyalizmi Akhyor

Gelişmiş ülkelerde hızlı bir sermaye birikimini sağlayan, enflasyonist politika geri ülkelerde bu rolünü oynayamazmış! Neden? Çünkü, geri ülkeler ekonomisi, kapitalizm açısından bile parazit unsurları içinde barındırmış! ve enflasyon bunları ön plana çıkarmış! Bu, ilk olarak emperyalizmin aklanmasıdır. Çünkü, tarihin tanıdığı en azılı parazit, kapitalist tekellerdir, asalak malla sermayedir. Enflasyon yükünün ezilen sınıflara yüklenmesi ve bu yolu da kapsayan tekellerin yağmanın gerçekleştirilmesinin üretkenlikle bir ilgisi yoktur. Bu, başlı başına parazitliktir. Tefecilik (rantiyelik)tir. Üretken sanayi sermayesi, enflasyon yükünü ezilenlerin sırtına yıkarak aşırı kârlar sağlama imkânından yoksundu, kapitalist sektörler arasındaki mücadele uygunluğun bozul-

ması, onu çöküntüye (krize) sürüklerdi. Tekel ise, enflasyon ortamında tekel kârını gerçekleştirebiliyor. Bu onun üretken olmayan, pazarları vs. egemenliği altına almasından gelen tefeci, parazit özelliğinin göstergesidir.

Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkemizde ne oluyor? «Enflasyonist politika gerçi yine büyük sermayenin hakimiyetini artırıyor. Ama bu büyük sermaye, parazit büyük sermaye oluyor! Belli bir sermaye birikimi sağlanıyor. (Yine PDA oportünizminin geri ülkeleri kastederek «finans kapitalin ortaya çıkmasından önce her alanda tam bir kapitalist gelişme yaşanması ve milli bir sermaye birikimi olması gerekmez» diyerek belli bir kapitalist gelişme ve belli bir milli sermaye birikimini şart koştuğu hatırlanmalı-Doğu Avrupa tipi ülkeler gibi ele alıyor Türkiye'yi.) Ama hızlı ve bir bütün olarak milli sermaye birikimi ve dinamik kapitalist gelişme sağlanamıyor. Esas olarak 1950'ye kadar sağlanan kapitalist gelişme ve milli sermaye birikimiyle yetiniliyor, '50 sonrası sağlananların ilavesiyle de oluşan bu «milli temel» üzerinde de -emperyalizmin akıl hocalığı unutulmamalı!- «milli parazit»ler ön plana çıkıyor!

Bu parazitlerin neler olduğuna ve nasıl bir gelişme çizgisi izlediklerine geçmeden önce, «parazitler»in ortaya çıkış sürecinde «işbirlikçiler»in durumunu görelim. Okuyucu şaşırmasın. İleride daha açık göreceğiz, PDA oportünizminin literatüründe ayrı ayrı hem «parazitler» ve hem de «işbirlikçiler» vardır! PDA'nın bütün «işbirlikçi»leri parazit değildir! Ee, kolay değil, 1950'ye kadar gelişen milli kapitalizmin temsilcileri olarak emperyalizmle ortaklıklar kuran ve belli bir bağımlılık altında olmalarına rağmen, milli olan «sanayici işbirlikçiler»in «parazit» olmasına PDA cıların gönlü razı olmuyor. PDA oportünizmine göre, «parazitler» işbirlikçilerin bir kesimidir! Onlar, şöyle yazıyorlar:

«Emperyalizmin vesayeti altında kapitalist yoldan kalkınma yapmak iddiasında olanlar, kârların istedikleri ekonomik düzende en önemli gösterge, kaynak dağılımını, yatırımları tayin edici unsur olacağını görmezlikten geliyorlar. İşbirlikçiler, geri ve çarpık bir yapı üzerinde kapitalist birikimi gerçekleştirmenin kontrolünü daha başlangıçta ellerinden kaçırdılar. Geri ve emperyalizme bağımlı koşullarda kâr haddi kanununun işleyiş tamamen ters sonuçlar verdi.

«Milli gelir hesaplarında 'ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler' diye belirtilen ve 1950'den beri gitgide zararlı bir şekilde gelişen parazit bir kesim, enflasyonla beslenerek süratle büyüdü.» (abç) (PDA, S. 21, sf. 243).

Bu pasajda işlenen fikirler nelerdir?

Birinci sakat fikir, «işbirlikçiler»in emperyalizmin vesayeti altında -yani emperyalizm üvey ağbeyi rolündedir, Lenin'in deyişiyle Doğu Avrupa tipi, belli bir bağımsız kapitalist gelişmeyle emperyalizm dönemine girmiş ülke modeli- kendi («milli») sermaye birikimini gerçekleştirmek ve milli kapitalist bir yapı kurmak iddiasında olduklarıdır. Nitekim, PDA, bu işbirlikçileri, aynı makalede daha açık olarak

«...rasyonel kapitalist bir politika değil, emperyalizmin vesayeti altında bağımsız kapitalist gelişme hülyasının..» (abç) (PDA, S. 21, sf. 245) sahibi olmakla eleştirmektedir. Oysa, «işbirlikçiler» hiç bir zaman böyle bir iddia sahibi olmamışlardır. Böyle bir iddia sahibi olan «işbirlikçiler» değil, milli burjuvazidir. Milli burjuvazi, emperyalizm tarafından ezilen, baskı altında tutulan bir burjuva tabaka olarak emperyalizmle çatışır ve mücadele eder. Ve bu konumu, onun, emperyalizme karşı bağımsızlıkçı ve tabii «bağımsız ka-

pitalist gelişme hülyası» vb.na yol açan düşünce ve iddialara sahip olmasını getirir. Düşünceyi sosyal varlık belirler, çünkü. Ama yine milli burjuvazinin sosyal konumu, onun bağımsızlıkçı iddialarının -geçici ve kısmi başarılar dışında- nihai olarak «hülya» düzeyinde kalmasını belirler. Çünkü kendisi kapitalist bir sınıf olarak, kapitalizmi ortadan kaldırmaya yönelmeyen milli burjuvazi; sermaye egemenliğinin mali sermaye egemenliğine dönüştüğü (kapitalizmin tekelci aşamasına geçtiği) çağımızda, tekellerle kapitalizmin sınırları içinde giriştiği mücadelesinde son tahlilde, doğal olarak emperyalizmin vesayetini kabullenir. Tekelleri ve tekellerin hakimiyetini ortadan kaldırmak için, kapitalizmi ortadan kaldırmak gereklidir. Kapitalizmi yok etmeye yönelmesi mümkün olmayan milli burjuvazinin zayıflatmakta başarılar kazansa bile, tekellerin hakimiyetini (emperyalizmin vesayetini) ortadan kaldırması da mümkün değildir. PDA oportünizmi, işte milli burjuvazi ile «işbirlikçiler»in iddialarını ve dolayısıyla sosyal konumlarını birbirine karıştırmaktadır. Bu «işbirlikçiler» -siyasi iktidara da sahip olarak- emperyalizmin uşağı haline geldiklerinden beri, satın alınıp kompradorlaştıkları ve emperyalizmin uzantıları olarak oluşturduklarından beri ki bunun tarihi 20. yüzyılın başlarına kadar gider-, uluslararası sermayenin bir parçası olarak, uluslararası kapitalizmin -dolayısıyla kendilerinin- çıkarlarını düşünmüşlerdir. PDA oportünistleri ise, bu «işbirlikçiler»i milli burjuvalar olarak görmekte ve onların bağımsız ve milli bir kapitalizm geliştirmelerinin karşısındaki tek engeli emperyalizm olarak tesbit etmektedirler. PDA oportünizminin düşüncesini belirleyen, ister işbirlikçi, ister başka bir şey olsun, Türkse bizindir anlayışıyla, sadece «gavur»a karşı çıkan gavur fobisidir. Yoksa onlar, emperyalizmin sadık uşakları olarak bizzat bu «işbirlikçiler»in (komprador burjuvazinin) milli kapitalizmin engel olduklarını görür ve milli kapitalizmi onlara «geliştirmezlerdi».

İkinci sakat fikir, «işbirlikçiler»in kapitalizmde kârın tayin edici unsur olduğunu görmezlikten gelmeleridir. Böyle saçmak olur mu? PDA oportünistleri, her şeyi bitirdikten sonra, bir de kapitalistlere kârın tayin edici unsur olduğunu öğretmeye kalkışıyorlar. «İşbirlikçiler» kârın tayin edici unsur olduğunu görmezlikten geliyorlarmış! Marks'a göre, sermaye, kendisini elinde tutanları, yani sermayedarları kölesi haline getirir. Sermayenin fetiş karakteri budur. Sermayedarların düşüncelerini, başka birşey değil, ama sermaye ve onun içinden çıkılmaz birikim dürtüsü belirler. Ve PDA'nın hiç kuşku olmasın, sermayedarlar, kârın tayin edici unsur olduğunu unutmazlar. Onların böyle bir unutmama-unutmama sorunu olmaz. PDA oportünistleri, işbirlikçileri, sermayeyi enflasyon yoluyla, gösterdiğimiz gibi, biriktirttiklerinden, onların yine iradi olarak sermaye birikiminin ve kârın tayin edici olduğunu unutabileceklerini sanıyorlar. PDA oportünistleri «işbirlikçiler» dedikleri burjuva sosyal tabakayı, bir sosyal tabaka olmaktan çıkarmışlar ve onun kendi çıkarlarını bilmeyen ya da unutan bunak bir ihtiyara benzetmişlerdir. Sofizim, subjektivizm, oportünizmin felsefi temelleridir.

Üçüncü sakat fikir, «işbirlikçiler»in kapitalist birikimi gerçekleştirmenin kontrolünü daha başlangıçta ellerinden kaçırdıklarıdır. PDA oportünizmine göre, «işbirlikçiler» önceleri (1950'den önce) kontrolünü ellerinde tuttukları (!) kapitalist bir birikim gerçekleştiriyorlardı! (Bu meseleyle yeterince ilgilenmiş, ve eleştirmiştik.) «Emperyalizmin vesayeti altında kapitalist yoldan kalkınma» ya girişince de, kontrolü ellerinden geçiriyorlar! Buradan daha önceleri, emperyalizmle ilişkilerde kontrolün «işbirlikçiler»in elinde olduğunu öğreniyoruz!

(Yani bağımsız bir kapitalizm gelişmektedir ve bu «işbirlikçiler» millidirler!) Bunun yanında, bu «işbirlikçiler»e' yazık yere «işbirlikçi» denildiğini öğreniyoruz! Ve son öğrenmemiz gereken, herhalde ekonominin kontrolünü ellerinden kaçırarak işbirlikçilerin, doğal olarak, ya geri üretim ilişkilerinin kalıntıları-
nın temsilcileri olarak varlıklarını sürdürdükleri, ya da hakim sınıf olmaktan çıkarak orta sınıf haline geldikleridir! PDA, bu yazıdan sonra da, «işbirlikçiler»i «kötüleme»ye ve onların «iktidarına» «sövmeye» devam ettiğine göre, sanırız, orta sınıf haline gelmemişlerdir. Peki, feodalizmin kalıntısı mıdır bunlar? Bu konuda bir şey söylenmiyor. Daha önce emperyalizmle ilişkilerde kontrolü ellerinde tuttuklarına göre, bunların, henüz çok güçlü olmasa da, bir sanayi kapitalizminin temsilcileri olmaları; sanayi burjuvazisi olsalar, ülkemizde burjuva demokratik devrim gerçekleşmediğine ve çağımız emperyalizm çağı olduğuna göre, genel olarak burjuvazinin orta sınıfı teşkil etmesi, ara bir tabaka olmaları gerekir. Velhasıl, bu noktada durum karmakarışıktır, oportünizm ne söylediğini bilmemektedir. «Marksizmin mihrakı»nın bu konuya açıklık getirmesi ve bizi aydınlatması gerekiyor. Yoksa böyle kontrolü elinden kaçırarak, ama, hala iktidarını tüm haşmetiyle sürdüren «işbirlikçiler» tezi pek aydınlatmıyor kimseyi.

Dördüncü fikrin sakatlığına geçelim. (Ve buradan sanırız yukarıdaki kargaşalık da açıklık kazanacaktır.)

PDA oportünizmi, kârların kapitalist ekonomide kaynak dağılımını ve yatırımları tayin eden en önemli gösterge olduğunu, en genel planda söyleyerek; işbirlikçilerin «bağımsız kapitalist bir gelişme hülyasının» aksine, «emperyalizme bağımlı koşullarda kâr haddi kanunun işleyişi, tamamen ters sonuçlar verdi» tezini getiriyor. Ters sonuç da şudur: «Parazit bir kesim.. süratle büyüdü». Kârın kapitalist düzende tayin edici unsur olduğu elbette doğrudur. Ama rekabetçi dönemde, sanayi kapitalistlerinin, işçilerin yarattığı artı-değere, yatırdıkları toplam sermayenin oranı olarak gerçekleştirdikleri kâr; tüketici dönemde, tekeller, sadece artı-değere değil, genel olarak sosyal üretime el koyduklarından, tekel kârı (azami kâr) olarak gerçekleşir. Tekel, işçilerin yanında, köylüleri vs. ve geri ülkelerin halk yığınlarını yağmalar. Bu yüzden, rekabetçi dönemde genel dengesizliği içinde ortalama olarak teşekkül eden kâr oranı, tekelci dönemde tekel kârının azami kâr- gerçekleşmesine bağlı olarak teşekkül eder. Tekelci dönemde, sanki tekel genel olarak kâr getiren kaynakları hakimiyeti altına almamış gibi tekelle tekel-dışı işletmeler arasında bir ortalama kâr oranının oluşmasını beklemek boşunadır.

PDA oportünizmi, rekabetçi dönemle tekelci dönemin özelliklerini kesinlikle birbirinden ayırmamakta ve tekel görmezlikten gelmektedir. Türkiye, sanki bir tekelci baskı ve sömürü altında değilmişçesine, şu tahlili yapıyorlar: 1950'ye kadar durumu idare eden ve bağımsız bir kapitalist gelişme yolunda yürüyen işbirlikçiler, 50'den sonra emperyalizmin vesayeti altında kapitalist yoldan kalkınma iddiasını gerçekleştirmeye çalıştılar. Emperyalizmle işbirliği halinde bağımsız kapitalist gelişme hülyasına kapılarak sanayileşmek istediler. Sanayi sermayelerini hızla arttırarak, özel teşebbüs yaratmaya yöneldiler. Ama olmadı. Emperyalizme bağımlı koşullarda, sanayi yatırımları değil, ticaret ve spekülasyonculuk, yani parazitlik daha kârlıydı. İşbirlikçiler böylece kontrolü ellerinden kaçırdılar (hülyaları doğrultusunda yürüyemediler.) Evdeki hesap çarşıya uymadı ve sanayiye yatırım yapıp sanayi sermayesi biriktireceklerine, parazitliğe başladılar. Üstelik enflasyon da parazitliği kamçladı!

İşte PDA oportünizminin finans-kapitalin oluşumu ve tekelleşmeyi izah eden mantığı... Şuraya değil de, buraya yatırım yapınca, sermaye tekelleşiyor: Koşullar, emperyalizme bağımlılık koşulları olduğundan (PDA bu kavramın içeriğini boşaltıyor, sermaye ihracı yoluyla tekellerin ekonomimizin kilit sektörlerine hakim olduğunu ve bu kavramın esas olarak bunu ifade ettiğini gizliyor.) Bizim işbirlikçiler, sanayiye yatırım yaparak, emperyalizmle rekabet edecek durumda değildirler. Elde edecekleri kâr haddi düşük olurdu. Bu yüzden, onlar, emperyalizmle çatışmak yerine, emperyalizmin ürettiği ürünlerin satışı (ticaret) ve bu temelde spekülasyonla uğraşiyor ve vesayet altında yüksek kâr hadleri sağlıyorlar!!! Ticari işbirliği!!! İşte bir önceki karmaşık fikirleri de anlaşılır oluyor. Onlar, «işbirlikçiler»in bağımsız gelişmenin (sanayileşmenin) kontrolünü ellerinden kaçırdıklarını söylemek istiyorlardı. Bu fırsatı, kaçırarak «işbirlikçiler», emperyalizmin vesayetini kabullenerek, işbirlikçiliği daha da ileri götürüyorlar, parazitleşiyorlar.

PDA'nın Milli Tekelleri

PDA oportünizminin ülkemizde tekelleşmeyi ve mali sermayenin oluşumunu, emperyalizme ve onun sermaye ihracına değil de, emperyalizmin vesayeti altında kâr hadlerinin azizliğine, ticarete ve bu nedenle, işbirlikçilerin parazitliğe («ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler») yönelmelerine bağlayan görüşleri sakattır. Böylelikle, onlar, Türkiye'yi Doğu Avrupa tipi ülkelere benzeterek ve ülkemizin yarı-sömürge olduğunu inkâr ederek, emperyalizmin vesayeti altında, bizim işbirlikçilerin kendi «millî» tekellerini kurduklarını ve geliştirdiklerini iddia etmiş oluyorlar. Türkiye'nin dünyanın paylaşımından daha güçlü çıkmış büyük tekellerin hegemonyasında olan «küçük» tekelleri olduğunu savunmuş oluyorlar. PDA mantığı tamamen böyledir. Bu yüzden bu günlerde onlar, finans-kapital ve tekelleşme olgularından, Türkiye'de tekелci kapitalizmin varlığından söz eden herkesi, Türkiye'nin emperyalist bir ülke olduğunu iddia etmiş olmakla suçluyorlar. Ya kendileri doğrudan Türkiye'nin emperyalist bir ülke olduğu anlamından başka hiç bir anlama gelemeyecek tahliller yapıyorlar, ya da ülkemizde tekелci kapitalizmin ve mali sermayenin varlığını reddederlerken aynı anlayışlarını -tekellerin sadece gelişmiş ya da nisbeten gelişmiş, yani Batı veya Doğu Avrupa tipi ülkelerde az ya da çok gelişmiş millî bir sanayi kapitalizmi temelinde ortaya çıkabileceği; ama emperyalizmin uzantısı tekellerin, komprador tekellerin olmayacağı anlayışı- sürdürüyor, örneğin Aydınlik 73. sayıda tekелci kapitalizmden söz açan proleter devrimcileri, Türkiye'yi emperyalist bir ülke olarak görmekle suçluyorlar. Ülkemizin sosyal, ekonomik yapısının tahlilinde 8-10 yıl sonra da anlayışlarının özünü değiştirmemişlerdir. Fikirlerinin özü aynı kalmıştır. Ama aynı özü çeşitli biçimlerde, bir o yana, bir bu yana yalpalayarak, bazen Türkiye'yi emperyalist bir ülkeye benzeterek, bazen tekелci kapitalizmin varlığını inkâr ederek savunmuşlardır.

Birinci nokta budur. Belli bir sermaye birikimi ve belli bir kapitalist gelişme sağlayan «Türk sermayesi (millî sermayeye) emperyalist sermayeyle ortak ilişkilerinde yüksek kâr haddi sağlamak üzere mi «ticaret ve mali müesseselere» yatırım yaparak mali sermayeye dönüşmüştür? PDA'nın işbirlikçi sermaye dediği sermaye, belli dış şartlar altında (emperyalizmin vesayeti) bir iç dönüşüme uğrayarak nitelik değiştirmiş ve mali sermaye haline mi gelmiştir? PDA, böyle iddia etmektedir: Dış şartların da etkisiyle Türk sermayesi bir iç

dönüşüne uğruyor! Bu iddia, işbirlikçi sermaye denilen sermayenin milliliği yanında, oluşan mali sermayenin de milli-yerli mali sermaye olduğu anlamındadır. Açık değil mi? İşbirlikçilerin mali sermayedarlar haline gelmesinin dürtüsü, kâr haddi kanunu (!) emperyalizmle girdiği ilişkiler sonucu, kârlarını düşürmek istemeyen «işbirlikçi» sermaye, «ticaret ve mali müesseseler»e yatırım yaparak tekelleşiyor! Bu, iç dinamikle tekelleşme ve milli finans-kapital teorisidir ve doğal sonucu «söylemiş olduğumuz gibi» Türkiye'nin denetim altında da olsa kendi milli tekellerine sahip emperyalist bir ülke olduğudur! Bunun elbette gerçeğe bir ilgisi yoktur. PDA oportünist bir akımdır. Temel özelliği, milliyetçilik ve hakim sınıfları aklamadır. Bu yüzden o, hakim sınıfların milliliğine hiçbir zaman toz kondurmamaktadır. O, ne «işbirlikçiler»i, ne de oluştuğunu söylediği finans-kapitali gayri-milli görmemektedir. Hepsî millidir, ama, kötü huyları, işbirlikçi olmaları yada vesayet altına girmeleridir! Ama, bu PDA mantığının sonucu ilginç oluyor:

Söyledikleri, Türkiye'nin milli tekelleri ve milli finans-kapitali olduğu anlamına gelmesine rağmen: PDA, aşırı milliyetçiliğinin sonucu, elbette, Türkiye'nin emperyalist bir ülke olduğunu savunma yoluna gitmiyor. O, «işbirlikçiler, geri ve çarpık bir yapı üzerinde kapitalist birikimi gerçekleştirmenin kontrolünü daha başlangıçta ellerinden kaçırdılar» diyerek ve işbirlikçilerin «bağımsız kapitalist gelişme» arzularından «hülya» diye bahsederek, Türkiye'de milli tekellerin doğmasına yol açacak bir sanayi gelişmesi, sermaye birikimi ve yoğunlaşması olmadığını söylemiş oluyor. Yani, onların dedikinden anlaşılan, Türkiye'nin, şimdi emperyalist olan ülkelerin geçirmiş olduğu sanayi gelişimi, üretimin ve sermayenin yoğunlaşması ve serbest rekabetin zıttını doğurarak tekellerin ortaya çıkması sürecini yaşamamış olduğudur. Bununla ilgili olarak şöyle yazıyorlar :

«Her türlü spekülasyonla beslenen bu 'ticaret ve serbest meslek' kesiminin gösterdiği gelişmeye karşılık, asıl bağımsız bir kapitalist gelişmenin temelini teşkil etmesi gereken sanayi ve tarım kesimlerinde bunun tam tersi oldu.» (PDA, S. 21, sf. 244)

Şimdi, çelişik bir durum ortaya çıkmış oluyor. Türkiye'de iç dinamik yoluyla tekelleşme ve milli finans-kapitalin oluşumu tezini gösteren PDA (kendileri getirmedi. H. Kıvılcımlı'dan aşurdılar bu tezi), yine Türkiye'de sanayi ve tarımda yoğun bir kapitalist gelişme olmadığını söylüyor. Yani onlara göre, Türkiye'de hem «milli tekeller» ve «yerli-milli finans-kapital» vardır ve de bunların, üzerinde yükselmesi gereken bir gelişmiş sanayi temeli yoktur. (Esasında, tekellerin ve finans-kapitalin «yerli-milli»liğini bir yana bırakırsak, gerçek durumda budur. Türkiye'de tekeller vardır ve gelişmiş bir sanayi temeli yoktur. Ama bu temeller, PDA'nın dediği gibi değil doğrudan emperyalizmin sermaye ihracı sonucu oluşmuşlardır.) Bu, PDA'nın, mali sermayenin, işbirlikçi sermayenin ticaret ve mali müesseselere yatırım yapması yoluyla oluştuğunu ileri süren görüşü hatırlanırsa, ilginç bir anlayışa tekabül eder: PDA'nın oluştu dediği mali sermayenin, kapitalist sermaye (modern sermaye) değil, kapitalizm öncesi sermaye olduğu anlayışı. İkinci nokta da budur.

Açık değil mi? Hem iç dinamikle mali sermaye oluşacak-vesayet altında olduğu görüşünü de hesaba katıyoruz. hem de üretimin (sanayi üretiminin) ve sermayenin yoğunlaşması sonucu ortaya çıkmayacak... Lenin'in emperyalizm teorisi açıktır ve bu iddiayı yalanlamaktadır:

«Bizzat yoğunlaşma, belli bir gelişim derecesine ulaştığı zaman doğrudan doğruya tekele götürür.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 23).

Lenin, sanayi üretiminin ve sanayi sermayesinin yoğunlaşmasının kapitalist tekele götüreceğini söylerken, PDA oportünizmi tam tersini iddia ediyor. Onlar, yoğunlaşma olmadan, «sanayi ve tarım kesimlerinde bunun tam tersi» olurken, tekelin ortaya çıktığını söylüyorlar.

Nasıl ortaya çıkıyor tekel? «İşbirlikçiler» kâr hadleri düşmesin diye «ticarete ve mali müesseselere» yatırım yapıyorlar! Kapitalist mali sermayenin asalaklığını (parazitliğini) ve tefeciliğini (rantiyelik) kulaktan dolma öğrenmiş olan PDA oportünizmi, tamam diyor, işbirlikçiler «ticaret ve mali müesseselere» yatırım yaptılar, parazitlik gelişti, öyleyse, mali sermaye oluşmuştur!

Oysa, ne kâr haddinin yüksekliği ve düşüklüğü ve ne de şu veya bu sektöre yatırım yapması sermayenin karakterini değiştirmez. Sermaye, küçük meta üretimi şartlarında, meta mübadelesinin aracı oluyorsa; sanayi üretimin ürettiği ürünlerin değil ama köleci dönemden beri görülen küçük meta üretiminin ürünlerinin dolaşımıyla ilgilentyorsa, **ticari sermayedir**. İşgücünün meta haline gelmesi ve işçilerin ödenmemiş emeğinin gaspı, artı-değer gaspı temelinde birikmez. Mal-para-mal formülüne tabidir. Sermaye, para-mal- para formülü gereği, emeğini kiralayan işçilerin yarattığı değerlerin bir kısmına -artı-değeri koyarak birikiyorsa modern sermayedir, kapitalist sermayedir. Sanayi sermayesi -serbest rekabetçi sermaye- bununla yetinir. Sanayi ürünlerinin değişiminde rol oynayan ticaret sermayesi de, yine bu artı-değerin bir bölümünden oluşan faizini alır. Tekelci sermaye (mali sermaye) ise, sanayi ve banka sermayelerinin içiçe girmesiyle oluşmuştur, ticari sermayeyle bir ilgisi yoktur. Sadece artı-değere değil, genel olarak sosyal üretime (artı-değer ve artı-ürün) el koyar. Kâr haddinin bir daha düşmesi sonucu, bir başka dalda yatırım yapan sermayenin karakteri değişmez. Sermayenin karakterinde görülen iki değişiklikten birincisi, tefeci tüccar sermayesinin (üretimle doğrudan bağlantısı olmayan paranın) ilk birikimini teşkil ettiği, özgürleşen köylülerin emeklerini kiralayarak onları proleterleştiren, belli bir teknoloji düzeyinde üretimin gerçekleşmesine yönelik yatırım yapan sanayi sermayesinin (modern kapitalist sermaye) ortaya çıkmasıdır. Bu yeni olgu, eski ticari sermayenin gidip kâr haddi yüksek bir dalda yatırım yapması değildir. Eski ticari sermaye, bağımsız gelişmesi ve kendi iç evrimiyle sanayi sermayesine dönüşmez. Sanayi sermayesinin ortaya çıkması, yeni karakterde bir sermayenin oluşmasıdır. Tekelci sermaye de, önceden de söylediğimiz gibi, sanayi üretimi ve sanayi sermayesinde görülen yoğunlaşmanın sonucu ortaya çıkar. Burada da, sanayi sermayesi, tekelci sermayeye dönüşmemiş, sanayi ve banka sermayesinin içiçe girmesiyle mali sermaye oluşmuştur. Elbette, hem sanayiın ortaya çıkması, diğer şartların -eski Roma'da kapitalizmin ortaya çıkmadığı göz önünde tutulmalı- yanı sıra, ticaretin gelişmesinin sonucudur; hem tekellerin doğması, daha da sıkı bağlantı halinde, sanayiın gelişmesinin sonucudur. Ama ne sanayi sermayesi ve ne de tekelci sermaye, kendilerinin ortaya çıkmasına katkılarda bulunan -sırasıyla- ticari sermaye ve sanayi sermayesinin bir başka alana yatırım yapmasıyla oluşmamışlardır. Ticari sermaye, sanayi sermayesi ve mali sermaye farklı karakterde sermayelerdir. İlki modern sermaye değildir, diğer ikisi modern sermayelerdir.

33. sayfadaki dipnotun devamı teknik bir hatadan ötürü atlanmıştır. Dipnotun devamı aşağıdadır.

oluşmamış» diyerek kabul ediyorlardı. Sosyalizmin dışında bağımsız bir gelişmenin temeli milli kapitalizmdir. Milli burjuvazi oluşmadan da milli kapitalizmin oluşmasından bahsedilemez.

«Proleter Devrimci Partinin Yolu»

Tarihi Gelişmenin Kanunlarını

Alt-üst Ediyor (II)

Parti Bayrağı'nın 12. sayısında yer alan yazının ikinci bölümüne geçmeden önce, «PDPY» ile tartıştığımız konuların okuyucu tarafından daha iyi kavranabilmesi için Marksist-Leninist ekonomi politiğin bazı temel kavramları ve «PDPY» tarafından bunların çarpıtılması üzerinde duracağız.

A — Sanayi Sermayesi ve Mali Sermaye: Kapitalizmin Tarihi Gelişmesinin İki Farklı Dönemini Niteleyen Ekonomik Kategoriler.

Bilindiği gibi «PDPY» ile yürüttüğümüz, ülkemizin sosyo-ekonomik yapısı ve gelişme yönlerine ilişkin tartışmanın ana noktası, bugün ülkemizde kapitalist gelişmeyi esas belirleyen finans-kapitalin (ve komprador tekelci sermayenin) geliştirdiği kapitalizmin, feodalizmi tasfiye yeteneğine sahip olup olmadığıdır.

Tartışmanın odak noktasını en kısa şu şekilde özetleyebiliriz: P. BAYRAĞI, kapitalizmin sınırları içinde feodalizmi tasfiye edebilecek yegane sermaye (ve kapitalizm) türünün, sanayi sermayesi (kapitalizmi) olduğunu finans kapitalin ise taşıdığı özellik nedeniyle (bunlar üzerinde birazdan duracağız) feodalizmi bir ölçüde çözsse ve sanayiye bir ölçüde geliştirse bile esas olarak her türden feodalizmin kalıntısı ile ittifak kurduğunu, bunları yaşatmaya çalıştığını ve ülkenin gerçek bir sanayileşmenin önünde engel teşkil ettiğini; onun klasik anlamıyla ne banka, ne de sanayi sermayesi değil, ama bunların içiçe geçerek kaynaşmaları sonucu doğmuş bulunan, yeni bir tür sermaye (tekelci sermaye ve kapitalizm) olduğunu; bu yüzden ülkemizde finans-kapitale bağlı olarak gelişen komprador tekelci ka-

pitalizmin feodalizmi tasfiye etme görevini yerine getirmediğini ve getiremeyeceğini, bunun sonucu olarak da, ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal bir nitelik taşıdığını, ve bu durumdan kurtulmanın tek yolunun bulunduğunu, onun da, proletarya önderliğinde, özü itibariyle anti-feodal köylü toprak devrimi olan, ulusal ve demokratik halk devrimini gerçekleştirmek olduğunu savunuyor.

Bunun karşısında «PDPY» ise şunu savunmaktadır: ülkemizde feodalizmin tasfiye edilemeyeceğinin kanıtı olarak, gelişmekte olan kapitalizmin sanayi sermayesine dayanmadığını ileri sürmek yanlıştır. Çünkü, gerek finans- kapital, gerekse de komprador sermaye, sanayiye yatırıldıkları ölçüde sanayi sermayesidirler ve onun bütün işlevlerini görürler: bu yüzden ülke mizde emperyalizmin sermaye yatırımları ve komprador kapitalizm geliştikçe (emperyalist-komprador sermayenin, aynı zamanda sanayiye de yatırılması nedeniyle) feodalizm tasfiye edilmektedir. Bu tasfiyenin bugün ulaştığı nokta itibariyle Türkiye, yarı-feodal bir ülke olmaktan çıkmıştır ve bir süre sonra ülkemizde feodal kalıntılar bu kendiliğinden gelişme sonucu tamamen silinebilir!

«PDPY», bu söylediklerimizi şöyle ifade ediyor :

«HK, doğru olarak komprador sermayenin niteleyici özelliğinin sanayicilik olmadığını belirtiyor. Ama buradan yola çıkarak, komprador sanayi sermayesinin varlığını gözden gizliyor. Sanki bu sermaye şeklinin varlığını kabul etmek, onun asalak görünmesini engellemiş gibi... Sözgelimi, tekel fiyatları, asalaklığın bir belirtisidir. Ama kimse, finans-kapitalin kontrol ettiği sanayinin ürünlerindeki tekel fiyatları nedeniyle bu sanayinin sanayi olmaktan, araya yatırılan sermayenin de finans-kapitalin falanca grubunun sanayi sermayesi olarak değerlendirilmekten çıktığını iddia etmemiştir.» («PDYP» S. 3, s. 32)

«Halkın Kurtuluşu (nun)... bütün görüşü gelip saçmalığa varıncaya kadar tekrarladığı 'sanayi kapitalizmine' dayanmaktadır. Biz, bu 'sanayi kapitalizminin' ne olduğunu ortaya koyduk. HK'nın devrimci taraftarları bunu kavradıklarında, görüşlerinin gelip dayandığı bu noktanın niteliğini anladıklarında, HK'nın ünlü 'bütünlüklü çizgisi'nin aslında eklektik olduğunu göreceklidir. HK'nın bunun yerine geçireceği bir şey de olmadığından, teorik iflası açıkça görülecek, gururla savunduğu kağıttan şato çökecektir.» (agd - sf. 68)

Gerçekten de «PDPY» ile tartışmamızda «sanayi sermayesi» ya da «sanayi kapitalizmi» kavramı ve bu kavramın ifade ettiği olgu, kilit bir nokta teşkil ediyor. Ve «bu sanayi kapitalizminin ne olduğu»nu açıklığa kavuşturması, ardı sıra pek çok olguyu daha açıklığa kavuşturacaktır. Bu yüzden burada konuyu ana hatlarıyla da olsa ele almamız gerekiyor.

Marksizm-Leninizm açısından kapitalizmin gelişmesi şöyle bir tarihi seyir izlemiştir:

Başlangıçta, feodal toplumun içine kapanık birimleri arasında ilişkiyi ve dolaşımı sağlayan cılız bir tefeci-tüccar sermayesi vardı. Meta ekonomisinin gelişmesi sonucu bu sermaye güçlenir, teknik gelişir ve lonca ya da malikanenin sınırları içinde tutulamayan mülk-süzleştirilmiş «serbest» emekçiler doğarken, sermaye de adım adım bu emekçilerin işgücünü bir meta olarak satın alan ve artık-değer sömürüsü yapan sanayi sermayesi haline dönüştü. Bu, sermayenin gelişim süreci içinde niceliğin niteliğe dönüştüğü ilk noktaydı: kapitalizm doğdu ve gelişmeye başladı. Ortaya çıkmış olan kapitalist üretim ilişkileri, bağrında ortaya çıktığı feodal toplumun tümünden bir inkarını içeriyordu. Feodal toplumun temel karakteristikleri neydi? Tekele dayanan içine kapanık üretim birimleri, doğal ekonominin egemenliği, üreticinin üretim araçlarına (ve onların sembolü durumundaki feodal mülk sahibine) kişisel bağımlılığı, tekniğin düşük seviyesi vb. Kapitalizm ise, bunların yerine tamamen değişik, tamamen yeni ilişkiler geçiriyor, yeni bir toplum yaratıyordu. Onun, gelişmesi için doğal ekonominin parçalanması ve yıkılması, üreticinin üretim araçlarından koparılması, üretimdeki her türlü ataerkil, geleneğe ve göreneğe dayanan ilişkilerin yok edilmesi, bir çok küçük kapitalist arasındaki yarış sonucu ortaya çıkan ve ortalama ya da ortalamanın üzerinde bir kâr elde etmeyi amaçlayan serbest rekabet, bunun teknikte yolaçtığı dev gelişme ve her türlü tekelin ortadan kaldırılması gerekiyordu. Sanayi sermayesi, eski tefeci ve ticaret sermayesinin de bir inkârını içeriyordu. Tefeci, tüccar sermayesi, sanayi sermayesi tarafından adım adım yutuldu, ya da bağımlı kılındı ve ticari tekeller de birbiri ardından yıkıldı. Bu yeni bir çağın doğuşuydu: kapitalizm çağı, sanayi sermayesi çağı.

Ama bütün bu inkâr, özel mülkiyet temeli üzerinde gerçekleşen bir inkârdı ve bu nedenle kendi içinde zıddına dönüşmeyi de içeriyordu. Özel mülkiyetin feodal tekeli parçalanmıştı ama, kapitalist üretim sürekli yoğunlaşır ve merkezileşirken, tekel yeniden bu kez başka bir temel üzerinde boy verdi. Genel olarak burjuvazinin egemenliği, bu kez adım adım yerini üretim ve sermayenin en fazla yoğunlaştığı bir avuç dev banka ve sanayi kuruluşunun başına çöreklenmiş bir avuç kodamanın oluşturduğu mali oligarşinin egemenliğine terk etti. Bu oluşumun temelinde sermayenin (kapitalizmin) gelişim süreci içinde yeni bir nitelik değişikliğine uğraması ve «eski» serbest rekabetçi sanayi sermayesinin yerini «yeni» finans-kapitale, tekelci kapitalizme bırakması yatıyordu. Bu, kapitalizmin bir üretim tarzı olarak ana özelliklerini korumaya devam ettiği halde, onun gelişme çağını niteleyen özelliklerin artık zıddına dönmesi, onun kendi içinde bir değişim geçirmesi anlamına geliyordu. Bu kez, başka bir çağ

başlıyordu: emperyalizm (finans-kapital) çağı; ve artık birbirini mülksüzleştirmeye başlamış olan mülksüzleştirilenlerin proleter devrimleriyle mülksüzleştirilmesi çağı.

Komintern'in Altıncı Kongresinde kabul edilen «Komünist Enternasyonal Programı», «Dünya Kapitalist Sistemi, Gelişmesi ve Kacınılmaz Çöküşü» başlıklı bölümde, «Sanayi Sermayesi Çağı» ve «Mali Sermaye (emperyalizm) Çağı» olarak nitelendirdiği bu iki çağ hakkında şunları yazar :

«Kâr peşinde koşan burjuvazi, üretici güçler durmadan büyüyen bir biçimde genişletmek ve kapitalist üretim ilişkilerinin hakimiyetini pekiştirmek ve yaygınlaştırmak zorunda kaldı...

«Büyük çapta üretimin teknik ve iktisadi üstünlüğü, rekabet mücadelesi içinde kapitalizm öncesi iktisadi biçimlerinin sürülüp atılmasına ve yok edilmesine ve sermayenin gittikçe büyüyen yoğunlaşması ve merkezleşmesine yol açtı...

«Sanayi sermayesinin hakimiyet dönemi, esas olarak bir 'serbest rekabet' dönemi, hala özgür olan sömürgeler silah zoruyla bölüşülüp işgal edilirken kapitalizmin dünya çapında nisbeten düzgün bir şekilde geliştiği ve yayıldığı bir dönemdi...

«...kapitalizmin bütün dünyayı kucaklayan çelişmeleri en açık bir biçimde emperyalizm (mali sermaye) çağında ortaya çıktı. Emperyalizm, kapitalizmin tarihi bakımından yeni bir biçimi, kapitalist dünya ekonomisinin çeşitli parçaları arasında yeni bir ilişki, kapitalist toplumdaki belli başlı sınıflar arasındaki ilişkilerin değişik bir biçimidir.

«...Bu dönem, sanayi kapitalizminin gelişmesinin tarihi bir sonucu olarak doğdu... Sanayi sermayesi ile banka sermayesinin içiçe geçmesi, büyük toprak sahipliğinin kapitalizmin genel örgütlenme sistemi içinde özümlemesi ve kapitalizmin bu biçiminin tekelci niteliği, sanayi kapitalizmi çağını, mali sermaye çağına dönüştürdü. Feodal tekelin ve ticaret sermayesi tekelinin yerini almış olan daha önceki dönemin 'serbest rekabet'i şimdi değişerek mali sermaye tekeli haline geldi. Ne var ki, kapitalist tekeller içinden çıktıkları serbest rekabeti ortadan kaldırmazlar ve onun üzerinde ve yanısıra varlıklarını sürdürürler.» (age - s. 16-21) (abç)

Demek ki, kapitalizmin gelişmesi döneminde ortaya çıkmış bulunan ve ortalama kârı elde etmek için yürütülen rekabetin itici gücünü teşkil ettiği, «kapitalizm önce iktisadi biçimlerin sürülüp atılmasına ve yok edilmesine» dayanan bir sermaye ve kapitalizm türü mevcuttu ve bu, kapitalizmin çürümesi döneminde ortaya çıkmış bulunan bir başka sermaye ve kapitalizm türü tarafından inkâr edilmiştir. Bu, «yeni» sermaye ve kapitalizm, «kapitalizmin tarihi bakımından yeni bir biçimi, kapitalist dünya ekonomisinin çeşitli parçaları arasında yeni bir ilişki, kapitalist toplumdaki belli başlı sınıflar arasındaki ilişkilerin değişik bir biçimi»ne tekabül etmektedir. Bu, «yeni» sermaye, yani, «tekelci sermaye rekabetin sağladığı itici gücü belli

ölçüde ortadan kaldırmakta, yüksek kartel fiyatları siyaseti izlemekte ve pazarların sınırsız denetimini ele geçirmekte ve böylece üretici güçlerin daha fazla gelişmesini engellemektedir.» (age-s, 27) Kapitalizmin bu yeni döneminde, sanayi sermayesi ve sanayi kapitalizmi yerini, finans-kapitale ve tekelci kapitalizme terkederken (finans kapital, -tekelci kapitalizm- sanayi sermayesini -serbest rekabetçi sanayi kapitalizmini tamamen «ortadan kaldırmaz... Fakat onun üzerinde ve yanı sıra varlığını sürdürür.»), rekabet tekele, ortalama kâr kanunu, azami kâr kanununa; ulusal kapitalizm, uluslararası kapitalizme küçük üreticilerin «bilinmeyen bir pazar»ı tekeller tarafından, «pazarların sınırsız denetimine», gelişme durgunluğa ve çürümeye, «kapitalizm öncesi iktisadi biçimlerin sürülüp atılması ve yok edilmesi», «feodal ağalar, tüccar ve tefeci burjuvazi ile halkın çoğunluğuna karşı ittifak... (ve) emperyalizmin gerici müttefiklerinin varlığının temeli olan bütün kapitalizm-öncesi sömürü biçimlerini (özellikle köylerde) muhafaza ve devam ettirmeye» (Komintern Dördüncü Kongresinde Kabul Edilen «Sömürge ve Yarı-Sömürge Ülkelerdeki Devrimci Hareket Üzerine Tezler»den) dönüşür. Sanayi sermayesini mali sermayeye, (ya da serbest rekabetçi kapitalizmi, tekelci kapitalizme) dönüşümü, kapitalizmin kendi içinde de olsa, bir nitelik değişikliğine tekabül eder (Bkz. Lenin, Emperyalizm, s. 106); bu demektir ki, sanayi sermayesi, mali sermayeden bu anlamda nitelik olarak farklı bir şeydir, tıpkı sanayi kapitalizminin tekelci kapitalizmden nitelik olarak farklı olması gibi...

İşte Halkın Kurtuluşu, bu noktadan kalkınarak, ülkemizde «gelişen» emperyalizmin uzantısı tekelci kapitalizme (komprador kapitalizm) sanayi kapitalizminin özelliklerini atfeden ve ona ancak sanayi kapitalizminin yerine getirebileceği görevler yükleyen HB'yi şu sözlerle eleştirdi :

«Sonuç olarak Halkın Birliği, Türkiye'de gelişen kapitalizmin komprador bir nitelik taşıdığını lafta ne kadar tekrarlarsa tekrarlarsın, gerçekte, gelişen kapitalizmin, feodalizmle uzlaşmaz çelişmeler içerisinde olan millî bir sanayi kapitalizmi niteliği taşıdığını kabul ediyor ve tahlillerini buna göre yapıyor. Böylece de o, ülkemizde kapitalizmin hakimiyetini gözlerken, bunun gerçekleşmesi ile birlikte eskinin yıkıldığını, yenin egemen olduğunu, ülkemizin, niteliğinin değiştiğini iddia ediyor. Oysa, eski kapitalizm serbest rekabetin, sanayi sermayesinin feodalizmle mücadele çağının ilerici kapitalizmi artık çok gerilerde kaldı. 'Eski' feodalizm karşısında bu kapitalizm bir zamanlar, 'yeni'yi temsil ediyordu. Şimdi çağımız, her alanda tam bir gericilik eğilimini ifade eden tekelci kapitalizm (emperyalizm ve proleter ve yeni demokratik devrimleri) çağıdır. Bugün, 'eski', üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel haline gelmiş bulunan emperyalizm, komprador kapitalizm ve feodalizm; 'yeni' üretici güçlerin gelişmesinden yana olan işçi sınıfı ve

halktır. Yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkemizin niteliğini değiştirecek, onu bağımsız ve demokratik bir ülke haline getirecek tek şey de bu 'yeni'nin bu 'eski'yi alt etmesidir. Yoksa, Halkın Birliği'nin zannettiği gibi, gelişen komprador kapitalizminin (siz bunu sanayi kapitalizmi diye okuyun) «feodalizmi alt etmesi değil» (Halkın Birliği'nin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi-s, 40-41)

«PDPY», bu eleştirilere diğer şeylerin yanı sıra bu bölümün başında aktardığımız sözlerle karşılık verdi: «HK... komprador sanayi sermayesinin varlığını gözden gizliyor... finans-kapitalin falanca grubunun sanayi sermayesi...» vb.

«PDPY»nin mantığı ve finans-kapital olgusuna bakışı, tamamen mekanik ve burjuva reformcudur. O, bir yerlerden finans-kapitalin banka ve sanayi sermayesinin içiçe geçmesinden oluştuğunu ve asalak bir nitelik taşıdığını duymuştur. Ama ona göre, bu içiçe geçme kaynaşma ve yeni bir sermaye türünün (tekelci finans-kapitalin) doğuşu ile sonuçlanmadığı gibi, asalaklığı da tamamen laftadır; öyle ki «finans-kapitalin... sanayi sermayesi» eski sanayi kapitalizminin yerine getirdiği bütün görevleri yerine getirmektedir; kendisine bunun olmayacağı söylendiğinde ise cevabı hazırdır: sanayiye yatırılan sermaye, sanayi sermayesidir; bu iş bu kadar basit! Arkasından da safça bir övünme: «Biz bu 'sanayi kapitalizminin' ne olduğunu ortaya koyduk» vs.

Oysa ne iş bu kadar basittir ve ne de yazarımız «sanayi kapitalizminin» ne olduğunu kıyısından köşesinden olsun anlayabilmiştir; ortaya koyduğu şey ise cehaletinden başka bir şey değildir.

Lenin, «Emperyalizm: Kapitalizmin En Yüksek Aşaması» adlı eserinde, finans-kapitalin, «bir kaç tekelci büyük banka sermayesinin tekelci sanayi gruplarının sermayesi ile kaynaşmasının bir sonucu» olduğunu ve «emperyalizmin ayırıcı özelliği»nin «sınai sermayede değil, ama tamamen mali sermayede (finans-kapitalde -PB) olduğunu» belirtirken, yazarımıza çok benzeyen bir küçük burjuva reformcusunun mali sermayeye bakış açısını şu sözlerle eleştiriyor:

«Ayrıca yazar, yatırılmış banka sermayelerini 'üretken' (sanayi ve ticaret alanlarında) ve 'pekülatif' (borsa ve para işlemleri uygulanmış) sermaye olarak ikiye ayırıyor. Böylece, E. Aganhd, kendine uygun düğün küçük burjuva reformist görüşü ile kapitalist düzen içinde bu iki çeşit yatırımı birbirinden ayırmayı ve ikincisini yok etmeyi hayal ediyor.» (age - s. 61)

«PDPY» yazarı, hemen itiraz edecektir: evet, gerçi ben «finans-kapitalin... sanayi sermayesi» ile finans-kapitalin banka sermayesini birbirinden ayırıyorum ama, «finans-kapitalin... sanayi sermayesi»nin asalak olduğunu söylediğim gibi, sanayi sermayesine dayanarak «spe-

külatif» sermayenin tasfiyesini hayal etmiyorum, bu benzetme bana uymuyor!

Aslında bu benzetme, yazarımıza tam da uyuyor: «Asalak» dendi diye sanayi sermayesinin asalak olmayacağı bir yana HB'nin şu sözleri, aslında onun «finans-kapitalin... sanayi sermayesi»ne ne gözle baktığını ve ondan «asalak» kelimesinin nasıl göz boyamak amacıyla kullanılmış iğreti bir kelime olarak durduğunu çok iyi gösteriyor. Yazarımızın «E. Agah»dan tek farkı, «finans-kapitalin sanayi sermayesine» dayanarak, «spekülatif» sermayeyi değil de, feodalizmi tasfiyeyi hayal etmekte oluşudur:

«Biz, ticari ve tefeci sermayenin günümüz Türkiyesinde esas rolünün farklılaşmada etken ve itici güç olduğunu, bu sermaye şekillerinin sanayi sermayesine bağlanmakta olduğunu, eski üretim biçiminin yerine, kapitalist üretim biçiminin geçmesi rolünü oynadığını söylüyoruz.

«Bu sonuca varırken, şu tesbitlere dayanıyoruz ülkemizde bağımsız küçük yerel pazarlarla sınırlı olmaktan çıkmış, küçük yerel pazarları birleştiren ulusal pazarın bir unsuru haline gelmiştir. Yani tüccar ve tefeci sermayesi, esas olarak bankalar, ticari işlemler vb. yoluyla büyük sanayi rejimine bağlanmıştır. Ticari ve tefeci sermaye, giderek sanayi sermayesine, yani kapitalist üretime bağlanmaktadır.» (HB-S. 9) (abç)

Halkın Kurtuluşu, bu pasajı, «Halkın Birliği'nin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürde eleştirdi. Şu kadarını bir kere daha tekrarlayalım: burada «finans-kapitalin... sanayi sermayesi»ne ya da «komprador sanayi sermayesi»ne, tamamen serbest rekabetçi sanayi kapitalizminin oynadığı rol yükleniyor. «Komprador sanayi sermayesi» tefeci-ticaret sermayesini kendine bağlayarak ve küçük yerel pazarları «ulusal bir pazar» halinde bütünleştirerek «büyük sanayi rejimini» kuruyor ve feodalizmi tasfiye ediyor. Bankalar ise burada tıpkı serbest rekabetçi dönemde olduğu gibi, hala tefeci tüccar sermayesini sanayi kapitalizmine bağlayan «mütevazi araçlar» durumundadır.

Yazar, bu «sanayi sermayesine» sabahtan akşama kadar «asalak» (!), «tekelci» diye küfretse de, onu üretken, ilerici ve rekabetçi bir milli kapitalizm gibi gördüğünü gizleyemez.

Komprador tekelci kapitalizm ve onun feodalizm karşısındaki durumu üzerinde ileride uzunca duracağımız için bu meseleyi şimdilik geçiyoruz.

B — Yarı-Feodal Sömürü İlişkisi Nedir ve Bir Toplumun Yarı-Feodal Olması Ne Anlama Gelir ?

Bu konuda «PDPY» ile aramızdaki ayrılıklar, HK yayınları arasında çıkan «Halkın Birliği'nin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürde geniş olarak ele alınmıştır.

Bu broşürde, HB, birbirinden farklı iki yarı-feodalizm anlayışına sahip olmakla eleştiriliyordu: Bunlardan birincisine göre, yarı-feodal sömürü, «feodalizmin kapitalizm tarafından değişikliğe uğratılmış fakat temelleri korunan şekli» yani, feodal temelde sürdürülen, özü itibarıyla feodal, ama kapitalizmin unsurlarını da içeren (ortakçılık ve kiralık gibi) feodalizmle kapitalizmin bir bileşimi; ikincisine göre ise, Lenin'in tarif ettiği emek hizmeti sistemiydi.

HK, Lenin'in tarif ettiği «emek hizmeti sistemi»nin her şart altında kapitalizmle feodalizmin bir bileşimi olmadığını, kalıntılar halinde de olsa, doğrudan doğruya angarya sisteminin bir devamına işaret ettiğini ortaya koydu. «PDPY» konuyu ele aldığı son sayısında «demagojiye yol açmamak» amacıyla HK'nun bu konudaki kanıtlarına cevap vermemek yolunu seçtiğini, belirtiyor ve kendi anlayışının birinci maddede ele aldığımız anlayış olduğunu vurguluyor.

Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı'nın bunun karşısında savunduğu görüş ise kısaca şöyledir:

Yarı-feodal sömürü dendiğinde anlaşılması gereken, feodal ve kapitalist sömürünün her türden (sömürünün özünü ister kapitalizm, isterse feodalizm belirlesin) bir bileşimidir. Doğal ekonominin hakim olduğu koşullarda feodal bir temel üzerinde sömürülen ama, kapitalizmin de filizlenmeye başladığı (emekçi köylünün kendisine kalan ürünün bir bölümünde, sırf emekçi olmak sıfatıyla değil, «iş aletlerinin bir kısmının sahibi sıfatıyla, kendinin kapitalisti sıfatıyla» hak iddia ettiği) ortakçılık koşullarında olduğu gibi, meta ekonomisi koşullarında tarım işçisinin toprak ağasının işletmesinde iş gücünü satarak çalıştığı, ama üzerindeki ekonomi dışı baskının tamamen ortadan kalkmadığı (işgücünü sattığı, ama özgürce satamadığı) koşullarda da sözkonusu olan yine yarı-feodal sömürüdür. Hem ortakçı köylü, hem de şu ya da bu ölçüde ekonomi-dışı-zora maruz kalan tarım işçisi, yarı-feodal sömürü altındadır ve fiilen yarı-serf durumundadır.

Bu şartlarda bir ülkenin yarı-feodal olması ne anlama gelmektedir?

Kapitalistleşme sürecine girmiş ama, feodalizmin esas olarak tasfiye edilmediği (yani, yarı-feodal sömürü ilişkilerinin topluma damgasını vurduğu) her toplum, yarı-feodal olarak nitelendirilebilir. Başka bir deyişle, kapitalizmin az gelişmiş bir nitelik taşıdığı ve feodalizmin toprak devrimi vb. bir yolla tasfiye edilmediği tarımsal bir ekonomiye sahip her ülke yarı-feodal bir ülkedir.

Buna karşılık, henüz kapitalizm geri bir özellik taşısa bile, toprak devrimiyle feodalizmin esas olarak tasfiye edildiği ya da sanayi devrimini gerçekleştirerek «Prusya yolundan» feodalizmi tasfiye et-

miş bir ülkede, topluma damgasını vuran ilişkiler, feodal kalıntılardan arınmış olduğu ölçüde genel olarak yarı-feodal bir yapıdan söz edilemez. Burada, feodal kalıntılar (varsa) tek tük ve istisnai bir özellik taşır. Ve ancak, mevcut oldukları yerlerde, yani özel durumlarda mevcut ilişkilere yarı-feodal bir özellik kazandırırılar. Örneğin bugün emperyalist bir ülke olan Japonya tarımında feodal kalıntılar varolmaya devam etmektedir, ama bunlar istisnai bir olgu özelliğini taşıdıklarından, Japonya'yı tanımlarken onun genel olarak yarı-feodal bir ülke olmasından değil, ancak Japonya'da tarımın yer yer feodal özellikler taşıdığından söz ediyoruz.

«PDPY», bu broşürde geçen «yarı-feodal sömürü... feodalizmle kapitalizmin birlikte varoldukları her türden bir bileşimi ifade eder» sözleriyle; «...yarı-feodal bir ülke dendiğinde de anlaşılması gereken, kapitalistleşme sürecine girmiş ama feodalizmi de esas olarak tasfiye edememiş bir ülke olmalıdır» sözleri arasında bir çelişki keşfediyor! O, içine düştüğü çıkmazdan dolayı, öylesine bunalmıştır ki, feodal kalıntıları da içeren her sömürü ilişkisinin yarı-feodal özellik taşıması sorunu ile, bu kalıntıların ülkenin genel bir nitelendirilmesine imkan verecek ağırlık taşıyıp taşımadığı sorununun iki ayrı sorun olduğunu bile anlayamayacak durumdadır. Ve bu şaşkınlığı onu şöyle gülmünç durumlara düşürecek kadar vahim ölçülere varmıştır:

HK ile HB arasındaki bu konuya ilişkin tartışmada, HK'nın savunduğu ve yukarıda özetlediğimiz görüşleri bilenler, «PDPY» de, «Halkın Birliğinin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürden şöyle bir alıntı yapıldığını okuyunca, (ama birazdan göreceğiz ki bu sözde bir alıntıdır), her halde oldukça şaşırmışlardır:

«Ürün-rant ve para-rant sömürülerinin esas olduğu şekillere gelince, (...) bu feodalizmin yarı-feodal şeklidir. Gerçi, Halkın Birliği, bu şekilde feodalizmin (yani yarı-feodalizmin) değişen, kapitalizm tarafından değişikliğe uğratılan bir feodalizm olduğunu da söylüyor. Ama yarı-feodalizmden onun esas anladığı, bunun feodalizmin bir varyantı olduğundan başka bir şey değildir. Bu yüzdendir ki, Halkın Birliği, yarı-feodal sömürü dendiğinde, her zaman feodal sömürüyü anlamaktadır.» (agb-3, 25-26)

Bu sözleri okuyan biri, şöyle düşünecektir: HK, pasajın başında yarı-feodalizmin feodalizmin bir varyantı olduğunu söylediği halde, ardından HB'yi bu anlayışı savunduğu için eleştiriyor, burada bir çelişki var!

Nitekim, yazar, alıntının başında, «HK, bazan doğru anlayışı kabullenmiş görünüyor. Bir örnek verelim.» demekte ve alıntının sonunda da, «evet, hangisi doğru? HK da yarı-feodal sömürü denince hem feodalizmin değişikliğe uğramış bir kalıntısını anlamaktadır,

hem de bir bileşimi.» diyerek bir zafer nârası atmaktadır.

Oysa, ortada böyle bir çelişki değil, ama ya çaresizlikten doğan adi bir kalpazanlık ya da okuduğunu anlamaktan aciz ve muhakeme yeteneğini kaybetmiş birinin akli almaz şaşkınlığı söz konusudur:

Alıntının aslı şöyle :

«Halkın Birliği, tam da burada orjinal bir katkıda bulunuyor. Ona göre, feodal sömürü ya da feodalizm dediğimizde anlaşılması gereken, emek-rantın esas olduğu angarya sistemidir. Ürün-rant ve para-rant sömürülerinin esas olduğu şekillere gelince...» vs.

Yani, «PDPY»nin HK'ya mal ettiği ve ardından da çelişki keşfederek (yazarımızın çelişki keşfetme şampiyonu olduğunu bilirdik, ama bu hallere düşeceğini ummuyorduk) saldırıya geçtiği fikir, aslında Halkın Birliği'ne aittir ve bu açıkca broşürde ifade edilmektedir.

Diyelim ki, yazarın gözünden pasajın ilk cümlesi ve «ona göre» (Yani HB'ye göre) sözleri kaçtı, peki yazar, alıntıdan sonraki kısmı da okumadı mı? Broşürde şöyle devam ediliyor:

«Buna karşılık biz şunu söylüyoruz: Yarı-feodal sömürü, salt feodalizmle salt kapitalizm arasında yer alan ve feodal ve kapitalist sömürü biçimlerinin çok çeşitli biçimlerde bir içiçe geçişinden oluşan, bu geçiş biçimlerinin tümünü ifade eden bir sömürü biçimidir. Bu, bileşimlerin herhangi birinde ister biri olsun isterse diğeri, bu ne bağımsız bir sömürü biçimidir, ne feodalizmin bir varyantıdır, ne de başka her hangi bir şey. Yalnızca ve yalnızca feodalizmle kapitalizmin birlikte varoldukları her türden bir bileşimi ifade eder.» (agb-s, 26)

Yazar, söylediklerimizden hangisidir? Biz, bu kadar aptalca bir kalpazanlığı yazara yakıştıramıyoruz; ama onun okuduğunu anlamayacak durumda olduğu kesindir. Ve bu durum, en basit konularda bile Marksizm-Leninizmin klasiklerinden başaşağı çevrilmiş alıntılar yapmasından da bellidir. Yine aynı yazıda sözkonusu broşürden yapılan iki alıntı da kelimelerin anlamını tamamen değiştirecek biçimde çarpıtılmasını da (birincisi; «... başka bir deyişle, bir ülkede feodalizm tasfiye edilmişse...» Bu cümlelerin doğrusu şöyle olacak; «...tasfiye edilmemişse...» ve ikincisi; «...gelişmiş sanayi kapitalizmine denk düşen feodalizmeden arınmış salt kapitalist üretim ilişkileri...», doğrusu; «...feodalizmden arınmış salt kapitalist...» (Bkz. «PDPY» S. 3 s, 57) mürettip hatasına bağlıyor ve düzelterek geçiyoruz.

Bilindiği gibi, «PDPY», bir toplumun «yarı-feodal» olarak nitelendirilebilmesi için, onun ekonomisinin mutlaka esas olarak doğal ekonomi özelliğini taşıması gerektiğini savunmakta ve bu konuyla ilgili olarak «...meta üretiminin hakimiyetiyle yarı-feodal olmanın bağdaştırılabilirliğini ileri sürme... (k), 'hem kapitalist hem yarı-feodal' görüşünün başka bir türüdür... Çünkü, meta üretiminin hakimiyetiyle, yarı-feo-

dal olmak bağdaşmaz» demektedir. Bu tez, «PDPY» nin Türkiye'nin yarı-feodal niteliğini inkar etmede kullandığı en önemli silahlardan birisidir. Çünkü o, meta üretiminin hakimiyeti ya da kapitalizmin hakim olan ilkel biçimiyle feodal kalıntıların birleşerek yarı-feodal bir yapıyı oluşturabileceklerini kabul ettiği anda emperyalizmin sermaye ihracı ve buna bağlı olarak komprador kapitalizminin gelişmesiyle Türkiye'nin bir nitelik değişikliği geçirerek yarı-feodal bir toplum olmaktan çıktığı yolundaki iddiası yerle bir olacak ve feodal kalıntıların ekonomimizde (özellikle tarımda) oynadığı büyük rol açıkça ortaya çıkacaktır.

HK, yukarıda andığımız broşürde bu görüşü eleştirdi. Eleştirinin ana hatlarını hatırlatmak için konuya ilişkin bölümünü aktarıyoruz:

«Burada sorun, şu iki alternatif esas alınarak önümüze konuyor: feodalizm ya da onun meta ekonomisinin gelişmesiyle «o da bir biçimde» farklılık gösteren hali olan yarı-feodalizm mi hakim, yoksa temel nitelikleri meta üretiminin genel hale gelmesi ve işgücünün meta haline dönüşmesi olan, az ya da çok gelişmiş bir kapitalizm mi? Doğal olarak bu ikisi (örneğin yarı-feodal iktisatla, az gelişmiş kapitalist bir iktisat ya da yarı-feodal sömürü ile ücretli emeğin az gelişmiş biçimleri) birbirini reddeder. Dolayısıyla, bir yerde işgücü meta haline gelmişse, orada sömürünün özü kapitalist olduğundan yarı-feodal sömürüden bahsedilemez. (*) Bunun sonucunda da, Halkın Birliği, Aydınlik oportünizmini 'Söke ve Pazarcık'taki işçileri dahi yarı-feodal sömürü altında göstermek için binbir dere-den su getirmek'le suçluyor.

«Oportünizmi güçlendirmenin en iyi yollarından biri, onunla tam da savaşılmaması gereken yerde savaşmaya kalkışmak, ya da onun yanlışlarının üzerine başka yanlışlarla gitmektir. Lenin, Menşeviklerle böyle bir savaş yürütmeye kalkan dostları için, 'tanrı bizi böyle dostlardan korusun' diyordu.

«Yarı-feodal bir iktisatla, tam gelişmiş bir kapitalist iktisat, karşı karşıya konabilir. Ya da yarı-feodal sömürü ile, salt kapitalist fabrika sömürsü. Çünkü Halkın Birliği'nin inatla karşı çıktığının aksine yarı-feodal yapı, sistem, sömürü, vs. feodalizmle kapitalizmin çeşitli türden bileşimlerini ifade eder; tam gelişmiş bir kapitalizm, ya da salt kapitalizm ise, feodalizmden arınmış bir kapitalizmdir. Nitekim Lenin, Rusya'nın kırlarındaki ve şehirlerindeki ilişkilerin aynı kapitalist ilişkiler olduğunu, ama kapitalizmin kırdaki az gelişmişliğinden ötürü, 'bir çok ortaçağ yarı-derebeylik' şekillerine büründüğünü; köyde 'ufak tefek iş adamı'nın 'münferit fertleri', 'birtakım yarı-derebeylik usulleriyle' sömürürken, fabrikada 'büyük iş adamı'nın, 'kitlelerin tam kapitalist sömürülmesini' gerçekleştirdiğini; kırdaki 'tefecilik vb. bulaşan aynı kapitalizm'in, fabrikada geliştiğini söylüyor. Burada yarı-feodal sömürü ile az gelişmiş de olsa,

(*) «PDPY»nin «marifetli yazarı», iyi ki bu görüşleri de bize malederek yeni çelişkiler keşfetmemiş. Bunun için, pasajın başını ve sonunu makaslaması yeterdi.

kapitalist sömürü hiç de birbirini reddetmemektedir. Aksine, Lenin, az gelişmiş 'kapitalizmin yarı-feodal şekillerinden' bahsediyor. Köyde 'münferit fertleri' bu şekillerle sömüren 'ufak tefek' işadamlarının yarı-feodal sömürü yaptığından söz ediyor. Bu son derece doğaldır. Çünkü, Halkın Birliği'nin zannettiği gibi, köylü, ücretli işçi haline gelir gelmez 'iktisadi baskı dışındaki baskı'nın bütün şekillerinden kurtulmuyor. Feodalizmin kalıntısı, çeşitli kişisel bağımlılıklardan derhal kurtulmuyor. Aksine feodal kalıntıların her tarafı sardığı, az gelişmiş kapitalist ülkelerde zengin köylü, toprak ağası ya da tefeci tüccardan başkası olmayan, kırdaki, 'ufak tefek işadamları' kapitalist sömürüyü, ücretli işgücü sömürsünü feodalizmin kalıntılarından başka bir şey olmayan, ekonomi dışı zorun çeşitli biçimleriyle ustaca birleştiriyor. Bu yolla işçinin artı-değerinden başka ürününün bir kısmına da el koyuyor. İşte Söke'de, Pazarcık'ta ve Halkın Birliği'nin deyimiyle 'en ileri' bir çok yerde bu yüzden işçiler yarı-feodal sömürü altındadır. Elçiliğin, dayıbaşlığın sürüp gitmesi, bundan başka bir anlama gelmiyor. Bu, hiç de onların özünde kapitalist bir sömürü altında olmalarıyla çelişmiyor. Aydınlık oportünizminin Halkın Birliği'nikinden hiç de farklı olmayan yarı-feodalizm anlayışı ile Söke ve 'Pazarcık'taki işçilerin yarı-feodal sömürü altında olmalarından hareket ederek, onların özünde feodal bir sömürüye tabi olduklarını iddia etmeleri ve bu iddialarını ispat etmek için kırk takla atmalarının karşısına, Halkın Birliği'nin çıktığı gibi çıkılmamalıdır. Böyle bir karşı çıkış, istesen de istemesen de oportünizmin ekmeğine yağ sürmekten başka bir sonuca yolaçmaz.» (agb. sf. 30)

Yazar, niteliği gereği, bu söylenenlerin ve ona dayanak olarak Lenin'den yapılan alıntıları gözönüne almamış, aksine, o meşhur şaşkınlığıyla kavramaktan uzak bulunduğu Lenin'den yaptığı bir alıntıya dayanarak tezini güçlendirmeye çalışıyor.

Sözkonusu alıntı şöyle;

«Pazar, gelişimi sırasında kapitalist ekonomiye dönüşen meta ekonomisine ait bir kategoridir ve ancak kapitalist ekonomi altında tam egemenlik ve evrensel geçerlilik kazanır.» (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, s. 25)

Gerçekten de meta ekonomisinin, «tam egemenlik» kazanması, salt kapitalist bir ekonomiyi gerektirir. Ama Lenin'in sözünü ettiği «tam egemenlik»le «PDPY»nin sözünü ettiği «egemenlik» arasında ve gelişmiş bir kapitalist ekonomi ile, yarı-feodal özelliklerini koruyan geri kapitalist bir ekonomi arasında fark yok mudur?

Bu soruyu Lenin'in eserlerinde sorunun nasıl ele alındığını göstererek cevaplandıralım.

Lenin, «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» adlı eserinde, «köylülüğün farklılaşması sürecinin aynı zamanda doğal ekonominin yerine meta ekonomisinin geçmesi süreci» olduğunu açıkça belirtiyor. Lenin, yine aynı eserinde, Rus tarımında meta ekonomisinin hakimiyeti-

ni şu sözlerle belirtir :

«Bugünkü Rus köylülüğünün içinde bulunduğu toplumsal ve ekonomik durum meta ekonomisidir. (... en geri bölge olan) merkezi tarım kuşağında bile, köylülük tamamen pazara bağlıdır». (age-s, 155, Sol y.)

1895-1896 yıllarında yazılmış olan «Sosyal Demokrat Parti İçin Bir Program Tasarısı ve Açıklaması» adlı makalede, aynı durum, şu sözlerle belirtilir :

«Sermayenin emeğe karşı egemenliği, yalnız sanayideki değil, aynı zamanda tarımdaki insan kitlelerini de kapsamaktadır» (Sendikalar Üzerine, s, 142)

Açıktır ki Rusya'da XX. yüzyıl başlarında genel olarak ekonomide, özel olarak da tarımda meta ekonomisi ve kapitalizm hakim durumdadır. Ama bu, egemenlik «tam» bir egemenlik midir? Başka bir deyişle feodalizm tasfiye edilerek Rusya'da kapitalizmin «tam» egemenliği sağlanmış, köylülüğün farklılaşması süreci tamamlanmış ve meta ekonomisi, doğal ekonomiyi bütünüyle ortadan kaldırmış mıdır? Ve dolayısıyla Rusya, yarı-feodal bir ülke olmaktan çıkmış mıdır?

Lenin, bu soruların tümüne çok açık olarak cevap vermektedir. Şimdi bu cevapları görelim :

«Rusya'da kapitalizm gittikçe daha çok üretimin egemen biçimli şekline geliyor'. Bu şüphesiz yetersizdir. O zaten olmuştur. (Eğer 60 zaten 40'a egemen olmuştur derse, bu 40'ın varolmadığı anlamına gelmez.)» (RSDİP Program Taslaklarından) (abç)

«Yukarıda köylü burjuvazinin bugünkü kırsal bölgelerin efendileri olduğunu söylediğimizde, farklılaşmayı (köylülüğün farklılaşması-PB) geciktiren kölelik, tefecilik, emek hizmeti vb. gibi etkenleri gözönünde tutmadık. Aslında, bugünkü kırsal bölgelerin gerçek efendileri, çoğu kez, köylü burjuvazinin temsilcileri değil, köy tefecileri ve komşu toprak sahipleridir.» (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi, s. 166-167) (abç)

«Yazarın da pek doğru olarak gösterdiği gibi, 'yarı-tabii köy iktisadi' Batı'nın şu ya da bu bölgelerinde hala mevcuttur; ama bunun böyle olması, Batı'da olduğu gibi Rusya'da da ne ticari istihsalın hakim olmasına, ne de müstahsillerden pek çoğunun sermayeye tabi olmasına engel olur. Bu tabi oluş, en üstün gelişmesine, en yüksek noktasına varmadan önce birçok merhaleden geçer... Bu tabi oluş, ticari ve tefeci sermaye ile başlar; sonra başlangıçta teknik bakımdan pek ilkel olup, eski istihsal sistemlerinden hiç bir şekilde üstün olmayan sanayi kapitalizmi gelir; daha sonra kapitalizmin el çalışmasına ve en başta da ücretli işçiyi topraktan ayırmaksızın, zanaatçı sanayiine dayanan manifaktürü teşkilatlandırır ve gelişmesini makinalaşmış büyük sanayi ile tamamlar. Kapitalizmin en yüksek gelişme noktasını yalnız bu sonuncu üstün safha temsil eder; tamamıyla malından mülkünden edilmiş, hava gibi hür ve serbest işçiyi, yalnız bu safhadaki kapitalizm yaratır; kapitalizmin o 'birleştirici' rolünü, halkçıların genel olarak kapitalizme bağlamaya alıştıkları (rolü?) yal-

nız bu sahfadaki kapitalizm... vücuda getirir.» (Halkçı İktisadın Muhtevası-s, 135. Payel y.) (abç)

Demek ki, Rusya'da meta ekonomisi ve kapitalizm, tarım da dahil olmak üzere, genel olarak egemendir. Ama bu egemenlik, «tam» bir egemenlik olmaktan uzaktır. Bu yüzden Rusya'da feodalizm yaşamaya devam etmekte, köylülüğün farklılaşması süreci, feodal kalın-tılar tarafından engellenmekte doğal ekonomi parçalanır ve yerini meta ekonomisine bırakırken, «yarı-doğal» bir ekonomi doğmakta ve yaşamaktadır. Dolayısıyla kapitalizm, az gelişmiş bir kapitalizmdir ve «halkçıların genel olarak kapitalizme bağlamaya alıştıkları», «o 'birleştirici' rolü» tam olarak oynayamamaktadır.

Peki böylesi bir egemenlik, yarı-feodal sömürüyü, yarı-feodal yapıyı ortadan kaldırır mı?

«PDPY» yazarına göre bu sorunun cevabı «evet»tir; çünkü, «meta üretiminin hakimiyeti ile yarı-feodal olmak bağdaşmaz.» (!)

Bir de soruya Lenin'in verdiği cevabı görelim :

«Köylünün 'bağımsızlığı'na geline, bu halkçıların uydurdukları malsaldan başka bir şey değildir. Gerçek hayatta böyle bir bağımsızlık yoktur... İşçiler gibi köylüler de, 'başkası hesabına' çalışırlar. Eski Rus halkçıları da bunu görmüşler, kabul etmişlerdi. Ama bağımlılığın ne sebebini, ne de mahiyetini anlamışlardı. Bunu da kapitalizmin az gelişmesi yüzünden, kapitalizmin bir çok orta-çağ, yarı-derebeylik şekilleri yüzünden, şehirdeki bağımlılıktan farklı hale gelmiş, kapitalist soydan bir bağımlılık olduğunu, bundan başka bir şey olmadığını anlamamışlardır. Mesela halkçıların bize çizdiği tablodaki köy ve ova ile fabrikayı birbiriyle mukayese edelim. Bağımsızlık konusundaki fark, köyde 'ufak tefek işadamını', fabrikada 'büyük işadamını', ötede münferit fertlerin bir takım yarı-derebeylik usulleri ile sömürülmesini, beride kitlelerin tam kapitalist tipte sömürülmesini görmemizden ileri gelmektedir... Köyde ve ovada gelişmeyen, bu yüzden tefecilikle vb. bulaşan aynı kapitalizm fabrikada gelişmiştir. Köyde ve ovada mevcut aynı menfaat muhalefeti, fabrikada mutlak bir aydınlıkla ifade edilmiştir, işbölümü de tamdır...» (Halkçılığın İktisadi Muhtevası-s, 61.) (abç)

«...Halkçılar unutuyorlar ki sermayenin birinci şekli, her zaman ve her yerde ticari sermayedir; para sermayedir; sermaye istihsal tekniğini her zaman bulunduğu noktada (seviyede) alır, ancak daha sonra, bu tekniği değişikliğe uğratar. Şu halde halkçılar bu zirai rejime, 'yarının' kapitalizmine, (?!...) karşı (tabii ki, sözde, o kadar) 'savunmakla' sermayenin ortaçağ şekillerini, sermayenin tamamıyla burjuva olan modern şekillerine karşı savunmaktan başka bir şey yapmadıklarını anlamıyorlar.» (age - s, 170) (abç)

«...yazarın gerileyici niteliği yüzünden mahkum ettiği köleleştirme, kapitalizmin ziraattaki ilk tezahürüdür, bu kapitalizm daha sonra teknik ilerlemeye yol açacaktır. Aslına bakılırsa, bu köleleştirme denilen şey nedir? Bu, istihsal aletlerine sahip olup pazar için istihsal yapmak zo-

runda olan müstahsilin para sahibine olan bağımlılığıdır... Şu halde, bu bağımlılığın özü kapitalisttir. (Lenin'in dipnotu: Niteleyici bütün alımlar burada vardır: temel olarak ticari istihsal, sonuç olarak sosyal-emek mahsulünün para şeklinde tekelleştirilmesi ve bu paranın sermaye haline gelmesi. Kapitalist rejimden önce de sermayenin bu ilkel şekillerine öteden beri de rastlandığını hiçbir zaman unutmuyorum. Ama önemli olan, çağdaş Rus köylü iktisadındaki bir takım istisnalar değildir; asıl önemli olanı kuraldır; hakim ilişkiler sistemidir. Bu istisnalar (ticaret muameleleri vasıtasıyla, bankalar vasıtasıyla vb.) çoktan büyük sanayi lehine bağlanmış ve ne eğilimde olduğunu açığa vurmuydu. Bu istisnalar göstermiştir ki, bu 'köleleştirme'nin etkenleri burjuvazinin parçalanmaz bir bütün olan ordusunun eylemli erlerinden başkası değildir. Bu bağımlılığın bütün özelliği şudur: kapitalist münasebetlerin bu ilkel tohum halindeki şeklini eski münasebetler, derebeylik münasebetleri sarırmıştır; Burada hiçbir zaman hür ve serbest sözleşme yoktur. Zoraki bir ticari muamele vardır... Müstahsil, burada belli bir yere, belli bir sömürücüye bağlıdır: tamamiyle kapitalist münasebetlere nas ticari münasebetlerin kişisel olmayan (gayri şahsi) niteliğinin aksine, ticari münasebetler, burada zorunlu olarak 'yardım', 'hayırseverlik' gibi şahsi bir şekle bürünmektedir; ticari muamelelerin bu özelliği de, müstahsili çaresiz, şahsi, yarı-derebey bir bağımlılık altına sokar.

«...Halkçılık, kapitalizmi, işletmeyi parçalanmış, teknik bakımdan geri iktisada, müstahsil üzerinde yapılan şahsi baskıya bağlayan orta-çağ şekilleri içinde tutmak istiyor. Her iki halde de ('farklılaşma' halinde olduğu gibi 'köleleştirme' halinde de) baskıya asıl sebep olan kapitalizmdir.» (age - s. 191-193) (abç)

«Bizim küçük burjuva şövalyelerimiz, köylülerin toprakla 'bağ'larını korumak istiyorlar... bu çocukça istek... eski yarı-serf, yarı özgür emek sistemini ...sürdürecektir önlemlere karşı bir sempatiye yolaçıyor.» (Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Savaşılır? - s. 131. Sol y.)

«Rusya'da orta-çağa ait, yarı-feodal kurumlar (Batı Avrupa'ya oranla) hala öylesine güçlüdürler ki, proletarya ve genel olarak halk üzerinde, tüm tabaka ve sınıflarda politik düşüncenin büyümesini geciktiren öyle ezici bir boyunduruk halindedir ki, tüm feodal kurumlara, mutlakiyete, kast sistemine, ve bürokrasiye karşı mücadelenin işçiler için taşıdığı büyük önem üzerinde ısrar etmemek imkansızdır. Bu kurumların ne korkunç bir gerici güç olduğunu, emeğin sermaye tarafından ezilmesini nasıl yoğunlaştırdığını, çalışan halk üzerinde ne alçaltıcı bir etki yaptığını, sermayeyi emeğin sömürüsü bakımından, modern sınıf biçimleri almaktan geri kalmayan ama kurtuluş uğruna savaşın yoluna korkunç güçlükler çıkararak bu sömürüyü arttıran orta-çağ biçimlerinde nasıl tuttuğunu işçilere göstermek gerekir.» (age - s. 186) (abç)

«Prusya yolundan gidilirse, toprak mülkiyetinde mevcut orta çağ münasebetleri, saf bir şekilde ortadan kaldırılmaz, bu münasebetler yavaş yavaş kapitalizme uyar, bu yüzden kapitalizm bir takım yarı-derebey nitelikleri uzun zaman muhafaza eder.» (Biz Hangi Fikir Mirasını İnkâr Ediyoruz?) s. 153. Payel y.) (abç)

«Sanayide işçilerin koşulları, tarımdaki işçilerinkinden daha iyidir. (Çünkü tarımda kapitalizmin baskısına bir de kapitalizm öncesi sömürü

biçimlerinin baskısı eklenmektedir)» (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi)

«...tarımdaki serflik kalıntılarının, tarımda işçilerinin hak eşitsizliğinin ve buna benzer durumların...» (Tarım sorunları - s. 221) (abç)

Bu kadar alıntı herhalde yeter. Bütün bu aktardığımız pasajlarda Lenin, kapitalizmin gelişmesinde iki aşama üzerinde duruyor: feodalizmin ortadan kalkmadığı şartlarda gelişen ve hatta ekonomiye egemen olan meta üretimi ve kapitalizmin feodal kalıntılarla sayısız bağlarını muhafaza ettiği ve yarı-feodal bir yapının unsuru olduğu geri kapitalizm aşaması ile sanayi kapitalizminin ve fabrika (tarımı ele alırsak buna denk düşen modern makinalı kapitalist çiftlik) temeline dayanan büyük üretimin topluma damgasını vurduğu gelişmiş kapitalizm aşaması. Lenin'in de belirttiği gibi, kapitalist ekonominin klasik özelliklerini gösteren, ekonomiyi ulusal bir pazar içinde tam olarak birleştiren, feodal kalıntıları, yarı-doğal ekonomiyi ortadan kaldıran köylülüğün farklılaşma sürecini tamamlayan vb. yalnızca kapitalizmin bu aşamasıdır. Geri bir kapitalizm; feodalizmden kapitalizme geçiş sürecine ve yarı-feodal, yarı-burjuva bir topluma (isterse kapitalizm egemen hale gelmiş olsun), denk düşer.

Geri kapitalizmin feodal kalıntılarla birleşmesi ve yarı-feodal koşulları yaratması, toprak ağalığı ekonomisinde; a) toprağın köylüye icara verildiği durumlarda ortakçılık ve yarıcılık ve b) bizzat toprak ağasının kendi işlettiği topraklarda ücretli işgücü sömürüsüne başvurma durumunda ise tarım işçilerinin hak eşitsizliğinde (angarya, toprak ağasına, elciye, dayıbaşına kişisel bağımlılıkta ve işgücünü serbest bir sözleşmeyle satamamakta somutlanan); küçük köylü ekonomisinde ise tefeci-tüccar sermayeye bağımlılık ve bunun yol açtığı ataerkil, yarı-feodal ilişkilerde somutlanır. Gelişmiş bir sanayiye ve kapitalizme sahip olmayan her geri tarım ülkesinde tarımsal ekonomi, esas olarak bu iki ekonominin birleşmesinden oluşur ve böyle ülkeler, yarı-feodal ülkelerdir. Nitekim Lenin, Rusya'daki toprak ağalığı ekonomisini «yarı-feodal» olarak nitelendirirken, ortakçı köylülerin ve tarım işçilerinin «yarı serf» durumunda bulunduğunu belirtiyor(*); bunun yanı sıra küçük köylülüğün, tefeci tüccar sermayeye bağımlılığının (özünde kapitalist olan bir bağımlılık) yarı-feodal niteliğini vurguluyor.

(*) Engels'de, Rusya'nın durumuna bir çok bakımdan benzeyen Prusya'da (1848 sonrasında) tarım işçilerinin durumunu şöyle tanımlıyor: «...Prusya tarım işçilerinin edimsel (fili) yarı-serfliği, Prusya'daki toprak ağaları egemenliği ve dolayısıyla Almanya'daki özgül Prusya üstünlüğünün başlıca temelidir... Toprak ağalarına batmama yeteneğini, sadece... tarım işçilerinin... sınırsız bir sömürü olanağını sağlayan edimsel yarı-serfliği kazandırır.» (Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim - s. 431. Sol y.)

«PDPY» nin şaşkın yazarına kalırsa bütün bunlar, külliyen «imkansız» ve «anti-Marksist»tir. O, Aren-Boran-Perinçek gibi revizyonistlerden kulaktan dolma, öğrendiği zirvalara öylesine iman etmiştir ki, okuduğunu anlamamakta, apaçık gerçekleri inkar ederek ortadan kaldıracılabileceğini zannetmektedir. Yazarın içine düştüğü acıklı duruma bir başka örnek verelim:

Bilindiği gibi, HB dergisi yayına başladığından bu yana bir çok kez Lenin'in Rus tarımında kapitalizmin egemen olduğuna ilişkin görüşlerine başvurmuş, bu doğruyu savunmuş ve Türkiye tarımının da hakim kapitalist bir özellik taşıdığını, Lenin'in tezleri ile kanıtlamaya çalışmıştı. Ama o, B. Boran ve D. Perinçek'ten öğrendiği yavelerin etkisiyle bu doğrudan hareket ederek Rusya tarımının ve günümüz Türkiye tarımının aynı zamanda yarı-feodal bir nitelik taşıdığını ısrarla inkar etti. HK ile HB arasındaki polemik boyunca HK, Lenin'den getirdiği kanıtlarla Rusya'daki toprak ağalığı ve küçük köylü ekonomisinin yarı-feodal niteliğini inkar edilmez bir biçimde ortaya koyunca, «PDPY» bu kez de «çaktırmadan» (!) büyük bir manevra yaptı ve «hem kapitalist, hem yarı-feodal olmaz» mantığının kaçınılmaz gereği olarak bu kez de Rusya'da tarımda feodalizmin ağır bastığını savunmaya başladı. «PDPY»nin 3. sayısındaki sözkonusu yazıda şunları okuyoruz :

«Ekonomide (Rusya ekonomisinde) şöyle bir durum sözkonusuydu. Tarımda çok geniş çapta yer alan ve ağır basan feodalizm, Rusya'daki kapitalizmin gelişimini engelliyor, geciktiriyordu.» (agd - S. 3, s. 8) (abc)
Ama «PDPY» yazarı, revizyonizmin felaketli bataklığına öylesine batmıştır ki, bu tür manevralarla bile durumu kurtaramamakta ve kendi sözleriyle kendini ele vermektedir:

«Ticari sermayenin özü kapitalisttir. Fakat kapitalizmin az geliştiği ve üreticinin henüz üretim araçlarından kopmadığı şartlarda bu sömürü, feodal ilişkilerle içiçe geçer ve özü kapitalist olmasına rağmen, yarı-feodal şekillere bürünür.» (agd - s. 63)

Küçük köylü (üretim araçlarından kopmamış emekçi) ile ticari sermaye (onun kırsal alanlardaki temsilcisi tefeci) arasında bir ilişki kuruluyor. Bu ilişki, özü itibariyle kapitalisttir (yani meta ekonomisine, kapitalizme dayanır ve PDPY'nin savunduğu görüşe göre, feodal kalıntılarla birleşmiş olsa bile, yarı-feodalite durumu kapitalizmle feodalizmin her türden bir bileşimini değil, ama feodalizmin hakim olduğu, doğal ekonominin ve feodalizmin temellerinin korunduğu türden bir bileşimi ifade edeceği için (!) «yarı feodaliteyle bağdaşmaması» gerekir.). Ama bu ilişki, (bu sömürü,) yarı-feodal şekillere bürünüyor. Böylesine, «bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu» denir. Başka bir deyişle, pragmatizm, eklektizm, ve oportünizm.

Bir başka örnek daha verelim :

HK; HB'nin «kapitalizmin egemenliği ile yarı-feodalizm bağdaşmaz» tezini çürütmek için, Lenin'den şu pasajı aktarmış ve Rusya'nın kapitalizmin egemen olduğu yarı-feodal bir ülke olduğunu savunmuştu :

«Maslov, Rusya'da Sosyal Demokratların öteden beri toprak paylarının yeniden dağıtımını (genel yeniden dağıtımını) vb. sosyalist ya da sahte sosyalist teori ve hayallerin gerici tabiatını ve günümüzün yarı-feodal Rusya'sında bu idealin burjuva ilericiliğini belirtmekte olduklarını anlamıyor.» (Zikreden, Devrimci Teori, S. 1. s. 78)

Yazar, bu açık sözler karşısında bile revizyonist görüşleri üzerine bir durup düşünmüyor ama, «Lenin yukarıdaki sözleriyle Rusya'nın yarı-feodal olduğu anlayışını mı dile getiriyor? Hayır...» diyerek, demagoji yoluna sapıp bir papaza yaraşır tarzda, olan bir şeyin olmadığını «kanıtlıyor»! Lenin, gerçi Rusya yarı-feodaldır demiş ama, «Rusya'nın bir bütün olarak ekonomik yapısını ele aldığı anda bir kez olsun Rusya'nın yarı-feodal olduğundan sözetmiyor»muş! Yazarın son sığındığı dal «bütün olarak ekonomik yapı» masalıdır. Sayın yazar, HK ve Parti Bayrağı'nın «bütün olarak ekonomik yapı yarı-feodaldır» diye bir görüşünün olmadığını, onun Türkiye ekonomisinin hakim niteliğinin «yarı-sömürge, yarı-feodal» olarak nitelendirdiğini, ve örneğin yarı-sömürge yapının belirleyici etkenlerinden biri olan komprador sermayenin elinde bulunan modern bir fabrikada serflik kalıntıları olmayacağına göre, yarı-feodal bir yapının da olmayacağını, ama bu tür sanayi işletmelerinin ve onların doğurduğu salt kapitalist ilişkilerin emperyalizmin ve komprador kapitalizminin, gerici, asalak niteliğinden ötürü, topluma damgasını vuramayacağını savunduğunu bilmiyor mu? Ama eğer, yazarın kastettiği genel olarak kapitalizmin yaygın feodal kalıntılarla bir arada bulunması ise, evet, bu anlamda kapitalizm egemen olsa bile, bir bütün olarak ekonomi, toplum, ülke düzen yarı-feodaldır ve cahil yazarımızın zannettiğinin aksine, Lenin, Rusya'yı «yarı-feodal» olarak nitelendirirken, bunu da kastetmektedir. Nitekim Lenin, başka yerlerde de Rusya'nın «yarı-feodal» niteliğinden söz ediyor, işte iki örneği daha :

«İçinde bulunduğumuz devrim, demokratik, yani sosyal ve ekonomik içeriği bakımından bir burjuva devrimidir. Bu devrim, otokratik yarı-feodal düzeni yıkmakta, bundan burjuva düzenini ayırıp çıkarmakta ve bununla da burjuva toplumundaki tüm sınıfların taleplerini gerçekleştirmektedir -bu açıdan tüm halkın devrimidir.» (Sendikalar Üzerine - s. 262) (abç)

«Burjuvazi geri ve yarı-feodal bir ülkedeki iktisadi yerli nedeniyle, özgürlük için savaşmak zorundadır. Ne var ki, burjuvazi, gericilikten korktuğundan daha çok halkın eylemlerinden korkar. Bu gerçek 1905'de açıklıkla görülmüştür.» (Tasfiyecilik Üzerine - s. 322. Sol y.) (abç)

Yazar, varsın bunlarada bir kulp taksın. Eğer gerçeği bu yolla değiştirebileceğini zannediyorsa...

Yazarımızın zirvaları, bu kadarla da kalmıyor; o en ilkel türden meta ekonomisinin (sermayenin) egemenliği ile yarı-feodal yapıyı birbirinin karşısına koyarak, şöyle bir ikilem yaratıyor:

«Biz ise önce şu soruyu soruyoruz: Ülke ekonomisine sermaye mi, yoksa feodal toprak ağalığı sistemi mi egemendir? Bu soruyu Türkiye için, esas olarak komprador nitelikte sermaye egemendir diye cevaplıyor ve Türkiye'nin yarı-feodal değil, kapitalist bir ülke olduğunu söylüyoruz.» (agd - s. 59)

Yukarıda Lenin'den aktardığımız pasajlar, bu ikilemin saçmalığını yeterince gösteriyor. Ama biz, yine Lenin ve Stalin'e başvurarak kanıtlarımızı pekiştirelim.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi, Lenin 1895 yılında hazırladığı bir program tasarısında «sermayenin emeğe karşı egemenliği, yalnız sanayideki değil, aynı zamanda tarımdaki insan kitlelerini de kapsamaktadır» diyordu. Bu durumda yazarın mantığına göre, Rus tarımında «serfliğin bütün kalıntılarının temel direği» olan yarı-feodal toprak ağalığı sisteminin egemen olmaması gerekirdi; oysa Lenin, «Ondokuzuncu Yüzyıl Sonunda Rusya'da Toprak Meselesi» başlıklı makalesinde, «XIX yüzyıl sonunda feodal tipte olan ya da toprak köleliğine dayanan soylular toprak mülkiyet, hala ezici bir tarzda hakimdi, ama, tekamül gayet açık bir şekilde burjuva tipi olarak mülkiyetine doğru gidiş yönündedir» demektedir. (bkz. «Biz Hangi Fikir Mirasını Reddediyoruz?» - s. 66 Payel y.) Yine, Lenin, 1914'de yazdığı bir makalede, «Rusya, kapitalist, burjuva bir ülke haline gelmiştir ama bu ülkede toprak sahipliği sistemi, çok büyük çapta feodal olmaya devam etmektedir» diyor. (bkz. Devrimci Teori, S. 1. s. 79)

Yazar, meseleye burjuva revizyonist yaklaşımı nedeniyle sorunu kavramıyor; böylece de kah Rus tarımında sermayenin hakim olduğunu bu yüzden yarı-feodal olamayacağını, kah feodalizmin ağır bastığını, (dolayısıyla sermayenin egemen olamayacağını) savunmak durumunda kalıyor. Yukarıda gördüğümüz gibi sermayenin (meta ekonomisinin, kapitalizmin) egemenliği ile yarı-feodal yapıyı tamamen birbirinin karşısına koyduktan sonra özü itibarıyla kapitalist olan ticari sermayenin yarı-feodal şekillere bürüneceğini de kabul etmek zorunda kalıyor. O tipki, kırdan ticaret kapitalizmi varsa feodal kalıntıların olamayacağını ya da önem taşımayacağını savunan Troçki ve Radek'in konumundadır.

Stalin, Radek ve Troçki'yi şöyle eleştiriyordu :

«Çin kırsında ticaret kapitalizmi var mıdır? Evet vardır. Ve ticaret kapitalizmi yalnızca varolmakla kalmamakta, köylünün kanını, herhangi bir derebeyinden hiç de aşağı kalmadan emmektedir. Ama bu ilkel birikim

cinsindeki ticaret kapitalizmi, Çin kıyında feodal derebeyinin, toprak ağasının hakimiyetiyle garip bir şekilde birleşmiştir ve ikincisinin köylüleri sömürmek ve ezmek için kullandığı orta çağ metodlarını kullanmaktadır.

«Radek'in hatası, onun bu özelliği, feodal kalıntıların hakimiyetinin Çin kıyındaki ticaret kapitalizminin varlığı ile bu birleşmesini, köylülüğü sömürmek ve ezmek için kullanılan orta-çağ metodlarının korumuş olmasıyla bir arada kavramamış olmasıdır.» (bkz. Çin Devrimi ve Türkiye Üzerine, s. 82, 83.)

«Muhalefet (Troçkist muhalefet-PB), ticaret burjuvazisinin Çin köyüne girdiğini ve mülksüz köylülere toprak kiraladığını duymuştu. Muhalefet, tüccarların feodal bey olmadığını biliyor, bu nedenle formülleri hazırdır: feodalizmin kalıntıları ve dolayısıyla köylülüğün bu kalıntılara karşı mücadelesi, Çin devrimi için ciddi bir öneme sahip değildir... Ama muhalefet, Çin ekonomisinin kendine özgü durumunun tüccar sermayesinin köye girmesinde değil, feodal kalıntıların hakimiyeti ile tüccar sermayesinin Çin köyünde köylülüğü sömürmek ve baskı altında tutmak için feodal orta çağ yöntemlerini muhafaza ederek iççe gelişmiş olmasında yattığını görmüyor.» (Milli Demokratik Devrim - s. 130)

Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı'nın bu konuya ilişkin görüşleri, UDHD ve «Halkın Birliğinin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürlerinde geniş olarak ortaya konmuştur. Biz, konunun uzadığını gözönüne alarak bu konularda daha geniş bilgi için bu broşürlere başvurulmasının daha yararlı olacağını belirterek, «PDPY» yazınının tarihi nasıl alt üst ettiği meselesine tekrar dönüyoruz.

II — SANAYİ KAPİTALİZMİ ÇAĞINDA AVRUPA VE GERİ TARIM ÜLKELERİNDE SERBEST REKABETÇİ SANAYİ SERMAYESİNİN OYNADIĞI ROL :

Daha önce «sanayi kapitalizmi» kavramı ile ilgili açıklamamızda, kapitalizmin bu aşamada gerek tek tek ülkeler, gerekse de dünya çapında oynadığı devrimci rolden bahsetmiştik. Gerçekten de sanayi kapitalizmi her yerde, feodal gericilikle çatışmış, burjuva devrimleri çağında Avrupa'da «eski»yi temsil eden feodalizmin işini bitirirken, Asya ve benzeri ülkelerde de geri feodal toplumları binlerce yıllık uykularından uyandırmış ve onları, o dönemde ilerlemenin biricik yolu olan kapitalistleşme ve burjuva devrimleri yoluna sokmuştur. En önemlisi şudur ki, o dönemde bu ülkelerde başlatılmış olan kapitalistleşme süreci, emperyalizm dönemindeki gibi üretici güçlerin önünde engel teşkil eden ve esas yönü sosyal üretime (özellikle artı-değere) el koymak olan, yarı-sömürge, yarı-feodal yapının bir unsuru, emperyalizmin uzantısı tekelci bir kapitalizmin değil, ergeç ülkeyi bağımsızlık ve demokrasiye götürecek bir sanayi kapitalizminin gelişmesinin imkanlarını yaratan bir süreçti.

Halkın Birliği, bu görüşe de karşı çıkıyor. Ona göre Batı Kapi-

talizmi, geri tarım toplumlarında gelişmesinin her döneminde gerici bir rol oynamıştır! Aslında «PDPY»nin emperyalizme bugün de ilerici bir rol yükleyerek ona tarihte gerçekten ilerici ve devrimci bir rol oynayan sanayi kapitalizminin işlevlerini yüklediğini biliyoruz. Yazımızın ileriki bölümlerinde bu meseleyi daha da açacağız. O halde «PDPY», niçin tarihi gelişmeyi ters-yüz etmekte ve kapitalizmin gerçekten dünya çapında devrimci bir rol oynadığı dönemde ona «gerici» damgasını vurmaktadır? Bunun bir tek nedeni vardır ve bu nedeni şöyle açıklayabiliriz :

Kapitalizm, emperyalizm aşamasına geçtiğinde, bir çok oportünist ve revizyonist, emperyalizmin ilerici bir rol oynadığını ve tarihi gelişmenin gerekleri ilgili bir faaliyet içinde bulunduğunu açıkça savundular. Ama Lenin, emperyalizmin bu tür «Marksist» savunucuların ipliğini öylesine pazara çıkardı ve emperyalizm teorsini öylesine sağlam temellere oturttu ki, emperyalizmin «Marksist» savunucuları, eski konumlarını terkederek yeni yeni kılıklara bürünmek ve hatta kendilerini Lenin'in emperyalizm teorisinin ateşli bir taraftarı, «Marksist-Leninist»ler olarak göstermek zorunda kaldılar. Tam da bu noktada sanayi kapitalizmini «gerici» olarak ilan etmek bunlar için bir çeşit zorunluluk haline geldi. Çünkü bunların mali sermayeye atfettikleri özellikler (diyelim ki feodal gericiliğin tasfiyesi), aslında sanayi sermayesinin özellikleri olmaya devam ediyordu ve bu da hem Leninist» geçinmek, hem de revizyonizmi tezgahlamak (yani lafta mali sermayenin gerici olduğundan söz etmek, ama özünde, onu ilerici göstermek) sanayi kapitalizminin özünde ilerici özelliklerinin «gerici» olarak damgalanmasını gerektiriyordu.

Ülkemizdeki revizyonist akımların tümü böyle bir durumdadır. Bunlardan bir kaç çarpıcı örnek alalım :

TİP, emperyalizmin sermaye ihracı sayesinde, tıpkı serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi döneminde olduğu gibi ülkemizde milli nitekte bir sanayi kapitalizmi geliştiğini, bu kapitalizmin feodalizmi tasfiye ettiğini ve günümüzde bu sanayi kapitalizminin banka sermayesi ile içiçe geçerek ve tekelleşerek milli finans-kapitali doğurmakta olduğunu savunmaktadır. Peki, serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi emperyalizm aşamasına hiç geçmemiş olsaydı, Türkiye'de bundan farklı ne olabilirdi? Örneğin ortaçağ karanlığında yaşayan yarı-feodal bir toplumda feodalizmin yukarıdan aşağı, (Prusya yolundan) tasfiye edildiği tezini ele alalım. Yarı-feodal toplumun kapitalist bir topluma dönüşmesi, doğrudan doğruya sosyalist devrim için koşulların olgunlaşması, toplumun ortaçağ kalıntılarından kendini temizleyerek modernleşmesi, toprak kölesi bağımlı serfin «bağımsız» proletere dönüşmesi vb. yarı-feodal bir toplumda bütün bunlar, tarihi gelişmeye uygun ve

İlerici bir gelişmeye denk düşmez mi? Yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede emperyalist burjuvazi demokratik devrimin temel görevlerini gerçekleştiriyor ve «toprağı» sosyalist devrim için hazırlıyor! Bu ilerici bir görevin yerine getirilmesi demek değil midir? Biz, şunu söylüyoruz: evet öyledir. Serbest rekabet çağında sanayi kapitalizmi bu ilerici görevi yerine getiriyordu. Ama işte bu nedenden ötürü emperyalizm, (yani artık tarihi gelişme açısından söyleyecek sözü kalmamış, asalak, çürüyen, can çekişen kapitalizm) bu görevi yerine getiremez.

«Marksist-Leninist» görünümlü revizyonistler ise, sorunun özünde şöyle kaçıyorlar: «Bizi emperyalizmi ilerici görmekle eleştirmeyin; zaten o dediğiniz işleri yapan kapitalizm de ilerici miydi ki (!); o bizim eski «büyük uygarlığımızı» (yani askeri feodal despotizmi, gericiliğin en katmerli biçimini) mahvetti, 'üretici güçlerimizi' (yani, feodal malikane ve loncaların üretici güçlere vurdukları zincirleri) yaktı, yıktı; kapitalizm bizim açımızdan o zaman da 'gericiydi', şimdi de gerici-dir; hatta emperyalizm aşamasında sermaye ihracı arttığından, eskisine göre biraz daha ilericidir» (!).

Ülkemizde bu gazeli, «tek sesli korodan» dinlemek mümkündür: İşte Türkiye'nin «orta derecede gelişmiş bir sanayi ülkesi olduğu»na dair görüşleriyle T«K»P, «Üç Dünya Teorisi» gereğince hızla «gelişerek» hakim hale gelmiş olan milli sanayi kapitalizmi ve «bağımsız ekonomi»siyle D. Perinçek ve TİKP'i, işte «yerli milli finans-kapital»iyle Kuvâimîli, işte «yukarıdan aşağı tamamlanmakta olan demokratik devrim»iyle M. Çayan ve hatta işte burjuva reformist askeri cunta teorisyeni D. Avcıoğlu.

Tabii yazarımızı ve onun «PDPY»sini unutmuyoruz.

O, şöyle diyor :

«Halkın Kurtuluşu, finans-kapitali 'asalak, rantiyeci' özelliğini doğru olarak tespit ediyor. Ancak, mekanik kavrayışı onu, finans-kapitalin sınıf faaliyetini görmezden gelmeye itiyor.

«Bu anlayış Halkın Kurtuluşu'nun emperyalizm gittiği yerlere kendi özelliklerini taşır, doğrusunu yanlış kavramasıyla birleştğinde onun anti-Marksist görüşleri açığa çıkmaktadır. Önce Halkın Kurtuluşu'nun 'emperyalizm, gittiği yerlere kendi özelliklerini taşır' sözlerinin yanlış yorumunun onu ne hale getirdiğini görelim. Halkın Kurtuluşu, aynı doğru ile paralellik kurarak, serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi de her gittiği yere kendi ilericiliğini taşır sonucuna varmakta ve bu kapitalizmin sömürgeci faaliyetini ilerici göstermektedir. Tabii kompradorlara da, Halkın Kurtuluşu tarafından, o dönem için ilericilik atfedilmektedir...

«Parti Bayrağı, sanayi sermayesi ilericidir, öyleyse onun yarı-sömürgelelerdeki rolü de ilericidir diyor. Oysa yabancı kapitalistlerin ülkedeki gelişme dinamiklerini tahrip etmeleri ve ülkenin bağımsız kapitalist gelişmesini engellemeleri o dönem için de geçerlidir. O dönemde bu işlev,

meta ihracı yoluyla gerçekleştirilmekteydi. Bu noktada tam da Halkın Kurtuluşu'nun gelişmesi ortaya çıkmaktadır. Çünkü serbest rekabetçi dönemde egemen olan meta ihracıydı, bunun sömürge ve yarı-sömürgelerdeki kapitalistleşmeye etkisi cılızdı. Bu ülkelerde sanayinin batı ülkelerinin 'sanayi kapitalizmi' tarafından geliştirilmesi ya hiç yoktu, ya da kısmi ve istisnai idi. Bu yüzden Parti Bayrağı'nın yabancı kapitalistlere bu ülkelerde ilerici bir rol oynatması, onun sömürgeciliğini onaylaması (PB'nin ihtiyat kaydı koyması esas değiştirmez, yabancı kapitalistlerin faaliyetlerinin etkilerini birbirinden ayırdığımızda geriye kalan anlamsız küçük burjuva teori kırintısıdır) anlamını taşımaktadır.» (PDPY - S, 3 s, 31) (abc)

«...HK Batı Avrupa'da serbest rekabetçi dönemdeki sanayi sermayesinin, sömürge ve yarı-sömürgelerde sanayiye geliştirmeyi amaçladığını dolaylı olarak söylüyor. Oysa, serbest rekabetçi dönemde esas olan meta ihracıdır. Ve sanayiye geliştirici rolü esas olarak yoktur. Halkın Kurtuluşu'nun mekanik anlayışı onu tarihsel gerçekleri tahrife götürmektedir.» (agd - s, 32) (abc)

Yazarın sıkıntısı şudur: Parti Bayrağı, emperyalizm, üretici güçleri geliştiren (efodalizmi tasfiye eden) sanayi kapitalizmi değil, asalak, çürüyen bir kapitalizmdir (tekelci kapitalizmdir), onun ne sınai, ne ticari ne mali faaliyeti, bu özelliğinin dışına çıkamaz diyor. Yazar ise, kıvranıyor: gerçi finans-kapital asalaktır ama onun sınai faaliyeti de var; mali faaliyeti her ne kadar asalaksa da sınai faaliyeti üretici güçleri geliştirir (yarı-feodal bir ülkede feodalizmi tasfiye ederek, toplumun bütününü kapitalistleşmesi, üretici güçlerinin gelişmesinin başlıca başta gelen göstergelerinden biridir); ama ne de olsa kapitalizmdir. İşte, hepsi kötüdür; Halkın Kurtuluşu, sanayi kapitalizmine ilerici diyerek kapitalizmi akıyor vs.

«PDPY»nin ve revizyonist koronun, Leninist emperyalizm teorisini bu adice çarpıtmasını teşhir edebilmek için Batı'da kapitalizmin gelişmesinin aşamalarını bu kez, sömürge ve yarı-sömürgeleri etkileyen yanlarını önc çıkararak bir kere daha ele almamız gerekiyor.

Batıda sanayi kapitalizmi «ilk birikim»in temelleri üzerinde gelişti ve sanayi devrimini gerçekleştirerek dünya pazarını kurdu. Bu iki dönem, (sanayi devrimi öncesi ve sonrası) emperyalizm öncesi kapitalizmin sömürge politikasında iki farklı biçimde yansıdı. Bu dönemlerden birincisini manifaktür aşaması, ticari kapitalizmin egemen bir rol oynaması, ticari tekeller ve feodalizmle kapitalizmin içiçeliği karakterize eder. İkincisini ise, üretim araçlarının üretimini gerçekleştiren fabrikaların kurulması, büyük makinalı üretim, sanayi kapitalizminin egemenliği, feodal kalıntıların ve ticari tekellerin yok edilmesi ve serbest rekabet.. Yani, bu dönem kapitalizmin tipik özelliklerini kazandığı ve dünya çapında yayıldığı bir dönemdir.

Sanayi devriminin ve sanayi kapitalizminin atılımını mümkün kı-

lan ilk birikimin bileşenleri başlıca, içerde köylülüğün her türlü yolla mülksüzleştirilmesi, küçük üreticilerin ellerindeki üretim araçlarının onlardan kopararak sermayeye dönüştürülmesi, kamu borçları ve gelişmiş bir vergi ve himayecilik sistemi; dışarıda ise, sömürgecilik ve sömürgelerin barbarca yağmalanarak bütün birikmiş zenginliklerinin sermaye olmak üzere metropollere taşınmasıdır. Gerçekten de ilk birikim, tarihin o zamana kadar eşine ender rastladığı bir barbarlık, zorbalık, ve terörle gerçekleştirilmiştir. Ve bu zorbalığın en kanlı sayfasını da sömürgecilik teşkil eder.

Sömürge halklar açısından bakıldığında bu dönem, felaketlerle dolu bir dönemdir. Yabancılar, gemilerle geliyorlar, tekelci şirketleri aracılığıyla ortalığı haraca kesiyorlar, gerek zorla, gerekse ticari dalaveralarla insan da dahil olmak üzere, toplumun tüm zenginliklerine el koyuyorlar ve geçtikleri yerin ardında bir yıkıntıdan başka bir şey bırakmıyorlardı. Ama Marksistler, bu döneme tarihi gelişmenin gerekleri açısından bakarlar. Bunun için, ne içerideki küçük üreticilerin mülksüzleştirilmesi ve işçi sınıfının vahşice sömürülmesinde kullanılan baskı ve terörün, ne de sömürgecilik politikasının aklanması gerekmez. O dönemde tarihi gelişmenin bundan başka bir yolu yoktu. İlk birikim, küçük üreticilerin ve sömürge ülkelerin tüm üretici güçlerini onları kuşatan feodal ilişkilerin ağlarından zorla kopardı ve yağmaladığı üretim araçlarını kendi ülkesinde sermayeye çevirerek, kapitalizmin, büyük sermayenin yolunu açtı. Bu, tarihi gelişmenin yolu, tüm insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirecek sosyalizmin maddi şartlarını hazırlanması yoluydu.

Marks, bu durumu şöyle ifade ediyor :

«Tefecilik ve ticaret yoluyla meydana gelen nakdi sermayenin sanayi sermayesine dönüşmesi, kırdaki feodal hukuk düzeni, şehirlerde ise lonca sistemini ayakta tutan hukuk düzeni ile önlenmişti. Bu engeller feodal toplumun çözülmesi, kır halkının mülksüzleşmesi ve kısmen topraklarından sürülüp çıkarılması ile yıkılmıştı. Yeni manifaktür, kıyılardaki ihracat limanlarında ya da ülkenin iç kısımlarındaki eski şehirlerin ve bunların loncalarının kontrolleri dışında kalan noktalarında kurulmuştu. Bundan dolayı, İngiltere’de loncacı şehirler, bu yeni endüstri fidanlıklarına karşı şiddetli bir mücadeleye girişmişlerdi.

«Amerika’da da altın ve gümüş madenlerinin keşfi, yerli halkın kökünün kazınması, köleleştirilmesi ve madenlerin bunların mezarı haline getirilmesi, Doğu Hint adalarının fethine başlanması ve yağma edilmesi, Afrika’nın siyah derilli yerlilerinin ticaret maksadıyla peşlerine düşüldüğü bir av alanı haline çevrilmesi, kapitalist üretim döneminin doğuşunu haber veren ilk pırıltı ışıklarıdır...

«...Bu metodlar kısmen en kaba şekilde zora, örneğin koloni sistemine dayandılar. Ama hepsi, feodal üretim biçiminin kapitalist üretim biçimine dönüşüm sürecini uygun bir ortam yaratarak hızlandırmak ve geçiş

süresini kısaltmak için, devlet kudretinden yararlanmışlardı. Zor yeni bir topluma gebe olan her eski toplumun ebesidir. Zor, başı başına bir ekonomik kudrettir.» (KAPİTAL - C. I, Kitap 5, s. 210 - Sol y. I. Baskı) (abç)

«Kapitalist üretimin manifaktür dönemi boyunca gelişmesi ile birlikte, Avrupa kamuoyu, utanç duygusunun ve vicdanın en son kalıntılarını da yitirmişti. Uluslar sermaye birikimi için işlerine yarayan her türlü alçaklıkla sinsice övünüyorlardı. Liverpool köle ticareti ile beslenip gelişmişti. Bu, onun ilk birikim metodu olmuştu...

«Pamuklu endüstrisi İngiltere'ye çocuk köleliğini getirirken, aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nde daha önceleri az çok pederşahi bir karakter taşıyan köle yetiştirme ve köle alım satımı işinin bir ticari istismar sistemi haline gelmesine dürtü olmuştu...

«Kapitalist üretim biçiminin 'ebedi doğal kanunları'nı yaratmak, işçilerle iş şartları (üretim ve tüketim araçları-ç) arasındaki ayrılmayı tamamlamak, bir kutupta toplumsal üretim ve tüketim araçlarını sermayeye dönüştürmek, karşı kutupta halk kitlesini ücretli işçiler, modern tarihin suni yaratıkları olan 'çalışan hür fakirler' haline getirmek, böylesine bir zahmeti gerektiriyordu. Eğer para, Augier'e göre 'bir yanağında doğuştan bir kan lekesi olduğu halde dünyaya geliyor'sa, bu durumda sermaye, tepeden tırnağa kana ve kötülüğe bulanmış olarak gelir.» (age - s, 223)

«Gündümüzde sanayi üstünlüğü ile ticari üstünlük el ele gitmektedir. Buna karşılık gerçek manifaktür döneminde endüstriyel üstünlük sağlayan ticari üstünlüktür. Sömürgecilik sisteminin o zamanlar oynamış olduğu rolün önemi de bununla ilgilidir.» (age - s, 213) (abç)

Biraz önce de belirttiğimiz gibi, bu ilk birikim sürecinin tarihi olarak oynadığı ilerici rol, sanayi kapitalizmini egemen kılacak ve sanayi devrimini gerçekleştirecek koşulları hazırlamaktır. Kapitalist üretim, manifaktür döneminde, henüz büyük üretimi gerçekleştirmekten; feodal ve ticari tekeli yıkararak serbest rekabeti ulusal ve uluslararası planda egemen kılmaktan uzaktı. Bu dönemde sömürge yağması, sömürge ticareti üzerinde tekel kurmuş dev ticaret tekelleri aracılığıyla gerçekleştiriliyor; bu tekeller, yağmalanan ülkelerde hüküm süren feodal gericiliğin tekeliyle birleşiyor ve bu ülkelerdeki durağan sosyal yapıyı yıkararak kapitalizmin gelişmesine yolaçmaktan çok, üretici güçlerin zayıflamasına sebep oluyordu. Yine de ticaretin gelişmesi ve meta ekonomisinin bir ölçüde yaygınlaşması sözkonusuydu. Ve bu dönem, daha sonraki meta ihracı için gerekli şartları hazırlamaktan geri kalmadı. Şunu da belirtelim ki, sömürge yağması sonucu ortaya çıkan bu ülkelerin üretici güçlerinin ve toplumsal zenginliklerinin yağması, Avrupa'da o zamana kadar gerçekleşen en büyük ekonomik devrim olan ve bütün dünyayı sarsacak olan sanayi devriminin ön koşullarından birini teşkil ediyordu.

Bu dönemin en büyük yağmacısı ve kapitalizmi en çok geliştirmiş olan ülkesi İngiltere'den başlamak üzere Avrupa'da sanayi devrimleri gelişmeye başladı ve sanayi kapitalizmi çağına girildi. Bu üretim araç-

larının seri üretimini de kapsayan büyük fabrikalar düzenine geçiş, üretimin sınırsız artırılabilme imkanlarının doğuşu, serbest rekabetçi toplumun proletarya ile burjuvazi olarak bölünmesinin tamamlanması yolunda büyük bir adımdı. Ucuz sanayi mallarının seri halde üretilmesi, bu malların pazarlanması sorununu doğurdu. Feodalizmin tasfiyesi ve iç pazarın bütünleştirilmesi süreci esas olarak tamamlanmasına rağmen, bu pazar, sürekli genişleyen yeniden üretimin mamûllerini emmeye yetmiyordu. Bunun sonucu olarak ticaret krizleri patlak vermeye başladı. Burjuvazinin yapabileceği tek şey vardı. Sanayi mamullerini yabancı ülkelerin pazarlarına satmak ve dünya ticaretini, dünya pazarını yaratmak. O da bunu yaptı. Ama burada önüne iki engel çıkıyordu: birincisi, ülkenin dış ticaretine el koymuş eski ticaret tekelleri; ikincisi, meta ihraç edilen ülkelerde hüküm süren ve pazarın genişlemesinin önünde engel teşkil eden, feodal, yarı-feodal yapı, loncalar, imtiyazlar, doğal ekonomi, feodal tekeller vb. Bu engeller de yıkılmalıydı ve sanayi burjuvazisi bütün gücüyle bu işi yapmaya koyuldu.

İlk birikim (manifaktür) döneminde sömürgelerin yağmalanmasında zorun oynadığı rolün üzerinde durmuştuk. Bu dönemde, zorun oynadığı egemen rol, sömürgeci devletleri, zoru örgütlemeye, karmaşık bir sömürge bürokrasisi yaratmaya, bunu sürekli geliştirmeye zorlamıştı. Sanayi burjuvazisi, bu asalak sömürge bürokrasisine ve ona dayanan sömürge siyasetine de karşı çıktı. Sanayi burjuvazisi, asıl gücünü ve zenginliğini, sınırsız üretmekte ve bu ürünleri satarak elde ettiği kârdan, başka bir deyişle ekonomik gücünden alıyordu. Ve o, bu ekonomik gücü sayesinde böyle karmaşık bir aygıt olmadan da serbest ticaret yoluyla ticari üstünlük sağlayabilir ve kârını gerçekleştirebilirdi. Zaten, sömürgelerin birikmiş zenginlikleri esas olarak yağmalanmış ve sömürgeler artık, getirdikleri kadar götürmeye başlamışlardı.

Sanayi burjuvazisini dış pazar aramaya iten esas etken, daha önce olduğu gibi «ele geçirme» değildir. Burada esas etken, sınırsız bir biçimde genişleyerek üretilmekte olan metaların dolaşımının gerçekleştirilmesidir.

Lenin, bu konuyla ilgili olarak şöyle yazıyor :

«Kapitalist bir ülkenin dış pazara sahip olma ihtiyacı, hiçbir zaman toplumsal ürününün (ve özellikle artı-değerin) gerçekleştirilme yasaları tarafından belirlenmez, herşeyden önce, kapitalizm, ancak, devlet sınırları dışına taşan geniş ölçüde meta dolaşımının bir sonucu olarak ortaya çıkması gerçeği ile belirlenir. Bu yüzden dış ticareti olmayan bir kapitalist ulus düşünülemez.» (Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi - s. 49)

İşte serbest rekabetçi sanayi kapitalizmini dünya çapında ilerici, devrimci bir rol oynamaya iten saik de budur.

Lenin'in sözleriyle;

«Böylece, bir dış pazar arama zorunluluğu, hiç de narodnik iktisatçıların sorunları görmek istedikleri gibi, kapitalizmin çürüklüğünü kanıtlamaz. Tam tersine, bu zorunluluk, iktisadi düzenlerin eski devirlerdeki birbirinden ayrı ve kopuk durumlarını ve (dolayısıyla fikri ve siyasi hayatın sınırlılığını yıkan ve dünyadaki bütün ülkeleri bir tek iktisadi bütün halinde birbirine bağlayan kapitalizmin tarihi açıdan ilerici görevini gözler önüne serer.» (age - s, 50) (abç)

Aynı konuya ilişkin olarak Engels de şunları söylemektedir :

«...makine emeğinin sonucu, sinai ürünlerin fiyatlarının sürekli ucuzlaması yüzünden el emeğine dayalı eski manifaktür ya da sanayi sistemi, dünyanın bütün ülkelerinde tamamıyla yıkıldı. Şimdiye dek tarihsel gelişmenin az çok dışında kalmış bulunan ve sanayileri şimdiye dek manifaktüre dayanmış olan bütün yarı-barbar ülkeler, böylece, yaratılmış durumlarından zorla kopartıldılar. İngilizlerin daha ucuz olan metalarını satın aldılar ve kendi manifaktür işlerini yok olmaya terkettiler. Böylece, binlerce yıldır hiçbir ilerleme göstermemiş olan ülkeler, örneğin Hindistan, gittikçe devrimelleştiler ve artık Çin bile, bir devrime doğru ilerliyor. İngiltere'de bugün lead olunan yeni bir makinanın bir gün içerisinde Çin'de milyonlarca işçiyi işsiz bıraktığı bir noktaya gelmiş bulunuyoruz. Büyük sanayi, böylece, dünyanın bütün halklarını birbirleriyle ilişki içerisine sokmuş, bütün küçük yerel pazarları dünya pazarına katmış, her yerde uygarlık ve ilerleme için zemin hazırlamış ve uygar ülkelerde olan her şeyin, bütün öteki ülkelerde de yankılar uyandırmasına neden olmuştur...» (Marks-Engels «Seçme Yapıtlar» - s, 103) (abç)

Birde, bu konuda Marks'ın söylediklerine gözatalım :

«(Hindistan'ın) Bu küçük kalıplaşmış toplumsal organizma biçimleri, İngiliz vergi tahsildarının ve İngiliz askerinin sert müdahalesinden çok, İngiliz buharlı makineleri ve İngiliz serbest ticareti ile büyük çapta çözülmüşler ve yokolmaktadırlar. Bu aile toplulukları, onlara kendi kendine yetme gücünü veren el dokumacılığının, el eğirmeciliğinin ve ev tarımcılığının o özgün bileşimi içinde, ev sanayine dayandırılmıştı. Eğirciyi Lancashire 'a, dokumacıyı ise Bengal'e yerleştiren, ya da Hintli eğirci ve dokumacının her ikisini birden yok eden İngiliz müdahalesi, bu küçük yarı-barbar, yarı-uygar toplulukların iktisadi temellerini ortadan kaldırarak bunları dağıtmış ve böylece Asya'da o zamana dek görülmüş en büyük ve doğruyu söylemek gerekirse, biricik toplumsal devrimi yaratmıştır.» (age - s, 594) (abç)

«Büyük Moğollar zamanında olduğundan görülmemiş ölçüde daha pekişmiş ve yayılmış olan siyasal birlik, Hindistan'ın ilerlemesinin ilk koşuluydu. İngiliz kılıcının dayattığı bu birlik, şimdi elektrikli telgrafı güçlenecek ve süreklilik kazanacaktır. İngiliz eğitim çavuşları tarafından örgütlenen ve eğitilen yerli ordu, Hindistan'ın kendi kaderisini kurtarmasının ve önüne gelen ilk davetsiz yabancıya yem obuktan çıkışının sine qua non'uydu. (kaçınılmaz koşuluydu - ç.). Asyatik topluma ilk kez getirilmiş olan ve esas olarak Hintlilerin ve Avrupalıların ortak dölü tarafından yönetilen özgür basın, yeniden yapının yeni ve güçlü bir unsurudur.» (age - s, 599) (abç)

Şimdi bu noktada yazarımızın söylediklerine yeniden bir göz atalım. O, şöyle diyordu :

«(HK)... serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi de her gittiği yere kendi ilericiliğini taşıyor sonucuna varmakta ve kapitalizmin sömürgeci faaliyetini ilerici göstermektedir.»

Şimdiye kadar anlattıklarımızdan ve yaptığımız aktarmalardan, serbest rekabetçi kapitalizmin, sanayi sermayesinin gerçekten de her gittiği yere kendi ilericiliğini götürdüğü yeterince açıklığa kavuşmuştur. Bunun yanı sıra, sanayi kapitalizminin dış pazarlara yayılmasının sömürgecilik siyasetini mutlaka gerektirmediği, aksine onunla çeliştiği üzerinde de durduk. Bu noktayı biraz daha açalım.

Lenin «Emperyalizm» adlı eserinde, üç büyük kapitalist devletin (İngiltere, Fransa, Almanya) sömürgelerinin 1815-1899 yılları arasında nüfus ve yüzölçümü bakımından gelişmesini gösteren bir tablo yayınlamıştır (bkz. s. 92). Bu tabloya göre, 1815 ile 1860 arasında yani rekabetçi döneme denk düşen 45 yılda İngiliz sömürgelerinde yaşayan nüfus, 126,4 milyondan, 145,1 milyona çıkmış, yani, yalnızca yaklaşık 20 milyon artmıştır. Fransız sömürgelerinde ise bu dönemde yüzölçümü olarak 0,2 milyon mil kare (200 bin mil kare) ve nüfus olarak da 3 milyonluk bir artış görülmektedir. Almanya'nın ise bu dönemde hiç sömürgeci yoktur. Oysa kapitalizmin emperyalizm aşamasına geçiş süreci içine girdiği 1880-1899 yılları arasında bu artış, İngiliz sömürgelerinde yüzölçümü olarak (sayıları yaklaşık olarak aktarıyoruz), 2 milyon mil kare ve nüfus 40 milyon, Fransız sömürgelerinde yüzölçümü olarak 3 milyon mil kare ve nüfus 50 milyon, Almanya'nın sömürgelerinde ise yüzölçümü 1 milyon mil kare ve nüfus, 14,7 milyondur.

Lenin, bu tabloyu yorumlayarak şunları yazıyor :

«Yukarıda tekel öncesi kapitalizmin, serbest rekabetin egemen olduğu kapitalizmin gelişme sınırına 1860-1870 yılları arasında vardığını görmüştük; şimdi ise sömürge fetihleri konusundaki olağanüstü ilerleyişin tam bu dönemden sonra olduğunu -görüyoruz.» (Emperyalizm - s. 92)

«İngiltere'de serbest rekabetin en yüksek düzeyine ulaştığı 1840 ve 1860 yılları arasında bu ülkedeki burjuva yöneticiler, sömürge politikasına karşıydılar; çünkü, sömürgelerin kurtuluşunun, İngiltere'den tamamen kopuşunun yararlı ve kaçınılmaz bir şey olduğu kanısındaydılar. M. Beer, 1898'de yayınlanan 'Bugünkü İngiliz Emperyalizmi' başlıklı yazısında emperyalist politikaya eğilimli bir İngiliz devlet adamının Disraeli'nin 1852'de şöyle dediğini açıklıyor: 'Sömürgeler, boynumuza asılmış değirmen taşlarıdır.'» (age - s. 93) (abc)

Lenin, aynı eserde, Kautsky'nin emperyalizmi, serbest rekabetçi sanayi kapitalizminden ayıran özellikleri gözardı ederek, emperya-

list burjuvazinin ekonomi dışı zora başvurmada, sırf ekonomik gücü ile daha fazla kâr elde edebileceği yolundaki iddialarını da ele alıyor ve bunun serbest rekabetçi dönem için geçerli olduğunu, ama emperyalizm döneminde koşulların değiştiğini belirterek şunları yazıyor:

«Kautsky'nin emperyalizmi iktisadi açıdan eleştirisine bir örnek verelim...»

«(Kautsky, şöyle diyor) 'Mısır askeri işgal altında bulunmasaydı, yalnızca salt iktisadi etkenlerin işleyişinin bir sonucu olarak İngiltere ve Mısır arasındaki ticaretin daha az olacağını varsaymak için hiçbir neden yoktur'. 'Sermayedeki yayılma dürtüsü, emperyalizmin baskı ve şiddet yöntemleriyle değil, barışçı demokrasi ile en elverişli ölçülere ulaşabilir.'

«...İşte, Kautsky'nin defalarca ve özellikle 1915 Nisan'ında çalışmalarında vardığı sonuçların 'bütün sosyalist teorikler tarafından oybirliği ile benimsendiğini' söylediği Hilferding'in şu sözleriyle başlayalım :

«'Daha ilerlemiş bulunan kapitalist politikanın karşısına günü geçmiş serbest ticaret döneminin politikasını ya da devlet düşmanlığını çıkarmak, proletaryanın işi değildir' diye yazıyor Hilferding. 'Emperyalizme, mali sermayenin iktisadi politikasına, proletaryanın vereceği karşılık, serbest ticaret değil, sosyalizm olabilir. Proleter siyasetin amacı, bugün, gerici bir ülkü haline gelmiş bulunan serbest rekabet düzenini yeniden kurmak değil, kapitalizmin yok edilmesi yoluyla rekabetin tamamen ortadan kaldırılmasıdır.' (Hilferding)

«Kautsky, mali sermaye çağında 'gerici bir ülküyü', 'barışçı demokrasi'yi, 'salt iktisadi öğelerin işleyişini' savunduğundan 'tutur, Marksizm'den kopmuştur. Çünkü nesnel olarak bizi tekelcilikten, tekelci olmayan bir kapitalizme geriye çeken bu ülkü, reformist bir düzenbazlıktır.» (age - s. 134)

«PDPY» yazarı, Parti Bayrağı'nın sömürgeci faaliyeti ilerici gösterdiğini söylüyor. Şimdiye kadar hiçbir Marksist, sömürgecilik siyasetinin ilerici bir şey olduğunu savunmamıştır ve Parti Bayrağı da savunmamaktadır. Yazarın suçlamasına dayanak yaptığı pasaj, şöyledir :

«...Serbest rekabetçi dönemde tükeye giren bu kapitalistler, halâ esas olarak sanayi sermayesinin temsilcileri oldukları için, (ülkenin bunlarla rekabet edebilecek kendi sanayi sermayesi olmadığından bu sürecin aynı zamanda sömürgeleşme sürecine yolaştığını bir an için gözönüne almazsak) bunlar feodalizm karşısında ilerici bir görev yerine getirilirler.» (PB - S. 1, s. 36)

Yazara göre, «Parti Bayrağı'nın yabancı kapitalistlere bu ülkelerde ilerici bir rol oynatması, onun sömürgeciliğini onaylamak» anlamını taşımaktadır ve «PB'nin ihtiyat kaydı koyması esası değiştirmez, yabancı kapitalistlerin faaliyetlerinin etkilerini birbirinden ayırdığımızda, geriye kalan, anlamsız küçük burjuva teori kırıntısıdır.» (PDPY - S. 3 s. 31)

Yukarıda da üzerinde durduğumuz gibi, sömürgecilik siyaseti, serbest rekabetle çelişir ya da başka bir deyişle, serbest rekabet dönemin-

de kapitalizmin meta dolaşımını dünya çapında gerçekleştirebilmesi için sömürgecilik siyaseti şart değildir. Böyle bir durumda, PB'nin «ihtiyat kaydı» koyması, durumu değiştirir; çünkü, bu dönemde sömürgecilik, yabancı kapitalistlerin faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası değildir. Söylediklerimizi bir örnekle açalım: Emperyalizm, tabiatı gereği sömürgecidir, finans-kapital kaçınılmaz olarak dünyanın paylaşılması eğilimini doğurur; böyle bir durumda emperyalizmin sömürgeci faaliyeti, başka herhangi bir faaliyetinden ayrılmaz. Ya da yine emperyalizm, gericiliği temsil eder ve her türlü gericilikle birleşerek onu yaşatır; böyle bir durumda da, («PDPY» yazarının yaptığı gibi), finans-kapitalin «sınai faaliyeti» «mali faaliyetinden» ayrılabilir, ona feodalizm tasfiye ettirilemez. Gerçekten de böyle bir durumda yapılan «anlamsız küçük burjuva teori kırıntısı»ndan başka bir şey olamaz.

Sanayi sermayesinin de, gittiği yerde kendisiyle rekabet edebilecek bir sermaye bulunmadığında sömürgeleşmeye yola çıktığını söylemiştik, ama bu bile, emperyalizmin sömürgeciliğinden farklıdır. Lenin, «kapitalizmin eski evrelerindeki sömürge politikası bile, mali sermayenin sömürge politikasından temel ayrılıklar göstermektedir» der. Bu temel ayrılıklara yol açan da serbest rekabetçi kapitalizmle tekelci kapitalizm arasındaki ayrılıktır.

Bu olguyu daha iyi açıklayabilmek için, serbest rekabetçi dönemde kapitalist üretimin gelişme sürecinin nasıl olduğuna kısaca bakmamız gerekir.

Bilindiği gibi, kapitalist üretimin ürünü, (1) değişmeyen sermaye, (2) değişen sermaye ve (3) artı-değer olmak üzere üç parçadan oluşur. Yine kapitalist üretimde iki ana kesim mevcuttur: (1) üretim araçları üreten kesim ve (2) tüketim maddeleri üreten kesim ve (2) tüketim maddeleri üreten kesim.

Genişletilmiş kapitalist yeniden üretim sürecinin eğilimi, sermayenin organik bileşimindeki değişmeyen sermayenin oranının değişen sermayeye göre artışı ve üretim araçları üreten kesimin tüketim maddeleri üreten kesime göre büyümesidir. Bu büyüme, şöyle gerçekleşir: kapitalist üretim sürecinin başlangıcında tekniğin düşük seviyesinden ötürü, sermayenin organik bileşiminde değişen sermayenin oranı yüksektir. Ve bu tüketim maddeleri üreten kesimin yaygınlığına neden olur. Ancak kapitalizm, geliştikçe bir yandan ortalama kâr ya da bunun üzerinde bir fazla elde etmek için sermayenin organik bileşiminin sürekli olarak yükseltilmesi; diğer yandan üretimin sınırsız genişletilmesi ile pazar sorunu arasındaki çelişki, (pazarın genişlemesini engellenen üretimin üretim araçlarının üretimi oluşup), giderek yukarıda sözünü ettiğimiz eğilimi doğurur. Serbest rekabetçi dönemde, kapita-

list üretimin ayrı ayrı parçaları arasındaki nisbi uygunluk, kapitalist üretimin doğası gereği sürekli bozulup yeniden kurularak ve bir dizi dalgalanmaların ortalaması olarak oluşur. Bu dalgalanmalar ve çeşitli sanayi dallarının eşitsiz gelişmesi, dış pazar ihtiyacını doğurur. Bütün bu eğilimler arasında kapitalist üretimin sürekli gelişmesini mümkün kılan sermayelerin çeşitli sanayi kolları arasında serbestçe akabilmesi, (serbest rekabet) olgusudur.

İşte kapitalizm altında üretici güçlerin gelişmesi derken, kastedilen bu süreçtir. Ve bu süreç, serbest rekabet döneminde, objektif olarak meta ekonomisinin geliştiği her ülkede tekrarlanabilir. Birbirleriyle rekabet içinde olan sayısız kapitalistin, bilinmeyen bir pazar için sınırsız miktarda üretim yapıyor olması, ve bundan ötürü iç ve dış pazar üzerinde denetim, hegemonya kurmanın imkansızlığı, bu duruma yol açar. Kuşkusuz, gerek tek tek kapitalistler, gerekse de ulusal kapitalisti temsil eden devlet, bu dönemde de kendisine aşırı kâr sağlayacak bir tekel peşinde koşar, bunu arzular, ama ekonomisinin kanunları ona bu imkanı hiç olmazsa kahçı olarak, tanımaz. İşte serbest rekabet dönemindeki sömürgeciliği emperyalist ve serbest rekabet öncesi dönemdeki sömürgecilikten ayıran esas özellik budur.

Bu söylediklerimizi bir örnekle açıklayalım :

İngiltere, sanayi devrimini dünyada ilk gerçekleştirmiş ülkedir. Bu devrim, İngiliz kapitalizmini büyük sanayiye ve dış pazarlara yöneltmiş, İngiltere dünya sahnesine, «tek sanayici devlet» olarak çıkmış ve bütün dünyadan hammadde ithal ederken, dünyanın bütün ülkelerine ucuz sanayi malları satmaya başlamıştır. Bu bir çeşit tekel durumudur. Ama İngiliz sanayisinin ucuz malları, meta ekonomisinin ve kapitalizmin nisbeten geliştiği ülkelere girince, bunun sonucu bu ülkelerin ekonomisinin yıkılması değil, sanayi devriminin bu ralarda da başgöstermesi ve bu ülkelerin ekonomilerinin İngiliz üstünlüğüne karşı himayecilik vb. yöntemlerini kullanarak korumaları ve geliştirmeleri olmuştur. Serbest rekabet, İngiltere'nin imalat tekelini de parçalamaktan geri durmamıştır. Yine Amerika, bu dönemde İngiltere'nin ekonomik sömürGESİDİR. Ama bu durum, onun bağımsız bir kapitalistleşme yoluna girmesine ve giderek dünyanın en büyük ekonomik gücü durumuna gelmesine engel olmamıştır.

Engels, «İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu» adlı eserine yazdığı önsözde, bu olguyu şöyle anlatıyor:

«1847 krizinden sonra ticaretin canlanması, yeni bir sanayi çağının doğuşuydu. Hububat yasalarının kaldırılması ve bunu izleyen mali reformlar, İngiliz sanayi ve ticaretinin istedikleri tüm rahathğı sağlamıştır. Kaliforniya'da ve Avusturalya'da altın madeni sahalarının bulunması bunu hızla izledi. Sömürge pazarları, İngiliz mallarını alma kapasitelerini git-

tıkçe artan bir oranda geliştirdiler. Hindistan'da milyonlarca el dokumacısı, sonunda güçlü Lancashire tezgahları tarafından ezildiler. Çin gittikçe açılıyordu. Her şeyden çok ABD -ticari olarak konuşursak o zamanın en büyük sömürge pazarı- bu hızla gelişmekte olan ülkeyi bile şaşırtan ekonomik gelişmeler gösterdi... Başlangıçta dünya pazarı, ham ürün fazlalığının büyük kısmını tüketen ve bunun karşılığında onların fabrika ürünlerine olan ihtiyaçlarını vererek ödeyen tek bir imalatçı merkezin -İngiltere'nin- etrafında toplanmış, kısmen ya da tamamen tarım ülkesi olan memleketlerden oluşmaktaydı.» (Engels, «İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu» s. 37)

«İngiltere, tarif ettiğim kapitalist sömürünün gelişme durumunu böylelikle aşarken, diğer ülkeler bu aşamaya daha yeni vardılar. Fransa, Almanya ve özellikle Amerika, şu anda... İngiltere'nin sanayi tekeli gittikçe daha çok parçalayan heybetli rakipleridir. Onların imalatçıları, İngiltere'ninkilerle kıyaslandığında henüz gençtirler, ama ondan çok daha hızlı bir biçimde gelişmektedirler...» (age - s. 40)

Engels, aynı «önsöz»de 1885'de yayınladığı bir makaleden aktarmalar yapmakta ve bu makaledeki öngörülerinin hayat tarafından doğrulandığını vurgulamaktadır. Bu bölümde şunlar yazılıyor:

«Serbest ticaret; İngiltere'nin hem iç ve dış, hem de ticari ve mali politikasının imalatçı kapitalistlerin -artık bunlar tüm ulusu temsil eden bir sınıftır- çıkarlarına göre tekrardan ayarlanması demektir. Ve bu görevi, büyük bir arzuyla yapmaya koyulurlar. Sanayi üretimine karşı çıkan her engel, acımasızca ortadan kaldırılıyordu. Tüm vergi sistemi değiştirilmişti. Herşey tek bir amaca, imalatçı kapitalistler için çok önemli olan bir amaca yönelmişti: tüm ham ürünün ve özellikle işçi sınıfının yaşama araçlarının ucuzlatılması; hammadde fiyatlarının indirilmesi ve ücretlerin dondurulması -şimdilik düşürülmesi değil. İngiltere, 'dünyanın atölyesi' haline gelecekti: tüm diğer ülkeler İngiltere için İrlanda gibi olacaktı: imalatı için pazar; bunun karşılığı olarak kendine hammadde ve yiyecek veren ülke. İngiltere, tarımsal dünyanın büyük imalat merkezi ve onun sanayi güneşinin etrafında dönen, gittikçe artan sayıda hububat ve pamuk üreten İrlanda'lar. Ne kadar parlak bir umut!» (age - s. 45)

«Serbest ticaret teorisi, tek bir varsayım üzerine dayanmaktaydı: İngiltere, tarımsal bir dünyanın, tek büyük imalatçı merkezi olacaktı. Gerçekte ise bu varsayım, bir hayal oldu. Modern sanayi koşulları, buhar gücü ve makineler; yakıtın, özellikle kömürün olduğu her yerde gerçekleştirilebilirdi. İngiltere'nin yanı sıra bir çok ülke -Fransa Belçika, Almanya, Amerika hatta Rusya- kömür madenlerine sahiptir ve oradaki insanlar, sırf İngiliz kapitalistlerini daha zengin etmek için İrlandalı yoksul çiftçilere dönüşmenin hiçbir yararı olmadığını görüyorlardı. Sadece kendileri için değil, dünyanın geri kalan kısmı için de... imalata koyuldular ve sonuç olarak aşağı yukarı bir asırda İngiltere'nin elinde tuttuğu imalat tekelini, şimdi parçalanmıştır.» (age - s. 49) (abc)

Yazar, «bizim bu söylenenlere itirazımız yok (!), ama bu durum, kapitalizmin önceden gelişmediği ülkeler için geçerli değildir» diyebilir. Şunu hemen belirtelim ki, serbest rekabet döneminde, kapitaliz-

min önceden hiç gelişmediği bir ülke bile, Batı kapitalizmi tarafından meta ekonomisi tarafından içine çekilip bir kere bu yola girdi mi, kapitalist gelişmenin kanunlarını engellemek mümkün olmazdı. Bu durumu yaratan elbetteki Batılı sanayi burjuvazisinin iradesi değil, serbest rekabetin kanunlarıydı.

Nitekim Marks, İngiltere sanayi ürünlerinin Hindistan'da oynadığı rolle ilgili olarak şunları söylemektedir :

«İngiliz imalatokrasisinin Hindistan'ı demiryolları ile donatmaktan amacının kendi mamulleri için pamuğu ve öteki hammaddeleri daha düşük maliyetlere elde etmekten ibaret olduğunu biliyorum. Ama, demir ve kömüre sahip bir ülkenin gelişimine makineyi bir kez soktunuz mu, onu, bunları imal etmekten alıkoymazsınız. Demiryolu hareketinin ivedi ve o andaki gereksinmelerini karşılamak için zorunlu olan ve doğrudan demiryollarına bağlı olmayan sanayi kollarında da makina kullanımını ortaya çıkaracak bütün o sınıf süreçleri getirmeksizin, koskoca bir ülke üzerinde bir demiryolu ağını yaşatamazsınız. Bundan ötürü demiryolu sistemi, Hindistan'da gerçekten de modern sanayinin öncüsü olacaktır.» (Marks-Engels, Seçme Yapıtlar C. I - s. 601) (abc)

Bütün bu söylenenler, yazarın «yabancı kapitalistlerin ülkedeki gelişme dinamiklerini tahrip etmeleri ve ülkenin bağımsız kapitalist gelişmesini engellemeleri, o dönem için de geçerlidir» yolundaki görüşlerini yerle bir ediyor. Evet, batı kapitalizmi rekabetçi dönemde geri feodal ülkelerdeki malikane ve lonca düzenini tahrip etti; ama bu düzen, «ülkenin gelişme dinamiği»ni değil, ülkenin geriliğinin, durağanlığının başlıca nedenini oluşturuyordu. Loncaların ve malikanelerin üretici güçlere vurduğu zincir parçalanmadan modern kapitalist gelişme imkansızdır. Serbest rekabetçi kapitalizm, bu zinciri parçalarken, emperyalizm döneminde olduğu gibi, bunun yerine üretici güçleri engelleyen başka zincirler vuramadı. Çünkü kapitalizm, o dönemde üretici güçlerin gelişmesini temsil ediyordu. Onun yıkıcılığı ile yapıcılığı içiçedir ve eskiyi yıkmadan yeni kurulamazdı. Bunun için Marks, «İngiltere'nin Hindistan'da yerine getirmesi gereken ikili bir görevi vardır: biri yıkıcı, öteki yenileyici-eski Asyatik toplumun ortadan kaldırılması ve Asya'da Batı toplumunun maddi temellerinin atılması.» diyordu (bkz-age-s.598).

Yine yazar, batı kapitalizminin o dönemde ilerici bir rol oynayamayacağını kanıtı olarak sermaye ihracının ikincil bir rol oynamasını gösteriyor ve şunları söylüyordu : «Serbest rekabetçi dönemde esas olan meta ihracıdır ve sanayiye geliştirici rolü esas olarak yoktur.»

Bu sözler de safsatadan başka bir şey değildir. Eğer serbest rekabetin kanunları işliyorsa bir ülkede «sanayiye geliştirici» bir rol oynamak için mutlaka sermaye ihraç etmeye gerek yoktur. Sanayi ma-

mullerinin ülkeye sokulması ve meta ekonomisinin yaygınlaşması, bunun için yeterlidir. Bu durumda küçük kapitalistler doğacak, bunlar giderek büyüyecek, batılı burjuvaziden kendini gümrük duvarları vb. yollarla koruyarak, bunlarla rekabet edecek ve dünya pazarına çıkacaktır. Serbest rekabetçi dönemde bu süreç, geciktirilebilir ama, önlenemezdi.

Kompradorlara ilericiilik atfetmek meselesine gelince, «kompradorlar» o zaman bugünkü gibi emperyalizmin uzantısı tekelci bir sınıf değil; tefeci tüccar burjuvazinin batılı kapitalistlerle en sıkı ilişkiler içinde olan ve onların acentalığını yapan bir kesimiydi. «Halkın Birliği'nin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürde üzerinde genişçe durulduğu gibi, tefeci-tüccar sermayenin toplumsal süreçte nasıl bir rol oynayacağı, hangi ekonomik kategoriye bağlı olduğuna göre belirlenir. Tefeci tüccar sermaye, eğer sanayi sermayesine bağlanmışsa, eski toplumun yıkılmasında rol oynar ve kapitalist gelişmeyi hızlandırır. Serbest rekabetçi dönemde batılı sanayi burjuvazisi ilerici bir sınıftı ve ilerici bir sistem olan sanayi kapitalizmine bağlanmış olan bu tefeci tüccar tabaka da bu sistemin bir parçası durumundaydı.

İşin en ilginç tarafı şudur: Günümüzün yarı-sömürge, yarı-feodal toplumunda, finans-kapitale bağlanmış ve yarı-feodal yapının bir unsuru olan tefeci ticaret sermayesine ilerici bir rol yükleyen ve onun feodalizmin tasfiye edilmesinin bir etkeni olduğunu savunan HB revizyonizmi, (bu konuda bakınız, «Halkın Birliği'nin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» broşürü) bu sermayenin gerçekten sanayi sermayesine bağlandığı dönemde onun feodalizme karşı bir etken olduğunu, inkar ediyor ve sözde keskin bir ifade ile, Parti Bayrağı'nı kompradorlara ilerici bir rol atfetmekle suçluyor. Bu bölümün başında söylediklerimiz hatırlanırsa, bu tavrın şaşılacak hiç bir yanının olmadığı anlaşılır. «PDPY» yazarının tüm çabası, gerici teorisini keskin laflarla gizlemeye çalışmaktır.

Yazar, bu kez de, serbest rekabetçi dönemdeki sömürgeci zulüm ve halkların katlanmak zorunda kaldığı acıları öne sürebilir. Ama burjuvazi kendi ülkesinde de o zamana kadar tarihin gördüğü en köklü ekonomik devrimi gerçekleştirirken, o ülkenin işçi sınıfı ve köylülüğüne daha mı az acı çektirmişti? Marks'ın sözleriyle ifade edersek; «Burjuvazinin herhangi bir ilerlemeyi bireyleri ve halkları kan ve çirkef içinde, sefalet ve aşağılama içinde süründürmeden sonuçlandırdığı görülmüş müdür?» Bu böyledir diye, onun toplumsal ilerlemede, bir zamanlar oynadığı rolü inkar mı edeceğiz?

Bu konuyla ilgili sözlerimize son verirken, yazara, bir tavsiyede bulunmak istiyoruz: Eğer gerçekten Marksist-Leninist olmak istiyor-

sa, tarihi D. Avcıoğlu, İ. Cem gibi feodal Osmanlı despotizmine hayranlık yayan ve eğer «kötü» Avrupalılar gelip işleri berbat etmese-lerdi, bu despotluğun dünyanın en büyük uygarlıklarından birini temsil ettiğini ve edeceğini savunan gerici-şöven burjuva reformistlerinin kitaplarından değil, Marksizm-Leninizmin klasiklerinden öğrensin. Bu gerici-şöven fikirler, ülkemizde yeteri kadar yaygındır; «PDPY» yazarının da bu konuya katılmasına gerek yok. Ayrıca katılması da bu koroyu fazla zenginleştirmeyecektir.

(Devam edecek)

Faşizme Karşı Bugünkü Devrimci Mücadele Platformumuz ve Oportünist Saldırıları Üzerine

HALKIN KURTULUŞU, 145. sayısında, proleter devrimci hareketin sosyalizmin yolunu açmak üzere emperyalizmin desteklediği komprador-feodal sınıfların ekonomik ve siyasi egemenliklerini devirmek, özü toprak devrimi olan Ulusal Demokratik Halk Devriminin zaferinin sağlanarak Demokratik Halk Diktatörlüğünün kurulması hedefine bağlı olarak ve bu hedefin elde edilmesi mücadelesinin bugünkü güçlü dayanak ve hareket noktalarını oluşturan talepleri belirleyen ve bu talepler etrafında birleştirilecek halk kitlelerinin iktidar mücadelesinde eğitilmesini ve devrimin ilerletilmesini amaçlayan bir platform özeti yayınladı.

Benzer her durumda olduğu gibi; mücadele etmek, mücadelenin ilerletilmesi için çalışmak yerine görünüşte «doktriner-sol» gerçekte ise en bayağı ve boş aydın gevezeliğini ifade eden koyu sağcı sözde «eleştiriler» ortalığı toza dumana boğmaya gayret gösterdiler.

Bunların prototipini ise, şimdilik en laçka, en tutarsız ve sorumsuz bir biçimde beliren «Devrimci Halkın Yolu» teşkil ediyor.

«DHY», 58 ve 62. sayılarında, platforma **saldırmayı esas alan** iki yazı yayınlandı.

Bu yazılara esas muhtevasını veren şey, kendisine bir sorumluluk yükleyecek ve onun tarafından denetlenecek bir kitle ve kadro potansiyelinden yoksun olmanın liberal «rahatlığı» ile çalakalem geliştirilmiş «sol» lafazanlıktır. Aynı zamanda, bu tavır, mevcut durumun objektif tahlili yerine, masa başı subjektivizminin geçirilmesinden «hiçbir zarara uğramayacak» olan halka ve devrime karşı sorumsuz aydınının maceracı ruh halinin ifadesidir.

Bu sorumsuz aydın üstelik öylesine zir cahildir ki, yayınlanan platformun ne olduğunu bile anlayamamıştır ve onu asgari programımızın hayata geçirilmesinin bir aracı, mevcut koşullarda onun temel hedeflerine bağlı tamamlayıcı bir parçası, taktik bir eylem ve ajitasyon platformu olarak değil de; asgari programın yerine geçirilen bir şey, onun temel hedeflerinden vazgeçilmesinin bir ifadesi olarak görmekte ve o noktadan eleştirmeye kalkışmaktadır.

«Sol» Lafazanlık Ardında Mücadele Kaçkılığı ve Teslimiyet :

«DHY»; henüz «devrimci» olmadığı, yani yalnızca «Halkın Yolu» diye anıldığı dönemlerde de, Aydınlık taraftarlığı olarak utanç verici bir şekilde beliren sağcı özünü gizlemek için, gerçekte tam da bu sağcı özden kaynaklanan «sol» görünümünü, özellikle TİKP'e iltihak eğiliminin geliştiği sıralarda sık sık sergilemişti. Şu anda aklımıza geldiği kadarıyla 141-142. maddelere karşı mücadeleyi; emekçi köylülüğün taban fiyatlarının yükseltilmesi yolundaki taleplerini küçümseyişi ve «reformist» ilan edişi; H. Kurtuluşu'nun seçim siyasetine «itirazları» ve bunun karşısında geliştirmeye çalıştığı, ancak her adımında geri dönüp «özeleştiri» yapmak zorunda kaldığı kendi «siyaseti»; 1 Mayıs 1977'nin ardından Halkın Kurtuluşu'nun basına yaptığı açıklamasıyla ilgili yazdıkları... yani bilinç altının bütün Troçkist-revizyonist tortusunu kustuğu belli başlı tavırları, onun şimdi Aydınlık sosyal-faşizmi içinde en «Aydınlıkçı» bir konumu temsil eden eski şeflerinden itirazsız devraldığı bir mirastır. Halkın Yolu oportünizminin bütün hayatı, buna benzer «çıkışlarını» yaptığı kritik dönemlerle birlikte incelendiğinde, son derece alumsuz bir çizgiyi simgelemektedir. Bu çizgi; mücadelenin yükseldiği, çelişkilerin keskinleştiği belirgin somut anlarda, neredeyse nihilizme varan bir görünüme bürünmek, en «keskin» sloganların ardına gizlenip, ahmakça bir kibir, tepeden bakış ve burjuvaca burun kıvrımlarla günlük mücadelenin zaman zaman çok şiddetlenen anlarında, kuyruğu kaptırmamak üzere alanın dışına kaçmak çizgisidir.

«İşkenceleri ve Siyasi Cinayetleri Protesto Kampanyası» sırasında Halkın Kurtuluşu'nun TEP ve SDP ile oluşturduğu ve adı geçen iki siyasi akımın modern revizyonistler tarafından şiddetle saldırıya uğramasına, «hor görülmesine» ve «tecrit edilmesine» (!) yolaçan eylem birliğine «HY»; «temel sloganlardan taviz veriliyor» yaygarasıyla karşı çıkmış ve hareketi sözde ona katılarak, «dışarıdan seyretmiştir.»

Seçimler sırasında H. Kurtuluşu ile «Halkın Birliği» arasında o koşullarda oluşturulabilen ortak platformu, «hiçbir hareketle ortak platform oluşturulamaz» diyerek reddetmiş ve ardından, bu cafcacı tavrın gizlediği niyeti açığa vurarak; aslında doğrudan CHP'nin desteklenmesi anlamına

gelen, utangaç ve bir hayli yılışık «herkes istediği partiye oy verebilir» şeklindeki «görüşünü» açıklamıştır.

Reformist ve revizyonist sendikalarda, demokrasinin savunulması gereken yerlerde «biz düşünce özgürlüğünü savunacak liberaller değiliz» gibi hayli keskin «sol» pozlarla, bir gerici sendika ağasına karşı diğerinin desteklenmesi şeklindeki sağcı oportünist tavır kolkola gitmiştir.

Halkın Kurtuluşu'nun 1 Mayıs 1977 olayları ile ilgili olarak basında paralı ilan vererek yayınlattığı açıklamaları «HK, sosyal faşistlerin bozulanlığını yapan yazar-çizer takımını ikna etmeye çalışıyor» diyerek karalamaya çalışmış ve gerçekte kendi kafasından başka hiçbir yerde bulunmayan bu muhayyel durumu bahane ederek bir de «aydın düşmanlığı» şeklindeki «sol»culuğu denemiş, ardından kendisi bu tür kişi ve akımların demeçlerine çarşaf çarşaf yer vermiştir.

Onun tutarsızlığı ve kaypaklığının gerçek kaynağı; eylem anında «sol»dan çarkedip minder dışına kaçmak; ortalık durulunca da yavan ve bayağı bir sağcılığı benimsemekte de kendini gösteren eklektik, kop-yacı ve orta yolcu siyasetidir.

Bugünkü durumu daha da acıdır. (*) Ve kısa bir süre bu «çizgisinin» getireceği sonuçlara katlanmak onun bireyci ve tekkeci şefleri için oldukça zor olacaktır.

«DHY»nin tutumu, bazan «sol» ve ardından da onun tamamlayıcısı bir sağcılık olarak belirse de ona her zaman niteliğini veren şey, devrimin genel çıkarları aleyhine bir konumda olmuştur.

O, görünüşte, hep esas siyasi hedef uğruna mücadeleyi sürdürmek adına, bu hedefe varmak mücadelesinin değerlendirilmesi gereken ürünlerini ve araçlarını reddetmekte; ya da -iş ve can güvenliği sloganını her türlü faaliyetinin merkezine koymasında olduğu gibi- kısmi taleplerin du-varları içine kendini rahatlıkla kapatabilmektedir.

Bu şaşkın deve kuşu «politikasının», koyu bir kendiliğindenciliğin, «emperyalist ekonomizmin» ürünü olduğu bilinen bir şeydir; ve bunu gizleyebilmek endişesinin «yol gösterdiği» «sol» lafazanlık ile, özellikle bu umutsuz küçük burjuva aydın hareketinin alabildiğine dağınık, eklektik ve bulanık «teorisi» ve «taktiği», platformumuza yönelttiği saldırıda kabak çiçeği gibi açmıştır.

O, platformumuzun belli başlı maddelerini «reformcu» ilan ederek küçümserken gerçekte kendi «devrim anlayışını», daha doğrusu bu konudaki fikirsizliğini ve perspektif yoksunluğunu elevermiştir. Tabii buna koyu bir teorik sefalet ve dar kafalılık sadakatla eşlik etmektedir.

(*) «Üç dünya teorisinin» en kaba etkilerini hala taşımakla, Çin revizyonizmine sabah akşam içi boş küfürler savurmak birlikte gidiyor; Şefik Hüsnü takipçiliğiyle «aşırı reformizm düşmanı, aşırı devrimci» havalar birlikte esiyor.

FAŞİZME KARŞI BUGÜNKÜ MÜCADELENİN DEVRİMCİ PLATFORMU : NASIL BİR DÖNEMDE, HANGİ EYLEM VE ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ?

«DHY» «eleştirisi», bugünkü eylem platformumuzun hangi objektif koşullardan doğduğunu ve neleri hedeflediğini kesinlikle söz konusu etmemektedir O, çok keskin «solcu» «eleştiriler» savunurken, gerçekten sırtında yumurta küfesi bulanmamasının rahatlığı içindedir; ama, mesele alternatif koymaya, mevcut şartları tahlil ile buna uygun bir platform tesbit etmeye gelince, nelerden hareket ederek devrimci mücadelenin geliştirileceği meselesine gelince, ayağında ağır prangalar bulunmaktadır. Çünkü bir kez yaşanan anın temel özelliklerini açıklamak ve buna uygun ve genel stratejinin gerektirdiği bir taktik platform önermek çabasına girilse, oportünist ağırlıklarının verdiği hantallık onu kesinlikle devrimle ilgisi olmayan saçma sapan bir zeminde tutacaktır; ama böyle bir temelden yoksun olmanın «özgürlüğü» ile kendisi hiçbir şey söylememek, ama söylenen herşeyi yanlış bulabilmek gibi bir «esnekliği» kazanabilmektedir! Böyle «kıvraklık» yerin dibine batsın!

Yaşanan Anın Belli Başlı Özellikleri:

Devrimin gündeme gelmiş bir mesele olduğu tarihsel bir süreci yaşıyoruz. Bu Leninist kavrayış; yalnızca mevcut çelişmelerin üst düzeyde keskinleştiği, çatışma noktalarının çoğaldığı ve yoğunlaştığı tespitine değil; aynı zamanda bütün bu etkenlerin «eski toplumu kökünden sarsacak» büyük alt-üst oluşları sağlayacak muazzam devrimci birikimide taşıdığı tesbitine dayanır. Yani devrim; yalnızca maddi koşulların varlığı şartlarına değil, aynı zamanda gelişmenin temsilcisi olan maddi gücün örgütlenmesi ve seferber edilmesine de bağlıdır.

Yaşadığımız günler, dünya ölçüsünde ve ulusal çapta, sürecin temel niteliğinin apaçık belirdiği; çağın genel gidişine damgasını vuran çelişkinin etkinliğini daha da arttırdığı, sınıflar mevzilenmesinin ve devrim ile karşı devrim arasındaki ilişkinin, her geçen gün bir ölüm-dirim kavgasına doğru süratle yaklaşımı ifade eden bir hal aldığı günlerdir.

Emperyalist-revizyonist sistemin buhranı derinleşiyor ve bu emperyalist sistemin bir parçası olan ülkemize şiddetle yansıyor. Mevcut buhranın bütün yükünü işçi sınıfı ve emekçi halkın omuzlarına yıkmak üzere komprador burjuvazi ve toprak ağaları ekonomik ve siyasal tedbirleri ağır baskılar ve faşist saldırılar biçiminde yoğunlaştırmakta ve bunlar halkın içten içe kaynakayan derin muhalefeti ile sert biçimde çarpışmaktadır. Burada önemli olan, bu çalışmanın şimdiki genel mahiyeti ile karşı karşıya gelen güçlerin objektif durumunun tesbitidir. Durum, kategorik olarak, bir geçiş döneminin özelliklerini taşımakta; devrim dalgasının yük-

selişini işaret etmektedir. Yani, hakim sınıfların örgütlenmesinin geniş ölçüde zaafa uğraması ve bozulmaya başlaması, kitlelerin devrimci bir kaynaşma içinde bulunması, orta tabakaların hoşnutsuzluğunun artması ve giderek proletaryaya yakınlaşmaları, çeşitli durumlarda açıkça görüldüğü üzere, kitlelerin savaşa ve fedakarlık yapmaya hazır olduklarını göstermeleri vs. ile karakterize olan bir maddi çerçeve söz konusudur. Bu, bir «devrim durumu» ya da devrim dalgasının yükselmediği bir durgunluk durumu değildir.

Öte yandan; işçi sınıfı ve halk güçleri, örgütlenme, techizat, bilinç ve genel seferberlik ve tayin edici çatışmalar için gerekli deney birikimi vs. bakımından oldukça geri ve zayıf bir düzeyde bulunmaktadır. Proleter devrimci hareket ve diğer halk hareketleri için, içinde bulunduğumuz subjektif süreç, kesin savaş için hazırlanmak, güç toplamak ve sahip olduğu her şeyi, mevcut mevzileri, güçleri, kadroları ve eylemci kitleleri savunma, onları genişletme, yeni güçler ve araçlarla zenginleştirme yolunda yoğun ve kesintisiz bir faaliyeti gerektirmektedir. Nasıl bir yol izlenmelidir? Bugün için faşizmin ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel vb. alanlardaki saldırısının göğüslenmesi, eldeki mevzilerin savunulması ve bundan hiçbir zaman koparılamayacak olan yeni mevzilerin elde edilmesi için gerekli olan objektif yığın hareketini örgütlemek, bunları bir ileri mücadele ve örgütlenme biçimlerine ve genel olarak iktidar hedefine yöneltmek için dayanak noktaları nelerdir? Bütün bu hareketlilik içinde diğer emekçi sınıflar ve onların siyasi temsilcisi olan akımlarla ittifak ve eylem birliği için hedefler ne olmalıdır? Devrimimizin asgari programı temelinde bunun ifade edilmesi, bugünkü durumun ve gereklerinin kavranması, buna uygun taktiğin izlenmesini reddetmeyen aksine gerektiren bir ilkelerde tutarlılık ve netlik nasıl sağlanacaktır?

Şimdi inceleyeceğimiz üzere, bugünkü platformumuz, devrimci iktidar hedefinin elde edilmesinde hareket noktaları olarak bu güncel taleplere cevap verecek bir muhteva ve üsluba sahiptir.

Nasıl ve Ne İçin Bir Mücadele Platformu :

Devrimci proletarya, bu somut koşullarda programının ve taktiğinin başlıca üç ana özelliği olması gerektiğini tespit etti. Bunu yaparken, devrim ve karşı-devrim arasındaki çelişmenin yoğun ifadesini bulduğu objektif olgulara dayanmış, bu olguların geniş halk yığınları tarafından kavranılması ve ifade edilmesi biçimlerinin devrimci bir tarzda değerlendirilip kolayca anlaşılabilir somut ve pratik formülasyonunu gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Sonuçta, şimdi elimizde, soyut devrim gevezeliği yerine elle tutulur ve kesinlikle hayata geçirilebilir bir eylem programı bulunmaktadır.

Bu programın başlıca üç ana özelliği nedir?

- a) En geniş yığınların eylem birliğinin ve aktif mücadelesinin sağlanması;
- b) Bu mücadele içinde yığınların kendi deneyleriyle temel devrimci sloganların doğruluğunu kabul etmelerinin kolaylaştırılması;
- c) Mevcut hareketin bir üst düzeye yükseltilmesi.

Bütün bunlar, platformumuzun (üzerinde yükseldiği temel bu olması-na karşın) **şu an için** bir nihai mücadele, siyasi iktidarın ele geçirilmesi (ve bunun için genel silahlı mücadele vb.) **değil** (*); fakat bu yoldaki bütün başlıca engellerin temizlenmesi için sağlam bir ileri adım atılması, tayin edici mücadele için yığınların her türlü mücadele biçimini yürütecek ve devrimci iktidarın tek çıkış yolu olduğunu kavramasına yolaçacak belirli bir deney kazanma sürecinde- eğitilmesi ve hazırlanması, her türlü araçla donatılması ve örgütlenmesinin geliştirilmesi -derinleştirilmesi ve yaygınlaştırılması için bir platform olduğunu göstermektedir.

Kuvvetle muhtemeldir ki, ifade edilen talepler doğrultusunda yürütülen hiçbir aktif kitle eylemi, sıradan grevler, gösteriler ya da alışılmış biçimiyle toprak işgalleri vb. düzeyinde kalmayacaktır. Toplumsal sürecin içinde bulunduğumuz evresinde, çelişmeler hızla keskinleşmekte ve şiddetle ifade edilmektedir. Ve böyle bir evrede, her kitle eylemi, kitlelere normal dönemlerde daha uzun süreler içinde ve zorlukla kazanacakları deneyleri, kısa zamanda ve etkinlik sağlayacak imkanlarla dolu olacaktır.

Platformumuzun değerlendirilmesinde göz önüne alınacak birinci nokta budur: Stalin'in deyişiyle «meyvenin olgunlaştırılması», amacı, platformun bir bütün olarak esas kapsamını oluşturmaktadır.

«Meyvenin olgunlaşması» sorunu; bu objektif bir süreç olduğu kadar, subjektif etkenin aktif rolüyle hızlandırılabilir bir şeydir. Önemli olan, sürecin belirli bir anında devrimci proletaryanın bu görevi yerine getirmek üzere ne gibi taktikler ve sloganlarla harekete geçeceği ve mevcut hareketi nasıl yönlendireceğidir.

(*) Devrim dalgasının yükselmekte olduğu, ama proletaryanın ve genel olarak halkın bilinç, örgütlenme vb. düzeyinin oldukça yetersiz olduğu bugün, mevcut düzenin devrilmesi, siyasi iktidarın ele geçirilmesi ve demokratik halk diktatörlüğünün kurulması sloganıyla yetinmek, onun şartlarının hazırlanması ve halk kitlelerinin bunun gerekliliğini kavramasına hizmet edecek günün taktik sloganlarının gereksizliğini ileri sürerek; yerine, keskinlikle bu sloganı geçirmek; bugün, ya devrimin subjektif etkenlerinin tamamıyla ya da büyük ölçüde hazır olduğu, ya devrimin zaferi için onun hiç bir önem taşımadığı (örneğin sadece öncünün yeterli olduğu) anlayışına sahip olunduğunu ya da son olarak, savunucusunun devrimle hiçbir ilişkisi olmadığını veya tümüyle bir geveze olduğunu gösterir.

Şu anda, mevcut durumun ve sürecin muhtemel gelişiminin değerlendirilmesi, bizim bütün gücümüzü «proletaryanın uygun adım ilerleyen demirden taburlarını» inşa etmeye, bunu yükselen devrimci dalga koşullarında en aktif ve somut kazançlar sağlayan bir mücadele içinde başarmaya zorunlu olduğumuzu göstermektedir.

«DHY» ise, yığınların aktif eylemi ve bu yolla elde edilecek mevzilerin ayrıntılı bir sistematığının ifadesi olan devrimci taktiklerin yerine, gülünç «ayaklanma çağrıları» öneriyor. -Nasıl olsa ayaklanma sırasında kendisinin bu işin dışında kalacağını, bunun sağcı gerekçelerini şimdi hazırlamış olduğunu düşünüyordur-. Elbette, küçük burjuva ahmaklığın, sorumsuz öğrenci duygusallığının ayrıntılı bir ihtilalci gelişim programı gibi bir sorunu olmaz.

«Komintern 7. Kongresinin Dimitrov Yoldaşın Raporu Üzerine Karar»ında, konunun ele alınışı, bakınız nasıldır:

«...Kitleleri harekete geçirebilmek için kitlelerin günlük ihtiyaçlarından ve gelişmenin mevcut aşamasında kitlelerin mücadele azminin derecesinden çıkan sloganlar atmalı, mücadele biçimleri uygulamalıdır. Komünistler kendilerini sadece proletarya diktatörlüğü için mücadeleye çağrılar yapmakla kısıtlamamalıdır; aksine kitlelere kapitalist yağma ve faşist zorbalıktan kendilerini koruyabilmeleri için bugün ne yapmaları gerektiğini söylemelidirler. İşçi örgütleriyle ortak eylemlere girilerek kitleleri bir program temelinde öyle talepler etrafında seferber etmeye gayret etmelidirler ki bu talepler, buhranın sonuçlarını gerçekten hakim sınıfların sırtına yıkmaya hedefli gütmeli, bu taleplerin uğruna verilen mücadele faşizmi örgütsüz bırakmalı, emperyalist savaş hazırlıklarını güçlendirmeli, burjuvazi zayıflatmalı, proletaryanın mevzilerini sağlamlaştırmalıdır.» (Strateji ve Taktik, sf. 77)

Şüphesiz, bu söylenenlerle, Lenin'in «her özel anda zincirin özel halkasını bulabilme... tüm zinciri kavrayabilmek ve halkalardan bir diğerine geçişi hazırlayabilmek için... özel halkayı kavrama...» yolundaki öğretisi bir arada ele alınmalıdır. Bununla, Çin revizyonizminin «DHY»nin mayasını oluşturan «yemeği lokma lokma yeme» «teorisi» arasında hiçbir benzerlik yoktur. Proleter devrimci hareketin «DHY»nin en temel anlayışlarında belirleyici bir rol oynayan bu «teoriyi» çeşitli fırsatlarda yetkinlikle eleştirmesi karşısında, şimdi o her türlü aşamayı red ve evrimin her özel noktasının toptan inkar edilmesi noktasına kaçarak, oportünizmden kurtulabileceğini sanmaktadır. Tabii, esaslı bir kavrayışa sahip olmadığından, menşevizmden kaçarken, Troçkizme saplanması da kaçınılmaz oluyor. Ama yarın yine, bir menşevik olarak karşımıza çıkacağından kuşku duyulmamalıdır.

Mevcut durumda, «kitleleri harekete geçirebilmek için» «DHY» ne öneriyor? Varsa böyle bir önerisi, «gelişmenin mevcut aşaması»nı nasıl yorumluyor ve önerisiyle maddi durum arasındaki bağ, objektif ve devrimci mi? «DHY»nin böyle bir çabası yoktur. Faşizme karşı bugünkü

mücadelenin devrimci platformuna karşı yönelttiği «eleştirilerini» ne bu çerçeve içinde geliştirmiştir, ne de bir alternatif önerebilmiştir. İçi boş, demagojik ve şuursuzca bir saldırıyla neyin amaçlandığı ise apaçık ortadadır; eylem kaçıklığı ve pratik iflasın gizlenmesi.

Bir Taktik Platform:

Hareketimiz Türkiye devriminin genel gidişi ve genel yönünü bundan bir yıl önce bir mücadele platformu ile tespit etti. Devrimimizin temel meseleleri hakkındaki tahlil ve tespitlerini, sürecin genel niteliğini, devlet, sosyo-ekonomik yapı vb. konularıyla birlikte ele aldı ve açıkladı. O platform, bugün rafa kaldırılmış değildir. Bizim süreç boyunca, her özel durumda dayanacağımız, özel programlar oluştururken temel alacağımız bir niteliğe sahiptir ve bugünkü şartlarda önerdiğimiz taktik platformun da özü oradadır.

«DHY»nın akli evvel «teorisyonu» Leninist-Stalinist strateji-taktik kavrayışı hakkında biraz olsun malumat sahibi olmadığından hayretten bir karış açılmış ağızyla «bu da nereden çıktı» diyor; «sanki daha önce bir platformları yokmuş gibi yenisini yayınladılar» (!!) diyor. Akli, örnek şeflerin imalatı yoz ve «üç dünyacı» platformlarından ötesine yetmediği için bu komik sözler hoş görülebilir.

Ve biz, bir süre sonra, şartlar başka taktikleri gerektirdiğinde Halkın Kurtuluşu 145. sayıda özeti yayınlanan platformumuzu yırtıp attığımızda ya da kimi maddelerini değiştirdiğimizde (kesinlikle böyle olacaktır), aynı «hoş» nidaları tekrarlayacağına şüphe yoktur. Baştan bilinmesi gereken nokta şudur: Bu platform, geçici, şartlara bağlı ve güncel sorunlar etrafında kitleleri seferber etmeyi ve iktidar hedefine yöneltmeyi amaçlayan bir taktik platformdur.

Marksizm-Leninizm, stratejik planda ortaya konulan hedeflerin gerçekleştirilmesi için, somut olgulara, mevcut objektif şartlara göre hareket etmemiz gerektiğini; hayatın karmaşık hareketli ve değişken akışına uygun bir yönlendirme çabası içinde proletaryanın devrimci saflarını genişletmek ve düzenlemek, «onları savaş durumlarına göre yerleştirmek» için «stratejinin başarısını sağlayacak kesin yollar» bulmamız gerektiğini öğretiyor. Bunu nereden bulacağız, nerede ifade edeceğiz? Kesindir ki, bütün bir sürecin genel nitelenmesi ve sürecin kendi hedeflerinin tespit edilmesi, bütün bir mücadele döneminin genel planda ele alınması, bu iş için yeterli değildir ve bunun platformu ile bu gereği yerine getiremeyiz.

Halkın Kurtuluşu, sıkıyönetim ilanıyla birlikte ortaya çıkan «yeni» durum karşısında, yayınladığı özel sayıda dört madde ile **bu aşamada** eylem birliğinin hangi temellerde sağlanacağını açıkladı. Bu dört madde özetle şunları içeriyordu: a) buhranın yükünün emekçi sınıflara yüklenmesine karşı konulması için; b) demokratik siyasi özgürlüklerin savu-

nulması ve c) yenilerinin kazanılması için; d) faşizmin saldırılarına karşı direniş ve savunma için eylem birliğı. **Hemen anında** formüle edilen bu platform, henüz sıkıyönetimin ne olup olmadığını tartışmakta olan belli siyasi grupların tabanlarında ilgiyle karşılandı, hayata geçirilmesi gündeme geldi. Ancak, kapsamı, temelleri ve hedeflerinin açıklanması gerekiyordu. Bu ihtiyaç, 145. sayıda **aynı platformun** ayrıntılarını içererek ve hedeflerini somutlayan bugünkü platformun kaleme alınmasını gerektirdi. Asgari bir namusa sahip olan kimse, bu «iki» platformun ayrı şeyler olduğunu iddia ediyorsa, kanıtlamalıdır. Yoksa, bu utanç verici yalanın hesabını vermelidir.

«DHY» ne diyor? «...iki hafta önce «proleter devrimcilerin» tutumunu diye reklam ettiğini unutturmak; dün tapındığını, bugün ateşe verme yolunu seçti.» Bu, pis bir palavradır. O dört maddeyi, **aynen** ve tek kelimesinden vazgeçmeksizin, **somutlaştırarak** bugün de savunuyoruz ve şartlarla bir değişiklik olmadıkça savunmaya devam edeceğiz. Varsın zigzagları ve düz çizgileri, düz mantıkla sıraya koymaya çalışanlar istediği telden çılsın.

Bu yapı içinde, bugünkü platformumuz, sürecin «düz çizgisi» (silahlı mücadele yoluyla devrimci işçi-köylü iktidarının kurulması) içinde özel bir bağlama sahiptir ve bunun görevi ile temel platformumuz tam bir uyum içindedir.

Ancak o, sürecin bu anında feodal-faşist diktatörlüğün yıkılması ve demokratik işçi-köylü diktatörlüğünün kurulması ana hedefi bir an bile göz ardı edilmeksizin, «daha az kapsamlı hedefleri» amaç edinen, «savaşı bir bütün olarak kazanma» yı değil, «şu veya bu muharebenin, şu veya bu mücadelenin kazanılmasını» hedefleyen bir eylem platformudur. (Tırnak içleri Stalin'e ait.)

«Taktiğin en önemli görevi, mücadelenin belirli anındaki somut durumuna en uygun ve stratejik başarının hazırlanmasında en garantili araç ve yolları, biçim ve yöntemleri bulmaktır. Bu yüzden taktik eylemler ve onların sonuçları, kendi başlarına dolaysız etkileri açısından değil, stratejinin görevleri ve imkanları açısından değerlendirilir.» (Stalin, Strateji ve Taktik, sf. 29)

«Taktiğin görevi her şeyden önce, stratejinin talimatları ışığında, bütün ülkelerin işçilerinin devrimci mücadele tecrübelerini dikkate alarak her belirli anda somut mücadele durumuna en uygun mücadele biçimlerini ve yöntemlerini tespit etmektir.» (Ago, sf. 31)

Bu, Stalin'in anlayışı. Bizim bugünkü platformumuzun temelinde yatan da bu savaşçı anlayıştır. Bu noktaya «DHY»nun önerdiği, boş «devrim» gevezeliğı ve duygusallığı ile Marksistlerin somut eylem programı bir daha karşılaştırılmalıdır.

«DHY» iğrenç bir şekilde şunu söyleyebiliyor: «**Onun (Halkın Kurtuluşu kastediliyor) devlete, orduya, bürokrasiye bir itirazı yoktur.**» (sayı. 62,

sf. 6) Bizim neye itirazımız olup olmadığını namuslu namussuz herkes biliyor. Stratejimiz gün gibi açıktır. Eylem platformumuzun, «stratejinin talimatları ışığında» gündeme getirildiğinde bilinemeyecek bir şey değildir. Ama bütün bunları bilmezlikten gelerek, «DHY», hem halk safları içine en adi dedikodu ve yalan alışkanlığını sokmak istemiştir, hemde bugüne kadar bir çok olayda Halkın Kurtuluşu taraftarlarıyla omuz omuza döğüşen, şehit düşen, döğüşmeye devam eden okuyucularına karşı ağır bir ihanet suçu işlemiştir. Onun bu bayağı kasaba politikacısı tavrını, şimdi, platformumuzun maddelerini tek tek ele alarak ve onun sözde «eleştirisi» ile satır satır karşılaştırarak teşhir edeceğiz.

Faşizme karşı bugünkü mücadeledenin devrimci platformu; bir yandan sürecin genel niteliğine ve hedeflerine, diğer yandan da somut durumun özel koşullarına ve acil taleplerine dayanmaktadır. **Fakat onun asıl niteliği, şu andaki somut koşullar ve savaşın bütününün kazanılmasına hizmet etmek üzere belli bir muhaberenin kazanılması** (yoksa bugünden yarına savaşın bütününün kazanılması değil) **amacı tarafından belirlenmektedir.** Yukarıda da belirttiğimiz gibi, platformun bir çok maddesi ya da tamamı, bir başka ortam söz konusu olduğunda geçersiz hale gelecek, yerine yenileri konacak veya tümüyle başka bir platform gündeme gelecektir.

Sözün özetini Stalin'e bırakalım:

«...taktikler ise, belirli bir dönüşüm ve stratejik dönem temeli üzerinde inişler ve çıkışlar tarafından, birbiriyle mücadele eden güçlerin ilişkileri tarafından, mücadele biçimleri tarafından (hareket), hareketin temposu tarafından, her hangi bir bölgedeki, herhangi bir andaki mücadele arenası tarafından belirlenir. Ve bu etkenler, bir dönüşümden bir diğerine kadar olan dönem sırasındaki zaman ve mekan şartlarına uygun olarak değiştiğinden, tüm savaş kucaklamayan ama sadece tek tek savaşları kucaklayan ve savaşların kazanılması veya kaybedilmesine yolaçan taktikler, bir stratejik dönem boyunca bir çok kere değişir (değişebilir). Bir stratejik dönem, taktik dönemden daha uzundur. Taktikler stratejinin çıkarlarına tabidir. Genel olarak söz edilirse, taktik başarılar stratejik başarıları hazırlar. Taktiklerin görevi, yığınları mücadele içinde yönetmek, (...) sonuçta mücadele bir tüm olarak savaşın kazanılması ile, yani stratejik başarıyla sonuçlanmalıdır.» (Strateji ve Taktikler Üzerine, sf. 9-10)

Bu platform, burjuva-feodal düzenin ve faşist diktatörlüğünün tasfiyesini amaçlıyor mu? O, böyle bir temel hedefin **aracı** olmakla birlikte, kendisi böyle bir hedefe **sahip değildir**, böyle bir savaşın kazanılması için yeterli kapsamdan yoksundur ve böyle bir iddiası da yoktur. Böyle bir taktik platformda, neden stratejik hedeflerin söz konusu edilmediğini sormak, sıırıksıkam bir budalalığa değilse, eylem birliğinden kaçmak gerekçelerini de içinde saklayan hin oğlu hin bir kötü niyete işaret etmektedir.

«DHY» «eleştirisinin» bazı tipik noktaları üzerinde duralım:

«Halkın Kurtuluşu, 'halkımızın yeni 12 Martlar istemediğini' ilan ediyor, 'herkesi' buhranın bedelinin emekçi yığınlara ödetilmesine karşı çıkmaya ve kazanılmış siyasi hakları korumaya çağırıyor». (Agy)

Bu pasajın son cümlesi tam bir yalancılıktır; çünkü Halkın Kurtuluşu hiç bir zaman kendisini «kazanılmış siyasi hakları koruma» ile sınırlamadı, bunu programının ve eyleminin merkezine koymadı. Şimdiye kadar bütün sağcı oportünist akımları ve sözde solculuğu programını ve mücadelesini «varolan demokratik hakların korunmasıyla sınırlamak» dolayısıyla eleştiren ve varolan demokratik hakların ancak siyasi demokrasinin elde edilmesi mücadelesi temelinde, yalnız bu kadar da değil, siyasi demokrasi uğruna mücadelenin sosyal demokrasi uğruna mücadeleyle birleştirilerek korunması anlayışının devrimci bir anlayış olabileceği üzerinde duran Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı'ndan başkası olmadı. «DHY» yazarı boyundan büyük laflarla büyük yalanlar uyduracağına her şeyden önce kendi geçmişi ve bugünüden bu açıdan utanç duymalı, başkasının hakkını teslim edecek dürüstlüğü göstermeli, en azından atıfta bulunduğu yazılarımızı çarpıtmaktan vazgeçmelidir. Halkın Kurtuluşu'nun hem öze sayısında ve hem de 145. sayısında yığınları ve devrimcileri kazanılmış demokratik hakları korumaya çağırdığı doğrudur, «keskin devrimci» bayımız bunu gerekli görmeyerek rahat bir köşeye sinebilir; ama Halkın Kurtuluşu'nun kendisini demokratik hakların korunmasıyla sınırladığı iddiası, bizzat platform maddelerinin yalanladığı ve iz bırakmayacak çamur atmadır. Mevcut hakların korunması ve buhranın yüklerinin hakim sınıfların sırtına yıkılması önerimize gelince, «DHY» yazarının bize yüklemeye çalıştığı «reformculuk»(!) «suçu»nu(!) Dimitrov'un ve Komintern'in tezlerine dayanarak «işlediğimizi» «itiraf ediyoruz».

«Kapitalistler, sömürü alanlarının farklı kesimlerinde (...) birbirlerine kenetlendiler. Önlerine çıkan bütün yasal engelleri kaldırmaya çalışıyor, vergi ve zarar yükünü şehirler ve kırsal bölgelerdeki ezilen kitlelerin omuzlarına yüklemeye hazırlanıyorlar.» (Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. May yay.)

Dimitrov'un tezleriyle, «DHY»nin pek küçümsediği «yeni 12 Martlar» meselesi arasında çok yakın bir ilişki vardır. Aslında kötü niyetli davranmasa, «DHY» da aynı sloganı —«halkımız yeni 12 Martlar istemiyor» sloganını— pekala kabul edebilecektir. «Halkın Kurtuluşu: Devrimin Gerek-sizliğini Vaazeden Küçük Burjuva Bir Akım» başlıklı dehşet verici yazının yer aldığı sayıda ve aynı sayfada «DHY» şunları yazıyor: «Türkeş, '12 Marttan sonra alınan tedbirlerle anarşinin büyük darbe yediğini' söylerken bu amacını (yani «burjuva-faşist propaganda eşliğinde faşist diktatörlüğü güçlendirmek, emekçi halk üzerindeki baskıyı arttırmak için benzeri tehdit ve katliamlarla sıkıyönetim ilanından sonra da yeni baskıların hazır»lanması amacını — P. Bayrağı) açıkça ortaya koyuyor: 'Benzeri tedbirlere şimdide ihtiyaç olduğunu' ileri sürüyor. Halk üzerindeki baskının, jandarma ve polis terörünün en koyusunu istiyor... Toplumsal ve ekonomik buhranın, işsizlik, pahalılık, devalüasyon vb. gibi bütün

yükünü tamamen halkın sırtına yıkmak için... (burada CHP hükümetinin rolü kastediliyor ve doğru ilişkiler kuruluyor — P. Bayrağı)».

«Yeni 12 Martlar» ile, yani «DHY»nun özelliklerini bir bir saydığı yarı-askeri (veya askeri) faşist diktatörlük koşullarıyla, buhranın yükünün emekçi halkın sırtına yıkılması talebi arasında tam ve doğrudan bir ilişki vardır. «Halkımız yeni 12 Martlar istemiyor» sloganı, tam da bu ilişki yüzünden geçerli ve doğru bir slogandır. «DHY», bunu, faşist diktatörlüğün yıkılmasını değil de, daha yumuşak biçimlerde sürmesini istemek diye yorumluyor. Fakat bizi gerçekten ilgilendiren nedir? «Yeni 12 Martlar» ile «buhranın yükü» arasında doğru kurulan ilişki, Marksist bir perspektifle ele alınırsa, bizim ulaştığımız sonuca ulaşılır.

«(Komünistler)... kitleleri bir program temelinde öyle talepler etrafında seferber etmeye gayret etmelidirler ki, bu talepler, buhranın sonuçlarını gerçekten ha kim sınıfların sırtına yıkmaya hedefi gütmeli...» (Strateji ve Taktik, sf. 77)

Bu nasıl sağlanacaktır? Görüleceği üzere, Dimitrov ve onun raporu üzerine karar alan Komintern, acil talep olarak mevcut düzenin yıkılmasını ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasını değil (bu taktik aşamada), kapitalizmin bunalımının kitlelere yüklenmesini önlemeyi, buhranın egemen sınıflara yüklenmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasını; yani **kapitalizm ve egemen sınıfların varlıklarını devam ettirdikleri burjuva diktatörlüğü şartlarında** gerçekleştirilecek bir eylemi, ama mevcut düzenin ve burjuva diktatörlüğünün yıkılmasına hizmet edecek bir eylemi öneriyorlar. «DHY»nun «anlayışına» göre, bu, «reformizm»dir!

Ve bu 'reformist' anlayış, Halkın Kurtuluşu'nun platformunda da aynen mevcuttur.

Bugünkü koşullarda bir ajitasyon sloganı olan işçi denetimi, emekçilerin çalıştıkları işletmeleri sloganını incelersek:

«B-Emperyalistlerin ve egemen sınıfların ekonomik dayanaklarına, ve buhranın yükünü halk yığınlarının sırtına yıkmak amacıyla aldıkları ekonomik tedbirlere karşı mücadele.» (abc)

«1. Emperyalist ve komprador ve bunların denetimindeki banka, sanayi, tarım, ticaret işletmelerinde, bu işletmelerde çalışan emekçilerin denetimi.» (Halkın Kurtuluşu, s. 145, sf. 3)

Burada iki şey somutlanmaktadır: **Birincisi**, işsizlik, pahalılık, zam, devalüasyon vb. gibi buhranın yükünün emekçilerin sırtına yıkılmasının başlıca araçları ve bu araçların mahiyeti (egemen sınıfların ekonomik dayanakları); **ikincisi**, bunu denetlemenin başlıca merkezleri. Böylece yoksulluk ve pahalılığın tamamıyla kaldırılmasının tek yolunun işçi - köylü devrimi olduğu gerçeğine gölge düşürmeden, bu konuda hiçbir hayal yaymadan, uygulanabilir bir mücadele önerilmektedir.

Önerilen eylemler uygulandığında doğacak devrimci sonuçları aklına bile getirmeyen «DHY» hiddetle ayağa kalkıyor:

«Marksistler, kapitalist sistem veya işgücünün meta olarak alınıp satılmasına dayanan sistemlerde hiç bir zaman kapitalist işletmelerde işçi denetimi sloganı atmazlar. Aksine, proletarya diktatörlüğü devletinin (veya demokratik halk diktatörlüğünün) bu işletmelere el koymasına...» vs. vs.

Biz, yine platformumuzun temel özelliklerini hatırlayarak, bu konuda gerçek Marksistlerin ne dediğine bakalım.

«5. Biz endüstride, kapitalistlerin keskinleştirdiği anarşinin karşısındayız. Biz endüstride işçi denetiminden yanayız. Biz işçilerin ve onların kabul ettiği iktidar organlarının müdahalesiyle endüstrinin demokratik esaslara göre örgütlenmesinden yanayız.» (Stalin, Bütün Eserler, cilt 3, sf. 168)

«8. Siyasi buhran şartlarında,... komünistler temel devrimci sloganlar (örneğin üretimin, bankaların denetlenmesi... vb.) atmalıdır. Bu sloganların hedefi, burjuvazinin iktisadi ve siyasi iktidarını daha da sarsmak işçi sınıfının gücünü arttırmak, uzlaşıcı partileri tecrit etmek ve işçi yığınlarını, doğrudan doğruya iktidarı devrimci bir şekilde ele geçirmeye yöneltmek olmalıdır.» («Komintern 7. Dünya Kongresinin Dimitrov Yoldaşın Raporu Üzerine Aldığı Karar»dan, Strateji ve Taktik, sf. 82, abç)

Bu denetim önerilerinin, «kapitalist sistem veya işgücünün meta olarak alınıp satılmasına dayanan sistem...» içinde yapıldığına kuşku var mı? «Burjuvazinin iktisadi ve siyasi iktidarını daha da sarsmak» diyor Komintern; «DHY»nın gözlüğüyle meseleye bakarsak, «proletarya diktatörlüğü devletinin...» «bu işletmelere el koyması...» yanında ne kadar da «reformist»!

Aynı konuda Lenin'in de talebi var. Nisan 1917'nin eylem şiarları arasında;

«7. Ülkenin bütün bankalarının işçi vekilleri Sovyetlerinin denetimi altına konulmuş milli tek bir banka halinde derhal birleştirilmesi.

«8. Önümüzdeki ilk görev sosyalizmin 'getirmesi' değildir, fakat sadece sosyal üretimin ve ürünlerin dağıtımının işçi vekilleri Sovyeti tarafından denetlenmesine derhal geçiştir.» (Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi, sf. 13)

Ve Kornilov ayaklanmasından sonra;

«...şu sırada 'kısmi talepler' denilebilecek şeyler için ajitasyonun kuvvetlendirilmesini de birinci plana alıyoruz.

Milyukov'u tutukla, Petrograd işçilerini silahlandır, (...) hububatın ve sanayinin işçiler tarafından kontrolünü kur vb, vb...» (age, s. 140)

«DHY»na belki garip gelecek ama Lenin bunları «Kerenski'den» «talep ediyor»:

«...ve bu talepleri, yalnız Kerenskiye, sunduğumuz kadar Kornilova karşı mücadeleye sürüklenmiş işçilere, askerlere ve köylülere sunmakla da yetinmemeliyiz. Bunları daha da ileriye götürmek, Kornilov'dan yana olduklarını açıklayan generalleri ve subayları tepelemek için yüreklendirmek onları toprağın derhal köylülere geçirilmesini istemeye davet etmek... gerekir.

«Bizim başlıca hedefimizden; iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi hedefinden uzaklaştığımızı sanmak tutarsızlık olurdu. Hayır. Tam tersine, biz bu hedefe son derece yaklaşmış bulunuyoruz, ama bir doğru çizgi ile değil, uzun yoldan. Ve kesin olarak şu anda Kerenskiye karşı direk ajitasyondan çok endirek ajitasyon yapmak, ama bunu kesin olarak, Kornilova karşı aktif bir mücadele,

mümkün olduğu kadar aktif -ve devrimci- bir mücadele isteyerek yapmak lazımdır. Ancak bu mücadelenin gelişmesi bizi iktidara götürebilir, ama bu ajitasyonda katıyen söylenmemesi gereken bir şeydir (olayların hemen yarından itibaren bizi iktidara götürebileceğini ve onu elimize aldıktan sonra bir daha bırakmayacağımızı çok iyi bilsek de).» (Age, sf. 140-141)

Lenin'in bu sözleri, taktik bir sloganın bütün yakın-uzak amaçları ile bunun temel amaçla olan bağlantısı hakkında bir fikir veriyor. Bizi, bugün ilgilendiren yanı da bu; yoksa şimdi hükümette bir Kerenski bulunduğunu ve bizim de bugünden yarına iktidarı alabilecek durumda olduğumuzu söylemiyoruz. Ama sorun, **gerçek** Marksistler için hep aynı tarzda ele alınıyor: Zincirin özel halkasını bulabilmek, proletaryanın savaş olanaklarını arttırmak, yedekleri ve kararsız unsurları yerli yerine oturtmak, yığınları harekete geçirmek...

Lenin, taleplerini yalnız Kerenski'ye «sunmuyor». Bütün talepler, **mevcut hükümetin** uygulayıp uygulamayacağına göre değil; **nesnel olarak** uygulanıp uygulanamayacağına seçilmiştir. Engels, benzeri bir durumda Bebel'e yazdığı bir mektupta:

«...Daha da ileri gidiyorum (bunun gibi) kapitalist üretimin yıkılmasına yol açacak biçimde düzenlenen sosyalist tedbirler öne sürdüğümüzde bunlar **nesnel olarak uygulanabilir** ama bu hükümet için **imkansız** tedbirler olmalıdır... Bu tedbirler hiçbir Junker veya burjuva hükümetince uygulanmayacaktır... sadece bununla Prusya'yı yıkabiliriz ve bu öneriyi halka ne kadar çabuk anlatırsak o kadar iyi olur.» diyor. Bkz. Tarihte Zorun Rolüne, Ernest Wangerman'ın Sunuşu, Tarihte Zorun Rolü, sf. 20-21)

Lenin için önemli olan da budur. İşçiler, askerler ve köylüler, sözü geçen tedbirlerin ve taleplerin Kerenski eliyle gerçekleştirilemeyeceğini bizzat göreceklerdir. Taleplerin hedefi onlardır.

İkincisi, Lenin, bu taleplerin herkesi daha da ileriye götürmek için gerekli olduğunu söylüyor. «DHY»na sorulsa, bu, «menşevik aşamalı eylem anlayışıdır»!!

«DHY»nun kendi eliyle kendi şapkasına «Marksist» yazması, Marksist olmasına yetmiyor. Önce oturup teoriyi bir iyi incelemesi çok gerekli. Zira olağanüstü cehaleti, ona, Lenin, Dimitrov, Komintern gibi devrimci proletaryanın büyük öğretmenlerine ve savaş kurumlarına edepsizce dil uzatma cüretini veriyor. «DHY» fena halde saçmalayarak diyor ki:

«(Halkın Kurtuluşu'nun işçi denetimi sloganını atması—PB)... teorik olarak Troçkizm ve Titoculuk (bu nitelendirme doğrudan Lenin, Stalin, Dimitrov ve Komintern'e yöneliyor—PB), pratik olarak işçilerin burjuvazi lehine güçsüzleştirilmesi ve aldatılmasıdır...

«...ve gene Titocu revizyonistlerin sosyalizme karşı emperyalistlerin ve gerici burjuvazinin de yardımıyla reklam etmeye çalıştığı «öz yönetim» kapitalizm ve işletmelerin mülkiyetinin burjuvazinin elinde olduğu şartlarda işletmelerdeki «işçi denetimi» «Kapitalizmin şartları altında «işçi denetimi», burjuva ön yargıların okşanarak işçilerin daha çok sömürülmesi demektir. Ve buhranın yükünün işçi

sınıfının sırtına yıkılmasını önlemenin değil; aksine sağlamanın ve gerçekleştir-
menin bir yoludur...» (Agy)

«DHY» bu arada Troçki ve Tito'dan sonra Ecevit'in de işçi denetiminden yana olduğunu söylüyor. Proleter devrimcileri karalamak sevdası, ister istemez, burjuva ajanlarının, sosyal-faşistlerin, sosyal-demokratların propagandasına dönüşüyor. Adı geçen zatlara, işçi denetimi taraftarı olarak göstermek, başka anlama gelmez.

Yukarıda gerçek Marksistlerden yaptığımız alıntılar, «işçi denetimi» sloganının **hep** «kapitalizm ve işletmelerin mülkiyetinin burjuvazinin elinde olduğu şartlarda» atıldığını göstermiştir. Ve bu slogan, «burjuva önyargıları okşamayı» değil; «proletaryanın savaş gücünün artırılmasını»; «buhranın yükünün işçi sınıfının sırtına yıkılmasını» değil, bunun önlenmesini ve «buhranın yükünün egemen sınıflara yüklenmesini» amaçlamaktadır. Ve işte bundan dolayı devrimci proletarya tarafından bir eylem çağrısı olarak yükseltilmektedir. (*)

«DHY»nun «devrim devrim» diye sayıklamasının ardında yatan şey, işçi sınıfını tam bir atalet içinde tutmak ve somut eylem şartları yerine içi boş gevezeliklerle vakit öldürmek amacıdır. Evet; devrim! Ama rufai derviş gibi istiareye yatmakla değil, her özel an için gerçekleştirilmiş somut Bolşevik taktiklerle...

Bir Eylem ve Ajtasyon Platformu:

Belirli bir sloganın, belirli bir hedefin gösterilmesinin, somut şartlar çerçevesinde mahiyeti ve fonksiyonu değişik değişik olur. Bir sloganın, sınıfın en ileri, en uyanık kesimlerini kazanmak ve örgütlemek görevi mi, yoksa sınıfın bütünü, yığınları gösterilen hedef doğrultusunda eyleme geçirme görevi mi göreceği somut şartlara bağlıdır. Devrimci proletarya, aynı sloganı, çeşitli evrelerde atabilir; ama o **tek slogan**, evrenin özelliğine ve öncü ile yığınlar arasındaki ilişkinin durumuna göre, ayrı işlevler görür. Örneğin, «kahrolsun faşist diktatörlük, yaşasın devrimci işçi - köylü iktidarı» sloganı; devrimin güçleri, bunu gerçekleştirecek durumda

(*) «İşçi denetimi» sloganının atılamayacağı koşullarda vardır, ama bu, düzenin tabiatıyla değil, mevcut durumla ilgilidir. Devrim dalgasının düştüğü dönemlerde, bu slogan, «kapitalist örgütler sistemi içinde erimeyi savunan» bir slogan halini alır. «DHY», mevcut durumu «değerlendirirken» (!) «toplumsal altüst oluşun hızlandığı, sınıf mücadelesinin keskinleştiği» («DHY», sy. 58), «...emperyalizm, büyük burjuvazi ve toprak ağalığı ile işçi sınıfı ve emekçi halk arasındaki temel çelişmenin keskinleştiği...» ve «devrimin gerekliliği ve gündemde olduğu» vs. gibi laflar ediyor. Buna uygun devrimci taktikler meselesine gelince, saçmıyor. O, Marksist strateji-taktik bilimi yerine kendi menşevik-Troçkist karışık subjektivizmini koymaya çalışıyor. «İşçi denetimi» sloganına karşı çıkışının hiç bir düzgün açıklamasını yapamaz durumdadır.

olmadığı halde atılabilir ve bu, bir propaganda sloganı olarak, «en hızlı savaşçı niteliğindeki kişi ve grupları partiye kazanmak»tan (Stalin) öte bir amacı taşımaz. Ama gerçek, kitleler tarafından kavranmaya başlandığında, devrimle karşı-devrim arasındaki ilişki, geniş kitlelerce açıklık kazanmaya başladığında, bu aynı slogan, «yığınların kazanılması» amacını güden bir ajitasyon sloganı işlevini görür. Bir devrim durumu söz konusu olduğunda, artık aynı slogan, silahlı mücadeleyle ve iktidarın alınması için harekete geçmeye çağırıyor da içeren bir «eylem sloganına» dönüşür.

Önemli olan, devrimci proletaryanın, atılan sloganın mahiyet ve işlevini yer ve zaman çerçevesinde doğru tesbit etmesi, yani erken davranma, ve acele etme ya da eylem sırasında ayaklarını sürüyerek dolaşıp vakit yitirme durumunda kalmamasıdır. Örneğin, slogan, yalnızca propaganda işlevi görebilecekken, bunu bir direktif ve eylem sloganı gibi ele almak ya da eylem anında hâlâ propaganda yapıyormuş gibi davranmak.

Faşizme karşı devrimci mücadele platformumuzun esas muhtevası, onun bir ajitasyon ve eylem platformu olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı da, **bugün** gerçekleştirilmesi mümkün olmayan şiarları değil, fakat nesnel olarak uygulanabilir somut talep ve hedefleri içermektedir.

Bugün, yakın geçmişte iflas etmiş, hiçbir yerde yankı bırakmadan çöküp gitmiş bir DİSK eylem platformu deneyi var elimizde. Oluşturanların genel niteliğine bağlı olarak, revizyonist, pasifist ve ilkel bir platform olması, kitlelerin acil taleplerine tamamen yabancı, gerçekten reformist bir «platform» olması, onun kaçınılmaz sonunu belirlemiştir. Fakat kaynaşan yığınların bir devrimci platforma olan **ihtiyacı** hayatta kalmıştır ve bu ihtiyaç gün geçtikçe şiddetlenmektedir.

Proleter devrimci hareketimizin de bu acil ihtiyaçlarla çıkışan «kendi» talepleri var: faşizmi örgütsüz bırakmak, egemen sınıfları daha da sarsmak ve zayıflatmak, proletaryanın ve halkın savaş mevzilerini sağlamlaştırmak mücadelesiyle içiçe geçen, saflarını genişletme, etkisini yaygınlaştırma ve yeni, muazzam devrimci deneyler kazanmak.

Açıktır ki, bütünüyle nihai savaşın kazanılmasına hizmet edecek bu taleplerin gerçekleştirilmesi için objektif durum uygundur ve bunu sağlamanın mümkün tek yolu, en geniş yığın eylemleri ve aktif mücadele içinde yeni taktiklerin, yeni örgütlenme ve eylem biçimlerinin hayata geçirilmesidir.

Ancak böylece en geniş yığınların eylem birliği, mevcut hareketin bir ileri düzeye yükseltilmesi ve yığınların kendi deneyleriyle öğrenmesi sağlanabilecektir.

Örneğin, platformumuzun siyasi talepler bölümündeki maddeler:

«A—Siyasi demokrasinin elde edilmesi ve varolan demokratik hakların korunup geliştirilmesi için mücadele.

«Bunun için:

«1. Halkın örgütlenme, söz, toplantı, basın, gösteri vb. hakları önünde engel olan tüm yasaların kaldırılması. Yasallaştırılmak istenen tüm baskı tedbirlerinin geri alınması.» (H.K. s. 145, sf. 3)

«DHY» özellikle bu talebe, gayet «sol»dan ve görülmemiş bir «devrimcilik»le karşı çıkıyor:

«Bu platformun en önemli özelliği, Halkın Kurtuluşu'nun siyasi demokrasinin elde edilmesini, düzenin yıkılmasını hedeflemeyen, dahası düzenin yıkılmasını imkansız kılan ve teorik olarak mevcut düzen şartları altında gerçekleştirilebilir on maddelik reform talebi haline getirmesidir. Denilebilir ki, bu bakımdan Halkın Kurtuluşu'nu tanıma bakımından tarihi öneme haiz bir belgedir.»

«(...) Bizim gibi (...) bir ülkede mevcut düzen şartları altında siyasi demokrasinin bir mevzisi olan düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, bu yapıyı, faşist diktatörlüğü yıkmaya mücadelesinin bir ürünü olarak, ancak, kısıtlı, sulandırılmış ve belirli oranda elde edilebilir. Ve gene ancak bu mücadelenin sürdürülmesi ile korunabilir.» (Agy)

«Düşünce özgürlüğü», «kısıtlı, sulandırılmış ve belirli oranda» zaten elde edilmiştir. Ve bu gene ancak, faşist diktatörlüğün yıkılması mücadelesinin «sürdürülmesiyle korunabilir». Buna «DHY» itiraz etmiyor. Ancak şöyle devam ediyor:

«Siyasi demokrasinin elde edilmesi için mevcut yapının yıkılması, düzenin yıkılması yerine, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü talebini geçirmek,... (vs vs-PB). Birinci emperyalist savaş sırasında örneğin bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde düşünce ve örgütlenme özgürlüğü bütün çalışan halk için yok edilmişti, ama buradan kalkınıp siyasi demokrasinin elde edilmesi için temel talebin burjuva diktatörlüğün yıkılması olmayıp da örgütlenme özgürlüğünü savunanlar sosyal-şövenlerdi. Ve gene Rusya'da 1911 yıllarında menşevikler ve Troçkistler siyasi demokrasinin elde edilmesi için otokrasinin yıkılması yerine örgütlenme özgürlüğünü geçiriyorlardı...»

Yazar kendi kendini Troçki'nin yerine koyuyor. Devrimin genel programı ve buna hizmet eden talepler uğruna mücadelenin tam bir karıştırılması. Tam bir anlayışsızlık ürünü' Troçki «örgütlenme özgürlüğünü» Çarlığın yıkılması ve siyasi demokrasi genel talebinin yerine geçiriyor ve ikincisini bir yana itiyordu. Tıpkı «örgütlenme özgürlüğü» ile siyasi demokrasinin elde edilmesi genel talebini «aynılaştıran», ikincisini birinciden ibaret görebilen ya da eskiden propaganda ve faaliyetinin merkezine «can güvenliği» talebini koyan «DHY» (ya da «HY») gibi. Sonra, burjuva devletin ve mevcut düzenin yıkılması genel programından Halkın Kurtuluşu'nun vazgeçtiğini nereden çıkarıyorsun? Bir eylem platformuna ne gerek var çocukluğa yine, değil mi?

«Siyasi demokrasi»nin ne olduğunu burada uzun uzun anlatmaya çalışmak boş. Bugüne kadar, bu, «yazarlık düzeyine» gelip de öğrenmemiş birine bugünden sonra biz öğretemeyiz. Konumuzla ilgili olarak şu kada-

rını söyleyelim. Siyasi demokrasi en geniş anlamda burjuva demokrasisidir ve bu teorik olarak mevcut yapı içinde, bu düzen yıkılmadan elde edilebilir bir şeydir. Bugün dünyada, Portekiz, Yunanistan ve şimdi İran, mevcut yapı içinde, düzen yıkılmadan, yani mülkiyet düzeni ayakta kalarak siyasi demokrasinin elde edildiği bazı ülkelerdir. (Kuşkusuz siyasi demokrasinin mevcut düzen yıkılmadan, gerici sınıfların iktidarı yıkılmasızın gerçekleşmesi geçici, sınırlı ve kısmi olacaktır. Bu, ancak istisnai durumlara denk düşer ve, ya proletarya diktatörlüğüne (veya onun özgül biçimlerine) ya da gerici, faşist diktatörlüklerin kurulmasına yönelecek gelişmenin bir ara durumunu teşkil eder. Devrimci proletarya şüphe yok ki, çalışmasını siyasi demokrasinin yetersizliğini de bilerek, onu, gerçek temelinde, proletarya diktatörlüğü yada onun özgül biçimleri altında gerçekleştirmeye yöneltecektir. Ama buradan, kitleleri siyasi demokrasi talepleri etrafından harekete geçirmeyi ve mevcut düzen şartlarında da bunun elde edilebilmesi imkanını ancak «DHY» yazarı gibileri inkar etme gerektiğini çıkarabilir!)

Ancak, bu elde ediş, nasıl gerçekleşmiştir? Portekiz ve Yunanistan şimdi pek hatırlanmıyor. Ama en azından güçlü kitle mücadelelerinin gizli servis ajanlarının çeşitli biçimlerde cezalandırılışını, faşistlerin alaşağı edilmesi ve yargılanmasının belli izleri hâlâ zihinlerdedir. İran olayları ise, daha sınımsız duruyor. Burjuva-feodal düzende ve onun siyasal üst yapısında temelden bir değişiklik henüz söz konusu değil, ama faşist diktatörlük yıkılmıştır ve siyasi demokrasi elde edilmiştir. İran devrimi proletarya önderliğinde bir işçi - köylü devrimi midir? Devlet, proletarya diktatörlüğü veya onun özgül bir biçimi olan halk demokrasisi devleti midir? Hayır! orada «mevcut yapı ve düzen şartları altında» siyasi demokrasi elde edilmiştir. Ama nasıl? Yalnızca tek bir yolla: geniş emekçi yığınların aktif mücadelesi ve şiddetle direnişiyle.

Siyasi demokrasi, elbette esas olarak bir devrim meselesidir. Bunu inkar eden yok. Ama bu, yukarıda andığımız örneklerde de görüleceği üzere bir mutlaklık değildir. Bunu mutlaklaştırmak, iki başlıca sağcı sonuca yol açar: Birincisi, demokratik siyasal talepler uğruna günlük mücadeleyi ertelemek, eylemsiz ve pasif kalmak. İkincisi, devrimin amacını siyasal demokrasiiden ibaret gören liberal burjuva bir anlayışa saplanmak. İkisi de, «DHY»nda koyu bir biçimde mevcuttur.

Platformumuza dönelim. Bir taktik platform olarak o, «siyasi demokrasinin elde edilmesi... için» diyor. «halkın örgütlenme, söz, toplantı, basın, gösteri vb. hakları önünde engel olan tüm yasaların kaldırılması yasallaştırılmak istenen tüm baskı tedbirlerinin geri alınması».

Yani siyasi demokrasi mücadelesinde bugün acil talepler nelerdir? sorusuna verilen cevap formüle edilmiştir burada; yoksa siyasi demokra-

sinin nasıl ve hangi yolla gerçekleştirileceği sorusunun cevabı değil. Tabii bunu anlamadığı için, «DHY», büyük bir gayretle havanda su dövme-ye devam ediyor.

«Daha yakın geçmişte, (5 Mayıs 1977) yapılan genel seçimlerde çeşitli sınıfların ve siyasi akımların platformunu hazırlayanlar, reformcu burjuvazinin... yasalardaki kısıtlamalar ve engelleri kaldırarak mevcut düzen şartları altında düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanacağı ve siyasi demokrasinin elde edilebileceği hayalini yaydığı herkesçe hatırlanabilir.» (Agy)

«DHY», reformizmin fonksiyonunu da anlayabilmiş değildir. Onun propagandasında önemli olan, «siyasi demokrasinin düzen şartlarında elde edilebileceği» hayalini yaymak değil; geniş yığınların siyasi demokrasi talebine sahip çıkmak, bunu kendisinin sağlayacağı hayalini yaymak ve kitleleri peşine takmaktır. Bugün için «Hergün» adlı faşist gazeteyi; siyasi demokrasi talep ediyor. Tıpkı toprak reformu istemesi gibi, tıpkı tekelsel sermayeyle mücadele istemesi gibi! Amacı ne? Yığınları etkilemek istiyor. Onların taleplerine, «sahip çıkıyor» görüntüsü vermek istiyor. Yığınları mücadeleye sevketmekte acil taleplerin rolünü, mücadelenin bastırılması ve saptırılmasının aracına çevirmek istiyor. Bunların «bugünkü düzen koşulları altında gerçekleştirebileceği hayalini yaymak» değil, doğrudan kitleleri aldatarak peşine takmak, faşizmin kitle tabanını geliştirmek istiyor.

«İşçiler mücadeleleri için özgürlüğe gerek duyarlar, fakat çarlık hükümeti onların ellerini kollarını bağlamıştır. İşçiler toplantı özgürlüğüne, örgütlenme özgürlüğüne, basın özgürlüğüne gerek duyarlar fakat Çarlık hükümeti, özgürlük için yapılan her atılıma, kamçı, hapisane ve süngü ile karşılık vermektedir.» (Lenin, «İşçi Bayramı», Devrimci proletaryanın 1 Mayıs Eylemi, Çağrı yayınları, sf. 7)

«DHY», Lenin'in «otokrasinin yıkılması yerine düşünce özgürlüğü talebini getiren» Trocki'ye karşı mücadelesini anıyor ve Halkın Kurtuluşu ile Trocki arasında bir benzetme kurmaya çalışıyor. Biz, bizzat Lenin'in düşünce özgürlüğü sloganına sahip çıktığı yukarıdaki pasajı, eğer Halkın Kurtuluşu ile de birine benzetilecekse, bunun kim olabileceğini göstermek için yazımıza aldık.

Trocki, «örgütlenme özgürlüğü için mücadelenin», «proletaryanın devrimci seferberliğinin ana çıkış noktası» olduğunu ileri sürüyordu. Bu elbette «DHY»nun çarpıttığından farklı bir şeydir ve Lenin ona şu cevabı veriyordu: «St. Petersburg sosyal demokrat proletaryası işçi sınıfı için en önemli ve en gerekli olsa bile tek bir talep yolunda değil, fakat tüm halkın özgürlüğü yolunda yeni bir devrimci mücadelenin başlatılması gerekliliğini kavramıştır.» (Devrimci Proletaryanın 1 Mayıs Eylemi, sf. 25) Burada söz konusu olan ne? «DHY» hangi telden çalışıyor?

Biz, Lenin'in mütevazî ve eksiklikleri henüz pek çok olan öğrencisi ama kararlı takipçisiyiz. Ve uzun boylu kanıtlamaya gerek duyulmadan

görülebilir ki, tıpkı Lenin gibi, sınıfımızın ve halkın mücadelesinde bugün acil bir ihtiyaç halinde duran siyasi özgürlükleri, sadece daha güçlü mevziler, etkili silahlar ve geniş ordular kurmak ve faşist diktatörlüğü ve burjuva-feodal düzeni yerle bir etmek için «tüm halkın özgürlüğü için» istiyoruz. Başka hiçbir şey için, ya da başka bir şeyin yerine değil.

Bir eylem platformundan söz ediyoruz ve siyasi demokrasinin elde edilmesi ve korunması için bugün yerine getirilmesi gereken görevleri sayıyoruz. Bu görevler genişletilebilir, yenileri eklenebilir, fakat özü, işlevi ve ana hedefleri bakımından faşizme karşı bugünkü mücadele platformumuzun ana gövdesi budur.

Maddeleri tek tek ele alarak incelediğimizde, her birinin önerdiği mücadelenin kapsamının, **devrimci bir atılım olmaksızın gerçekleştirilemeyeceğini** apaçık görürüz.

«Halk Milisleri» sloganını alalım. «DHY» bunu, «mevcut düzen şartlarında elde edilemeyecek bir şeyi savunmak için buna ne gerek var» itirazıyla geri çeviriyor.

Oysa ne Lenin ve ne de Stalin «DHY» yazarı gibi düşünmüyorlar, halk milisini burjuva düzen çerçevesi içinde de önerme «gafletinde»(!) bulunuyorlar:

Lenin, Ekim devrimi öncesi şöyle diyor: «Polisin yerini bir halk milisinin alması, bütün devrim sürecini (burjuva devrimini — PB) izleyen bir **reformdur**, ve bu reform, şimdi Rusya'nın çoğu kısımlarında uygulanıyor.» (Kadınların Kurtuluşu, sf. 84, Günce yay.)

Stalin de şöyle ekliyor: «Biz seçilebilen ve değiştirilebilen genel bir milisten yanayız. Çünkü ancak böyle bir milis halkın çıkarlarını koruyabilir.» (Mayıs 1917, Bütün Eserler, sf. 84, cilt 3)

Bugün siyasi özgürlüklerin mevcut olduğu kadarının korunması —yenilerinin kazanılmasını şimdilik bir yana bıraksak bile— aktif ve şiddetli savunmanın, faşist saldırılara karşı aynı şekilde direnmenin dışında düşünülebilir mi? Hayat, bize, özellikle içinde bulunduğumuz koşullarda, bunun hemen hemen imkansız olduğunu gösteriyor.

Bunu nasıl sağlayacağız? Maraş direnişinin öğrettikleri nelerdir? Yurdun bir çok yerinde ilçe ilçe, mahalle mahalle, halkın hemen hemen kendiliğinden oluşturduğu benzeri «örgütlenmelere» bilinçli bir muhteva ve işlevler nasıl yüklenecektir?

Bu tip sorular, «DHY»nun «teorisyeninin» kafasını kurcalamıyor. O, bütün bu «karışık» sorunların yabancısı bir boşluk içinde yuvarlanıyor. Ecevit ile Tito'yu «işçi denetimi» yanlısı gösterirken, yaptığı gaf azmış gibi, şimdi de Aydınlık - TİKP sosyal faşizmini halkın silahlanmasından yanaymış gibi göstererek, bizim halk milisi önerimizle paralellik kurmaya ve sözde bizi karalamaya çalışıyor. Aslında yaptığı bütün iş, sonunda, bilinç altındaki Aydınlık - TİKP karşı-devrimci akımına karşı duyduğu hayranlığı dışa vurmak oluyor.

Halk milisi, devrim dalgasının yükselmekte olduğu günümüzde objektif olarak gerçekleştirilebilecek bir mücadele organıdır. Bütün halk güçlerinin ve devrimcilerin, proleter devrimcilerin katılmasıyla gerçekleştirilecektir de. İsterse «DHY» bunun dışında kalabilir. O, buna zorlanmamalıdır da.

İçinde bulunduğumuz dönemde halk milisi sloganının ağırlıklı olarak varolan demokratik hakların korunması ve genişletilmesi göreviyle birlikte ortaya çıkması doğaldır; ama kuşkusuz onun fonksiyonu demokratik hakların korunup genişletilmesiyle sınırlı değildir ve olmayacaktır da. Nasıl «proletarya milisi, proletarya diktatörlüğünün kurulması için mücadele eden proletaryanın silahlı örgütü ise (Emperyalist Savaşa Karşı Mücadele ve Görevlerimiz, sf. 59), halk milisi de, onun özgül biçimi için mücadele eden proletaryanın önderliğindeki halkın silahlı örgütlenmesi olarak bir gelişme gösterecektir. Halk milisi şüphesiz, «iktidarın ele geçirilmesinden önce kurulacak olan ve kızıl ordunun çekirdeğini temsil eden işçi milisi»ne benzer şekilde devrimci halk ordusunun çekirdeğini temsil edecektir. O, yalnızca siyasi demokrasinin korunması ya da genişletilmesi ile sınırlanmayan ve bu açıdan bir burjuva milis örgütlenmesinden farklı olan bir yapıya sahip olmalı ve buna uygun sınıf karakterini taşımalıdır.

«DHY»nun «mevcut düzen şartlarında» «reformculuk olur» vb. saçmalıklarına açık bir cevap niteliğini taşıyan Komünist Enternasyonal 6. Kongresi kararının ilgili bölümünü aktararak konuyu geçelim. Gelişmiş kapitalist ülkeler konu edilerek işçi milisiyle ilgili şunlar söyleniyor:

«Proletaryanın silahlanması, devrimin çeşitli aşamalarında çeşitli biçimler alır. İktidarı ele geçirmeden önceki ve ele geçirdikten sonraki ilk dönemde proletarya milisi -emekçiler milisi, Kızıl Muhafız ve Kızıl Gerilla Birlikleri biçimindedir...

«Emperyalist bir ülkede proletarya milisi talebi (emekçilerden oluşan bir milis işçilerin ve köylülerin milisi), proletaryanın silahlanması talebinin başka bir biçimde formülasyonudur ve ancak proleter devrimi askeri politikasının zorunlu dönüşümü aşamasında kızıl ordunun örgütlenmesi döneminden önce ileri sürülebilir. Devrimci durumun henüz varolmadığı yerlerde bu slogan sadece propaganda açısından öneme sahip olabilir. Ancak faşizme karşı mücadelede acil bir pratik slogan haline gelebilir.

«Her şart altında proletarya milisleri veya emekçiler milisi talebi, burjuva hükümetine yapılan bir talep olarak değil, sadece proletaryaya doğrudan bir çok biçimde ileri sürülebilir. Ancak istisnai durumlarda, bu talep hükümete veya parlamento ya yapılmalıdır. Örneğin (hain—PB) sosyal demokratların hükümette olduğu yerlerde, parlamentoda veya kitleler arasında sosyal demokratların çoğunlukta olduğu yerlerde). Böyle durumlarda, bu talep, sadece sosyal demokrat partinin teşhiri için bir vasıta olarak ileri sürülmelidir.» (Age, sf. 58-59)

Ekonomik taleplerimiz arasında yer alan «toprak reformu» sloganını alalım. «DHY», buna da karşındır! Ne demek, diyor, hakim sınıflardan top-

rak reformu talep etmek! Bu, «Prusya yolundan geçişi» savunmaktır! Komprador burjuvazi ve toprak ağalarının toprak reformu yapacağı yolunda hayal yaymaktır. Bunun yerine devrim savunulmalıymış. Ne de çok şey biliyor! Gerçekte işin şakaya gelir yanı yoktur. «DHY» aslında, platformumuza karşı çıkmak için saçmalamaktan başka bir yol bulunmadığını kanıtlamak ister gibi. Doğrusu, bu işi iyi yapıyor. Yerimiz yeterli olsaydı, onun hayli eğlendirici «eleştirilerini» olduğu gibi aktarmak isterdik.

Özetlersek;

«Halkın Kurtuluşu... feodalizmin... yönetici sınıflar eliyle tasfiye edileceğini savunuyor... Bunu, bunalımın yükünün köylülerin sırtına yıkılmasını önlemek için ortaya attığını söylüyor...

Örneğin Rusya'da 1861'de Çarın aşağıdan köylü hareketine karşı, yukarıdan reformu, İranda Şahın «Ak Devrimi» böyleydi...

«Marksistler, mevcut düzen altında toprak reformu, toprak dağıtımı değil, köylülerin demokratik mücadelesini, topraklara el koyma, toprak ve özgürlük mücadelesini desteklerler...» (Agy)

Platform maddemiz ne diyor?

«15. Kırsal alanlarda feodal kalıntıları tasfiye edecek bir toprak reformu ve bunun için toprak ağalarının elindeki toprakların köylü komiteleri aracılığıyla yoksul ve topraksız köylülere dağıtılması.»

«DHY»nun yarattığı «Marksist» tipinin, sosyal faşistleri (Tito ve TİKP gibi), sosyal demokratları (Ecevit gibi) pohpohlamak üzere devrimci eyleme ve devrimci fikirlere düşmanlık güden bir cins «Marksist» olduğunu yukarıda göstermiştik. Şimdi bu ucube, Çara ve Şah'a övgüler düzüyor. Bu keskin «Marksist», söyledikleri bütününü ele alınırsa, şunları ifade ediyor: Şah ve Çar «kırsal alanlarda feodal kalıntıları tasfiye edecek bir toprak reformunu» yapmışlardır ve, «köylü komiteleri aracılığıyla yoksul ve topraksız köylülere» TOPRAK dağıtmışlardır; ama bu, «köylülere toprak ve özgürlük kazandırmak yerine, bu özelemleri alevlendirmişdir. Neden? Çünkü mevcut düzen altında toprak dağıtımı başka sonuç vermez!

«DHY»nun «Marksisti»ni bir kenara koyarak gerçek Marksistlerin eylem platformuna bakalım:

Önce Stalin'in «köylü komiteleri» denince ne anlaşılması gerektiğini anlatan şu sözlerine dikkat edelim. Çünkü platform maddemizin canalıcı kavramı odur. «DHY»nun da özellikle gözlerini kapattığı ve «kurnazca» (!) reform sözcüğüne sarılarak geliştirdiği demagojinin çökertileceği temel kavram da budur.

«Toprak devriminin amacı, öncelikle ve esas itibarıyla köylülerin kurtuluşudur, böyleyse köylü komiteleri sloganı toprak devriminin ruhuna uygun tek slogandır. Nasıl proletaryanın kurtuluşu, proletaryanın kendi işi olabiliyorsa, köylülerin kurtuluşu da köylülerin kendi işi olacaktır.» (Stalin, «Toprak Programının Revizyonu üzerine, Bütün Eserler, cilt. 1, sf. 413, Devrim yay.)

Burada «DHY»nun «eleştirisi» cevaplanmaktadır. «Köylü Komiteleri»

sloganı ile toprak devrimi kavrayışı arasındaki bağ açısından düşünül-
düğünde, Halkın Kurtuluşu'nun nasıl bir «reform» «talep ettiği» açık-
ça ortadadır.

Lenin, daha önce sözünü ettiğimiz, «kısmi talepler» içinde toprak meselesine şöyle değiniyor:

«...toprak beylerinin arazilerinin köylülerin eline geçmesini kanunlaştır...»
(Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi, sf.140)

İşte, «egemen sınıflar eliyle toprağın dağıtılmasını» hem de «mevcut yapı içinde» istemek!!

Stalin tarafından kaleme alınmış başka «reform talepleri» de var.

«7. Biz, tüm toprakların -Devletin, Çarın ve Çarlık ailesinin diğer üyelerinin, çiftlik sahiplerinin, manastırların ve kiliselerin toprakları- ziyana uğratılmadan tüm halkın eline geçmesinden yanayız.

«8. Biz, çiftlik sahiplerinin ekilebilir ve otlakiye bütün topraklarının vakit geçirmeden demokratik yolla seçilmiş köylü komitelerinin kullanımına (tasarufuna) verilmesinden yanayız.» (Stalin, Bütün Eserler, cilt. 3, sf. 168)

Şu anda «köylü komiteleri eliyle toprak reformu» sloganı, hem burju-
va «devlet inayetiyle toprak reformu» aldatmacasına karşı bir slogan ola-
rak ajitasyon değeri olan, hem de —özellikle bazı belli bölgelerde— teş-
kil edilecek köylü komiteleri aracılığıyla bir eylem çağrısı taşıyan bir
slogandır.

Bu sloganın hayata geçirilmesi; hem eyleme katılan köylü kitlelerin
hem de öncünün zengin deneyler edinmesine, mevcut demokratik ha-
reketin bir üst düzeye yükselmesine ve muhtevasının zenginleşmesine
hizmet edecektir. Yeni örgütlenme ve eylem biçimleri içinde güçler sı-
nanacak ve devrimci hareket geniş bir alan kazanacaktır.

Bu kavrayış, «adım adım gelişen geçici sloganlar» aracılığıyla «kit-
le eylemleri örgütlemek» yolundaki Komintern taktiklerine tamamen uy-
gundur. Kısacası platformumuzun kapsadığı taktik şiarların, bir kısmı
doğrudan bir «eylem çağrısı», diğer bir kısmı ise devrim dalgasının yük-
seldiği bugünkü koşullarda «yığınları kazanmaya» ve harekete geçirme-
yi amaçlayan «ajitasyon şiarları» (halk milisinin kurulması ve tekelsi
işletmelerin emekçilerin denetimi altına alınması gibi) niteliğini taşımak-
tadır. Günümüzde, mevcut yarı-sömürge, yarı-feodal düzene karşı ayağa
kalkmış bulunan halk yığınları ve bu yığınları şu ya da bu ölçüde tem-
sil eden devrimci-demokratik siyasi güçler, aralarındaki siyasi görüş ay-
rılıkları ne olursa olsun, böyle bir platform temelinde devrimci eylem
birliği ve ortak sloganlar temelinde bir araya gelebilirler. Ve böyle bir
platform, hiç bir siyasi hareketin kendi azami-asgari programının pro-
pogandasını ve yığınlara mal edilme çabasını engellemez. Tüm bu şia-
rların ortak yanı bugünkü koşullarda objektif olarak gerçekleştirilebilir
şiarlar olmaları ve bu nitelikleriyle devrimci bir eyleme (yığınlar kaza-

nıldığı ve seferber edildiği takdirde hemen girişilecek bir eyleme) yol gösterebilmeleridir.

Kendi Deneyleriyle Öğrenme:

Leninizmin en önemli taktik ilkelerinden biri de, kitlelerin devrimci sloganların doğruluğuna kendi deneyleriyle inanmalarını kolaylaştıracak eylem ve örgütlenme biçimlerinin yaratılmasına ilişkin olanıdır.

Leninist parti, kitleleri sadece ajitasyon ve propaganda yoluyla ikna edebileceğini sanan her türlü hayalculüğün, boş aydın oyalanmasının karşısındadır. Stalin diyor ki:

«(Leninizmin bu taktik ilkesi—PB)...sloganların değiştirilmesi, bu değiştirmenin yolları ve yöntemleri meselesiyle ilgilidir. Parti sloganlarının ne şekilde kitle sloganlarına dönüştürüleceği meselesiyle, kitlelerin kendi siyasi deneylerine dayanarak parti sloganlarının doğruluğuna ikna olabilmeleri için, kitlelerin nasıl ve ne şekilde devrimci mevzilere çekilebileceği meselesiyle ilgilidir.

Ama kitleler, sadece propaganda ve ajitasyon yoluyla ikna edilemez. Bunun için kitlelerin bizzat kendi siyasi deneyleri gereklidir. Bunun için geniş kitlelerin bizzat kendi hayatlarından çıkarak, söz gelimi, mevcut toplum düzeninin yıkılıp yerine yeni bir siyasi ve sosyal düzenin kurulmasının kaçınılmazlığını görmüş olmaları gerekir.

«Öncünün, yani Partinin, diyelim ki 1917 Nisanında Milyukov-Kerenski Geçici Hükümetinin devrilmesinin kaçınılmaz olduğuna ikna olması iyi bir şeydir. Ama sadece bu, hükümeti devirmek için çağrıda bulunmaya Geçici Hükümetin devrilmesi ve sovyet iktidarının kurulması sloganlarını günün sloganı yapmaya yetmez. Gelişmenin gelecek dönemdeki yönünü ifade etmesi bakımından geçerli olan «Bütün İktidar Sovyetlere» formülünü, günün sloganına, doğrudan doğruya eylem sloganına dönüştürmek için, tayin edici bir koşul gereklidir. Bu da kitlelerin, bu sloganın doğruluğuna bizzat ikna olmaları ve bu sloganın gerçekleştirilmesinde partiyi şu veya bu şekilde desteklemeleridir.

«Gelişmenin gelecekteki yönünü ifade eden formülle, günün sloganı olan bir formülü kesinlikle birbirinden ayırmalıdır...» (MDD—sf. 143-144)

«Toprak devrimi» mi, «köylü komiteleri eliyle toprak reformu» mu? Tartışma bu değildir. Bugün, nesnel olarak gerçekleştirilebilir olan, ve atılmasıyla kitleleri yeni eylem ve örgütlenme biçimleri içinde adım adım devrimci eyleme çekecek olan ve bu eylem sürecinde kendi deneyleriyle öğrenmesi için (yalnız sloganın -toprak devrimi sloganının doğruluğunu değil, aynı zamanda örgütlenmeyi, savaşmayı, işe ve ibate teminini, koordinasyon ve işbirliğini, siyasetin ve askerliğin en önemli noktalarını vb. öğrenmesi için) ona fırsat ve alan sağlayacak olan slogan nedir? Bir eylem sloganı olarak, günün sloganı olarak hangisi geçerlidir? Gerçekte, burada karşı karşıya konulan nedir? «DHY», «...Toprak ve özgürlük mücadelesini»; ama öyle bir mücadele ki, sonucunda «...devrimin demokratik aşamada mı kalacağı, ileri mi gideceği, toprakların köylülere mi dağıtılacağı yoksa sosyalist işletmelere mi geçileceği, proletarya partisinin önderlik gücüne, kırık kesimlerdeki uzlaşmaz sınıf zıtlıklarının gelişme seviyesine ve partinin tarım proletaryasını örgütleme,

genel olarak köylülüğe önderlik edebilme yeteneğine bağlı...» (Agy, abç) olacağı bir durumun doğacağı «toprak ve özgürlük mücadelesini» destekleyeceğini yazıyor! Bu bıkkınlık verici laf kalabalığının altında yatan, «hele bir köylüler ayaklansın bir şeyler yapsında doğacak sonuca göre, biz de birşeyler yaparız.» anlayışı, yani en bayağı, ilkel, kendiliğindenciliktir.

Bay «teorisyen», ayağa kalkmış, köylüleri, gazetesinin köşesinden «destekleyecek», köylülerin zafere ulaşmasını bekleyecek ve sonra gidip orada yapacağı «durum değerlendirmesine» göre, nihayet ne yapacağına karar verecek! Mutlaka bekleriz. Çünkü biz, daha başından beri orada olacağız. Genel olarak toprak programımız ve bugünden önerdiğimiz devrimci taktik eylem şiarı bizi böyle görevlendiriyor.

Kuşku bulunmasın ki, o süreç içinde köylüler ağız kalabalık oportünistlere ne yapılacağını da kendi deneyleriyle öğrenmiş olacaklardır.

Sloganımız, kitlelerin acil ihtiyacına, genel olarak köylülüğün en temel ihtiyacına ve devrimci hareketin nesnel konumuna ve ihtiyaçlarına en uygun slogandır. Hiçbir hayal yaymamakta, acelecilik -ve karşıtı ve ayrılmaz parçası olan kendiliğindencilik- önermemekte, somut, objektif ve gelişmenin mevcut aşamasına uygun bir muhteva taşımaktadır.

Diğer maddeler gibi, bu da, «**emekçilerin en acil talepleriyle birleştirilmesi mümkün olan tedbirler**» içermektedir ve bu durumuyla «**kitle mücadelesini geliştirmek için hareket noktası**» teşkil etmektedir. (Altı çizili yerler Komintern kararından alınmıştır. Strateji ve Taktik, sf. 79)

Devrimin kaderi bakımından tayin edici bir önem taşıdığı tartışma götürmeyecek olan kendi deneyleriyle öğrenme ilkesi, tarihten gelen birikimlerden ibaret bir değerlendirme ya da kendiliğinden hareket içinde edinilecek bir şey olarak görülemez. Bunların nisbi bir rol oynadığı kabul edilse bile, belirleyici olan, **öncünün yönetim ve inisiyatifindeki eylemlerdir**. Çünkü, asıl öğrenilecek olan, öncünün devrimci sloganlarının doğruluğudur.

Lenin diyor ki:

«İşçi sınıfı, temel haklardan yoksun bırakılmış ve karamsarlığa itilmiş çalışan kitleleri ve sömürülen halkı eylemlere çeker. İşçi sınıfı onlara devrimci mücadeleyi öğretir. Devrimci eylemler için eğitir ve çıkış yolunu nerede bulacaklarını ve kurtuluşu nasıl varacaklarını açıklar. İşçi sınıfı onları, yalnızca sözlerle değil, eylemlerle, örneklerle eğitir ve bu örnekler tek tek kahramanların maceralarından değil, politik ve ekonomik talepleri birleştiren devrimci kitle eylemlerinden çıkar.» (Devrimci Proletaryanın 1 Mayıs Eylemi, sf. 35-36)

Bu, «DHY» için oldukça yabancı bir bakış açısidir. Köylülerin nasıl olsa girişecekleri bir eylem için, şimdiden eylem ve örgütlenme biçimleri önermeye ne gerek var diyor. Niye diyor, bir gün topraklara el koyacak ve devrim yapacak olan köylüleri, «köylü komiteleri eliyle toprak reformu» gibi laflarla «uyutuyorsunuz?»

Biz, «Hareketin belirli bir anının inış ve çıkışları sırasında görülen durumlara en uygun düşün ve yığınların devrimcileşmesini kolaylaştıran ve sağlayan, milyonları devrimci cepheye getiren ve onları devrimci cepheye mevzilendiren mücadele ve örgüt biçimleri ileriye sürmek..» zorundayız. (Stalin)

Çünkü;

«Sorun, öncünün eski rejime dayanmanın imkansızlığını ve onun yıkılmasının kaçınılmazlığını anlaması değildir. Sorun, yığınların, milyonların bu kaçınılmazlığı anlaması ve öncüyü desteklemeye hazır olduklarını göstermesidir. Ama yığınlar bunu sadece kendi deneyleriyle anlayabilirler. Yerine getirilmesi gereken görev, geniş yığınların kendi deneyleriyle eski rejimin yıkılmasının kaçınılmazlığını anlamalarına yardımcı olmak, yığınların kendi deneyleriyle devrimci sloganların doğruluğunu anlamalarını daha da kolaylaştırmak olan bu tür örgüt ve mücadele biçimlerini düzenlemeye çalışmaktır.» (Stalin, Strateji ve Taktik Üzerine, sf. 64)

Burada önemli olan, öncü ile sınıf, öncü ile yığınlar arasındaki bağın nasıl kurulacağı, öncü müfrezenin, onu besleyen, ona güç veren halkla ilişkisini koparmadan nasıl önde gideceğidir.

Stalin, Lenin'den yaptığı bir aktarmayla konunun önemine dikkat çekiyor:

«Zafer sadece öncü ile kazanılmaz» diyordu Lenin, «tüm sınıf ve geniş yığınlar öncüyü doğrudan destekleme ya da ona karşı olumlu bir tarafsızlık tavrı almadan öncüyü tek başına kesin savaşa sokmak... Sadece aptallık değil, fakat cinayet de olacaktır. Ve gerçekten tüm sınıfların, gerçekten emekçi halkın geniş yığınlarının ve sermayenin baskısı altında ezilenlerin böyle bir tavır alabilmeleri için, tek başına propaganda ve ajitasyon yetmez. Böyle bir tavır için yığınların kendi siyasal tecrübelerinin olması gerekir. Sadece Rusya'daki değil, fakat Almanya'daki şaşırtıcı gücün ve canlılığın da şimdi doğruladığı bütün devrimlerin temel kanunu budur.» (Lenin, Aktaran Stalin, Strateji ve Taktik Üzerine, sf. 65)

Öncünün devrimci sloganlarının kitleler tarafından sınanacağı, onun doğruluğu hakkında bir fikir edineceği tek alan, eylem alanıdır. Ve öncü için hedeflerinin kitleler tarafından benimsenmesi, hayati bir zorunluluktur. Öncü, kendi kararlarını, kitlelerin kararı haline getirmek zorundadır. Bu, her özel durumda, kitlelerin somut taleplerinden hareket ederek, açık, yalın, nesnel olarak uygulanabilir, taktik şiarlar etrafında kitlelerin harekete geçirilmesinden başka her hangi bir yolla sağlanamaz.

«DHY» ise, bütün bu görevlerin ifadesi olan ve Lenin tarafından formüle edilen «proleter devrimine geçiş ya da yöneliş biçimleri arama faaliyeti» yerine «amaçlardan», «temel hedeflerden» söz etmeyi marifet sanan «kısır propagandacılar» durumundadır. Görünüşteki «sol doktrinerciliği», gerçekte adi bir sağcılıktan başka bir şey değildir.

«Politik (ya da devrimci) bir buhran çıkar çıkmaz, sosyalist önderlerin devrimci isyan sloganlarını ileri sürmeleri yetecek ve büyük kitleler bunların ar-

dından gidecektir düşüncesi, çok düşünülen «sol» nitelikte bir hatad - Hayır, bu türden bir buhran anında bile kitleler harekete geçmeye hazır değillerdir.» (Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. 109)

«Devrimci sınıf mücadelesine gittikçe daha büyük kitleleri çekmek ve onları proletarya devrimine yöneltmek istiyoruz. Bunun için başlangıç noktamız onların hayati çıkarları ve ihtiyaçları, temelimiz ise onların kendi tecrübeleridir.» (Age, sf. 124)

Örneğin, platformumuzun şu maddesi bu türden bir içeriğe sahiptir ve geniş kitle hareketleri için elverişli bir çağrıdır:

«3. Faşist propagandanın yasaklanması. Başta MHP ve ÜGD olmak üzere tüm sivil faşist örgütlerin kapatılması. MİT, Kontrgerilla, siyasi polis örgütleri, toplum polisi, jandarma komando birlikleri gibi faşist kurumların dağıtılması.»

Yığınlar gözünde en fazla teşhir olmuş, faşist saldırı, katliam ve sabotajların baş sorumlusu haline gelmiş, devlet terörünün en yaygın araçları olarak açığa çıkmış bu kurumlara karşı yöneltilecek bir çağrı, örneğin ordunun lağvedilmesi için bir çağrıdan çok daha fazla yankı bulacak ve çok daha fazla insanları alanlara toplayacaktır. Elbette gün gelecek, ordunun ilgası eylem sloganımız haline gelecektir; ama bu, bugün bir propaganda sloganıdır, o kadar.

«DHY» bu maddeye de çok kızmış.

«Mevcut düzenin kötülüğü emekçi yığınları baskı ve tehdit altında bulundurması, siyasi polis, kontr-gerilla vb. gibi araçlarının varlığından mı ileri geliyor. Halkın Kurtuluşu'nun bu soruya verdiği cevap evettir. Çünkü o, mevcut düzenin yıkılması, devlet aygıtının -ordusuyla, bürokrasisiyle birlikte- parçalanması ve bunun yerine demokratik halk iktidarı kurulması, devrimin iç ve dış düşmanlara karşı korunması için silahlı ordunun yerine halkın silahlandırılmasının konulmasını istemiyor.» (agy)

Bay yazar «Kışlık Saray»ı kuşatmış gibi konuşuyor! Bu platformun esas özellikleri üzerinde daha fazla söz etmeye gerek yok. Fakat Stalin'in şu talebinden bazı kısa dersler çıkarmak yararlı olacak.

«1. Cephede ve içeride karşı devrimci generallerin hemen uzaklaştırılarak yerlerine asker ve subayların seçilmiş temsilcilerinin getirilmesi ve ordunun aşağıdan yukarıya tamamen demokratlaştırılması.» (Stalin, Bütün Eserler, cilt. 3, sf. 268)

Kerenski hükümet ordusu ile ilgili bir talep. Fazla yoruma da gerek yok.

Dimitrov'un Komintern 7. Dünya Kongresine Raporunda Fransız ordusuna ilişkin iki talebi şöyle:

«Altıncı olarak, devlet cihazının, ordunun ve polisin faşist bir darbe hazırlayan komploculardan temizlenmesini sağlamak.»

«...»

«Sekizinci olarak: Anayasaya karşı bir hükümet darbesi için orduyu kullanmak isteyenlere karşı orduda cumhuriyeti ve anayasayı korumak için komiteler kurarak orduyu faşizme karşı hareketle birleştirmek.» (Strateji ve Taktik, sf. 97)

Kuşkusuz devrim dalgasının yükseldiği dönemlerde bir anlam ifade

edebilecek aksi halde gerçekten reformculuğa yolaçacak ve bu yüzden «DHY» yazarının aksine dikkatlice kavranılması gereken yukarıdaki platform maddemizi örneklerken, bugün durumumuzun 1917 Ağustosunda Rusya'nın ya da Fransa'nın faşist darbe tehdidi altındaki durumlarına benzediğini söylemiyor ve paralellik kurmuyoruz. Tek bir nokta önemli öyle bir an olur ki, Marksistler, nihai hedef ve temel talepler uğruna propaganda görevlerini hiç aksatmadan, hedefe ulaşmak için kavranacak özel halkayı öne çıkarırlar (ve kuşkusuz ki onu nihai hedef ve temel talepleriyle birleştirirler). Yığınları seferber etmek ve bu seferberlik için de son halkanın mahiyetini öğretmek ve o son halkayı ele geçirmek üzere ve kitleleri bu bilinçle donatmak için o özel halkayı kavrarlar.

Daha da ilginç, «DHY» şöyle diyor:

«Halkın Kurtuluşu'nun karşı olduğunu ilan ettiği aygıtlar, ancak devrimle ortadan kaldırılabilirler.» (Agy)

Bu önemli bir buluştur. (Ama kuşku yok ki geçici ve kısmi olarak da olsa mevcut düzen içinde de gerçekleştirilebilir şeylerdir bunlar. Şahı kaçırılan, SAVAK'ı dağıtan, faşist propagandayı yasaklamakla da kalmayıp, azılı faşistleri ipe çeken İran'daki olaylar bunu kanıtlamıyor mu?) Ama «DHY» nun mantıklı «teorisyonu», nedense, bu hedefler uğruna mücadeleyi reformist ilan ediyordu. Bu karışıklık nereden geliyor? Bunun araştırılmasını psikologlara bırakalım.

MIT, Kontrgerilla vb. kurumların değil de, burjuva devletin parçalanması ve ordunun lağvedilmesi (halk ordusunun kurulması) meselesine gelince, «DHY» nun dediği gibi «ancak devrimle kaldırılabilir» bu kurumlar hakkında kitlelerin bir kararının bulunup bulunmadığı, eğer böyle bir karar yalnızca bize aitse ve kitlelerin kararı haline gelmemişse bunun nasıl sağlanacağı -işte konumuz bakımından önemli olan budur. Sonu gelmez propagandalar ve hamasi ajitasyonlarla bu sağlanabilir mi? Bütün anlatmak istediğimiz şey bu. Kitleleri devrim cephesine kazanma, onları tayin edici savaşımlara hazırlamak için ordu ve bürokrasinin tamamını yıkıp savaşın bütününü kazanmak için, yığınların bu küçük ve sert muharebelerden (MIT, Kontrgerilla vb. kurumların lağvı talebi gibi) geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bunun, kitlelere soyut devrim nutukları atmakla olmayacağını, ya da kitlelerin kendiliğinden harekete geçmesini beklemekle hiç olmayacağını da biliyoruz. Bir sürecin her özel fırsatında adım adım hazırlanarak, geçici sloganlar, taktik şiarlar etrafında, somut hedefler doğrultusunda öncü ile yığınların kaynaşması ve öncünün kararlarının yığınların kararı haline getirilmesi doğrultusunda ilerleyerek bunu sağlayacağız.

Kitle Müttefik Sorunu ve «DHY» nun Son Çırpınışları :

«DHY», platformumuzun hayata geçirilmesinde, kendisine (ve ben-

zeri bütün küçük aydın gruplarına, tekkelere) yönelmiş ciddi bir devrimci tehdit bulunduğunu seziyor.

Bütün halk güçlerinin, belli bir kitle etkinliği olan siyasi akımların proleter devrimcilerle eylem birliğinin gerçekleşmesi, «DHY» ve benzeri grupçukların belini kıracaktır. Şeflerin umutsuzluğunu arttıracak, tabandaki devrimci hoşnutsuzluğu yoğunlaştıracak ve partileşme önündeki bu engellerin parçalanması kolaylaşacaktır.

Bundan dolayı «DHY», özellikle Devrimci Yol ve Kurtuluş gibi akımlarla ittifakı zorlayışımızı, onları kitle müttefiki olarak görüşümüzü, modası geçmiş boyalarla karalamaya çalışıyor. Böyle bir birliğin somut hedefler çerçevesinde, devrimci taktik örgütlenme ve eylemler içinde gerçekleşme olanağına karşı mümkün olan bütün sabotajları yapmayı göze aldığını gösteriyor. Böyle bir birliğin sağlanmasından devrimin elde edeceği kazançları görmüyor ve bireyciliğin en koyu, en kötü biçimi olan tekke-grup bireyciliği ile hareket ediyor.

Gerçekte, proleter devrimcilerin küçük oyalanma gruplarını yıkmak üzere burada yeralmış özel bir amacı yoktur. Devrimin genel yükselişi içinde bu grupların varlık temelleri zaten ortadan kalkmakta, güçlü kitle hareketleri içinde cılız varlıklarını çatlak sesler halinde sürdürmek isteyenler parçalanıp yokolmaktadır. Bu, devrim açısından olumlu bir şeydir ve devrim güçlendikçe, kendiliğinden sonuçlanacak bir durumdur. Biz, genel olarak devrimin yükseltilmesine, halkın birleştirilmesi ve seferber edilmesine çalışıyoruz; bunun sonucu olarak bütün engeller alçalıyor, tekkeler parçalanıyor ve devrimciler komünistlerin «tek bir program, tek bir taktik ve tek bir sınıf örgütü» şiarı altında birleşiyorlar.

Bugünkü platformumuz genel sonuçları itibarıyla bu akışı hızlandıracaktır ve «DHY» nun çırpınına asıl bu «yol göstermektedir».

Bizim bu noktadaki ittifaklarımız, esas olarak yığınları harekete geçirebilen, çeşitli dernekler, sendikalar, kooperatifler vb. nde belli bir etkinliği bulunan, yurtsever, demokrat, devrimci hareketlerle olacaktır. Bunlarla, bizim ajitasyon ve propagandamızı engellemedikleri; örgütlenmemizi engellemedikleri her yerde en geniş bir zeminde ittifak yapacağız; bunlar kararsız, yalpalayan unsurlar olsa bile.

Böyle bir taktik ittifak siyaseti neden gereklidir?

Birincisi; emperyalizm, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının faşist, gerici, karşı-devrimci cephesi ve liberal burjuvazinin gerici reformcu cephesi (her türlü revizyonizm ve oportünizm tarafından güçlendirilen bu belli başlı iki unsurla karşı-devrimci cephe) karşısında mümkün olan en güçlü halk birliğinin ve yığın hareketlerinin gerçekleştirilmesi için;

İkincisi; kitlelerin kendi deneyleriyle öğrenmelerini ve devrimci sloganların doğruluğuna ikna olmalarının geçerli tek yolu aktif kitle mücadeleleri olduğu için;

Üçüncüsü; kararsız ve yalpalayan unsurları eğitmek, gerici önderlikleri (revizyonist ve reformist sendika ağaları, dernek yönetimleri, oda başkanlıkları vb.) teşhir ve tecrit edebilmek için;

Dördüncüsü; daha etkin, birleşik bir anti-faşist halk cephesinin yaratılmasına uygun, sağlam bir temel oluşturmak için;

Bunlar, hiçbir grubun tek başına yürütmeye çalışacağı eylemlerle sağlanamaz. «Kendi» «gücünü» göstermek için girişilen resmi geçitlerin ya da güçsüzlüğünü örtmek için «sol»dan naralar patlatmanın hiç bir anlamı yoktur. İçi boş sloganlar, gereksiz tekrarlar ve havada kalan böbürlenmeler halkı bıktırmaktadır. Güçlü, birleşik ve alışılmış sınırları zorlayan kitle eylemlerine ihtiyaç vardır.

«Grevler, grevlerle birlikte gösteriler, grevlerle birlikte silahlı gösteriler, ve en sonunda da burjuvazinin iktidarına karşı silahlı ayaklanmayla birlikte genel grev bu eylemlere örnek verilebilir.» (Komünist Enternasyonal Programı, sf.105)

Komünist Enternasyonal programının önerisi, somut, ulusal, yerel ve nesnel koşullar çerçevesinde, birbirine bağlı, basitten karmaşığa, «barışçı» olandan silahlı olanına, özelden genele doğru gelişen bir dizi eylem planı olarak düşünülmeli, fabrika ve toprak işgalleri, sokak gösterileri ve çatışmalar vb. gibi biçimlerle sürekli zenginleştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Bütün bunlara paralel olarak her eylem biçimiyle uyumlu örgütlenme biçimleri (işçi komiteleri, köylü komiteleri, asker komiteleri, kadın birlikleri, gençlik birlikleri vb.) oluşturulmalıdır.

Mevcut platformumuzun muhtevasında bu öneriler, somut hedeflere bağlı olarak mevcuttur. Her tek maddenin gerçekleştirilmesi uğruna mücadele ancak bu koşullarla yürütülebilir. Platformumuzun hayata geçirilmesi için mücadele, bundan dolayı, mevcut hareketin bir üst düzeye yükselmesi mücadelesidir; hem gerçekleştirilmesi sürecinde, hem de gerçekleştirilmesi halinde işçi ve halk hareketi mutlaka büyük bir gelişme kaydedecek, faşist diktatörlük bağrında önemli gedikler açılacak, devrim cephesi güçlenecek ve savaş deneyi artacaktır.

Bununla birlikte, her derde deva bir şey değildir bu platform.

Özellikle taktik bir eylem ve ajitasyon platformu oluşu, onun stratejik hedeflerimiz için yalnızca belli muharebelerin kazanılmasında bir araç oluşu göz önüne alınmalıdır. «DHY»nın yaptığı gibi, onda temel hedefler genel olarak aranmamalı ve bunların yokluğundan dolayı bu hedeflerden vazgeçildiği ya da bu taktik evre boyunca temel hedeflerin propagan-

dasından geri durulacağı düşünülmemelidir. Aksine; taktiklerin stratejiye tabi olduğu, bir an bile unutulmamalıdır. Temel hedefler (halk demokrasisi, işçi-köylü diktatörlüğü, sosyalizm, enternasyonalizm vb. propagandası, genel olarak sosyalist görevler) bugünkü faaliyetimizin de merkezinde duracaktır.

REFORM VE DEVRİM :

Bütün bunlardan sonra, «DHY»nun platformumuzun «reformist karakterini» kanıtlamak için daha bin dereden su getireceğine kuşku yoktur. Bu, bir sabit fikirdir, kaynağı da bizce malumdur.

Genellikle yığınların geniş seferberliği söz konusu edildiğinde bunda derhal bir gerillik, ilkelik, reformizm arama hastalığı -hatta bunları en olmadık yerde bulup çıkarma «yeteneği»- reformizm ve kendiliğindencilğin tipik biçimlenişi olan küçük burjuva teorilere has bir özelliktir. Çünkü reformlar uğruna mücadelenin inkarı ile anarşizm ve onun her türden değişkeni arasındaki bağın özü, genel olarak kitle hareketine karşı (kitlelerin acil taleplerine ve bunlar için yürütülen hareketlere karşı) koyu bir yabancılaşma, hatta düşmanlıkla at başı giden kitle kuyrukçuluğu ve kendiliğindencilik.

«DHY», kasıtlı olarak, -bilmeden yapması da pekala mümkündür- «reformist taktikler»le genel devrimci mücadelenin ikincil ürünleri olarak reformlar uğruna mücadelede «devrimci taktikler» sorununu birbirine karıştırmaktadır. Ve bir gün, şayet, reformlar için mücadelenin gerekliliği konusunda bir düşünceye ulaşırsa, bu, kesinlikle bir «reformist taktik» bir «reformcu siyaset» şeklinde belirecektir. Bugün görünüşte epey «sol»da seyreden zihni faaliyeti, o zaman fiili bir sağcılığa dönüştürecek tir.

Marksizm, reformist faaliyetle devrimci faaliyet arasındaki farkın özünü, nihai hedefin gözetilip gözetilmemesi olduğunu söyler. Lenin, ücretli köleliğin kaldırılmasının bir ütopya olduğunu vaaz edenlerle, her türlü hareket uğruna nihai hedefi hiçe sayanların özü itibarıyla devrimi reddetmek ve reformları benimsemek temelinde birleştiklerine dikkat çeker. Ve bunu şöyle özetler: «İktidar fikrinin reddedilmesi, Rus sosyal demokrat hareketi içinde çıkan reformizmin en çığ bir ifadesidir.»

«DHY», görünüşte bu ilkedan yola çıkarak platformumuza saldırmıştır. Buraya kadar açıkladığımız esaslar dahilinde, «DHY»nun bu saldırısının, platformumuzun muhteva ve amacını, onu gerektiren şartları kosten göz ardı eden, bayağı ve şuursuz bir saldırı olduğu açığa çıkmıştır. Fakat yine de devrimci ve reformist taktiklerin özleri arasındaki fark açısından platformumuzun incelenmesi yararlı olacaktır.

Bir an için, platformumuzun tümünden reform taleplerini içerdığını dü-

şünelim -gerçekte böyle değildir, fakat Marksistlerin bazı özel şartlarda böyle platformlar önerdikleri de olur-. Bu neyi değiştirir? Stalin diyor ki:

«...Burada önemli olan, reformların ve uzlaşmaların kendileri değil, insanların bu anlaşma ve reformlardan nasıl yararlandıklarıdır.» (Stalin, Leninizmin Sorunları, sf. 83)

Çünkü reformcu ve devrimci taktikler arasındaki fark, birinin şu veya bu talebi hükümete sunması ve diğerinin her adımda devrim sloganları atması gibi **biçime ilişkin** bir farklılık değildir. Yine Stalin, **öze ilişkin** olarak, bu farklılığı şöyle açıklıyor:

«Reformcu için reform her şeydir (ya da «DHY» için olduğu gibi her şey reformdur—PB) devrimci çalışma ise gelip geçicidir, lafı edilecek bir konudur, göz boyamaya yarar. Onun için reform, reformcu taktikle burjuva iktidarı koşulları içinde, kaçınılmaz olarak bu iktidarın bir aleti, devrimci öğelerin dayanışmasını baltalamaya yarayan bir aleti haline gelir.

«Devrimci için ise, tersine, esas olan reform değil, devrimci çalışmadır; onun için reform, devrimin ikincil ürününden başka bir şey değildir. Onun için devrimci taktikle reform, burjuva iktidarı koşulları içinde doğal olarak bu iktidarı baltalayan bir araç, devrimi pekiştiren bir araç, devrimci çalışmanın daha da geliştirilmesi için bir dayanak haline gelir. «Devrimci, reformu legal eylem ile illegal eylemi bağdaştırmaya yarayan bir dayanak ve burjuvaziyi devirme amacıyla kitlelerin devrimci hazırlığını amaç edilen illegal çalışmayı pekiştirmeye yarayan bir dayanak olarak kabul eder.

«Emperyalizm koşulları içinde reformlardan ve anlaşmalardan devrimci şekilde yararlanmanın özü işte budur.

«Reformcu ise, tam tersine, reformları her türlü illegal eylemden vazgeçmek için, kitlelerin devrime hazırlanışını suya düşürmek için ve 'bağışlanan' reformların gölgesinde uykuya yatmak için kabul eder.

«Reformist taktiğin özü budur.» (Leninizmin Sorunları, sf. 83)

Bizim taktiğimiz, öz itibarıyla hangisidir?

Birinci olarak; iktidar fikrinin kuvvetle vurgulanmasıdır. Bu fikrin canlılık kazanması ve eylem şiarı haline gelmesi için imkanlar hazırlamaya yöneliktir ve merkezinde yatan ana fikir, siyasal iktidar meselesidir.

İkinci olarak; platformumuz için önemli olan devrimdir. Ortaya konan bütün kısmi hedefler, ancak böyle bir temel hedef uğrunda mücadelelenin ikincil ürünü olarak elde edilebilirler ve ancak bu ikincil ürünlerin elde edilmesiyle, mücadelemiz temel hedefine yaklaşabilir. Çünkü ileri sürülen bütün talepler, iktidarı baltalayan devrimimizi pekiştiren ve devrimci çalışmanın daha da gelişmesi için bir dayanak teşkil edecek olan taleplerdir.

Üçüncü olarak; bütün bu talepler, «legal eylemle illegal eylemi bağdaştırmaya yarayan bir dayanak», ve feodal-faşist diktatörlüğü «Devirmek amacıyla kitlelerin devrimci hazırlığını amaç edilen illegal çalışmayı pekiştirmeye yarayan bir dayanaktır.»

Son olarak; şunu tekrarlayalım: Bir platformun, bir taktiğin özünü

belirleyen şey, onun taleplerinin devrimle mi yoksa düzen koşullarında mı elde edilebileceği değil; bir bütün olarak platformun veya taktiğin devrimin gelişmesine, devrimci hareketi bir üst düzeye yükseltmeye mi yoksa halk hareketini bulunduğu yerde tutmaya veya geriletmeye mi hizmet ettiğidir.

Platformumuza yöneltilecek her ciddi ve sorumlu eleştiri, bu noktadan hareket etmelidir.

SONSÖZ:

Uluslararası ve ulusal çapta sınıf mücadelesinin, emperyalistler arası çelişmelerin tarihi önemde fırsatlar yaratacak ölçüde keskinleşip derinleştiği bir dönemi yaşıyoruz.

Marksist-Leninistler, devrimin gündeme gelmiş bir mesele olduğunu vurgularken, çağın genel nitelenmesinin ve bir tarihi görevi açıklamasının ötesinde, özellikle bugünkü dünya koşullarında bir eylem çağrısında bulunuyorlar. Şu anda dünya, emperyalist-kapitalizmin krizinin halkların devrim ve sosyalizm için yürüttükleri mücadele ile daha da derinleştiği, onun onulmaz yaralar içinde kıvrandırdığı ve emperyalizmin ve uşaklarının faşizm ya da başka yollarla halkların mücadelesini bastırmak üzere saldırılarını olağanüstü yoğunlaştırdığı önemli tarihsel dönemeçlerinden birini yaşıyor.

Bu kritik dönem, devrimde subjektif etkenin rolünün daha da büyük bir önem taşıdığı bir objektif durumla karakterize olmaktadır.

Bugün devrimciler ve Marksist-Leninistler için, kitleleri mücadelelerinde yönlendirmek, eğitmek ve ilerletmek daha da önem kazanmıştır.

Bu ise, kesinlikle soyut gevezeliklerle, propaganda ve ajitasyonun ötesine geçmeyen girişimlerle ya da «öncü savaş» veya «kitle kuyrukçuluğunu» vaaz eden sözde kitle çizgileri ile başarılabilecek bir şey değildir.

Kitlelerin acil taleplerinden, hareket ederek, onları somut, devrimci taktiklerle eyleme geçirmek, siyasi mücadeleye sevk etmek ve çetin savaş deneyleriyle eğiterek ilerletmek gereklidir. Ve tutulması gereken yol budur.

Bu arada; faşizmin artan saldırısı ve yükselmekte olan devrimci dalga, her benzeri durumda olduğu gibi, sağ ve «sol» eğilim ve sapmaların faaliyetine uygun ortam hazırlayacaktır. Böyle dönemlerde, esas gelişen solculuk olabilir, sağcılık, pasifizm, yılgınlık ve teslimiyet eğilimlerinin tohumlarını da taşıyan bu eğilim karşısında en esaslı **panzehir**, aktif yığinsal mücadeledir. Biz, Lenin'in ünlü sözünü, şimdi, işçi sınıfı hareketi pasifliğe ve sağ hatalara düşmedikçe, «sol» oportünizm hayat bulamayacaktır tarzında belleğimize yerleştirmeliyiz.

Fakat bugün esas tehlike sağcılıktır. Reformizm ve revizyonizmin uyuşturucu etkisi yığınları önemli ölçüde pasifize etmektedir. Sağ ihane-
tin bütün etkilerine karşı uyanıklık, aralıksız ideolojik-siyasi mücadele ve
kitle eylemleriyle teşhir ve tecrit faaliyeti, bugünkü koşullarda, özellikle
ülkemiz için önem taşıyan bir görevdir.

«DHY» gibi başıboş akımlar, mevcut kadrolarını yitirmemek ve ta-
banlarındaki devrimci hoşnutsuzluğu bastırabilmek için, dönemin özellik-
leriyle beslenen bir «sol»culuk oyununu başlatmış bulunuyorlar. Proleter
devrimci harekete karşı, özellikle «ekonomizm», «kendiliğindencilik» gibi
suyu çıkmış suçlamalar yöneltmek, fakat esas itibariyle günlük mücade-
leler ve günün sloganları için faaliyet dışında kalmak şeklinde beliren
çelişik konumları, onların varlık sebeplerini de ortadan kaldıracak şartları
içinde taşımaktadır.

Önümüzde önemli kazançlar, yeni savaş mevzileri vaad eden çetin
mücadele günleri vardır. Bu anda, net bir stratejiye -yani devrimin geliş-
me doğrultusunun genel çözümlenmesi, sınıflar mevzilenmesinin durumu,
bütün bir aşama boyunca devrimin genel yönü hakkında kapsamlı bir tah-
lil ve tespitler sistemine- sahip olan ve bu temelde somut ve pratik tak-
tikler geliştirebilen siyasi akım, geleceği elinde tutacaktır. Teorik olarak
bu konumda bulunan hareketimiz, uygulamada, halk güçlerine önderlik
edebilecek, onları eğitecek ve daha çetin mücadeleler için hazırlayabile-
cek yetenek ve güçtedir.

«... Kitleleri harekete geçirebilmek için kitlelerin günlük ihtiyaçlarından ve gelişmenin mevcut aşamasında kitlelerin mücadele azminin derecesinden çıkan sloganlar atmalı, mücadele biçimleri uygulamalıdır. Komünistler kendilerini sadece proletarya diktatörlüğü için mücadeleye çağrılar yapmakla kısıtlamamalıdır; aksine kitlelere kapitalist yağma ve faşist zorbalıktan kendilerini koruyabilmeleri için **bugün ne yapmaları gerektiğini** söylemelidirler. İşçi örgütleriyle ortak eylemlere girişerek kitleleri **bir program temelinde öyle talepler etrafında seferber etmeye** gayret etmelidirler ki bu talepler, buhranın sonuçlarını gerçekten hakim sınıfların sırtına yıkmaya hedefi gütmeli, bu taleplerin uğruna verilen mücadele faşizmi örgütsüz bırakmalı, emperyalist savaş hazırlıklarını güçleştirmeli, burjuvaziye zayıflatmalı, proletaryanın mevzilerini sağlamlaştırmalıdır.»

(Komüntern 7. Dünya Kongresi'nin, Dimitrov yoldaşın raporu üzerine aldığı karardan. Strateji ve Taktik Sayfa: 77)